DRUŠTVO ZA OKOLJSKO VZGOJO EVROPE V SLOVENIJI
FEE DOVES

Ekošola

ZBORNIK
ZBRANIH POVZETKOV VSEBIN PROJEKTA

ZGODNJE NARAVOSLOVJE TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

Ekošola – junij 2020

ZBORNIK zbranih povzetkov strokovnih vsebin projekta
Zgodnje naravoslovje temelj za trajnostni razvoj

Izdajatelj: Društvo DOVES – FEE Slovenia, Portorož

Gradivo je dostopno v pdf formatu na http://ekosola.si/gradiva/

Uredila: Dane Kataliničč in Dunja Dolinšek

Portorož, junij 2020

KAZALO

Uvod 5
Ana Gerčar, RASTEM, RASTEŠ, RASTE 6
Alenka Potočnik, NA KRASU PIHA BURJA. 11
Nives Gider, PODNEBNE SPREMEMBE - POVEZANOST DRUŽINE Z VRTCEM IN VRTCA Z DRUŽINO. 15
Viktorija Mlinarič, SPOZNAVAMO KORUZO 21
Lana Solman, VODA - VIR DOBRIN, KI JE POVSOD OKROG NAS 25
Joži Veit, VRTNARJENJE V ČASU KORONAVIRUSA 29
Doriana Seljak, ZDRAVA PREHRANA IN GIBANJE - TEMELJI ZDRAVJA 32
Marta Grom, "OD ZEMLJE DO KROŽNIKA" ZELENJAVI, ZELIŠČNI IN SADNI VRT OTROK NAŠEGA VRTCA. 38
Anja Kokošin, EKO VRTIČEK V VISOKI GREDI IN POMEN LASTNE SAMOOSKRBE 44
Mojca Može Škapin, AKVARIJ V VRTCU 48
Zinka Zadravec, VODA KOT NARAVNA DOBRINA, V RAZLIČNIH OBLIKAH 52
Viktorija Mlinarič, SPOZNAVAMO TALNE ŽIVALI V VRTCU IN DOMA 56
Vanja Bučar, ČEBELICA - MOJA PRIJATELJICA 60
Špela Outrata, VRTIČEK, POLN ŽIVLJENJA 64
Katarina Vovk, SPOZNAJMO TALNI ŽIV ŽAV OKROG NAS 68
Nikolina Lonec, RAZISKOVALCI BIOTSKE RAZNOVRSTNOSTI Z BABICAMI IN DEDKI 72
Katarina Preksavec, NARAVA V VRTCU, VRTEC V NARAVI. 75
Barbara Kladnik, OKROGLO - OGLATO (IZ NARAVE V UČENJE) 79
Jadranka Zajec, TRAJNOSTNI ODNOSI - IZZIV SODOBNEGA ČASA TUDI PRI NAJMLAJŠIH . 83
Erika Nagode, RAZLIČNI GOZDOVI SVETA 87
Mateja Brdnik Marič, Z IZKUSTVENIM UČENJEM SI PRODOBIVAMO ZNANJA 91
Branka Klančar, POSADIL SEM SVOJE DREVO. 95
Lucija Velički, MI KOT DEL TALNEGA ŽIV ŽAVA 98
Andreja Gregorčič, EKO GLASBENIKI 102
Nikolina Lonec, TRAJNOSTNO MOBILNI VSI V VRTCU SONČEK. 106
Ariadna Agnič, O OKOLJU IN PODNEBNIH SPREMEMBAH UČEČI SE OTROCI - KAKO SMO VSI POVEZANI? 112
Adrijana Čelič, ČEBELICA NAŠA PRIJATELJICA 116
Katarina Uršič, Z LOKALNO PRIDELANO HRANO, GIBANJEM DO KREPITVE NAŠEGA ZDRAVJA 120
Lidija Ropoša, ORIENTACIJA V PROSTORU IN NA PROSTEM 124
Darja Perdih, LOKALNO HRAMO JEM, SE GIBAM IN ZDRAVO ŽIVIM 128
Sandra Ravš Jakob, VODA V RAZLIČNEM AGREGATNEM STANJU 131
Damjana Erjavec, RASTLINE OB REKI MURI 136
Sonja Ambrožič, PTIČKI SO LAČNI 140
Nina Zrimšek, PRENIZKO NEBO 144
Aleksandra Vidmar, RECEPTI IZ NAHRBTNIKA 148
Vida Videc, SPOZNAVAMO PTICE 152
Milena Školiber, VREME SE NENEHNO SPREMINJA 156
Marta Rogelj, Z GIBANJEM IN LASTNO HRANO DO KREPITVE NAŠEGA ZDRAVJA 160
Bojana Murn, MORDA ŠE NISI VEDEL. 163
Mihaela Jelenc, ŽIVI SVET POD NAŠIMI NOGAMI 167

Sanja Rous, ZELIŠČA V NAŠEM VRTCU 170
Andreja Ficko Hanc, ZELIŠČA MALE ČAROVNICE 174
Maja Janežič, BREZ ČEBEL NI ŽIVLJENJA 179
Lucija Velički, NAJ ŽUŽELKA NAŠEGA TRAVNIKA 182
Helena Krnc, ZIMSKA PRAVLJICA V VRTCU 186
Mojca Smogavec, PISANA DRUŠČINA OKOLI NAS 190
Tanja Stević, LES TAKO IN DRUGAČE 194
Nikolaja Špenko, KOŠARICA LOKALNO PRIDELANE HRANE 198
Nevenka Leskovar, Z LOKALNO PRIDELANO HRANO IN GIBANJEM DO KREPITVE NAŠEGA ZDRAVJA 202
Maja Mandelj, VREME IN KROŽENJE VODE V NARAVI 206
Snežana Anđel, Martina Jakus, LOKALNO OKOLJE - ZAKLADNICA ZA ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG 209
Mojca Lorenčič, OD CVETA DO CVETA ČEBELICA LETA 214
Petra Tot, GOZD SKOZI LETNE ČASE 220
Judita Kosi, RAZISKOVANJE IN DOŽIVETJE TRAVNIKA 224
Karlina Gašperin, VRT PRI SOSEDU 228
Petra Peternelj, Caterina Novosel-Alessio, Z GIBANJEM DO ZDRAVJA V SKUPINI 1-2 LET . . .232
Barbara Medvešek, MEDNARODNI PROJEKT "ECO FRIENDLY KIDS" 236
Jasmina Safošnik, TALNI ŽIV ŽAV V ZELIŠČNEM VRTU 241
Sonja Ban, GOZDNA MATEMATIKA V DRUGEM STAROSTNEM OBDOBJU 246
Milojka Šerbec Turk, POSKUSI Z VODO V SKUPINI NAJMLAJŠIH OTROK 250
Ksenja Sajovec, IGRAJMO SE V GOZDU. 254
Vlasta Rus, EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE 258
Slavica Šavli, O PROJEKTU TRAJNOSTNA MOBILNOST V VRTCU ČRNUČE. 262
Urška Novinič, TRAJNOSTNA MOBILNOST V VRTCU 269
Tanja Tegel, ODPADKI, EKOBRANJE IN KORONAVIRUS V PRAVLJICAH 273
Kaja Mraz, ZGODNJE NARAVOSLOVJE: VESOLJE 277
Lilijana Cmager, EKO VAS IZ TETRAPAKOV 280
Stanka Kure, POTOVANJE PO SMETEH 284
Maja Rutar, Z MAJHNIMI DEJANJI V ČISTEJŠI SVET 288
Valerija Vreznik, POSPRAVLJAMO ODPADKE! 292
Tadeja Težak, POMEN LOČEVANJA ODPADKOV 296
Simona Brence, POVEZOVANJE EKOLOŠKIH VSEBIN V PRVEM STAROSTNEM OBDOBJU. . .300
Ajda Robežnik, ČISTILNA AKCIJA V ČASU COVID-19 304
Katja Švitelj Perović, PONOVNA UPORABA ODPADNEGA MATERIALA V PRVEM STAROSTNEM OBDOBJU 307
Andreja Razpotnik, PAPIRNATI ODPADKI 311
Manica Obreza, POZNAVANJA PRAVILNEGA RAZVRŠČANJA ODPADKOV. 314
Daša Goričan, ODPADNO - ZA IGRO UPORABNO 318
Alenka Dolanc, ZAKAJ MORAMO S PAPIRJEM RAVNATI VARČNO? 324
Andreja Podgorelec, NADLEŽNI ODPADKI - UPORABNE IGRAČE. 328
Mateja Alič, UPORABA VREČK IZ BLAGA 332
Andreja Škulj, ODPADKI SO LAHKO TUDI KORISTNI 337
Nuša Erjavec, NAŠA IGRALNICA V GOZDU 341

UVOD

Glavni cilj ZBORNIKA z vsebinami zbranih povzetkov vsebin projekta ZGODNJE NARAVOSLOVJE TEMELJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ je predstaviti dobre prakse ekovrtcev in ekošol Slovenije, s poudarkom po skrbi temeljnega okoljskega izobraževanja z interdisciplinarnimi pristopi.

Še vedno je narava premalo poudarjena kot vzgojni prostor, v katerem zagotavljamo uresničevanje osnovnega vzgojno – okoljskega izobraževanja. S prispevki dobrih pedagoških praks v Ekošoli želimo izpostaviti pomembnost okoljskih vsebin za ozaveščevalne aktivnosti v smislu okoljskega izobraževanja.

Izpostavljamo ključno vlogo pri izoblikovanju okoljske zavesti, in sicer naravo kot prostor za učenje in priložnosti za raziskovanje. Ta dejavnost pri otrocih v Ekošoli temelji na igri. Otrokove dejavnosti v naravnem okolju omogočajo razumevanje osnovnih pojmov, kot so: prostor, čas, premikanje, gibanje, odnosi med živim in neživim okoljem … Te vsebine vplivajo na otrokov osebnostni razvoj.

Ekološke vzgojne vsebine ne morejo iti mimo moralne zavesti, ki se mora oblikovati na temelju spoznanj in je predvsem osebna karakteristika ali vrednota posameznika.

V ekovrtcih in ekošolah skozi vsebine ekoakcijskih načrtov, projektnih vsebin, akcije omogočamo situacije za razvijanje in oblikovanje medsebojnih odnosov in ekološke zavesti s poudarkom na etičnih vrednotah.

Vodja projekta »Zgodnje naravoslovje temelj za trajnostni razvoj«

Dane Katalinič

Rastem, rasteš, raste

Ana Gerčar
OŠ Jurija Vege Moravče
VVE Vojke Napokoj
ana.gercar@gmail.com

Ozaveščanje otrok s svojim delovanjem je izrednega pomena tudi v predšolskem obdobju. S spoznavanjem rasti drevesa jablane iz semena – peške v drevo s konkretnimi dejavnostmi, ki smo jih izvedli v naši skupini Žabice, starih dve do tri leta, v vrtcu Vojke Napokoj V Moravčah, je dalo otrokom nove izkušnje na poti spoznavanja narave. Skozi spoznavanje pravljice Velika skrivnost, z obiskom knjižnice, kjer smo iskali nove informacije o rasti dreves, predvsem jablane, z dejavnostmi, s katerimi smo spoznavali sam plod jabolka, preko masaž otrok, pri katerih so otroci preko gibanja – masiranja, občutili rast jablane iz peške v drevo ter nazadnje s seznanjanjem s senzorno pravljico; z vsemi omenjenimi dejavnostmi in pristopi so otroci spoznali rast drevesa jablane.
Na navedene načine lahko z vsakodnevnimi zgledi težimo k ohranjanju in spoštovanju naše okolice in posredno tudi našega širšega okolja.

Ključne besede: jabolko, seme, rast, senzorna pravljica, masaža.

Abstract
Awareness raising of children through their activities is of utmost importance even during the preschool years. Learning about the growth of an apple tree from seed - to tree with concrete activities, that we carried out in our group “Žabice”, two to three years old, in the kindergarten of Vojka Napokoj in Moravče, gave the children new experiences on the path of learning about nature. Through learning about the fairy tale “Velika skrivnost”, by visiting the library, where we searched for new information on the growth of trees, especially apple trees, through activities with which we got to know the fruit of the apple, through massages of children, where the children felt the growth of the apple tree through the movement – massaging, walking into a tree and finally getting acquainted with a sensory fairy tale; with all the activities and approaches mentioned above, the children became aware of the growth of the apple tree. In these ways, we can strive to preserve and respect our surroundings and, indirectly, our wider environment with daily examples.

Key words: apple, seed, growth, sensory fairy tale, massage.

1. UVOD

Narava je otrokom izredno blizu. Z raziskovanjem, opazovanjem in igro otroku razvijamo sposobnosti dejavnega vključevanja v okolje ter ustvarjanje zdravega življenjskega okolja in navad (Bahovec, 1999).
Odrasli smo otrokom zgled predvsem s svojim delovanjem in v manjšem delu tudi preko besed. Otroci najprej opazijo naše navade, šele nato slišijo, kaj jim želimo sporočiti. Opaženo ponotranjijo in vzamejo za svoje. Z raziskovanjem narave, s spoznavanjem najprej semena – peške, nato plodu – jabolka, nato ob opazovanju rasti drevesa jablane spoznava vedno širše okolje ter iz bližnjih spoznanj svojega sveta nadgrajuje svoje znanje vedno širše (Marjanovič Umek 2008).
Prav ta spoznanja pri izvedenih dejavnostih, ki sva jih s timsko sodelavko izvedli z otroki skupine Žabice, so otrokom dala nova spoznanja o sami rasti drevesa jablane, ki jih bom opisala v nadaljevanju.

2. METODE

S spoznavanjem vsebine pravljice Velika skrivnost, avtorja Battuta (2012) sva otrokom sprva predstavili, kaj se zgodi, če posadimo jabolčno peško. Večkrat tedensko so otroci opazovali lonček, kamor smo posadili peško in opazovali rast kaljene peške. Nadaljevali smo z obiskom knjižnice, kjer smo si ogledali različno literaturo z omenjeno temo. Z različno literaturo smo poglabljali spoznanja o rasti dreves, predvsem jablane, ki so jo otroci tudi narisali.
V vrtcu smo spoznavali plod razpolovljenega jabolka, z zakritimi očmi prepoznavali jabolko in ga skušali opisovati, z metodo opazovanja in opisovanja smo spoznavali plod jabolka. Z metodo poslušanja pripovedovane zgodbe o rasti jablane iz peške in metodo demonstracije masaže, so se otroci seznanili z masažami. Projekt smo zaključili s skupnim ustvarjanjem senzorne pravljice Sadna kupa.

3. REZULTATI

3. 1. Spoznavanje pravljice velika skrivnost

Ob pripovedovanju pravljice Velika skrivnost, avtorja Battuta (2012), so otroci spoznavali, kaj zraste, če posadimo (v pravljici ga miška s posaditvijo »skrije«) jabolko v zemljo. Na otrokom prijeten in primeren način vsebina pravljice razodene razvoj iz semena v drevo, s tem otrokom nevsiljivo približamo stik z naravo.
Vsebino pravljice sem otrokom posredovala na različne načine; ob pripovedovanju s prikazom ilustracij iz knjige, ob dramatiziranju pravljice s prstno lutko miške, ob gibalnem ponazarjanju Na vse načine, ki so otrokom blizu in tudi na tiste, ki jih še niso poznali.
Hitro so otroci usvajali samo vsebino in bistveni pomen pravljice. Tudi sami so se ob mojem pripovedovanju vse večkrat oglasili z drobnimi besednimi vložki, kaj se je v pravljici še zgodilo, na ta način so otroci pridobivali vedno večje zanimanje.

Na vsebino pravljice smo velikokrat tudi ustvarjali. Znanje o jabolkih in kasneje o drevesu jablani pa smo nadgradili tudi z obiskom knjižnice.

3. 2. Obisk knjižnice

Z dogovorom gospe knjižničarke smo z otroki obiskali knjižnico, kjer smo si skupaj ogledali knjige s tematiko dreves, med katerimi smo izvedeli veliko novih informacij o sajenju sadnih dreves, tudi jabolk.
Polni novih informacij in spoznanj ob različni otroški in tudi strokovni literaturi smo se osredinili na spoznavanje plodu – jabolka.

3. 3. Spoznavanje jabolka

Plod/sadež jabolka sva predstavili najprej tako, da so si ga otroci podajali iz rok v roke, ga opazovali, pokazali in skušali poimenovati njegove dele, ki so vidni, ko je jabolko še celo. Spodbudili sva jih, da so ga povonjali, če so želeli so izrazili, ali jim je vonj prijeten ali ne. Večinoma jim je bil prijeten.
Nato sem jim naslednji dan jabolko zavila v krpo, ga skritega dala otrokom potipati in skupaj so uganjevali, kaj se skriva pod krpo. Nekaj otrok je pravilno ugotovilo.
Vsakodnevno sem jim na temo jabolka pripravila nov način spoznavanja omenjenega sadeža. Otroke sem vprašala, kdo želi, da mu zakrijem oči, da bo na ta način skušal uganiti, kaj mu bom položila v roke. Otroci so se takoj želeli preizkusiti v tem izzivu, izštela sem otroka, mu zakrila oči in v roke položila jabolko. Deklica ga je v rokah obračala in seveda ugotovila, kaj ima v rokah; pravilno je poimenovala sadež.

Slika 1: Deklica prepoznava jabolko.

3. 4. Sajenje jabolčnih pešk

Po večdnevnem spoznavanju samega jabolka, pa sem pred otroki sadež razpolovila in jim pokazala še peške. Nekaj sem jih dala v lonček, da so jih lahko tudi prijeli, za podrobnejše opazovanje pa so si jih lahko ogledali tudi s povečevalnim lončkom. Podobno kot celoten sadež, so si otroci ogledali tudi razpolovljenega.
Ob skupnem ogledu, smo jabolčne peške posadili, jih zalili in vsakodnevno opazovali, če je že kaj zrastlo. Otroci velikokrat pokažejo na lonček s posajenimi peškami, da jim ga pokaževa.

Slika 2: Sajenje jabolčne peške.

3. 5. Masaže z otroki

Otroci v naši skupini so se že večkrat srečali z masažami. Sprva sem jih vanje uvedla s pripovedovanjem krajše, običajno izmišljene zgodbe, sedaj pa sem se odločila, da zgodbo priredim naši temi. Otroci so ob pripovedovanju zgodbe o rasti jablane iz pečke opazovali gibe mojih rok, ko sem po hrbtu masirala enega izmed otrok, nato sva jih razdelili po dvojicah in na ta način so se medsebojno masirali, jaz pa sem ponovno pripovedovala zgodbo.

Slika 3: Masaže ob pripovedovanju zgodbe.

Ob masaži so neizmerno uživali, se smejali in hihitali tako otroci, ki so masirali kot tudi tisti, ki so bili masaže deležni. Seveda so z menjavo v paru prišli na vrsto vsi otroci.
Otroci so še velikokrat kasneje in tudi sedaj samoiniciativno začnejo masirati eden drugega.

3. 6. Ustvarjanje senzorne pravljice

Ker so otroci kazali velik interes takšnega načina spoznavanja in nadgrajevanja spoznanj o jabolku in vseh dejavnostih, ki smo jih v okviru teme Rastem, rasteš, raste izvajali, sva s timsko sodelavko dobili idejo o zasnovi svoje avtorske pravljice. Premišljevali sva, na kakšen način bi se z relativno majhnimi otroki lotili ustvarjanja pravljice, a sva hitro dobili nove ideje.

Z opazovanjem otrok pri igri in pri odzivanju na že izvedene dejavnosti, sva črpali ideje in načine dela, da smo se skupaj uspešno lotili ustvarjanja senzorne pravljice. Otroci tudi pri teh letih izredno radi tipajo; vsak nov predmet, tako v igralnici kot tudi v naravi, najprej otipajo in ga na ta način spoznavajo, prav zato se nama je zdelo primerno, da je tudi naša pravljica senzorna, ustvarjena za tipanje ter tudi vizualno privlačna.
Senzorno pravljico sva najprej izdelali sami; na podlage sva nalepili in ustvarili ključen posamezni del v pravljici. Okrasili sva škatlo, sva katero sva podlage shranjevali. Nato sva posamezno poklicali nekaj otrok, ki so po en del pravljice skupaj ob že narejenem delu po navodilu ustvarili.

Slika 4: Ogled in tipanje senzorne pravljice Sadna kupa.

Želeli sva, da je vsaka podloga ustvarjena z drugo likovno tehniko. Na ta način so se otroci seznanjali še različnimi likovnimi tehnikami.
Ustvarjeno pravljico sva poimenovali Sadna kupa, saj otroci v najini skupini izredno radi jedo narezano sadje. Otroci so lahko po pripovedovanju pravljice Sadna kupa, podlage, zložene na mizi, tipali in spoznavali tudi reiefno, saj so bili deli pravljice ustvarjeni tudi za tipanje. Otroci sprva svet okoli sebe spoznavajo tudi preko tipa; vsako stvar primejo v roke, tako so tudi podajanje pravljice na ta način z veseljem sprejeli. Pomikali so se od predloge do predloge pravljice in vsako potipali, si jo ogledali, obračali in zaznavali na izkustveni način.
S pripovedovanjem pravljice smo presenetili naše starejše otroke v našem vrtcu. Otrokom sem ob zaključku pripovedovanja dele pravljice razporedila po mizah, da so si jih otroci lahko pogledali in seveda tudi potipali.

4. DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

Z otroki smo izčrpno spoznali rast drevesa jablane, od peške do drevesa. Skozi različne dejavnosti sva otrokom temo približali in na ta način pomagali k pridobivanju novih spoznanj, ki bodo zagotovo koristna zanje.
Dejavnosti so tako otroke kot tudi naju vzpodbudili k novim dejavnostim. V naslednjem mesecu smo ustvarili novo senzorno pravljico. Raziskovanje nas je privedlo do spoznavanja drugih tem na podoben način.

5. LITERATURA

Bahovec, E., idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo, Ljubljana.
Marjanovič Umek, L. (2008) Otrok v vrtcu – Priročnik h kurikulumu za vrtce. Obzorja, Maribor.
Battut, E. (2012), Velika skrivnost. Mladinska knjiga, Ljubljana.
Wikipedija. https://sl.wikipedia.org/wiki/Pečkat_plod , (pridobljeno 3. 1. 2020).

Na Krasu piha burja

Alenka Potočnik
Vrtec Sežana
alenkapot@gmail.com

V zgodnjem otroštvu je otrok močno obremenjen s strahovi in z njimi povezanimi stiskami in konflikti. Skozi igro se otroci razvijajo, sproščajo, premagujejo strahove in preko ponavljanja popravljajo napake ter tako izboljšujejo svoje spretnosti. Otroci imajo prirojeno željo po raziskovanju. Ob pomoči odraslega lahko samostojno raziskujejo. Tako preko lastnih aktivnosti čim bolj samostojno rešujejo zadane probleme. Pri tem pridobivajo izkušnje in prihajajo do novih spoznanj. Predšolski otroci imajo radi naravoslovje, eksperimente, preizkušanje različnih snovi, materialov, pojavov itd. Upoštevati moramo njihov nivo razmišljanja in uporabiti primerne metodične postopke.

Ključne besede: burja, zgodnje naravoslovje, raziskovalno učenje, predšolski otrok.

Abstract
In early childhood, a child is strongly burdened with fears and the corresponding distress and conflicts. Through the game, children evolve, relax, overcome fears and correct their mistakes through repetition and, thus, improve their skills. Children have an inborn desire to research. They can research independently with the assistance of an adult. Thus, they solve set problems as independently as possible through their activities. In the process, they gain experiences and make discoveries. Preschool children love natural sciences, experiments, testing different substances, materials, phenomena, etc. We have to consider their level of thinking and use the appropriate methodical procedures.

Keywords: bora, early natural sciences, research learning, preschool child.

1. UVOD

Opazila sem, da se nekateri otroci prvega starostnega obdobja bojijo burje. Strah premagujejo z jokom ali s stiskom k odrasli osebi. Ker živimo na Krasu in je pojav burje prisoten v našem okolju, sem razmišljala kako otrokom približati ta pojav in premagati strah pred njim.

Predšolski otroci se učijo celostno in pridobivajo izkušnje preko igre. Ker imajo prirojeno željo po raziskovanju, so radi dejavni, zastavljajo vprašanja ter iščejo odgovore nanje. Različne informacije prejemajo preko čutil in jih v povezavi s čustvenim doživljanjem in razmišljanjem spreminjajo v različne nove spretnosti in znanja. Otrokom je zato potrebno posredovati čim več neposrednih izkušenj, ki jim pomagajo razumeti svet. Pri reševanju problemov vključujemo čutila, tipamo predmete, vizualno zaznavamo pojave in podobno, tako da otroci aktivno sodelujejo. Predstave otrok so največkrat nerealne in se z razvojem spreminjajo; postajajo

vedno bolj realne. Skozi interakcije z vrstniki in odraslimi pridobivajo informacije, ki vplivajo na njihove vzorce mišljenja in strategije reševanje problemov (Retuznik Bozovičar in Kranjc, 2011).

Učenje zgodnjega naravoslovja sodi že v predšolsko obdobje, vendar moramo upoštevati razvojne stopnje posameznega otroka. Spodbujanje v zgodnjih letih je pomembno za poglobitev zanimanja za naravo. Otroke v fazi začetnega naravoslovja učimo temeljnih spretnosti zastavljanja in iskanja odgovorov na vprašanja. Vpeljemo jih v strukturiran raziskovalni pristop dojemanja naravoslovja, kar od vzgojiteljev zahteva sodelovanje pri opredelitvi problema, iskanju oblik dela, iskanju sredstev za delo, izvedbi dela, oceni rešitve problema in njene praktične vrednosti. Otroci svoja spoznanja dopolnjujejo na neznanem s pomočjo zbiranja informacij, opravljanjem preizkusov, eksperimentiranjem, merjenjem itd. Opravljeno delo ovrednotijo, poiščejo uporabnost rezultatov ter predstavijo izsledke (Fošnarič in Katalinič, 2012).

Zastavila sem si naslednje cilje:

- širjenje znanja o pojavu burje,
- razvijanje opazovanja, zastavljanje vprašanj,
- eksperimentiranje,
- beleženje ugotovitev.

2. METODE

Pri izvajanju dejavnosti sem uporabila različne metode: igre, opazovanje, pogovor, poslušanje, opisovanje, spoznavanje z lastno aktivnostjo, čutno zaznavanje, raziskovanje.

3. RAZPRAVA

3.1 Vetrnica Čebela

Razmišljala sem, kako otrokom približati pojav burje, da bomo lahko skupaj pričeli s širjenjem znanja, z raziskovanjem ter premagovanjem strahu. Za motivacijo sem prinesla v vrtec izdelano vetrnico z motivom čebele. Ob pomoči hišnikov smo jo pritrdili na teraso pred igralnico. Nekaj dni smo jo samo opazovali, kako se vrti. Otroci so opazili, da se ne vrti vedno enako in v isto smer. Povedala sem jim , da se vrti glede na smer in moč vetra. Dogovorili smo se, da bomo dnevno opazovali vetrnico in beležili pihanje vetra ali burje. Po sedmih dneh opazovanja smo si izbrali dva simbola: enega za veter (zastavica) in drugega za burjo (oblak, ki piha). A za otroke je bila velika uganka, kdaj piha burja. Burjo smo tudi dočakali; naša vetrnica se je močno vrtela na vse strani in slišalo se je zavijanje burje okrog vogalov našega vrtca. Otrokom sem pripravila mesečni koledar, na katerega so dnevno lepili simbol. Na začetku opazovanja so večkrat ugibali, kakšen veter piha. Kasneje so na podlagi vrtenja vetrnice prepoznali moč vetra. Na koncu vsakega meseca smo z razpredelnico ugotavljali, česa je bilo več: vetra ali burje. Prišli smo do ugotovitve, da je meseca oktobra devet dni pihal veter in dva

dneva burja, novembra trinajst dni veter, decembra štiri dni veter in šest dni burja, januarja devet dni veter, februarja deset dni veter. Otroci so iz razpredelnice razbrali, da je pihal večkrat veter kakor burja. Izdelali smo tudi drevesni diagram za lažjo predstavo otrok.

3.2 Igra z jesenskim listjem

Nekega lepega jesenskega dne smo se z otroki odpravili na igrišče. Zunaj je pihal veter; otroci so se razpršili po igrišču, eni na igrala, drugi na travnik. Manjša skupina otrok se je pričela igrati z odpadlim listjem, ki je padlo z dreves. Igrali so se ob ograji igrišča. Deček je pričel metati listje v zrak; zaradi vetra je tega začelo odnašati v ograjo. Ta igra je postala zanimiva še za druge otroke, ki so bili v bližini. Listje se je zaradi moči vetra pritrdilo na ograjo in tam ostalo. Otrokom je bilo zabavno in kmalu je bila ograja v celoti prekrita z listjem. Pristopila sem k otrokom in jih vprašala: »Ali mogoče veste, zakaj je listje ostalo na ograji?« Otroci so odgovorili: »Se je zalepilo, tam je, ne gre dol«. Obrazložila sem jim, da veter tako močno piha, da zadržuje listje na ograji in ko bo prenehalo, pihati bo listje ponovno padlo na tla. To izkušnjo smo z otroci ponovili ob brezvetrju in ugotovili so, da listje takoj pade na tla.

3.3 Izdelava vetrnih naprav

V skupini smo izdelali več različnih vetrnih naprav, da smo z njimi opazovali moč vetra. Razrezane slamice so otroci natikali na vrvico, da je nastal niz. Iz papirja velikonočnih jajc smo izrezali trakove in jih pritrdili na karton. To vetrno napravo so otroci poimenovali »vetrni duh«, saj je na napeti vrvici na terasi in ob močnem vetru pihalo trakove na vse strani; slišati je bilo šumenje papirja in barve so sijale. Iz istega papirja smo izdelali zmaje. Na en konec papirja smo zavezali vrvico in ko je naša kraška burja imela svojo pravo moč, smo jih spuščali na igrišču. Zmaje je odnašalo v zrak; otroci so jih držali za vrvico in opazovali, kako poplesavajo po zraku. Za zaključek si je vsak otrok ob pomoči starša doma iz papirja izdelal vetrnico. Končan izdelek so prinesli v vrtec. Povabili smo otroke iz sosednje skupine, da se nam pridružijo v igri z našimi vetrnimi napravami in jim predstavili, kako so nastale in zakaj.

3.4 Prikaz burje v igralnici

Otroci so se ob najini pomoči razdelili v manjše skupine. Pripravljene sem imela različne materiale: vate, kartonaste krožnike, milne mehurčke, fen. V manjših skupinah smo eksperimentirali. Otroci so pihali v vato in tekmovali, katera vata bo prej prišla na cilj. Preizkušali so se v moči izpihanega zraka iz svojega telesa. Kartonaste krožnike smo uporabili kot pahljače in se z njimi pihali. Milne mehurčke smo pihali v zrak in jih poskušali zadržati čim dlje v zraku. S fenom smo prikazali veter v laseh. Otroci so uživali v igri; preizkušali so se v spretnosti pihanja zraka in obenem ugotovili, da je veter lahko prav zabaven.

4. ZAKLJUČEK

Raziskovalno učenje nudi otrokom biti raziskovalec. Spodbuja jih k samostojnemu iskanju rešitev. Otroci so tako aktivni v fazah raziskovanja, postavitve problema, iskanja informacij ter poročanja. Z raziskovalnim pristopom oblikujemo sposobnosti, potrebne za reševanje problemov. Ohranjamo radovednost otrok in interes po pridobivanju znanja. Pri tem je zelo pomembna vloga vzgojitelja kot usmerjevalca in motivatorja za aktivno vključenost otrok v igro. Z različnimi dejavnostmi so otroci preko igre raziskovali, bili aktivno vključeni v proces in tako spoznavali pojav burje in vetra. Premagovali so strah. Ugotovili so, da je burja mrzel veter, ki močno piha in nam nič hudega ne stori. Občasno nam močan sunek lahko premakne telo in bolj nas zebe, zato moramo biti oblečeni v topla oblačila.

Slika 1: Vetrnica Čebela

Slika 2: Igra z jesenskim listjem

Slika 3: Prikaz burje v igralnici

5. LITERATURA

Bahovec, E. idr. (1999*). Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Fošnarič, S. in Katalinič, D. (2012). *Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja.* Maribor: Pedagoška fakulteta.

Retuznik Bozovičar, A. in Krajnc, M. (2011). *Pedagogika in pedagoški pristopi v predšolskem obdobju: V krog življenja.* Velenje: Modart.

Podnebne spremembe – povezanost družine z vrtcem in vrtca z družino

Nives Gider
Vrtec Murska Sobota, enota Miške
nivescagran@gmail.com

V projekt podnebne spremembe smo vključeni že dve leti. Projekt je široko in dobro zastavljen, ker omogoča otrokom, da se lahko učijo skozi opazovanje, raziskovanje in ugotavljanje ter primerjanje. Da bi bil projekt še bolj kvalitetno izpeljan, je pomembno, da v njega tako kot otroke vključimo tudi starše, ker le interakcija otrok, staršev in vrtca lahko prinese želene rezultate. Skupaj bomo odkrivali, kako pomagati in kako živeti, da ohranimo planet za kasnejše rodove. Da bi nam to prišlo v zavest, je potrebno začeti že v zgodnjem odraščanju v spodbudnem okolju. Poleg družine je vrtec najprimernejša institucija za to, saj tukaj poteka proces vzgoje, skozi katerega otrok oblikuje vrednote, stališča in moralne poglede. V članku je opisano, kako, s kakšnim pristopom in s katerimi dejavnostmi smo v projekt vključili starše in tako povezali družino z vrtcem in vrtec z družino.

Ključne besede: projekt podnebne spremembe, otroci in starši, dejavnosti v skupini

Abstract
We have been involved in the climate change project for two years. The project is broad and well-organized, as allows children to learn through observation, research, identification and comparing. In order for the project to be carried out even better, it is important to include parents in it as well, because only the interaction of children, parents and kindergarten can bring the desired results. Together we will discover, how to help and how to live appropriate, to preserve the planet for future generations. In order for this to come to our consciousness, it is necessary to start already at an early age in a stimulating environment. In addition to the family, kindergarten is the most suitable institution for this, as the process of education takes place here, during which the child forms values, attitudes and moral views. The article describes how, with what approach and with what activities we involved parents in the project and thus connected the family with the kindergarten and the kindergarten with the family.

Key words: climate change project, children and parents, activities in the group

1. UVOD

V zadnjem času je veliko govora o problematiki podnebnih sprememb in večina nas je zaradi teh posledic močno zaskrbljena. Vendar pa še premalo dojemamo podnebne spremembe kot grožnjo. Ker so te spremembe lahko majhne in včasih težko ugotovljive ob običajnih spremembah vremena in podnebja, nas je mnogo prepričanih, da ne bodo vplivale na naša

življenja. In prav zato je še kako pomembno, da se teh sprememb začnemo zavedati. In prav to zavedanje morajo začutiti že otroci, saj je od njih odvisno, v kakšni prihodnosti bodo živeli. Pri tem pa jim moramo pomagati vzgojitelji ter njihovi starši s pravim pristopom do ohranjanja čistega in zdravega okolja.

Medtem ko je dolgoletna ustaljena koncentracija toplogrednih plinov v zemeljskem ozračju nujna za zadrževanje toplote ob njenem površju in s tem ugodne pogoje za obstoječe življenje na Zemlji, pa povečane koncentracije toplogrednih plinov segrevanje stopnjujejo. Okoljske posledice toplejšega ozračja so segrevanje voda, taljenje snega, intenzivnejše padavine, daljša sušna obdobja in drugi ekstremni vremenski dogodki, ki neugodno vplivajo na življenjske in gospodarske razmere na Zemlji. Posledice podnebnih sprememb segajo preko meja posameznih držav, zato je pomembno, da države v boju proti podnebnim spremembam sodelujejo. Za učinkovitejše odpravljanje ali omilitev posledic podnebnih sprememb je nujen globalni odziv, to pomeni usklajene aktivnosti v čim več državah hkrati (Ministrstvo za okolje in prostor, 2020).

V ta projekt smo se povezali zato, da bi tudi mi stopili skupaj, povezali otroke in starše z vrtcem, da bi začutili ter naredili spremembe pri sebi in v družini, dodali vrednote o skrbi za planet, se začeli zavedati posledic, spremljali in ga tudi z majhnimi dejanji poskušali ohraniti - vsaj v neki meri čistega in zdravega.

Cilji:

- Zgodnje ozaveščanje otrok in staršev o podnebnih spremembah, ki so del našega vsakdanjega življenja.
- Pridobivanje izkušenj - kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko prispevamo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
- Spoznavanje različnih vremenskih pojavov.
- Živeti v sožitju z naravo.
- Otrokom in odraslim ponuditi drugačen način usvajanja ekološke ozaveščenosti.

2. METODE

Igra, pogovor, razlage, opazovanje, skupne in lastne aktivnosti, ugotavljanje, primerjanje, opisovanje, sodelovanje.

3. DEJAVNOSTI

3.1. Dejavnosti v skupini

Pri projektu Podnebne spremembe smo želeli otroke naučiti skrbeti za naš planet. Sama tematika je precej zahtevna in je otroci ne dojamejo v polni zavesti, zato sem se odločila za majhne korake, da otrokom projekt predstavim tako, da se osredotočimo na preventivne ukrepe, kaj in kako lahko sami poskrbimo za naš planet, da ne bo prihajalo do negativnih

posledic. Seveda pa smo se o tem pogovorili s pomočjo primerov o uničevanju našega okolja in posledičnem vplivu tovrstnih dejanj.
V skupini smo v okviru projekta Podnebne spremembe izvajali naslednje aktivnosti: opazovali vreme in ga beležili v vremenski koledar, se pogovarjali o spreminjanju letnih časov in vremena, izvedli poskus (tornado, dežne kaplje, megla), si ogledali dokumentarne posnetke s problematiko v svetu (onesnaževanje planeta, potresi, poplave, suše …). Veliko smo hodili na sprehode in opazovali naravo. V igralnici smo skrbeli za ugašanje luči, pazili, da voda ne teče po nepotrebnem in ločevali odpadke. Izdelali smo plakat - na kaj moramo paziti in kako skrbeti za naš planet. Plakat je visel v igralnici dve leti in nas neprestano opozarjal. Kar nekaj časa smo potrebovali, da smo nova znanja osvojili in jih uporabljali tudi v praksi. Sedaj otroci zelo dobro poznajo dejavnike, ki vplivajo na onesnaževanje planeta in kako ga sami lahko zaščitimo.

Slika 1: Eko plakat

3.2. Roditeljski sestanki

Že na prvem roditeljskem sestanku, ki je bil v septembru, sem starše poleg ostalih stvari seznanila tudi z dejavnostmi, ki jih bomo izvajali v eko projektih. Zelo pomembno je, da se starše natančno seznani s cilji in s konkretnimi primeri, kaj in kako bomo določene projekte izvajali, da vedo, kaj lahko pričakujejo: kakšne dejavnosti bomo izvajali znotraj skupine in kako bodo vključeni starši ter kakšna bo njihova vloga pri izvajanju vzgojnega dela. Prosila sem jih, naj spremljajo dogajanja preko e-asistenta in oglasne table. Spodbudila sem jih tudi, da naj si občasno skupaj ogledajo kakšen dokumentarni film ter poročila (kadar bo aktualna tema povezana s svetom, okoljem, podnebjem, naravnimi in drugimi posledicami …). Z otroki naj se veliko pogovarjajo in poskušajo tudi v družini spremeniti vedenjske vzorce oz. vnesti spremembe glede okolja in pogleda na čisti planet. Oni bodo namreč tisti, ki so prihodnost našega planeta, na katerem bodo živeli. In te navade naj si privzgojijo čim prej.
Na zadnjem roditeljskem sestanku ob koncu projekta sem staršem pripravila prezentacijo dela v oddelku s fotografijami. Skupaj smo se pogovorili ter naredili skupno evalvacijo dela. Starši so naše delo pohvalili in bili veseli, da se takšne teme izvajajo že v vrtcu in da so njihovi otroci od tega res veliko odnesli. Prav tako so omenili, da so dejavnosti na otroke naredile močen vtis, kar je občutila tudi družina in bili so veseli, da so se lahko vključevali.
Nekaj izjav staršev:

»Vzgojiteljica je rekla, da se mi več ni potrebno kopati.« Po pogovoru smo ugotovili, da se je potrebno umivati, ampak da ni potrebe, da vsak dan kad napolnimo z vodo, ampak se le stuširamo. Tako privarčujemo z vodo.
»Pri nas je včasih cel dan gorela TV, če jo je kdo gledal ali ne, gorela je cel dan. Sedaj moram reči, da več ni tako in je zato kriv naš fant, ki skrbi, da se TV ugasne, kadar je nihče ne gleda.«
»Kadar gremo na sprehod, naša punčka opazi vsako majhno smet na tleh, potem se jezi in ne preostane nam drugega, kot da poberemo. Sedaj hodimo na sprehod z vrečko.«

3.3. EKO nahrbtnik

Vključeni smo bili tudi v projekt Ekobranje za ekoživljenje. V tem projektu smo se v skupini skozi celotno šolsko leto posluževali prebiranja zgodb z različno eko tematiko. Projekt nam je dal priložnost, da v njega vključimo tudi starše, in sicer preko EKO nahrbtnika.
Pripravila sem nahrbtnik, v njem so bile tri knjige z eko vsebinami ter zvezek z navodili, kako ga uporabiti. Otrok ga je v ponedeljek odnesel domov in ga imel doma teden dni. V tem tednu je s pomočjo staršev prebral vse knjige in se odločil za eno, katere vsebino je bilo potrebno zapisati v zvezek. Izbrano knjigo je po vrnitvi predstavil ostalim otrokom v skupini. V zvezek so skupaj s starši zapisali še aktivnosti, ki jih počnejo za ohranitev našega planeta. Zapisi so bili: ugašamo luči in TV, ločujemo odpadke, veliko se gibljemo in hodimo peš … Prav tako so za nalogo izdelali še poljuben izdelek iz odpadnega materiala. Po opravljeni nalogi je vsak dobil nalepko na plakat v igralnici.
Projekt je bil uspešno izpeljan, otroci so komaj čakali, kdaj bodo na vrsti, da nahrbtnik odnesejo domov in prav tako so se veselili, da ga predstavijo ostalim otrokom. Še najbolj pa so bili ponosni na svoj izdelek, ki so ga ustvarili skupaj s starši. Izdelke smo imeli celo leto razstavljene v igralnici in velikokrat so se ob razstavi pogovarjali, kdo je kaj ustvaril.

Slika 2: Nastali izdelki

3.4. Tek podnebne solidarnosti – popoldansko druženje družin

V okviru projekta Tek podnebne solidarnosti, ki ga organizira društvo Karitas, se je le-tega udeležil tudi naš vrtec po posameznih skupinah. Odločili smo se, da ga izvedemo skupaj s starši. Z družinami smo se zbrali v popoldanskem času, kjer smo se najprej ob plakatih, ki smo jih že prej izdelali skupaj z otroki, pogovorili o problematiki podnebnih sprememb, katere občutijo revne države. Gre predvsem za afriške države in z njimi povezane težave, s katerimi

se že sedaj soočajo (suše, pomanjkanje pitne vode, revščina). Nato je vsak otrok orisal svojo roko, jo izrezal, nato pa skupaj z družino sprejel odločitev, kaj bodo v svoji družini spremenili za ohranitev okolja. Odločitve so bile različne: več bomo hodili peš, ločevali odpadke, manj gledali TV … Sledil je tek, ki je potekal na igrišču vrtca. Po pretečenem krogu je vsak prejel pečat in nalepko na plakatu. Na koncu smo vse zbrane nalepke prešteli ter sešteli pretečene kilometre. Postalo je precej napeto in zanimivo, saj so otroci začeli tudi tekmovati, katera družina bo zbrala več pečatov. Tekla je vsa družina, vključno z bratci in sestricami. Skupaj smo pretekli 87 km. Glavni namen Teka podnebne solidarnosti je, da ljudje tečejo v znamenju solidarnosti do ljudi v Afriki, ki jih posledice globalnih podnebnih sprememb najbolj prizadenejo, čeprav so s svojim načinom življenja k tem spremembam najmanj prispevali.

Slika 3: Obljube družin

Slika 4: Skupinski tek

3.5. Dobrodelnost, zbiranje zamaškov in materiala za delo

Pred igralnico smo imeli zbirno škatlo, kamor so otroci od doma prinašali zamaške. Gre za dobrodelnost, saj se zamaški zbirajo za deklico z zdravstvenimi težavami. Te zamaške je potem hišnik odpeljal na zbirno mesto. Otroci so res pridno polnili škatlo. Večina dejavnosti je bila naravnana na eko vsebine, zato smo tudi na likovnem področju uporabili odpadne in naravne materiale, ki smo jih zbrali v vrtcu ali so jih prinesli od doma. Tudi na drugih področjih smo uporabljali naveden material, npr. ob gibalnih dejavnostih, izdelali smo didaktični material pri matematičnih in jezikovnih dejavnostih itd.

Kadar je bilo potrebno od doma prinesti določen material (tulci, tetrapak, vejice iz gozda …), so bili tako otroci kot starši precej ažurni in opravili nalogo. Nekateri so z veseljem prinesli še več, kot je bilo naročeno.

Ena izmed današnjih večjih problematik je odvečna plastika. O tej tematiki smo se z otroki veliko pogovarjali, predvsem o uporabi plastičnih vrečk v trgovinah. Odločili smo se, da ob materinskem dnevu mamicam podarimo platnene vrečke, katere so otroci v vrtcu porisali in pobarvali. Ko sem nekega dne zagledala v trgovini mamico z otrokom, ki je uporabljala to vrečko, sem vedela, da smo projekt uspešno izpeljali.

Poseben poudarek smo namenili tudi današnjemu svetu potrošništva. Zato smo v decembrskem času izvedli dobrodelno akcijo zbiranja igrač za otroke revnih družin. Otroci so od doma, prostovoljno, prinesli eno igračo, katere več ne uporabljajo in je še vedno v dobrem stanju. Starši so se takoj strinjali in bili veseli omenjene geste. Pri otrocih pa ni bil tak odziv, težko so se ločili od igrače. Potrebnega je bilo veliko pogovora in spodbude. Ob tej priložnosti

smo se pogovarjali tudi o materialnih dobrinah v tem času in koliko nepotrebnih igrač in ostalih stvari imajo pri hiši. Kaj se zgodi z vsem tem? Jih res potrebujejo? Kaj naredijo z njimi, kadar se jih naveličajo? Če jih odvržejo v koš, smo spet pri onesnaževanju okolja.

3.6. Tedni brez avtomobila

Že v začetku leta sem starše seznanila s problematiko izpušnih plinov v zraku in s tem z aktivnostjo, ki jo bomo izvedli večkrat skozi leto. Nekaj dni vnaprej so bili obveščeni, kateri teden bo tisti, ko naj v vrtec pridejo peš ali s kolesom. V kolikor nimajo te možnosti, naj avto parkirajo v bližini vrtca in vsaj del poti prehodijo peš. Ta aktivnost ni bila izpeljana v polni meri, bilo je nekaj nejevolje s strani staršev. Živimo v hitrem tempu in v jutranji naglici se je bilo nekaterim staršem težko prilagoditi ter si vzeti več časa za prihod v vrtec in odhod v službo. Pri otrocih je bilo drugače. Tisti, ki so nalogo izpolnili, so bili veseli, da so se lahko v vrtec pripeljali s kolesom ali prišli peš. Tisti, ki naloge niso mogli opraviti, so bili po večini žalostni in razočarani. Ob pogovoru s starši sem le-te seznanila o občutkih otrok in jim predlagala, da si vsaj ob odhodu iz vrtca vzamejo čas in se domov odpravijo peš ali s kolesom.

4. DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

Ko smo se prvo leto vključili v projekt Podnebne spremembe, me je skrbelo, kako in na kakšen način tematiko predstaviti otrokom, da jo bodo razumeli. A ugotovila sem, da otroci hitro razumejo tudi težje stvari, za katere sami mislimo, da jih ne bodo. Projekt smo dobro izpeljali, otroci so pridobili veliko novih izkušenj in znanj. Prepričana sem, da bodo znanja, ki so jih pridobili skozi vse procese, kjer so akterji ali pa le opazovalci ali spremljevalci, uporabili v prihodnosti in jih tudi živeli. Vesela sem, da so se tudi starši dobro vključevali v vrtčevske aktivnosti in smo skozi ta projekt stkali pristnejše odnose. Ob koncu lahko zapisano strnemo v stavek, ki ga ne smemo pozabiti: *Otroci nas nenehno opazujejo, zato moramo biti dober vzor tudi pri odnosu do narave in okolja, da ga bodo znali ceniti tudi oni.*

5. LITERATURA IN VIRI

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Hawkes, N. (2001). Podnebne spremembe. Didakta, Radovljica.
Parker, S. (2003). Podnebna kriza. Pomurska založba, Murska Sobota.
https://www.karitas.si/mednarodna-pomoc/podnebne-spremembe1/tek-podnebne-solidarnosti/
https://www.gov.si/podrocja/okolje-in-prostor/okolje/podnebne-spremembe/

Spoznavamo koruzo

Viktorija Mlinarič
OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, enota vrtec
viktorija.mlinaric@gmail.com

Polja, ki se razprostirajo po naši ravnici, so v jesenskem času bogata s pridelki. V vrtcu smo se tako odločili, da bomo v vseh starostnih skupinah obravnavali tematski sklop KORUZA. Koruza je namreč za pšenico najbolj razširjeno žito. Naš cilj je bil, da bomo otrokom na čim bolj naraven, preprost in prijeten način približali pomen spoznavanja poljščine – koruze. Skozi dejavnosti smo jim želeli omogočiti, da bi razumeli kakšna je koruza, kje raste, zakaj vse jo lahko uporabimo, kdo se z njo prehranjuje ...

Ključne besede: otroci 1–2 leti, njiva, koruza, dejavnosti.

Abstract
The fields that spread across our plain are rich in crops in the fall. At kindergarten, we decided to introduce the CORN thematic set in all age groups. Corn is the most widely used cereal besides wheat. Our goal was to provide the children with the most natural, simple and enjoyable way to learn about corn. Through the activities we wanted to enable them to understand what corn looks like, where it grows, how can we use it, who is fed by it ...

Key words: children 1-2 years old, field, corn, activities.

1. UVOD

Koruzo (*Zea mays*) je v Evropo prinesel Krištof Kolumb. Spada v družino trav in je enoletna rastlina. V preteklosti je bila pomemben člen v prehrani človeka in domačih živali. Danes jo gojijo širom sveta in je po proizvedenih tonah na prvem mestu med poljščinami. Na skoraj 40 odstotkih površin slovenskih njiv raste koruza. Poznamo dve vrsti koruze: neužitno zrnato ali poljsko koruzo, iz katere pridobivamo koruzno moko in koruzni škrob ter zelenjavno ali sladko koruzo, ki je izvrstnega okusa. Obe vrsti koruze sta po videzu enaki (podolgovat storž z rumenimi zrni). Pri nas je koruza najpogostejša poljščina, ki se v večjih količinah goji kot krma za živali, ki jih ljudje redimo za lastno prehrano.

Sicer pa človek koruzo uporablja tudi v lastni prehrani. Pojavlja se v različnih oblikah, npr. kot koruzna moka, koruzni zdrob, polenta, iz katere pripravljamo žgance, pokovka, priljubljeni pa so tudi koruzni kosmiči, narejeni iz koruznega zdroba. Storže mlade koruze pobiramo v avgustu oz. ko se koruzni laski obarvajo rjavo. Zrelost preverimo tako, da stisnemo nekaj zrn na storžu. Koruza je dovolj zrela za uporabo, če iz zrna priteče tekočina mlečne barve. Storže mlade

mlečne koruze lahko uživamo tako, da jo skuhamo ali spečemo. Mladi mlečni storži so odlična popestritev poletnega jedilnika. Iz preteklosti je znana tudi peka koruze ob ognju. Koruzna zrna lahko kupimo konzervirana in jih uporabljamo kot dodatek solatam in drugim jedem. Koruza je primerna za ljudi s celiakijo, saj ne vsebuje glutena. Vsebuje precej manj beljakovin, vendar nekoliko več ogljikovih hidratov kot ostala žita ter tudi veliko prehranskih vlaknin. Kot živilo ima številne pozitivne učinke na zdravje.

Strokovne delavke smo v vseh starostnih skupinah otrok izbrale skupno temo tematskega sklopa – koruza. Dejavnosti, cilje in čas trajanja tematskega sklopa je načrtovala vsaka vzgojiteljica posebej za posamezni oddelek, prilagojeno starosti otrok. Tematski sklop smo izvajali v mesecu oktobru.

Cilji

- Doživljanje in spoznavanje narave.
- Spoznavanje pomena pridelave in predelave hrane ter njenega uživanja.
- Spodbujanje ustvarjalnosti.
- Seznanjanje z zdravim načinom življenja.

2. METODE

Pri dejavnostih so sodelovali otroci v starosti od enega do dveh let. Tematski sklop smo izvajali dva tedna. Dejavnosti smo prilagodili starosti otrok. Pri izvedbi smo uporabljali različne metode dela: pogovor, pripovedovanje, razlaga, poslušanje, poimenovanje, igra, opazovanje, okušanje, doživljanje, čutenje, demonstracija, posnemanje, lastna aktivnost in fotografiranje.

3. RAZPRAVA

Z otroci, starimi od enega do dveh let, smo se najprej odpravili na sprehod do bližje njive s koruzo. Opazovali in tipali so koruzne storže. Podrobneje smo spoznali rastlino: kje raste, poimenovali smo njene dele in ugotavljali, zakaj jo gojimo. Nedaleč vstran smo opazili kombajn pri žetvi koruze. V igralnici so tipali koruzni storž, ličje (“bilje”) in zrna. Poimenovali smo dele koruznega storža in barvo zrn.

Ogledali smo si še posnetek kombajna, ki žanje koruzo. Otroci so navdušeno spremljali videoposnetek in prisluhnili zvoku kombajna. Izdelali smo koruzne storže. Z gobico smo najprej pobarvali folijo z zračnimi mehurčki in istočasno spoznali rumeno in rdečo bravo. Ob pomoči vzgojiteljice so nato otroci prilepili izrezano folijo na tulec, zraven pa so prilepili še iz papirja izrezana lista. Izdelane koruzne storže smo postavili na polico, kar je bila lepa dekoracija naše igralnice v jesenskem času.

Koruzna zrna smo posuli po tleh igralnice in bosih nog hodili po njih. Nekateri otroci so potrebovali kar nekaj časa, da so upali stopiti na zrna. Z boso hojo po koruzi smo v možganih spodbujali nevronske povezave in preko možganov razgibali celo vrsto mišic. Bosa hoja

pomembno vpliva na preprečevanje ploskih stopal. S to dejavnostjo smo poskrbeli za zdravje in razvoj otrok. Otroke smo seznanili tudi z uporabo koruze. Ob slikah smo poimenovali nekatere živali, ki se z njo hranijo. Nekaj otrok je živali poimenovalo z onomatopoetskimi izrazi. Otrokom smo razložili, da se tudi ljudje prehranjujemo s koruzo. Mlado in mehko koruzo kuhamo ali pečemo. Na mizo smo položili različne izdelke oz. živila iz koruze ter jih tipali in okušali: moko, zdrob, kosmiče, flips (otrokom je bolj znana beseda smoki), pokovko (kokice) in konzervirano koruzo. S pomočjo avtomata smo si pripravili pokovko. Otroci so presenečeni opazovali poskakovanje pokovke iz naprave. V preteklosti so se otroci igrali s koruznimi punčkami, z oluščenimi koruznimi storži ("koceni") in se na njivah za "kukariščem" (koruzinjem) igrali skrivalnice. Otrokom smo tako namesto klasičnih igrač za igro ponudili oluščene koruzne storže oz. "kocene". Opazovanje otrok pri igri z igračami iz narave je bilo zelo zanimivo, saj so otroci "kocene" tipali, jih dajali v papirnato vrečko, prenašali, iz njih gradili … Tovrstna igra je otroke zelo navdušila.

Prozorne lončke smo napolnili s koruznimi zrni in izdelali ropotulje, ki smo jih uporabili za spremljavo ob prepevanju pesmic. Hojo z bosimi nogami in igro s koruznimi "koceni" smo nekajkrat ponovili. Otroci so skozi različne aktivnosti spoznali pomembnost koruze in o njej pridobili nova znanja.

4. ZAKLJUČEK

Preko različnih dejavnostih smo želeli otrokom približati pomen koruze, njeno posebno vrednost in namen, zakaj jo gojimo. Pri dejavnostih so bili zelo aktivni in so v njih neizmerno uživali. Okušanje in zaužitje koruznega flipsa, ki ga imajo otroci nasploh zelo radi, jih je zelo razveselilo.

Ker so otroci v prvih letih starosti najbolj radovedni in se zanimajo za veliko različnih stvari, predvsem pa zelo dojemljivi, jih pričnimo uvajati v naravoslovje čim bolj zgodaj, saj na ta način lahko pri njih že zgodaj razvijemo pozitiven, odgovoren in naklonjen odnos do narave.

5. LITERATURA IN VIRI

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.

https://vrtobilja.si/portfolio/koruza-vzgoja

https://www.prehrana.si/clanek/400-zita

http://www.os-turnisce.si/files/2019/04/KORUZA-SE-PREDSTAVI.pdf

Voda – vir dobrin, ki je povsod okrog nas

Lana Solman
VIZ OŠ Rogatec – enota vrtec
lanasolman@gmail.com

Voda je čudežna in nepogrešljiva tekočina, brez katere si življenja ne moremo predstavljati. Pri otrocih dejavnosti povezane z vodo prispevajo k sprostitvi, zanimanju in novim idejam.

V oddelku otrok starih 3–5 let smo jesenska meseca oktober in november namenili prav vodi, ki je okrog nas. S tem smo otroke spodbujali k pričetku opazovanja in spoznavanja značilnosti pitne vode ter jim z lastnim preizkušanjem približali vodo v naravi – sprehod v dežju, čofotanje po lužah, zajemanje vode v potoku, primerjanje pitne in nepitne vode. Z izmišljeno zgodbico o kroženju vode smo jim ob plakatih približali tudi to vsebino. V zastavljene dejavnosti smo vključili še različne eksperimente povezane z vodo in tako spoznavali lastnosti vode.

Preko različnih dejavnosti skozi igro, raziskovanje, opazovanje, ustvarjanje in lastno aktivnost so otroci poglobili že poznana dejstva o vodi ter hkrati osvojili veliko novih znanj in najpomembneje – spoznali so, da je voda zelo dragocena, zato moramo in morajo tudi sami prispevati k ohranjanju čiste vode ter z njo varčevati.

Ključne besede: voda, voda v naravi, kroženje vode, eksperimenti z vodo.

Abstract

Water is a miraculous and indispensable liquid. We cannot imagine life without it. Activities related to water make children relax and encourage interest and new ideas in them.

We dedicated autumn months October and November to water around us in a pre-school unit with children from 3-5 years. With that we encouraged children to observe and recognize the characteristics of drinkable water and with their own experience introduce to them water in the nature – a walk in the rain, splashing in puddles, scooping water from a stream, comparing drinkable and non-drinkable water. With a made-up story about circulation of water and the help of a poster we also introduced them this content. We included different water experiments into our planned activities and recognized its characteristics this way.

Children deepened their existing knowledge about water and gained new knowledge with different activities through playing, observing, creating and their own activity. And what is most important – they realised that water is precious and that is why they also must contribute to keeping the water clean and to save it.

Keywords: water, water in the nature, circulation of water, water experiments.

1. UVOD

Naravoslovne vsebine so v vrtcu zelo pomembne, saj zaradi svoje izvirnosti in pestrosti predstavljajo veliko motivacijo pri iskanju, odkrivanju nejasnega, neodkritega, vzrokov in posledic (Katalinič, 2010).

Šola in vrtec Rogatec sta že nekaj let aktivno vključena v projekt Ekošola. Prednostna naloga po kurikulu na ravni vrtca je bilo področje narave, zato smo vse strokovne delavke v svojih oddelkih mesečno v ospredje postavljale zgodnje naravoslovje, ga prepletale z ostalimi področji kurikula in tako otrokom približale naravo na veliko načinov. Naš vrtec stoji v okolju, ki nam nudi nešteto možnosti za raziskovanje – obdan je z gozdovi, travniki, polji, ribnikom in manjšimi potočki. Vsakodnevni sprehodi mimo žuborečega potočka nas spodbujajo k spoznavanju vode okrog nas.

Cilji

Pri delu smo si zastavili naslednja globalna cilja (Kurikulum za vrtce, 1993):

- doživljanje, spoznavanje in razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave;
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave,

ter se opirali na naslednje operativne cilje:

- otrok odkriva in spoznava lastnosti vode,
- otrok odkriva in spoznava pojave na nebu ter vremenske pojave,
- otrok odkriva in spoznava, kako se snovi mešajo in kako se pri tem spreminjajo lastnosti.

2. METODE

Vse zastavljene dejavnosti smo lahko dobro izvedli le ob uporabi več metod dela, predvsem smo v ospredje postavili aktivno sodelovanje in vključevanje otrok, le-to pa smo prepletali z metodami igre, razlage, poslušanja, pogovora, opazovanja in eksperimentiranja.

3. RAZPRAVA

Z izvedbo dejavnosti o vodi okrog nas so otroci dobili izkušnjo lastnega raziskovanja s tem, ko so pred in po izvedeni dejavnosti kritično razmišljali, v ponujenih aktivnostih aktivno sodelovali in skozi vse dejavnosti medsebojno komunicirali. Ves čas smo spodbujali opazovanje oziroma zaznavanje vode z različnimi čutili – vidom, sluhom, okusom in vonjem. Pri tem so otroci spoznali, da je voda iz pipe prozorna, saj lahko skozi njo vidimo, je brez vonja in okusa, lahko je topla ali hladna; medtem ko je voda v potoku zelo mrzla, umazana, ima manj prijeten vonj, posledično pa so otroci ugotovili še, da zaradi zadnjih dveh lastnosti tudi ni pitna. Skozi

eksperimente, povezane z vodo, so otroci na podlagi lastne izkušnje ugotovili, katere snovi so v vodi topne – sol in sladkor, kaj se z vodo meša – detergent, in kaj se z vodo ne meša – olje. Ob pomoči strokovnih delavk so tako z medsebojno komunikacijo in kritičnim razmišljanjem prišli do spoznanj o lastnostih vode.

Še posebej pozitivna pa je bila za otroke izkušnja z vodo v naravi – sprehod v dežju, čofotanje po lužah in najbolj – zajemanje vode v potočku. Na sprehodu po dežju so otroci spoznavali, da imajo dežne kapljice zvok, ki so mu prisluhnili s padanjem le-teh na dežnike – večje so bile glasnejše, manjše pa tišje. Tudi čofotanju po lužah se nihče izmed otrok ni želel izogniti; ob tem so otroci ugotovili, da so luže največje in najglobje takoj po dežju. Dnevno smo zato odhajali na bližnje asfaltno igrišče in velikost luž merili s številom otrok okoli luž ter globino luž z višino mokre sledi na škornjih.

Te izkušnje otrok iz okolja smo nato prenesli v igralnico in dejavnosti povezali še s kroženjem vode v naravi. Otroci so si tako lažje predstavljali, kako in zakaj voda ob sončnih dnevih izhlapeva, kam vodni hlapi gredo in kako se združujejo ter nato čez čas ponovno v obliki dežja padajo na zemljo.

Usvojeno znanje o vodi okrog nas smo zaključili z didaktično igro, ki je skozi slikovna vprašanja povzemala vse izvedene dejavnosti.

Slika1: Čofotanje po lužah

Slika 2: Zajemanje vode v potočku

Slika 3: Eksperiment z vodo

Slika 4: Kroženje vode

4. ZAKLJUČEK

Z dejavnostmi in pogovori o vodi okrog nas vsekakor nismo zaključili v jesenskih mesecih, temveč smo ta vir dobrin vključevali v vse mesečne sklope.
Najpomembneje je, da so otroci po teh dejavnostih zares začeli opazovati vodo okrog sebe – dežne kapljice, luže na sprehodih, roso na travi, višino vode v potočku ob sončnih in deževnih dnevih, zvok potočka po dežju. Prav tako poznajo lastnosti vode – je tekoča, prozorna, brez okusa in le-te tudi samostojno poimenujejo.
Za odrasle in otroke pa je najpomembneje, da ne pozabimo, da je voda dobrina, brez katere življenja na Zemlji ni. Zato je že v zgodnjem otroštvu ključno, da znamo pomen vode približati otrokom in v njih ozavestiti pomembnost te tekočine.

Slika 5: Didaktična igra o vodi

5. LITERATURA

Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin.
Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
Saan, A. (2009). 101 poskus z vodo. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana.

Vrtnarjenje v času koronavirusa

Jožі Veit
Vrtec Pedenjped
jozi.veit@vrtec-pedenjped.si

Predšolski otroci pri aktivnem vrtnarjenju spoznavajo odgovoren odnos do narave, hrane in vseh živih bitij. Spoznajo pomen sodelovanja in druženja. Odrasli jim omogočimo, da izrazijo in uresničijo svoja razmišljanja in načrte. V vrtcu Pedenjped, otroci aktivno sodelujejo pri delu na naših vrtovih in zeliščnih gredah. Sodeluje, opazujejo, primerjajo, opazijo vsako podrobnost in z vsemi čutili občutijo pomen vrtnarjenja. Kot vsako leto smo začeli s čiščenjem našega vrtička. Dogovorili smo se kaj bomo letos sejali in sadili. Epidemija je prekinila naše plane, ostati smo morali doma. Odločili smo se, da spodbudimo starše in otroke, da spoznajo čare obdelovanja zemlja v okolju svojih domov. Družine so aktivno preživljale čas, otroci so bili ponosni na njihovo delo in pridelke ,ki so jih pridelali.

Ključne besede: predšolski otrok, vrtnarjenje doma, zdrava prehrana, samooskrba, epidemija.

Abstract
By actively practising gardening, preschool children develop a responsible attitude towards nature, food and all living beings. They learn the importance of cooperation and socialising. We, adults, enable them to express and realise their thoughts and plans. At the Pedenjped Kindergarten, children actively participate in tending its gardens and herb beds. They participate, observe, compare, notice every detail, and perceive the importance of gardening with all their senses. As every year, we began cleaning our little garden. We agreed on what we would be sowing and planting this year. The epidemic interrupted our plans and we were forced to stay at home. The kindergarten staff decided to encourage parents and children to discover the charms of cultivating the soil near their homes. The families spent their time actively, and the children were proud of their work and of the crops they had cultivated.

Key words: preschool child, home gardening, healthy diet, self-sufficiency, epidemic.

1. UVOD

Vrt je prostor, ki otrokom omogoča doživljanje narave v njeni raznovrstnosti in spremenljivosti. V letošnjem letu aktivnosti na vrtovih in visokih gredah, ni bilo mogoče izvesti v vrtčevskem okolju, zato smo povabili starše in otroke k sodelovanju. Vrtnarjenje v obdobju epidemije smo predstavili staršem. Starši so se z veseljem odzvali vabilu in s pomočjo avdio-tehnologije, se je sodelovanje na daljavo začelo. Starše smo spodbudili in seznanili s pomenom

vrtnarjenja pri predšolskih otrocih. Poudarek je bil, da vrtnarimo izključno na naravi prijazen način. Starše smo spodbudili, da otroke vključijo v vsa dela na vrtu. Če imajo možnost, naj del vrta namenijo otrokom, kjer bodo raziskovali in ustvarjali z zemljo. Prostor, kjer lahko raziskujejo zemljo, izživijo in uresničijo vse svoje zamisli. Dogovorili smo se, da so vprašanja in izmenjava informacij, ugotovite dobrodošla in zaželena.

2. METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabili naslednje metode:

- uporaba avdio-tehnologija;
- opisovanja;
- raziskovanja;
- lastne aktivnosti;
- aktivnega učenja;
- sodelovalnega učenja;
- fotografiranja;
- komunikacije preko elektronske pošte.

3. REZULTATI

V obdobju epidemije, ko so bili naši malčki, v varnih zavetjih svojih domov, so skupaj s svojimi družinami, preživljali kvaliteten in koristno preživet čas v naravi. Nekateri so se odločili za zeliščni vrt, drugi za zelenjavni vrt, jagodna korita, ideje niso poznale meja.
Otroci so sodelovali pri pripravi gred, sajenju semen, zalivanju, odstranjevanju plevela.

Slika 1: Priprava korit

Slika 2: Raziskovanje zemlje

Otroci so pri vrtnarjenju uporabljali vsa svoja čutila. Dotikali so se zemlje, semen, sadik. Videli in opazovali so različne rastline, preživeli aktiven čas v naravi, prisluhnili zvokom, ki so jih obdajali. Vonjali so cvetlice, sadike, pridelke.

Slika 3: Opazovanje rastlin

Slika 4: Nabiranje prvih pridelkov

Uporabljali so vsa čutila, kar pomaga otrokom razumeti koncept vrtnarjenja. Odzivi staršev so spodbudni, v veliki meri so uspešno izvedli vse zadane aktivnosti, tudi tisti, ki so se z vrtnarjenjem v domačem okolju srečevali prvič. Pridelki lepo napredujejo, otroci jih z veseljem opazujejo in skrbijo zanje. Nekateri že okušajo domače solate in zelišča.

4. DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

Skupaj s starši so otroci razvijali svoje spretnosti in pridobili nove izkušnje o vrtnarjenju. Otroci so veliko raje uživali solato, zeliščne namaze, ker so pri pridelavi sodelovali sami. Tudi naš vrtčevski zeliščni vrt dobro napreduje, vse kar smo postorili pred karanteno je zraslo in čaka na nas, da se vrnemo v vrtec in nadaljujemo z delom. S sodelovanjem na daljavo smo zadovoljni, rezultati so spodbudni. Tako otroci, kot tudi starši so pokazali pozitiven odnos do vrtnarjenja. Kot skupina smo še se bolj povezali, veliko razpravljali o naravnem vrtnarjenju, izmenjavali izkušnje in ugotovitve. V domačih vrtovih pridelki lepo rastejo, prve solate in zeliščne namaze so že okušali. Sedaj si pa močno želimo, da se vrnemo v naš vrtec, ker bomo lahko poskrbeli tudi za naš vrtiček, kjer preživimo veliko lepega časa. Tudi v prihodnje bomo otrokom omogočali, da razvijajo svoje spretnosti in pridobivajo nova znanja.

5. LITERATURA

Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Kataliničč, D., Tratnjek, I. Anželj, B., 2007: Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu. Ljubljana: Zavod za šolstvo in šport.

Zdrava prehrana in gibanje – temelji zdravja

Dorijana Seljak
Scuola dell'infanzia LA COCCINELLA Pirano – Vrtec LA COCCINELLA Piran
dorijana-seljak@hotmail.com

Namen projekta Zdrava prehrana in gibanje – temelj zdravja je seznaniti petletne otroke o pomenu zdrave prehrane in gibanja za krepitev zdravja. Projekt želi odgovoriti na naslednja vprašanja: Od kod prihaja hrana, ki jo najdemo na trgovskih policah; kako sami pridelati hrano; kako z gibanjem okrepiti telo, dobro počutje in posledično vplivati na zdravje. Zaradi obširne teme o prehrani smo se osredotočili na zelenjavo, ker smo opazili, da otroci v vrtcu zaužijejo premalo zelenjave, saj jo večina pušča na krožniku. Otroci so v sodelovanju z lokalnim pridelovalcem zelenjave, katerega so spremljali in opazovali skozi vse letne čase pri delu na polju, v topli gredi in na tržnici, pridobili nova znanja, katera so tudi sami uporabili in preizkusili na svoji gredici. Preko raziskovalnih dejavnostih, lastne aktivnosti, beleženjem vseh spoznanj, s pripravo različnih jedi in z veliko gibanja na svežem zraku so otroci pridobivali izkušnje v odnosu z naravo, razvijali svoje védenje, krepili samozavest in spoznali, da je v bližnji okolici pridelana hrana velika vrednota, ki jo povrh vsega lahko pridelajo sami. Ob vsem naštetem so se otroci zelo zabavali in navduševali nad rezultati eksperimentov, spoznali pomen povezave zdrave prehrane in gibanja z zdravjem.

Z veseljem smo ob koncu projekta opazili, da otrokom sedaj zelenjava veliko bolj tekne Predvsem otroci, ki se je niso nikoli poslužili, jo sedaj zaužijejo vsaj v manjših količinah.

Ključne besede: pridelava zelenjave, zdrava prehrana, gibanje, zdravje.

Abstract

The purpose of the Healthy Nutrition and Movement - the health project was to inform five year olds about the importance of healthy food and exercising; answer questions about where the food found on store shelves comes from; how to make your own food; how to strengthen the body through movement and well-being, consequently affecting health. Due to the extensive topic of nutrition, we focused on vegetables, because we noticed that the children in kindergarten aren't consuming enough vegetables, as most of them leave it on the plate. The children, in cooperation with a local vegetable farmer, who were monitored and observed throughout the seasons while working in the field, in the greenhouse and at the market, gained new knowledge, which they themselves used and tested on their vegetable field. Through research activities, their own activities, writing down notes about the lessons, preparing different dishes and having a lot of exercising in the fresh air, the children gained experience in relation to nature, developed their knowledge, strengthened self-esteem and realized, that they could produce food on their own, since local food has higher value. With

all of the above, the children had a lot of fun getting excited about the results of the experiments, learning about the importance of linking healthy eating and exercising.
At the end of the project, we were pleased to see that the vegetables are now much more appetizing to the children, especially the children who have never ate it, but now eat it in at least small quantities.

Keywords: vegetable production, healthy eating, exercise, health

1. UVOD

Gibanje in zdrava prehrana sodita med ključne osnovne potrebe za zdrav psihofizični razvoj otrok, saj izboljšujeta počutje in krepita zdravje. V sodobnem času se pojavlja vse več alergij in zdravstvenih težav, ki so posledica pomankanja gibanja, velike izbire hrane brez hranil, z visoko vsebnostjo sladkorja, soli, aditivov, barvil in nasičenih maščob. Zaradi tega je pomembno, da otroke navajamo na zdravo prehrano že zelo zgodaj. Pomembno je, da imajo otroci možnost spoznavati hrano z različnimi čutili, da spoznavajo nove okuse in da smo odrasli pri tem dovolj vztrajni in jim novo živilo večkrat ponudimo.

Cilj izbrane teme je voditi in spodbujati otroke, da z lastnim delom in raziskovanjem spoznavajo način za pridelavo zelenjave, jih seznaniti s pomenom uživanja sezonske in lokalno pridelane zelenjave, spoznavati nove okuse, razvijati gibalne sposobnosti celega telesa, spodbujati in aktivno prispevati k osvojitvi navad za zdrav življenjski slog.

Da bi dobili odgovore na vprašanja, od kod prihaja hrana na trgovske police, kako pridelati zelenjavo, kako okrepiti zdravje z gibanjem in zdravo prehrano, smo pripravili dejavnosti, s katerimi so otroci lahko pridobivali lastne izkušnje. K sodelovanju smo povabili tudi starše in znanega lokalnega pridelovalca zelenjave, ki svoje pridelke prodaja na tržnici.

2. METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabljali naslednje metode:

- **lastna aktivnost** pri eksperimentih in raziskovanju,
- **igra** z didaktično igro, ki so jo otroci sami izdelali,
- **doživljanje** narave v različnih letnih časih,
- **razlaga, pogovor in demonstracija** lokalnega pridelovalca zelenjave,
- **ogled** dokumentarnih posnetkov,
- **vodenje** z vprašanji k odgovorom,
- **opazovanje** vzrokov in posledic pri poizkusih,
- **risanje** zelenjave in postopkov eksperimentov, opravil na polju, doživetega …,

- **beleženje** izrezovanje slikic iz revij, ki prikazujejo pridelovanje zelenjave in izdelava plakatov, na katere so beležili vsa spoznanja in ugotovitve glede pridelave zelenjave od semena do pridelka in priprave različnih zdravih jedi.

V okviru projekta ZGODNJE NARAVOSLOVJE smo se v šolskem letu 2018/2019 z otroki odločili, da bomo okrepili zdravje z gibanjem in zdravo prehrano. Zastavili smo si vprašanje, kaj zdrava prehrana sploh je in ali ni zdravo vse, kar pojemo? Ogledali smo si nekaj dokumentarnih posnetkov za otroke o nezdravem prehranjevanju in posledice, ki jih le-to povzroča. Za začetek smo se dogovorili, da se bomo ob praznovanju rojstnih dni v vrtcu sladkali le s suhim in sezonskim lokalno pridelanim sadjem. V nadaljevanju projekta smo se osredotočili na raziskovanje, od kod prihaja zelenjava na tržne police, kako jo pridelati in katera je bolj primerna za naše zdravje.

Med šolskim letom smo od jeseni do pozne pomladi tedensko obiskovali kmetijo na hribu v bližini vrtca. Navezali smo stik z lokalnim pridelovalcem zelenjave, ki nam je skozi celo leto prijazno prikazoval postopke pridelovanja zelenjave in odgovarjal na številna vprašanja. Otroci so kmeta in njegovo delo opazovali pri pripravi polja, pri setvi, pri negovanju in nabiranju rastlin na polju kot tudi v topli gredi. Z veseljem so mu pomagali pri pobiranju zelenjave in jo tudi okušali.

Slika 1: Pobiranje ohrovta

Slika 2: Obisk tople grede in okušanje zelenjave

Otroci so bili zelo radovedni. Kmetu so postavljali številna vprašanja in po njegovi pobudi, naj še sami kaj posadijo, smo takoj začeli s pripravami.
Po vodenem in usmerjenem pogovoru smo se z otroki lotili načrta in njegove izvedbe. Odpravili smo se v semenarno in nakupili vse potrebno za setev. Od doma so otroci prinašali različna semena. Med seboj so jih primerjali, razvrščali in raziskovali njihovo notranjost. Pogovarjali smo se o potrebnih pogojih za kalitev semen in rast rastline. Otroci so napovedali,

da je za kalitev semena in rast rastline potrebna prst, voda, svetloba in toplota. Ker je bilo zunaj še mrzlo, so eksperimentirali s setvijo fižola v igralnici. Da bi preverili svoje trditve, so otroci v svoj lonček položili seme fižola, papirnato brisačo, ga zalili z vodo in lonček položili na okensko polico. V en lonček so dali seme, papirnato brisačo, vendar brez vode. V drugi lonček so dali seme, vodo, papirnato brisačo ter ga odložili v hladilnik. V tretji lonček so položili seme in vodo brez papirnate brisače in ga položili na okensko polico. V četrti lonček so dali seme, papirnato brisačo, vodo in ga odložili v temno omaro. V peti lonček so dali seme, namesto papirnate brisače so dali prst, zalili in ga položili na okensko polico.

Otroci so vsak dan ob prihodu v vrtec preverjali, kaj se v lončkih dogaja, jih zalivali in opisovali opažanja. Navdušeni so bili nad spoznanjem, da so bile njihove domneve pravilne. Z začudenjem pa so opazili, da je bila sadika fižola v omari sicer višja od tiste na okenski polici, vendar rastlina ni bila tako močna in tudi barva je bila bleda. V omari je bila lina, skozi katero je pronicala svetloba, zato so otroci sklepali, da je rastlina višja in usmerjena proti lini, ker je iskala svetlobo. Ob primerjavi z rastlinami v lončkih s papirnato brisačo in tistih v prsti, so otroci sklepali, da za kalitev ni nujno potrebna prst, za rast rastlin pa je.

Slika 3: Primerjava rastlin z različnimi pogoji za rast

Spomladi so otroci na travniku vrtca pripravili manjšo visoko gredo, kjer so se tudi sami preizkusili kot pridelovalci zelenjave. Gredo so opleli, dodali prst, posejali različna semena, jih označili s tablicami z imeni, zalivali, negovali rastline in na koncu bili nagrajeni z užitnimi plodovi.
Z otroki smo se napotili v večjo trgovino, kjer prodajajo med drugim tudi zelenjavo in na tržnico, kjer je prodajal svoje izdelke pridelovalec, s katerim smo sodelovali. Primerjali so zelenjavo obeh ponudnikov, ugotavljali od kod prihaja, koliko časa je potrebovala in kakšno pot je opravila, da je prišla do tržnih polic oziroma do tržnice. Hitro so ugotovili, da je zelenjava s tržnice bolj sveža. Otroci so tržnico med letom večkrat obiskali in opazovali, kako se ponudba glede na letni čas in zorenje plodov in zelenjave spreminja. Zelenjavo, ki nam jo je kmet podaril, smo odnesli v igralnico, kjer so jo otroci spoznavali z vsemi čuti, jo risali, izdelovali z raznimi recikliranimi materiali in izdelke razstavljali.

Slika 4: Opazovanje in negovanje sadik

Slika 5: Spoznavanje in risanje zelenjave

Vse ugotovitve, postopke preizkusov, fotografije in risbe so otroci zabeležili na plakate. Izdelali so tudi didaktično igro s primeri zdrave in nezdrave prehrane.

V sklopu projekta so se otroci med celim letom, v vseh vremenskih razmerah, veliko gibali na svežem zraku, še zlasti so bili zabavni pohodi do kmetije na vrhu hriba, kotaljenje po travnikih, plezanje po drevesih in tekanje za metulji. Med sprehodi smo spoznavali tudi divje rastline in zelišča. Med drugim smo našli tudi bezeg, ga nabrali, posušili in pripravili izvrsten čaj.

Slika 6: Gibalno druženje s starši

V projekt so bili vključeni tudi starši, ki so se doma z otroki preizkušali v novih receptih in skupaj pripravljali zdrave zelenjavne jedi. S starši smo se tudi srečevali na popoldanskih gibalnih srečanjih, izvedli nekaj pohodov na bližnje vzpetine in tako poskrbeli za zabavne in ustvarjalne trenutke v skupno korist.

3. REZULTATI

Z izbranimi dejavnostmi v okviru projekta so otroci pridobili novo znanje in zavedanje, da lahko tudi sami pridelajo ter pripravijo zdravo hrano. Spoznali so pomen izbire sezonske in lokalno pridelane zelenjave in se vzgajali za vrednote kot so delovne navade, vztrajnost, potrpežljivost in pozitiven odnos do narave in lastnega zdravja.
Predvsem pa so bili otroci ponosni na to, da sedaj pojedo veliko več zelenjave kot ob samem začetku projekta. Navdušeno so tudi ugotovili, da so po večkratnem sprehodu do kmetije veliko lažje obvladali strmino, ki jim je ob prvem obisku predstavljala precejšen fizični napor. Pri gibalnih aktivnostih s starši je otroke zabavalo spoznanje, da odrasli ne zmorejo izvesti določenih vaj, katere sami izvedejo igraje. Menili so, da zato, ker se premalo gibljejo.

4. RAZPRAVA

Namen projekta je bil seznaniti petletne otroke o pomenu zdrave prehrane in gibanja za krepitev zdravja; odgovoriti na vprašanja, od kod prihaja hrana, ki jo najdemo na trgovskih policah; kako sami pridelati in pripraviti hrano; kako z gibanjem okrepiti telo, dobro počutje in posledično vplivati na zdravje. Na osnovi rezultatov, ki so jih otroci dosegli med projektom, so bili namen in zastavljeni cilji doseženi in preseženi, saj so otroci imeli že veliko teoretičnega predznanja. Med praktičnim delom pa so se jim porajala nova vprašanja, ki so odpirala nove teme in jih vodila v nadgradnjo usvojenega znanja. Presenetljivo je bilo tudi spoznanje, da so otroci povezali znanje dveh različnih projektov, in sicer pomen tople grede v kmetijstvu z učinkom tople grede iz projekta o podnebnih spremembah.

5. ZAKLJUČEK

Otroci v predšolskem obdobju se večinoma učijo preko lastnih izkušenj, neposrednih aktivnosti in s posnemanjem odraslih. Od staršev je odvisno, kakšen zgled bodo dali svojim otrokom, pa tudi od vzgojiteljev, saj večina otrok preživi v vrtcu tretjino dneva.
Naš projekt smo zaključili z ugotovitvijo, da so otroci pridobili predvsem praktično znanje, uporabne življenjske izkušnje in smernice, ki jih vodijo k zdravemu življenjskemu slogu, ki je ključen za zdravje v vseh življenjskih obdobjih.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulu za vrtce). (2001). Maribor: Obzorja.
Giordani, M., Cremona, G. Guida a scuola. it. Gruppo Editoriale Raffaello.
Kos, R. (2017). Iz lončka v lonec. Ljubljana: Alegro d.o.o.

»Od zemlje do krožnika«
zelenjavni, zeliščni in sadni vrt otrok našega vrtca

Marta Grom
Vrtec Vrhovci, Enota Rožnik
grom.marta@gmail.com

Naš vrtec leži na obrobju mesta Ljubljana. To nam je omogočilo, da smo pred dvanajstimi leti v zatišnem in sončnem delu igrišča oblikovali zeliščni, zelenjavni in sadni vrt. Zanje od tedaj skrbijo otroci ob pomoči strokovnih delavcev vrtca. Vrt je naravna učilnica, v kateri otroci spoznavajo naravo z vsemi svojimi čutili, do nje razvijajo naklonjen, spoštljiv odnos ter pridobivajo delovne navade. Otroci sledijo zgledu odraslih ter aktivno sodelujejo pri načrtovanju in urejanju vrta, setvi, vzgoji sadik, spremljajo rast in razvoj rastlin ter pobirajo in uživajo sadove našega vrta. Tako spoznajo, da hrana ne raste v trgovini, temveč v sožitju z naravo. Kaj je za *otroka* lepšega kot opazovati rastlino, ki z njegovo pomočjo, trudom in potrpežljivostjo zraste iz drobnega semena ter kot zdrav obrok pristane na njegovem krožniku.

Ključne besede: otroci, vrt, zelišča, zelenjava, sadje

Abstract
Our kindergarden is located in the suburbs of Ljubljana. Twelve years ago, this enabled us to created a herb, vegetable and fruit garden in the cozy and sunny part of the playground. Ever since then, the children are taking care of these gardens, of course with the supervised help from the kindergarden teachers. Garden can be defined as a natural classroom where children can explore the nature with all of their senses, develop a sympathetic and respectful attitude towards it, and acquire good working habits. Children follow the adult's example and take an active role in the whole process of planning and the arranging of the garden, sowing, growing seedlings, monitoring the growth and development of plants, as well as picking and enjoying the fruits from our garden. They learn that food does not grow in supermarkets, but in harmony with the nature. And what could be more beautiful for a child than watching and actively participating in growing a plant from a tiny seed on and then for it to become a part of a healthy meal on a child's plate.

Key words: children, garden, herbs, vegetables, fruits

1. UVOD

»Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Pa vendar je ta majhni del sveta neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Vse kar slišijo, želijo videti, z vsem, kar je dovolj priročno, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili

ta spontana nagnjenja po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega« (Marjanovič, Krnel idr, 2001, str. 160).

Tako lahko z otroki v bližnjem vrtčevskem okolju uredimo cvetlične gredice, zelenjavni, zeliščni ter sadni vrt. Vrt otrokom ponuja zaznavanje narave z vsemi čutili, bivanje na svežem zraku in sprostitev. Otroci spoznajo raznovrstnost zelenjave, sadja in zelišč ter pomen raznolike prehrane za njihovo zdravje. Razvijajo tudi socialne veščine, saj je pri skrbi za vrt pomembno medsebojno sodelovanje, odgovorno ravnanje in potrpežljivost, pridobivajo pa tudi delovne navade.

»Otroci razmišljajo o času drugače kot odrasli, saj težko ocenijo, koliko časa bo dejansko treba čakati na kakšno stvar. Minute pričakovanja so tako lahko zanje dolge kot neskončnost. Vzgoja rastlin iz semen je prijetno opravilo, ki otroke na enostaven in nevsiljiv način nauči potrpežljivosti. Pri tem lahko nekoliko starejšim otrokom prepustite tudi oskrbo rastlin in jih tako z naloženo odgovornostjo še bolj povežete z rastlinami« (Likar, 2009, str.30).

2. CILJI IN METODE

2.1 Globalni cilji:

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih,
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.

2.2 Cilji:

- otrok odkriva, spoznava in primerja živo in neživo naravo.
- otrok odkriva, spoznava in primerja živa bitja, njihova okolja in sebe kot enega izmed njih.
- otrok odkriva, spoznava in primerja spremembe v življenju pri sebi, pri drugih živih bitjih ter v neživi naravi.
- otroci skrbijo za zelenjavni, zeliščni in sadni vrt skozi vse letne čase in s tem pridobivajo delovne navade.
- otroci spoznavajo kaj potrebujejo rastline za rast in razvoj.
- otroci se seznanjajo in sodelujejo pri uporabi in predelavi rastlin.
- otroci pridobivajo navade zdravega in raznolikega prehranjevanja.

2.3 Metode:

- pogovora, pripovedovanja, razlage, igre, lastne dejavnosti, raziskovanja, eksperimentiranja, opazovanja.

3. VRT NAŠIH OTROK

Skrb za vrt se začne že zgodaj spomladi in traja vse do pozne zime, ko otroci po potrebi zalivajo rastline, da ne izumrejo. V našem vrtcu za vrt skrbijo otroci starejših skupin, mlajši pa pomagajo pri zalivanju, vzgoji sadik ter obiranju sadov in nabiranju zelišč. Tako otroci skozi celo leto sodelujejo pri vrtnih opravilih - od načrtovanja vrta do pobiranja sadov. Skrbno negujejo in opazujejo razvoj rastlin od semena dalje. Ko se z otroci odpravljamo na igrišče, jih pot najprej zanese na vrt, da preverijo kaj je treba postoriti in če jih čaka kakšen sadež, ki bi ga

utrgali in pojedli. Tako pridelamo raznovrstno zelenjavo in zelišča, iz katerih pripravljamo različne jedi.
Poleg zelenjavnega in zeliščnega vrta imamo na vrtčevskem igrišču tudi sadno drevje in grmovnice. Ob poti igrišča imamo sedem visokih gred, v katerih so nasajena zelišča ter gozdne jagode. V lanskem letu pa smo s pomočjo hišnika naredili še tri visoke grede namenjene zelenjavi. V senčnem delu na koncu igrišča imamo tudi dva kompostnika, v katera otroci odnašajo vse organske odpadke, ki vanj sodijo. Za vrtcem v bližini vrtov stoji zbiralnik za deževnico, s katero zalivamo naš vrt. Naše igrišče ima tudi velik travnik, kjer nabiramo cvetje za čajne mešanice in regrat za solate. Ob vrtu imamo tudi vrtno lopo, v kateri imamo shranjeno orodje za vrtnarjenje. Za otroke smo kupili orodje primerne velikosti in jih naučili, kako ga varno uporabljati.
Skozi leto smo z otroci vsakodnevno hodili… na vrt, opazovali spremembe, urejali gredice, skrbeli in negovali rastline, jih zalivali in se igrali. Opazovali smo drobne živali, ki so prihajale na vrt: deževnike, polže, mravlje, čebele, čmrlje, metulje, pikapolonice, gosenice, pajke,… Otroci so se tako neposredno povezali z naravo in jo začutili kot pomemben dejavnik v njihovem življenju.

3.1. Zelenjavni vrt

Zelenjavni vrt imamo v vrtcu že precej let. Zanj skrbijo otroci ob pomoči strokovnih delavcev vrtca. Sadike zanj vzgojimo sami v igralnicah, pogosto pa nam jih nam jih podari Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani, s katero sodelujemo mnogo let. Pri vzgoji sadik smo z otroki naredili tudi eksperimente kaljivosti pod različnimi pogoji ter tako spoznali, kaj rastline potrebujejo za rast in razvoj.
Na zelenjavnem vrtu smo zgodaj spomladi z otroki najprej odstranili plevel, ga prekopali in dodali zemljo iz naših kompostnikov. Skupaj smo narisali načrt vrta, pri katerem smo upoštevali načela kolobarjenja in »dobrih sosedov« . V igralnici smo v koritih vzgojili sadike, ki smo jih posadili na vrt, ko je bilo zunaj dovolj toplo. Na vrt smo sejali še redkev, korenje, solato, peteršilj, rdečo peso ter posadili krompir, paradižnik, papriko in bučke. Ob sadikah smo iz pokošene trave naredili zastirko. Vrt smo zalivali z vodo iz zbiralnika. Ker je na začetku poletja veliko deževalo, smo morali z otroki na vrtu pogosto rahljati zemljo. Ob tem smo odstranjevali tudi plevel, ki rastlinam jemlje hranilne snovi. Med zelenjavo smo posejali tudi cvetlice, ki ugodno vplivajo na rastline kot so: ognjič, kapucinka in žametnica.
Včasih se je tudi kaj zapletlo. Nekega dne so nam polži pojedli vse sadike kumar, zato smo jih morali ponovno nasaditi in zaščititi z zdrobljenimi jajčnimi lupinami. Pripetilo se nam je tudi to, da se nam je eden od paradižnikov pod težo plodov zlomil, tako smo spoznali, da je bila oporna palica pretanka in paradižnik premalo privezan. Otroci so takoj začeli preverjati, če je z ostalimi paradižniki in paprikami vse v redu.
Kmalu so si otroci lahko privoščili prve plodove: redkvice in solato, kasneje tudi korenja, ki ga otroci najraje pojedo surovega. Poleti pa nam je naš vrt postregel še z rdečo peso, zeljem, krompirjem, paradižniki, bučkami, kumaricami in papriko. Večino zelenjave smo le odtrgali,

oprali, po potrebi narezali in zaužili. Iz rdeče pese smo iztisnili sveži sok in jo vložili. Pripravili smo tudi svež korenjev sok, krompir in bučke pa smo spekli in pojedli za kosilo.

3.2 Visoke grede

S pomočjo hišnika smo si na koncu igrišča postavili tri visoke grede. Otroci so vanje naložili kamenje, narezane vejice, listje, pokošeno travo, grobi kompost iz kompostnika, nato pa zemljo, pomešano s humusom. Vanje so otroci posadili sadike bučk, paradižnika in paprik, ki smo jih vzgojili v igralnici. Rastline smo nato redno zalivali. Bučke so se nam tekom poletja razrasle po travniku okoli grede in celo k sosedom, ki so bili tega zelo veseli. Bili smo deležni bogatega pridelka hokaido buč in paradižnika. Iz buč smo si kuhali bučno juho, paradižnik in papriko pa uživali surovo ter v solati.

3.3. Zeliščni vrt

Pred dvanajstimi leti smo na sončni in zatišni brežini na koncu igrišča uredili zeliščni vrt in ga ob pomoči zeliščarice Marije Jamnik zasadili z zelišči. Na njem imamo posajena naslednja zelišča: šentjanževko, Ameriški slamnik, sivko, meliso, žajbelj (ozkolistni in širokolistni), meto (mačjo, pepermint, ananasovo, maroško), rožmarin, plahtico, origano, timijan, koriander, pehtran, limonin ožepek, kitajski ožep, smilj, borago, baldrijan, hermeliko, plahtico, vinsko rutico, ajbiš, slezenovec, kislico, baziliko in kamilico. Zelišča imamo nasajena tudi v visokih gredah, ki so razporejene ob poti po našem igrišču. Vanje smo nasadili tudi cvetlice kot so žametnica, kapucinka in sončnice. V vrtcu imamo tudi bezgov grm, ki obilno cveti.

Zgodaj spomladi smo z otroki uredili zeliščni vrt, odstranili suhe dele in po potrebi nasadili nova zelišča. Med zelišči smo zrahljali zemljo in k ustreznim zeliščem postavili kamne z njihovimi imeni. Spomladi smo na smreki, ki stoji na našem igrišču**,** nabirali smrekove vršičke. Na travniku smo nabirali tudi trobentice, vijolice in male marjetice za čajne mešanice. Poleti je obilno cvetela tudi lipa. Njene cvetove smo obrali in posušili. Obirali smo tudi zelišča na zeliščnem vrtu, jih narezali, povezali v šopke in sušili. V poletni vročini smo iz melise, mete in bezga pripravili osvežilne napitke. Iz vseh nabranih in posušenih zelišč smo izdelali sirup iz smrekovih vršičkov, čajne mešanice, pripravek za odpornost imunskega sistema, olja s sivko in smiljem, zeliščna mila, kopeli ter dišeče vrečke iz sivke.

3.4 Sadni vrt

V sadnem vrtu imamo dve jablani, eno hruško, ribez, dve ameriški in dve sibirski borovnici. V dveh visokih gredah ob zelenjavnem vrtu imamo vrtne jagode, v gredah z zelišči pa tudi gozdne. Vso sadje otroci radi obirajo in pojedo. Jabolk imamo tako veliko, da iz njih stiskamo svež sok, sušimo jabolčne krhlje ter pečemo jabolčni zavitek.

3.5 Hotel za žuželke

Hišnik nam je naredil leseno hišico z več sobami, v katere smo z otroki naložili storže, lubje, vejice, bambusove palice in debla z luknjami, čez vse to pa je hišnik pritrdil mrežo. Tako smo naredili hotel za žuželke, katerega smo namestili na ograjo ob zeliščnem vrtu ter začeli z opazovanjem žuželk. Najpogostejši obiskovalci so bili čmrlji in divje čebele, pogosto pa smo na zeliščih opazili tudi pikapolonice in metulje.

4. ZAKLJUČEK

Otroci so pri urejanju vrta aktivno sodelovali skozi vse leto. Vzeli so ga za svojega, ga varovali in negovali, spremljali razvoj rastlin ter potrpežljivo čakali na sadove svojega dela. Svoj vrt so ponosno kazali staršem in z navdušenjem razlagali kako smo ga urejali. V naši skupini so imeli doma vrt le trije otroci, v vrtcu so ga imeli vsi. Prav vsi so bili predani obdelovalci vrta ter pridelovalci sadja in zelenjave. Ob vrtnarjenju so otroci razvijali spoštljiv in odgovoren odnos

do narave. Seznanili so se z rastlinami, njihovimi imeni, uporabnostjo ter spoznali celoten proces vzgoje rastlin od semena do pridelka. Spoznali so, kaj sejemo in kaj sadimo ter kakšne pogoje potrebuje rastlina za rast in razvoj. Zgodilo se je tudi, da nam kaj ni dobro uspelo, zato smo iskali razloge ter rešitve in tako spoznavali rast rastlin še z drugega zornega kota. Mnogi so prvič poskusili zelenjavo, ki je prej niso hoteli. Zdaj so nanjo gledali povsem drugače, saj so jo sami vzgojili. Tako je imela vzgoja rastlin vpliv tudi na zdrav in bolj raznolik način prehranjevanja otrok. Pogosto se je zgodilo, da je bila na vrtu prava gneča, vendar so se otroci hitro organizirali in si med seboj razdelili vloge. Sodelovali so, se povezovali, bili močno motivirani in dobro razpoloženi. Zanje skrb za vrt ni bilo težko delo, temveč prijetna igra, druženje in zabava. Otroci so ob vrtnarjenju spoznali, da hrana ne raste v trgovini, ampak v sožitju z naravo. Za otroka je lahko nekaj najlepšega, da aktivno sodeluje pri vzgoji rastline in opazuje, kako z njegovo pomočjo, trudom ter potrpežljivostjo zraste iz drobnega semena in na koncu kot zdrav obrok pristane na njegovem krožniku.

5. LITERATURA IN VIRI

Bahovec, E., Jontes, B., Kastelic, L., Vonta, T. (1999) *Kurikulum za vrtce.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo.

Marjanovič Umek, L., Kroflič, R., Videmšek, M., Kovač, M., Kranjc, S., Krnel, D. idr. (2001). Otrok v vrtcu. Maribor: Obzorja.

Likar, M., (2009). Otroci in Vrt. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Ucman, R., (2011). Mali ekološki vrtnar, Z naravo do zdravega pridelka. Domžale: Založba Kozmos.

Slabe, A., (2017). Šolski ekovrtovi, Vodnik za načrtovanje in učno rabo. Ljubljana: Inštitut za trajnostni razvoj.

Eko vrtiček v visoki gredi in pomen lastne samooskrbe

Anja Kokošin
Vrtec Ciciban Ljubljana
anja.kokosin@gmail.com

Stik z naravo je pomemben za celosten razvoj otroka, dejavnosti na vrtu pa otroke povežejo z naravo in njenim življenjskim ciklom. Več izkušenj kot bodo imeli otroci z naravo, večje bo njihovo spoštovanje do narave. Zato je pomembno otrokom zagotoviti vsakodnevno bivanje v naravi, ki daje odlično sprostitev ter jim dati možnost doživljanja zgodnjih izkušenj z aktivnim raziskovanjem le-te. Vključevnaje otrok v delo na vrtu in razlogi, zakaj otroka vključiti v take dejavnosti, pravzaprav izhajajo v prvi vrsti iz otrokovih notranjih potreb in razvojnih značilnosti. Z zavedanjem in ozaveščanjem tega pa se poveča pomen in vloga lastne samooskrbe z zelenjavo, ki je pridelana na domačem vrtu in zagotovo neoporečna.

Ključne besede: vrt, visoka greda, vrtnarjenje, samooskrba, narava

Abstract

The contact with nature is important for the overall development of a child, meanwhile the activities in the garden connect children to nature and its life cycle. The more experience children have with nature, the greater their respect for nature. It is therefore important to provide children with a daily stay in nature, which provides excellent relaxation and gives them the opportunity to experience it early on by actively exploring it. Involving a child in the garden work and the reasons why a child should be involved in such activities derive from the child's internal needs and developmental features. The realisation and awareness-raising of this issue increases the importance and the role of self-supply of vegetables, which is grown in the home garden and therefore certainly pristine.

Key words: garden, raised garden bed, gardening, self-supply, nature

1. UVOD

Pri načrtovanju naravoslovnih dejavnosti za otroke se velikokrat srečamo z vprašanjem, kako otrokom na čim bolj izkustven način približati stik z naravo. V kurikulumu za vrtce (1999, str. 55) je zapisano, da je »narava posebno področje, v okviru katerega razvijamo otrokove sposobnosti za dejavno vključevanje v obdajajoče fizično in družbeno okolje ter ustvarjanje zdravega in varnega življenjskega okolja in navad.« Pri tem pa je »poudarek na pridobivanju izkušenj z živimi bitji, naravnimi pojavi ter veselju v raziskovanju in odkrivanju.« V sklopu projekta Eko šola, semena in vrtovi – šolska vrtilnica, v naši enoti vrtca izvajamo

projekt eko vrtiček v visoki gredi. Tako smo pred tremi leti zasadili prvo visoko gredo z zelišči. V današnjem času je kakovost hrane izredno pomembna, kar kaže tudi na večje povpraševanje po ekološko pridelani hrani med potrošniki. Tega se zavedamo tudi znotraj našega vrtca, kar se odraža v skrbni pripravi jedilnikov. Prav to me je vzpodbudilo, da smo s sodelavkami razširile naravoslovno dejavnost z zasaditvijo zelenjave v visoke grede in s tem otrokom približale prve izkušnje z delom na vrtu ter tudi velik pomen lastne samooskrbe.

2. METODE

Za izvajanje dejavnosti so bile uporabljene različne metode dela v vrtcu: metoda pogovora, razlage, igre, opazovanja, pripovedovanja in demonstracije. V največji meri pa je prevladovala metoda aktivne udeležbe in praktičnega dela ter posledično aktivnega učenja otrok skozi dejavnosti. Podatki so se zbirali na oddelkih enote, v katerih so potekale dejavnosti. Projektno delo je potekalo skozi celo šolsko leto. Vse izvedene dejavnosti smo evalvirale in pridobile rezultate o uspešnosti izvedenih dejavnosti.

3. RAZPRAVA

Pri načrtovanju dejavnosti smo želele celostno vključiti vsa področja kurikuluma, skozi celo leto, zato smo zbirale ideje za dejavnosti in cilje, ki smo jih želele doseči pri izvedbi teme. Pri načrtovanju je bilo naše vodilo vzpodbujati otroke k opazovanju narave, spoznavanju njenih zakonitosti pa tudi soodvisnosti človeka z naravo. Z načrtovanimi dejavnostmi smo želele spodbujati ozaveščanje odnosa do okolja in razvijati čut za odgovorno ravnanje v okolju, hkrati pa tudi prebujati ekološko zavest pri otrocih, strokovnih delavcih in posredno pri starših. Cilj teh dejavnosti pa je bil tudi razvijanje pomena vrtnarjenja in lastne samooskrbe z zelenjavo.
Kljub temu pa smo pri načrtovanju upoštevale tudi aktivno udeležbo otrok. Z raziskovalnim načrtom smo zapisale zamisli, ideje ter želje otrok. Pomembno je bilo opazovanje gredic v visoki gredi skozi vse letne čase. Opažanja otrok smo skrbno zapisovale in sproti beležile. Otroci so raziskovali in pridobivali znanje s pomočjo znanstvene literature, ki smo jo našli v knjižnici. Knjige smo večkrat prebrali, v njih iskali potrebne informacije, brali zgodbe in se o temi veliko pogovarjali

Otroci so spoznavali različne vrste zelenjave in zelišč, njihovo uporabo v prehranske namene in vpliv le-teh na zdravje. Skupaj smo načrtovali in se dogovarjali kaj bomo posadili in posejali v posamezno gredo. V igralnici smo zato naredili načrt zasaditve za določeno zelenjavo in zelišča.

S toplejšim vremenom smo pričeli z deli na vrtičku. Najprej smo z otroki očistili in pripravili gredice. V visoke grede smo dodali zemljo in jo prekopali ter tako pripravili gredice za sejanje semen zelenjave in zelišč. Poleg gredic smo uporabili tudi večje cvetlične lonce, v katere smo posejali bučke in kumarice ter jim naredili oporo. Ko smo posejali vsa semena zelenjave, smo grede pokrili s kopreno. Otroci so izdelali tablice z imeni zelišč in zelenjave, ki smo jih posejali in posadili, kar je pripomoglo k bolj urejenemu izgledu našega vrtička in lažjemu prepoznavanju rastlin. Z načrtovanimi aktivnostmi nam je uspelo medpodročno povezovanje naravoslovja z drugimi področji kurikuluma. Otroci so se učili pravilnega poimenovanja zelenjave in zelišč tudi s pomočjo slikovnih kartic, ki so jih prirejali k zelenjavi in zeliščem v visoki gredi na igrišču. Po dolgem čakanju in pričakovanju kaj bo zraslo in vsakodnevni skrbi za naš vrtiček v visokih gredah, so bili vidni tudi prvi rezultati našega truda. Otroci so z zanimanjem spremljali rast rastlin, veliko spraševali in rastline redno zalivali z vodo, naučili pa so se tudi rokovanja z vrtnarskim orodjem. Tako so bili otroci v poletnih mesecih deležni prvih dobrot iz našega vrta.

Naš vrt smo razdelili na več različnih sklopov; zelenjavni in zeliščni vrt v visoki gredi ter cvetoč skalnjak z nasadom jagod. V zelenjavnem vrtu smo posejali: solato, grah, redkvice, por, korenje, špinačo, fižol, paradižnik, papriko, čebulo in rdečo peso. Redkvice so bile odlične, solato smo nabrali in jo pripravili za kosilo, špinačo smo uporabili za odlične sadno-zelenjavne smutije, paradižnike in grah pa pojedli še sveže utrgane na vrtičku. V zeliščnem vrtu pa smo vzgojili: meto, meliso, drobnjak, sivko, origano, majaron, materino dušico, baziliko in žajbelj. Z otroki smo spoznali pomen zelišč in uporabo le-teh v kuhinji. Z meliso in meto smo obogatili okus limonade, zelišča prepoznavali po vonju, drobnjak pa dodajali k dnevnim juham in solatam. Vhod v vrtec nam krasi cvetoči skalnjak in nasad jagod, ki jih otroci z veseljem obirajo, še z večjim veseljem pa pojejo.

4. ZAKLJUČEK

Zdi se mi pomembno, da otroku pomagamo razumeti naravo, ki ga obkroža, kar je poudarila tudi M. Montessori. Otrok naravo najprej opazuje in jo odkriva. Preko dela na vrtu pa spoznava zakonitosti narave. Z dojemanjem naravnega okolja se otrok nauči predvidevati, kaj se bo zgodilo v prihodnosti, spodbujamo ga k odkrivanju novih naravnih procesov in k razumevanju kaj rastline za svojo rast in razvoj potrebujejo. Dragocene izkušnje otrok z delom na vrtu so se izkazale kot zelo dober način načrtovanja naravoslovnih dejavnosti in način da otroci, ki živijo v mestu, z vrtnarjenjem spoznajo kako hrana sploh pride na njihov krožnik in pomen kakovostne hrane preko lastne samooskrbe z zelenjavo. Zaradi vprašljivega izvora hrane tako čedalje pogosteje posegamo po domači zelenjavi. Vedno bolj pa ponovno pridobiva veljavo tista zelenjava, ki je pridelana na lastnem vrtu. Prav to smo s sodelavkami želele otrokom na čimbolj enostaven način približati. Z vzgojo rastlin otroci tako iz svojih lastnih izkušenj vidijo, kako iz semena zraste rastlina in spoznajo, da za svojo rast potrebuje posebno skrb. Otroci tovrstne dejavnosti z veseljem opravljajo, pri njih sodelujejo in se posledično tudi učijo odnosa do narave. Vrt je postal naša odlična učilnica na prostem, kjer so otroci imeli priložnost razvijanja svojih čutil, z odkrivanjem različnih vonjev, struktur in okusov rastlin. Tema je zelo obsežna, za to pa ponuja vzgojitelju ogromno možnosti za nadaljnje načrtovnaje dejavnosti. Ponuja pa tudi aktivno in raziskovalno udeležbo otrok v samem procesu učenja in spoznavanju narave.

5. LITERATURA

Bahovec, E. D. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod republike Slovenije za šolstvo.

Herrmann, Eve (2015). 100 dejavnosti za odkrivanje sveta po metodi Marie Montessori, Mladinska knjiga, Ljubljana.

Katalinič, D. (1992). Od semen do rastlin, Zavod republike Slovenije za šolstvo in šport, Ljubljana.

Likar, M. (2009). Otroci in vrt, Tehniška založba Slovenije, Ljubljana.

Akvarij v vrtcu

Mojca Može-Škapin
Vrtec Sežana Enota Lehte
vrtec.lehte@siol.net

Naravoslovje v vrtcu pomeni otroku prvo obliko vodenega spoznavanja narave oz. sveta, ki ga obdaja. V vrtcu naravo spoznavamo s sprehodi, z igro na travniku, v gozdu, z opazovanjem drobnih živali ali z obiskom kmetije… Nekaterim živalim in rastlinam pa lahko uredimo bivalni prostor in pogoje za življenje tudi v prostorih vrtca. Odločila sem se, da v vrtcu postavimo akvarij s tropskimi ribami ob upoštevanju strokovnih, prostorskih in gmotnih pogojev. Ob odločitvi za postavitev akvarija v vrtcu izpostavljam vlogo vzgojitelja, ko z odločitvijo za živi kotiček prevzame nase odgovornost, saj mora s svojim zgledom in navdušenjem do narave in vsega živega pri otrocih vzbuditi sprva zanimanje, kasneje pa navdušenje in željo po odkrivanju novega, tistega, česar še ne poznajo v naravi, novih živih bitij, njihovih lastnosti in zakonitosti v naravi.

Ključne besede: akvarij, živali in rastline v vodi, skrb za živa bitja, zgodnje učenje naravoslovja.

Abstract

To the child, natural sciences in the kindergarten represent the first form of leading learning about nature or the world which surrounds him. In the kindergarten, we learn about nature by taking walks, by playing in the meadow and in the forest, by observing tiny animals or by visiting a farm. However, it is possible to organize a living space for some plants and animals on the premises of the kindergarten. I decided to set an aquarium with tropical fish in the kindergarten. Professional, spatial, and financial conditions were considered in the process. When deciding to set an aquarium in the kindergarten, I point out the role of a teacher when he takes responsibility by deciding for a live spot, as the teacher, first, has to arouse interest to nature and all the living in children by means of his own example, and later, he has to arouse enthusiasm and a desire of discovering something new, something which children do not know yet in nature, new living beings, their characteristics, and the laws of nature.

Key words: aquarium, animal and plants in the water, caring for living beings, early learning of natural sciences.

1. UVOD

Zavedam se bistvenega pomena, da lahko otrokom omogočim neposreden stik z živimi bitji, sobivanje, opazovanje rasti in življenja živega bitja. Iz tega izhaja potreba po prisotnosti živega kotička v prostoru vrtca ali v igralnici, saj tako otrok, kot navajajo Novak in sod. (2003:97) lažje gradi lastne izkušnje z živimi bitji in premaga morebitni strah ali predsodke, ki jih goji do posameznih živih bitij. Spoznavanje žive narave je zelo pomembno za otroka. S tem se namreč razvija otrokova sposobnost čustvovanja, veča se njegova samozavest in še posebej občutek odgovornosti.

V vrtcu imamo stalne in občasne žive kotičke. Včasih iz narave prinesemo v vrtec žival ali rastlino za kratkotrajno opazovanje in živali nato vrnemo nazaj v naravo. Akvarij je posoda za gojenje živih bitij v vodnem okolju. Je majhna življenjska skupnost in ekološki sistem vodnega življenja. Če hočemo vzdrževati življenje v njem, mora biti ta sistem v pravilnem ravnotežju, navaja Jerič (2000:35).
Glede na kakovost vode (Kirbiš, 2000) akvarije ločujemo na morske, sladkovodne, hladnovodne (organizme gojimo v neogrevani vodi) in toplovodne (vodo segrevamo na 24-28 °C).
Mi smo v vrtcu akvarij postavili na primeren prostor, ki je namenjen vsakodnevnemu opazovanju otrok, staršev in obiskovalcem ustanove. Živa bitja v njem lahko dodajamo, menjavamo in kombiniramo rastlinske in živalske predstavnike.

2. METODE

Uporabili smo metode neposrednega opazovanja, pogovora, lastne aktivnosti, eksperimentiranja, poslušanja.

3. RAZPRAVA

Odločitev za postavitev akvarija in skrb zanj v vrtcu se mi je porodila že na začetku šolskega leta, ko smo v enoto dobili posodo in nekaj opreme za akvarij. Tudi sama imam doma že precej let akvarij s tropskimi ribami in sem pridobila nekaj izkušenj in znanja s tega področja. Vivarij nam daje tudi veliko možnosti, da si priučimo spoštljiv odnos do narave in ga kot vzgled posredujemo drugim. O nameri postavitve akvarija in posameznih zadolžitvah zaposlenih smo se najprej v enoti strinjale sodelavke z vodjo enote. Na prvem roditeljskem sestanku smo o tem seznanile tudi starše in jih povabile k sodelovanju. Strokovne napotke o postavitvi akvarija sta nam posredovala ljubiteljski gojitelj malih živali g. Rok in sodelavec Blaž, ki trenutno skrbi za akvarij v drugi enoti našega vrtca. Za tehnične stvari in instalacije so poskrbeli hišniki.

Vodo kot pomembno tekočino za preživetje ljudi in ostalih živih bitij smo že deloma spoznali. Otroci so povedali, da nekatere živali in rastline živijo le v vodi, nekatere v morju, druge v reki. Nekaj otrok ima doma hišne ljubljenčke, predvsem kužke, muce, hrčke, želve. Izkušenj z akvarijskimi ribami pa ni omenjal nobeden od otrok. Ob pobudi, da bi imeli lasten akvarij v vrtcu so bili tudi otroci navdušeni.
S sodelavcem Blažem sva najprej pregledala posode, opremo in materiale, katere smo že imeli na razpolago. Manjkajoče stvari smo kupili, nekaj so nam jih podarili starši.
Akvarijsko posodo sva nato s sodelavko Erno očistili in preverili, ali dobro tesni.
V vrtcu sva z Rokom določila lokacijo – prostor za akvarij. Upoštevala sva neposredno bližino vira električne in vodovodne napeljave ter odtoka vode. Vivarijsko posodo smo postavili na omaro, na katero smo prej položili gumijasto podlogo za izravnavanje enostranskih obremenitev. Pri lokaciji akvarija smo bili pozorni tudi na to, da na posodo ni vpliva neposredne sončne svetlobe. To bomo še dodatno preprečevali tako, da bodo okna zasenčena z žaluzijami.
Sledilo je urejanje notranjosti posode. Na zadnjo stran posode smo prilepili sliko (vodoodporni papir), ki poustvarja vodno okolje. Ker mora biti akvarij dodatno osvetljen, smo pod pokrov namestili ustrezno žarnico. Osvetlitev je nujno potrebna za rast in razvoj organizmov. Dodali smo tudi stikalo za samodejno vklapljanje in izklapljanje žarnice.

V akvariju s tropskimi ribami moramo ohranjati stalno temperature vode, ki se ne sme znižati pod 20 stopinj Celzija. Za to poskrbi grelec. Ta mora delovati stalno, na kar moramo biti še posebej pozorni.

Sledila so opravila, pri katerih so z navdušenjem sodelovali tudi otroci ob pomoči odraslih oseb. V posodo smo nasuli pesek različnih barv, posadili nekaj rastlin, razporedili kamenje in okrasni material po predlogih otrok. Pripravili smo cev in posodo do vrha napolnili z vodo. G. Rok je priključil električne naprave (filter, napravo za prezračevanje in osvetlitev). Posodo smo pokrili s pokrovom. Potem smo nekaj dni počakali, da so se v vodi vzpostavili vsi pogoji za naselitev rib.
Med tem časom smo z otroki spoznavali živali, ki živijo v vodi. O njih smo veliko izvedeli iz različnih knjig, enciklopedij in spleta. Spoznali smo, da moramo za ribe v akvariju poskrbeti mi in jih hraniti s hrano za akvarijske ribe. Pomembna je bila ugotovitev, da mora biti voda v
akvariju čista, saj so ribe občutljive tudi na kvaliteto vode in pravo temperaturo.
Tako nastavljeno vodno okolje je bilo čez nekaj dni pripravljeno za namestitev vodnih živali. Prišel je dan, ko smo v akvarij lahko naselili ribe. Tudi pri tem smo upoštevali nasvete G. Roka in želje otrok. Ribe smo prinesli v plastičnih vrečkah, nekaj tudi v steklenih posodah.

Slika 1: Otroci so prinesli ribe

Slika 2: Ribe so zaplavale v akvariju

Najprej smo naselili gupije. Poskrbeli smo, da smo izenačili temperaturo okolja v vrečki s tisto v akvariju. To smo naredili tako, da smo zaprto vrečko za nekaj časa pustili na gladini akvarija. Nato so ribe že zaplavale v vodo. Zaznati je bilo veselje otrok in odraslih.

Slika 3: G. Rok posreduje važne napotke o akvariju

Slika 4: Skrbimo za čiščenje akvarija

Od takrat naprej vsakodnevno opazujemo življenje v akvariju in zaznavamo spremembe. Vzdržujemo ga tako, da redno hranimo ribe, opazujemo njihovo vedenje, preverjamo fizikalno-kemične pogoje, odstranjujemo alge in odmrle dele rastlin, čistimo pokrov, dolivamo in menjujemo vodo.

Slika 5. Napis nad akvarijem

4. ZAKLJUČEK

Prvi stiki z živimi organizmi, ki jih otroci dobijo v predšolskem obdobju, odločilno in bistveno vplivajo na razvoj kasnejšega zanimanja, pričakovanj in odnosa do narave. Otroci so v predšolskem obdobju precej nagnjeni k posnemanju odraslih. Posnemajo tudi vzgojiteljevo ravnanje in odnos do narave. Vzgojitelji smo jim pri tem pomemben vzgled tudi pri skrbi za živo bitje. S tem, ko otroci skrbijo za živa bitja, si razvijajo odgovornost, se veliko novega naučijo, spoznavajo povezanost med živo in neživo naravo in pridobivajo prve delovne navade.

5. LITERATURA

Jerič, R. (1994). Akvarij. ČZP Kmečki glas. Ljubljana
Kirbiš, J.(2000). Spoznavajmo z vivarijem. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. Ljubljana.
Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Novak, Tone, Ambrožič-Dolinšek, Jana, Bradač. Zlatko, Cajnkar-Kac,
Miroslava, Majer, Janja, Mencinger Vračko, Bojana, Petek, Darija, Pirš, Petra (2003): Začetno naravoslovje z metodiko, Maribor: Pedagoška fakulteta.
Verbič.A. (2012). Pomen živih kotičkov v igralnici. Diplomska naloga. Koper: UP PEF.

Voda kot naravna dobrina, v različnih oblikah

Zinka Zadravec
Vrtec Plavček pri OŠ Tišina
zinka.zadravec@guest.arnes.si

Povzetek
Voda je naravna dobrina, ki je pogoj za življenje na Zemlji. Voda v naravi nenehno kroži. Z vodo se srečujemo vsak dan, vsepovsod, tudi v vrtcu. V Vrtcu Plavček, v oddelku otrok, starih 4–5 let, smo se v februarju in v začetku marca nekaj časa pogovarjali o vodi. Voda in vodno okolje okrog nas predstavljata zelo privlačno temo za otroke. Za načrtovanje nove teme smo uporabili tehniko aktivnega učenja. Uporabili smo KWL-tabelo, s katero smo poskušali ugotoviti predhodno znanje otrok o vodi. Na koncu smo naredili tudi nekaj poskusov z vodo. Otroci se radi spreminjajo v male znanstvenike, ki s preprostimi poskusi spoznavajo vse, kar jih obdaja.

Ključne besede: voda, otrok, raziskovalne dejavnosti, opazovanje, naravoslovne dejavnosti.

Abstract
Water is a natural resource that enables life on Earth. It continually circulates in nature. We encounter water every day, everywhere, also in kindergarten. In the Plavček Kindergarten, the unit with children aged 4-5 years, we spent a while talking about water in February and the beginning of March. Water and the water environment around us are topics that attract children's attention. I used an active learning technique for planning a new topic. Using a KWL chart, I tried to find out the children's prior knowledge about water. In the end, we performed a few experiments that included water. Children love to transform themselves into young scientists and enjoy finding out about their surroundings through simple science experiments.

Keywords: water, child, research activities, observation, natural science activities.

1. UVOD

Voda je čudovita snov. Je nujna za življenje. V njej je prijetno plavati. Vsa živa bitja jo potrebujejo za preživetje. Vodo si človek najpogosteje predstavlja kot tekočino, a jo najdemo še v drugačnih oblikah. Če voda zamrzne, nastane led, če zavre, se voda spremeni v plin, imenovan vodna para, in izgine v zraku. Na vse te spremembe vplivata temperatura in tlak (Ardley, 1993).

Otroci so rojeni raziskovalci. Z eksperimentiranjem se otroci učijo in prav raziskovanje obdajajočega jih sveta je za njihovo mišljenje neprimerljiv spodbujevalec.

Uživanje v raziskovanju je značilno za zgodnje otroštvo. Je zelo čarobno, saj so otroci brez prisile, le notranje motivirani za učenje (Spodbude miselnega razvoja otroka, 2018).

Cilji so:

- pripraviti in izvesti dejavnosti v naravnem okolju, v katerem bodo otroci doživljali ter spoznavali živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju;
- spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
- otrok odkriva in spoznava lastnosti vode in drugih predmetov.

2. METODE

Največkrat uporabljene metode so bile: poslušanje, pogovor, načrtovanje, igra, opazovanje, opisovanje, raziskovanje z lastno aktivnostjo, fotografiranje.
Pri različnih poskusih smo uporabili metode: poslušanja, pogovora, demonstracije, spodbude, vodenja, igre in fotografiranja.
Vse metode dela so se med seboj prepletale, dopolnjevale in temeljile na aktivnosti otrok.

3. REZULTATI

Vsebino smo povezali z vsemi področji Kurikuluma za vrtce (1999). Cilje, ki smo si jih zadali, smo poskušali v celoti realizirali. Najprej smo uporabili KWL-tabelo aktivnega učenja. Na tabelo smo najprej zapisali: Kaj mislimo, da vemo o vodi? Potem smo otroke vprašali, kaj želijo vedeti o vodi. Ker so jih zanimali tudi poskusi z vodo, smo jih nekaj tudi izvedli. Na koncu smo vse, kar smo se naučili, zabeležili v KWL-tabelo.
Ogledali smo si slikanice, knjige, različne revije, prebirali zgodbe na izbrano temo in se celo naučili pesmico o vodi. Vsak teden smo poskušali rešiti nove uganke o vodi. Knjižni kotiček smo zamenjali z novimi knjigami in vanj zložili samo knjige, ki govorijo o vodi.

Veliko smo se gibali na prostem, hodili na sprehode ter tako odkrivali in spoznavali lastnosti vode v različnih oblikah.

3.1. Poskusi z vodo

V predšolskem obdobju je otrokom treba na čim bolj razumljiv način približati okolje, v katerem živijo, procese in pojave, ki v njem potekajo. Ravno za to je zelo primerno izvajanje poskusov, k čemur nas spodbuja tudi Kurikulum za vrtce (1999). Pri tem je posebej pomembno odkrivanje otroških zamisli, predvidevanj pred spoznavanjem novih vsebin. Otroci morajo znati pretehtati svoje zamisli ali poiskati odgovore na vprašanja in jih znati izraziti. Zato je treba dati vsem otrokom možnost sodelovanja in izvajanja poskusov. Otrok lahko spoznava, da

vsega ne more razumeti in najti odgovorov na vsa vprašanja. Zato smo izvedli različne poskuse, kot so:

Pihanje vode s slamico

Otroci so ugotovili, da se voda začne dvigovati. Da se naredijo mehurčki in majhni valovi, ki ob prenehanju pihana skozi slamico izginejo. Vodi smo dodali še tempera barvo. Na list papirja so nanesli kapljice obarvane vode in jih razpihali s slamico.

Kaj plava in kaj potone

V igralnici so otroci izbrali različne naključne predmete, ki smo jih našli. Te predmete smo zložili v zaprto vrečko, skozi katero se ni nič videlo. Vsak otrok je najprej z zaprtimi očmi poskušal ugotoviti, kateri predmet je v vrteči (tip, zvok). Nato je predmet izvlekel iz vreče, ga podrobneje opisal, poskušal ugotoviti, ali bo plaval ali potonil. Šele nato ga je dal v večjo stekleno posodo z vodo, kjer je ugotovil plovnost predmeta. Vsa opažanja smo sproti zabeležili v razpredelnico.

Otroci so ugotovili, da je predmet, ki plava na vodi, lahek, predmet, ki je težak, pa potone. Ugotovili so tudi, da lahko nekateri predmeti plavajo v vodi in ob tem iz vode gleda le majhen delček (led).

Kako nastane led

Najprej smo vodo nalili v posodico za ledene kocke. Posodico za ledene kocke smo odnesli v zamrzovalnik. V zamrzovalniku je temperatura pod ničlo, zato se je voda spremenila v led. Iz zamrzovalnika smo prinesli led, ki so ga otroci najprej opazovali s prostim očesom, nato še z lupami za raziskovanje. Voda se je začela počasi spreminjati. Ledu smo dodali še tempera barvo. Otroci so dobili risalne liste in začeli likovno ustvarjati. Po risalnem listu so risali z rokami, da so podrobneje spoznali in opazovali, kaj se dogaja z zamrznjeno vodo. Otroci so preprosto uživali pri tem. Ni jih motilo, da je led mrzel in se začne počasi taliti.

Izhlapevanje vode iz lončkov

Vzeli smo prozorne lončke, ki smo jih različno pokrili. V lončke smo nalili isto količino vode. Dnevno smo opazovali izhlapevanje vode iz lončkov in spremembe sproti beležili. Ugotovili smo, da je največ vode izhlapelo iz lončka, ki ni bil pokrit in najmanj iz lončka, ki je bil v celoti pokrit.

Otroci so se vključevali v vse dejavnosti, ki smo jih pripravili. Pri nekaterih dejavnostih so se vključevali vsi naenkrat, pri drugih pa po skupinah.

Za zaključek smo se pogovorili, kateri izmed poskusov jim je ostal najbolj v spominu in katerega bi radi ponovili. Najbolj zanimiv poskus jim je bil: Kaj plava in kaj potone. Ugotovili smo, da bi bilo boljše, če bi pri poskusu, pri katerem smo opazovali izhlapevanje vode, spremembe beležili enkrat na teden in ne vsak dan, ker bi bila količina vode v lončkih bolj vidna.

4. ZAKLJUČEK

V vseh dejavnostih, ki smo jih načrtovali, tudi v poskusih, so otroci aktivno sodelovali in krepili nova znanja. Naš namen je bil, da otroke naučimo, kako pomembna je voda za naše življenje, v kakšnih oblikah jo lahko najdemo ter kje vse se uporablja.

V vrtcu se premalokrat aktivno raziskuje in išče poti pri reševanju problemov, nalog ter opazuje posamezne spremembe v naravi, zato je bila naša teme idealna za to.

»Veliko je majhnih stvari, ki so vredne spoštovanja. Malo je velikih stvari, ki so vredne občudovanja.« Egipčanski ljudski pregovor

5. LITERATURA

Ardley, N., 1993. *Spoznavajmo znanost voda*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kurikulum za vrtce, 1999. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za razvoj šolstva.

Spodbude miselnega razvoja otroka: Od malčka do šole, 2018. Dostopno na: https://www.zdravje.si/spodbude-miselnega-razvoja-otroka [18. 4. 2020].

Spoznavamo talne živali v vrtcu in doma

Viktorija Mlinarič
OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, enota vrtec
viktorija.mlinaric@gmail.com

Izraz *biofilija* pomeni potrebo po tesnem stiku z naravo.
Otroci lahko vzljubijo naravo, če jim odrasli omogočimo izkušnje, kot so sprehodi, igra, raziskovanje, opazovanje, plezanje po drevesih, nabiranje gozdnih sadežev idr. ali z dejavnostmi, s katerimi lahko spoznavajo, otipavajo in vonjajo živi svet, ki jih obdaja. Zavedanje živega sveta spodbudimo pri otroku skozi tesen stik z naravo v čim bolj zgodnjem obdobju njegovega razvoja.
V našem vrtcu so otroci spoznavali talne živali v naravi skozi različne dejavnosti.

Ključne besede: otroci, biofilija, narava, talne živali.

Abstract
The term biophilia implies the need for close contact with nature. Children can love nature if we, the adults, give them experiences such as walking, playing, exploring, watching, climbing trees, picking forest fruits, etc. or through activities that allow them to discover, feel, and smell the living world that surrounds them. We encourage the awareness of the living world in the child through close contact with nature at the earliest possible stage of its development. In our kindergarten, children got to know the soil animals in nature through various activities.

Keywords: children, biophilia, nature, soil animals.

1. UVOD

Narava in sile v njej so človeka privlačile že od nekdaj. Človek je v naravi napolnjen z energijo, narava ga sprošča. Naravni elementi, kot so na primer: razgled na gore, gozd, travnik, vrt, rastline, živali, modro nebo, voda … pozitivno vplivajo na človekovo počutje. Evolucijski psihologi uporabljajo izraz *biofilija*. Pomeni prirojeno privlačnost ljudi do narave in drugih živih organizmov. Izraz je prvi uporabil Erich Fromm v šestdesetih letih prejšnjega stoletja, in po njegovem mnenju pomeni našo biološko podedovano potrebo po povezanosti z naravo.
Biolog Edward Osborne Wilson v svojem delu *Biofilija* pojav opisuje kot povezave, ki jih ljudje podzavestno iščemo z ostalimi živimi bitji. Po Wilsonu naj bi bila ta povezanost nujna za zdrav emocionalni razvoj in dobrobit posameznikov. Če človeška prirojena privlačnost do narave v najzgodnejših letih nima priložnosti, da bi se razvila, se lahko razvije biofobija ali t. i. odpor do narave.

Teorija o *biofiliji* je povezana z nedavno odkrito in uradno še nepotrjeno motnjo, ki so jo poznavalci poimenovali *motnja pomanjkanja narave* (nature deficit disorder). Gre za motnjo, ki izvira iz popolne odrezanosti ljudi, predvsem otrok, od naravnega sveta. Strokovnjaki predlagajo, da naj ljudje, še posebej pa otroci, več časa preživljajo v naravi.

Čas, ki ga otrok preživi zunaj, v naravi, je zanj namreč izrednega pomena. Raziskave kažejo, da reden stik z naravo pospešuje procese zdravljenja, izboljšuje zdravo dozorevanje otrok, njihov celostni razvoj in še posebej razvoj kognitivnih funkcij. Prijeten občutek, ki ga ljudje doživijo v naravi, izboljša priklic informacij in vodi k bolj ustvarjalnemu reševanju težav. Narava je tista, ki poskrbi za boljši razvoj domišljije in vzpodbuja občutek prvinskega čudenja pri otrocih, kar je v odrasli dobi otroka gonilna sila za učenje na vseh področjih. Majhni otroci so za tovrstne pozitivne vplive še bolj dojemljivi kot odrasli, ki smo že prilagojeni na umetne in zaprte prostore.
Vpliv žive narave se čuti tudi na čustvenem zdravju otrok. Otroci, ki se igrajo v naravi, so bolj pozitivno naravnani drug do drugega in tudi do okolice.
Otrok spoznava živali, rastline, predmete in pojave okoli sebe. Spoznava in spoštuje živa bitja, uživa z njimi ter se zanima za njihove življenjske razmere. Spoznava naravno okolje in se usmerja v aktivno delovanje za njegovo ohranitev. Podobo okolja vključuje v vsakdanje življenje in skrbi za stvari v svojem okolju. Ima rad ter neguje rastline in živali v svojem okolju, se veseli srečanja z njimi ter je do njih obziren (Kurikulum za vrtce, 1999).
Katalinič (2010) meni, da naj spoznavanje naravnega okolja v predšolskem obdobju poteka v čim prijetnejšem ozračju z namenom privzgajanja življenjskega ritma v sožitju z naravo in da ta čas privzgajanja naravnega življenjskega ritma začne teči v predšolskem obdobju in teče z nadgradnjo vse življenje.

2. CILJI

- Otroci doživljajo in spoznavajo živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.
- Otrok odkriva in spoznava živa bitja in njihova okolja.
- Pridobiva spoštljiv in naklonjen odnos do narave.

3. METODA

Pri vrtčevskih dejavnostih so sodelovali otroci od enega do dveh let starosti. Z dejavnostmi smo spodbujali različne pristope k spoznavanju narave. Znanje so pridobivali predvsem z izkustvenim učenjem.
Pri delu so bile uporabljene raznolike metode, od opazovanja, odkrivanja, raziskovanja, ustvarjanja, pogovora, razlage, pripovedovanja, čutnega zaznavanja, igre, lastne aktivnosti do fotografiranja.

4. RAZPRAVA

Živali v otrokovem življenju zasedajo pomembno mesto, saj jih podobe v knjigah, zgodbah risankah, igrače in domači ljubljenčki spremljajo že od zgodnjega otroštva. Majhnim otrokom so najbolj blizu domače živali mačka, pes, krava, prašič, kokoš, petelin in raca. Nekateri otroci jih znajo poimenovati ob sliki, drugi prepoznavajo oglašanje živali.
Otrokom smo poleg že poznanih domačih živali želeli približati tudi nekatere druge živali, ki v naravnih okoljih živijo na tleh, s čemer smo jim tudi omogočili tesen stik z naravo.

Naši jesenski sprehodi so nas pripeljali v gozd, kjer so otroci raziskovali okolje: našli so mravlje na hlodu, opazili pajka, hodili po jesenskem listju in ga nabirali, se igrali in prisluhnili zvokom.
V spomladanskem času smo zaradi virusne epidemije s starši in otroki delali oz. sodelovali spletno - na daljavo, preko spletih igralnic, preko katerih smo jim posredovali raznolike dejavnosti, nanašajoče se na našo temo.
Tako so otroci ob pomoči staršev raziskovali in spoznavali talne živali: iskali in opazovali so jih na domačem dvorišču, bližnjem travniku in v gozdu. S pomočjo slik so spoznavali posamezne živali in jih opisovali. Brali so zgodbe s slikopisi (Muha in pajek, Metulj in mravlja), pripovedovali zgodbe v slikah (Zelo lačna gosenica) ter se igrali bibarije (Muha primaruha). S pomočjo slik so poimenovali posamezno žival in o njej prepevali pesmice ter poslušali pesmice preko spleta. Talne živali so po lastni izbiri ustvarjali še likovno.

O vseh dejavnostih, ki so jih izvedli, so nas sproti seznanjali, svojo ustvarjalnost pa so podkrepili še s fotografijami.

5. REZULTATI

Otroci so preko različnih dejavnosti v vrtcu ob pomoči vzgojiteljic, ter doma ob pomoči staršev, aktivno raziskovali in spoznavali talne živali. Strokovne delavke vrtca smo s spletnim posredovanjem dejavnosti spodbujale otroke (s pomočjo staršev) k različnim pristopom spoznavanja živali, ki živijo na tleh.

6. ZAKLJUČEK

Narava je prostor spoznavnega, ustvarjalnega, raziskovalnega in kritičnega učenja.
Vloga odraslih je, da otrokom v čim večji meri omogočimo odraščanje v naravi in z njo in jim na ta način zagotovimo, da se povežejo z naravnimi cikli. S pozornim raziskovanjem in opazovanjem odkrivajo življenja v naravi.

7. LITERATURA

Bavčar, J., 2011. *Otroci in narava: prednosti ima prava izkušnja.* [na spletu] Dostopno na: https://deloindom.delo.si/zelenjavni-vrtovi/otroci-narava-prednost-ima-prava-izkusnja [14. 4. 2020].
Dominvrt.si., 2013. *Veste, kaj je to biofilija?* [na spletu] Dostopno na: https://www.dominvrt.si/dobro-je-vedeti/veste-kaj-je-to-biofilija.html [20. 4. 2020].
Katalinič, D., 2010. *Prvi naravoslovni koraki.* Odranci: Mizarstvo Antolin, d. o. o.
Katalinič. D., 2016. *Kolumna: otrok potrebuje naravo.* [na spletu] Dostopno na: https://sensa.metropolitan.si/zdrave-odlocitve/kolumna-otrok-potrebuje-naravo/ [20. 4. 2020].
Kurikulum za vrtce., 1999. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
Otrok narave, 2011. *Zrak – svoboda.* [na spletu] Dostopno na: https://otroknarave.wordpress.com/tag/otrok-narave/ [20. 4. 2020].
U. S., 2015. *Otroci in narava.* Slovenske novice. [na spletu] Dostopno na: https://www.slovenskenovice.si/lifestyle/zdravje/otroci-narava [20. 4. 2020].
Wikipedija. *Hipoteza o biofiliji.* [na spletu] Dostopno na: https://en.wikipedia.org/wiki/Biophilia_hypothesis [14. 4. 2020].

Čebelica-moja prijateljica

Vanja Bučar
Vrtec Vrhovci, enota Vrhovci
vancy.bucar@gmail.com

V mesecu novembru smo izvedli slovenski tradicionalni zajtrk (med, maslo, mleko in jabolko). V ta namen sem se odločila otroke ozavestiti o pomenu čebel in čebeljih pridelkov za zdravje ljudi in okolja. Čebele smo skozi mesec spoznavali preko slik, knjig in posnetkov.

Ključne besede: čebela, njen pomen za okolje, skrben in spoštljiv odnos do čebel in narave.

Abstract

In November, we held a traditional Slovenian breakfast (honey, butter, milk and apple). To this end, I decided to raise awareness of the importance of bees and bee products for human health and the environment. Throughout the month, we got to know the bees through pictures, books and clips.

Key words: bee, its importance for the environment, caring and respectful attitude towards bees and nature.

1. UVOD

Za izbrano tematiko sem se odločila v okviru sodelovanja pri projektu Planet Zemlja v starostni skupini otrok 5-6 let.

Osnovni cilj projekta je bil predstaviti otrokom pomembnost zajtrka in uživanje doma pridelane hrane ter hkrati predstaviti čebelico, ki je tesno povezana s kmetijstvom in pridelavo hrane. Cilji, ki sem si jih zastavila pri svojem delu so še razvijanje spoštljivega, odgovornega in naklonjenega odnosa do čebel, otrok spoznava nove besede in besedne zveze (matica, trot, čebela delavka, panj, panjska končnica, satnica, roj ipd.), otrok razširi svoja spoznanja o čebeli, njenem pomenu za nas in naravo, spodbujanje otrok k razvijanju lastne domišljije pri ustvarjanju izdelkov ter spoznanje, da uživanje različne zdrave hrane pomaga pri krepitvi in ohranjanju zdravja – uporaba čebeljih pridelkov, pomen zajtrka v okviru prehranjevalnih navad, pomen in prednost lokalno pridelanih živil slovenskega izvora.

2. METODE

Pri izvajanju dejavnosti sem uporabila sledeče metode:

- pripovedovanje,
- pogovor
- opisovanje,
- branje,
- razlaga
- opazovanje
- lastna aktivnost

3. DISKUSIJA

Obravnavane tematike sem se lotila s poslušanjem in reševanjem različnih ugank o čebelicah. Nadaljevala sem s pravljico ČEBELA ADELA, ki so jo nekateri otroci že poznali. Knjige so se namreč izkazale kot odlično izhodišče za pogovor ali izmenjavo izkušenj med otroki. Za zelo zanimivo in poučno se je izkazala tudi knjiga KAKO ŽIVIJO ČEBELE, kjer so otroci spoznali kako se razvije čebela, kdo je njihova mamica, očka ter ob tem spoznali nove pojme kot so matica, trot, čebela delavka. Po delih smo brali tudi knjigo ČEBELJI PLES ob kateri smo se z otroci ves čas pogovarjali o pomenu čebel za nas, ter kako je pomembno varovati naravo v kateri živimo, ob tem pa uporabljati le takšna škropiva, ki niso nevarna za živali in naravo.

Preko slik smo si pobližje ogledali čebelo, dele njenega telesa ter njene glavne značilnosti.

Ogledali smo si tudi krajši posnetek z naslovom ČEBELICA KLARA JE KRANJSKA ČEBELA, skozi katerega so otroci spoznavali čebelo, njeno družino, dom in pomen za vse nas. Otroci so po velikosti prepoznali matico pa tudi trota. Po koncu posnetka je sledil pogovor in ponoven ogled.

Spoznali smo tudi novo deklamacijo TRI ČEBELE, avtorice Anje Štefan, ki je šla otrokom zelo hitro v uho. Prepevali pa smo tudi pesmi o čebelah.

Ker se otroci zelo radi gibajo smo se igrali tudi gibalno igrico »čebelice v panj«, pri čemer smo uporabili obroče-panje. Igrica se igra na enak način kot ptički v gnezda, kjer otroci en za drugim ostajajo brez obročev, na koncu igre pa ostane le še eden. Igro smo večkrat ponovili saj so se jo otroci zelo radi igrali.

V okolici vrtca smo si ogledali tudi tri čebelnjake. Dva čebelnjaka sta bila pisanih barv, eden pa okrašen s poslikanimi panjskimi končnicami.

Ker se je bližal slovenski tradicionalni zajtrk smo pričeli z izdelovanjem pogrinjkov, ki smo jih uporabili pri zajtrku. Otroci so na risalne liste s črnim flomastrom risali različne čebelje motive ter jih nato z vodenimi barvami pobarvali.

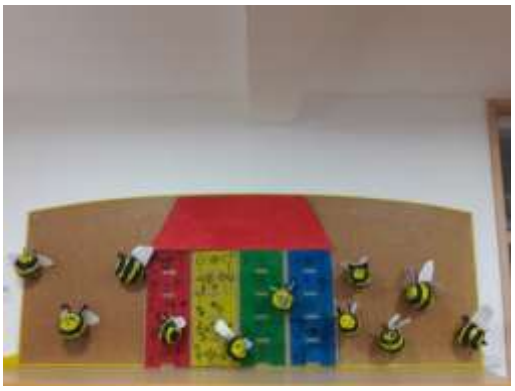

Hkrati z risanjem pogrinjkov smo barvali tudi panjske končnice s štirimi osnovnimi barvami. Na posušene panjske končnice so otroci narisali čebelje motive, panjske končnice pa smo nato nalepili na čebelnjak, ki je krasil našo garderobo.

Panj smo okrasili še s čebelicami narejenimi iz kaširanega in pobarvanega balona, ki smo mu na koncu dodali krila in tipalke.

Obiskal nas je tudi čebelar, g. Matija Barle, ki nam je predstavil delo čebelarja, opremo, zaščitno oblačilo, vrste medu, cvetlični prah in druge izdelke iz medu. Pokazal nam je tudi panj in satje. Otroci so čebelarju postavljali različna vprašanja in sodelovali v pogovoru. Poskusili so tudi med in cvetlični prah, ki pa jim ni bil preveč všeč.

15.11.2019 smo imeli tradicionalni slovenski zajtrk. Pri tem smo uporabili pogrinjke s čebeljimi motivi, ki so jih pred tem narisali otroci. Za lepše vzdušje smo imeli prižgane še čajne svečke. Otroci so z veseljem pojedli ves kruh pa tudi veliko masla in medu. Tudi jabolka so jim šla v slast, večini pa tudi mleko. V jutranjem krogu smo se nato pogovarjali o pomenu domače pridelane hrane, ter ponovno izpostavili pomen čebelice. Preko računalnika smo si nato ogledali še risanko ČEBELICA MAJA ter animiran lutkovni film OSTAL BOM ZDRAV, ki prikazuje zdrav način življenja in zdravo prehrano.

Igrali smo se tudi čebeljo tombolo ter plesali na različne čebelje pesmice, med njimi tudi na najbolj znano čebelarsko pesem Lojzeta Slaka-Čebelar.

Lotili smo se tudi peke medenjakov, poimenovali sestavine in zamesili testo. Testo smo razvaljali in ga oblikovali v piškote, nekatere pa so otroci oblikovali kar z modelčki. Z medenjaki smo se seveda tudi posladkali.

Odločili smo se, da si naredimo tudi zdravo sadno malico. Otroci so narezali različno sadje na koščke, ki smo ga prelili s kefirjem ter mu dodali še žličko medu. Nekaterim se je takšno sadje zelo dopadlo, drugim pa je bilo presladko.

Da pa bi ostali zdravi smo si naredili še čaj z limono in medom ter se zraven naučili deklamacijo BACILI. (Sabina Mali)

4. ZAKLJUČEK

Opazila sem, da so si otroci v tem mesecu o čebelah veliko stvari dobro zapomnili in so zelo radi sodelovali v pogovoru in izmenjavi lastnih izkušenj. Upam, da so ob vseh teh dejavnostih vsaj malo ponotranjili dejstvo kako pomembne so čebele za nas in okolje, predvsem pa se jih ne smemo bati, ampak jih moramo spoštovati in bivati skupaj z njimi v sožitju.

5. LITERATURA

Bahovec, E. idr. (1999). kurikulum za vrtce: Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
DVD: ČEBELICA MAJA -Rojstvo Maje. Video art
Lutkovni film OSTAL BOM ZDRAV. Zavod za zdravstveno varstvo, 2007
ČEBELICA KLARA JE KRANJSKA ČEBELA – https://youtu.be/wzx-XAAiMJw

Vrtiček, poln življenja

Špela Outrata
Zasebni vrtec Kobacaj, Grosuplje
spela.outrata@gmail.com

Otroci so skozi leto ob dejavni udeležbi spoznavali vrtna opravila, iskali male talne živali, ptice, metulje ter spoznavali njihova življenjska okolja in potrebe. Opazovali so pogostost pojavljanja živali in rastlin v različnih letnih časih in spreminjanje narave skozi leto. Opažanja so sproti dokumentirali z risbami, slikovnim gradivom ter fotografijami, ki so bile razstavljene v naravoslovnem kotičku, kjer so imeli otroci na razpolago tudi tematske igre in knjige.

Ključne besede: narava, ptice, male talne živali, vrt

Abstract

Throughout the year children have been introduced to garden chores by their active participation, searching for small ground animals, birds, butterflies and learning about their environment and needs. They observed the frequency of the appearance of animals and plants in different seasons and changes in nature throughout the year. They documented their observations with drawings, pictorial material and photographs, which were exhibited in natural science corner, where children had theme games and books at their disposal as well.

Key words: Nature, birds, small ground animals, garden

1. UVOD

V oddelek Mucki so vključeni otroci prvega starostnega obdobja, stari od 2 do 3 let. V prejšnjem letu smo prisluhnili zvokom narave skozi letne čase. Letos smo se odločili, da bomo izvajali projekt Sonaravno vrtnarjenje v družbi ptičev in žuželk. Dejavnosti obeh let se medsebojno dobro dopolnjujejo in nadgrajujejo, prav tako otrokom omogočajo kontinuirano raziskovanje in spoznavanje naravoslovnih vsebin. Skozi leto smo načrtno usmerili pozornost v naravno dogajanje okrog nas. Pozornost smo posvetili drobnim živalim, ki jih lahko najdemo v našem okolju, ter spoznavanju in aktivnem sodelovanju pri obdelovanju našega vrtička. Skupaj smo se odločili, kaj bomo v naš vrt posadili. Skozi delo na vrtu smo se vsi skupaj učili o vrtnih opravilih, hkrati pa smo spoznavali drobne živali, ki smo jih ob obdelovanju vrtička našli. Drobne živali smo iskali tudi v bližnji okolici vrtca, na bližnjih poljih in travnikih. Naše spoznavanje ni počivalo niti tedaj, ko je bila narava odeta v zimski počitek. Namen projekta je bil ohranjati, poglabljati ter nadgrajevati naravoslovne vsebine iz prejšnjega leta ter otrokom ponuditi in omogočiti preživljanje časa v vrtcu z naravo in v naravi. Naš cilj je bil, da otroci usmerijo svoje zaznavanje in raziskovalnega duha v naravno življenje, ki jih obdaja, na spreminjajoče se vreme, letne čase, pogostejše pojavljanje posameznih živali v določenih

letnih časih, na njihovo življenjsko okolje, na spreminjanje žive narave tekom leta. »Narava je okolje, ki navdihuje in spodbuja. V takšnem okolju otrok začuti potrebo, da svoja občutja in misli izrazi, pričakuje, da mu pomagamo ubesediti nova doživetja in spoznanja. Prav to so usodni in pravi trenutki, ko narava dobi globlji in trajnostni pomen za otroka, za njegovo razvijajoče se življenje.« (Katalinič, 2008, p.4)

2. METODE DELA

Pri izvajanju dejavnosti so bile uporabljene metode opazovanja, raziskovanja, razgovora, razvrščanja, načrtovanja, čutenja, igre in lastne aktivnosti otrok.

3. REZULTATI

Otroci so se z navdušenjem lotili vseh dejavnosti, povezanih s projektom. Otroci so z zanimanjem sodelovali pri jesenskem prekopavanju vrta, iskanju in opazovanju malih talnih živali v zemlji, nabiranju naravnega materiala.

4. DISKUSIJA

Naše raziskovanje se je začelo tako, da smo se jeseni odpravili do našega vrtička z namenom, da prekopljemo zemljo, odstranimo rastline ter pripravimo naš vrt na zimski počitek. Otroci so ob pomoči vzgojiteljic z velikim užitkom prekopavali zemljo, jo grabili, pri čemer so bili ob spodbudi zelo pozorni na male talne živali, ki so jih našli v njej. Našli smo pajke, mravlje, deževnike in kočiče. Pred zimo smo v sklopu vrtnarjenja in zaradi zanimanja otrok obiskali tudi bližnjo kmetijo.

V naši igralnici smo ustvarili naravoslovni kotiček, namenjen dokumentiranju izvedenih naravoslovnih dejavnosti, naravoslovnim igram ter pregledovanju in prebiranju naravoslovne literature.

Pozimi smo se posvetili spoznavanju ptic, na to temo smo peli pesmi, prebirali slikanice o pticah in strokovne knjige, seveda prilagojeno starosti otrok. Otroci so imeli te knjige tekom dopoldneva na razpolago v naravoslovnem kotičku. V zimskem času smo si pogosto ogledali tudi video material. Prisluhnili smo oglašanju različnih ptic, jih opazovali v njihovem naravnem okolju, si ogledali spletanje gnezd, valjenje jajc ter izvalitev in rast ptičjih mladičev. Našli smo staro ptičjo krmilnico, ki smo jo obnovili, poslikali in postavili pred naše okno, kjer smo lahko dnevno opazovali dogajanje ter dodajali semena za ptice. Otroci so imeli v naravoslovnem kotičku tudi globok pladenj s ptičjimi semeni, v njem posodice različnih velikosti, žličke, s katerimi so presipavali semena. To igro smo imenovali »kuhanje za ptičke«.

Ob koncu zime smo se odpravili do bližnjih polj in travnikov, kjer smo opazovali tla. Opazovali smo travo, drobne cvetlice, ki so tedaj že zrastle, zemljo, kamenje v njej. Polje in travnik sta za otroke postala igrišče. Otroci so dobili lončke in žličke ter nabirali naravni material. Največje zanimanje otrok so poželi najdeni deževniki in mravlje. Vse, kar smo našli, smo sproti

poimenovali, nabrani naravni material razvrstili. Trave, cvetlice, zemljo, kamenje in pesek smo razvrstili v različne lončke. Material smo odnesli v vrtec, kjer so otroci na karton lepili nabrani material in tako poustvarili tla, kot smo jih našli na travniku in polju. Tudi te naravne slike so bile del raziskovalnega in dokumentarnega procesa. Kasneje smo na naravne slike dodali še podobe žuželk, ki smo jih opazili v našem vrtičku in na zelenici, ki ga obdaja, ter širšem naravnem okolju, kamor se odpravljamo na naše raziskovalne sprehode.

V naravoslovnem kotičku so knjige o pticah zamenjale knjige o malih talnih živalih in metuljih. Preko njih smo spoznavali različne žuželke, jih poimenovali ter jih seveda iskali v naravnem okolju. Na to temo smo si ogledali tudi različne animacije in video material.

Tako smo si skozi celo leto z različnimi dejavnostmi utirali pot, da bomo pripravljeni na spomladansko prekopavanje zemlje, opazovanje njenih najdrobnejših prebivalcev, sejanje in sajenje rastlin v našem vrtičku. Ker nam je epidemija začasno preprečila naše delo in raziskovanje v vrtičku, smo načrtovanje zasaditve opravili drugače. Starši otrok so otroške risbe, njihove želje in načrte poslali po elektronski pošti. Nekateri otroci so doma posejali in posadili rastline, ki so jih želeli, kasneje pa jih bomo prenesli v naš vrtčevski vrtiček. Dogovorili smo se, da bomo izdelali kopel za ptičke, okvirje za pajkove mreže, zavetje za pikapolonice in metulje ter gojišče za deževnike, ki so otroke vedno znova tako navdušili. Ko bodo vrtna opravila končana, bodo lopatke in grabljice zamenjale lupe in opazovalni lončki in naše raziskovanje se bo nadaljevalo še dolgo v poletje.

Slika 1: Prekopavanje vrta in iskanje malih talnih živali.

Slika 2: Obnova ptičje krmilnice.

Slika 3: Opazovanje tal in nabiranje naravnega materiala.

Slika 4: Poustvarjanje naravnih tal v vrtcu, lepljenje naravnega materiala na karton za namene dokumentiranja.

5. ZAKLJUČEK

Otroci so se z navdušenjem in zanimanjem lotili prav vseh dejavnosti, ki smo jih izvajali v naravi, ali dejavnosti, ki smo jih izvajali z naravnimi materiali v vrtcu. Otroci so bili na vseh ravneh vključeni in dejavni raziskovalci, saj se »razumevanje pojavov v naravi razvija ob neposredni dejavnosti otrok«. (Krnel, 2010, p.159) Otroci so z raziskovanjem bližnjih polj, travnikov in našega vrtička odkrivali »lastnosti živega, kaj leze in se premika in kaj raste ali oveni, kdo ali kaj je komu hrana in kakšna so zavetišča in domovanja«. (Krnel, 2010, p.161)

6. LITERATURA

Cox M. (2010). Moj naravni vrt. Murska Sobota: Pomurska založba.

Bahovec E. Idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Burnie, D. (2010). Ilustrirana enciklopedija živali, Tržič: Učila International.

Katalinič, D. (2008). Iz sveta pravljic v svet narave. Murska Sobota: Pomurska založba.

Kroflič, R. Idr. (2010). Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Hvala, B., Krnel D. (2005). Zakaj? Zakaj? Zakaj? Raziskovalne igre s snovmi v vrtcu. Ljubljana: Modrijan.

Škornik, I. (2006). Sto slovenskih ptic, Ljubljana: Modrijan založba.

Spoznajmo talni živ žav okrog nas

Katarina Vovk
Vrtec Mavrica Trebnje
katarina.vovk@vrtec-trebnje.si

V šolskem letu 2019/2020 smo z otroki, starimi od tri do štiri leta, raziskovali naravo. Obravnavali smo projekt *Spoznajmo talni živ žav okrog nas*. Osredotočili smo se predvsem na gozdne živali. Otroci so z lastno dejavnostjo spoznavali različne gozdne talne živali. Ker pa so bili v proces raziskovanja vključeni predvsem mlajši otroci, smo raziskovali tudi življenja malo večjih gozdnih živali.
Pri delu z otroki sva s sodelavko izhajali predvsem iz njihovega interesa. Na začetku raziskovanja talnih živali je bila otrokom tema neznana. Poznali so predvsem živali, kot so zajec, medved, lisica, srna, ptice in jež, drugih živali pa še niso videli oziroma so jim bile nepoznane. Z lastno dejavnostjo so otroci raziskovali gozdna tla in prišli do novih spoznanj.

Ključne besede: otrok, načrtovanje, raziskovanje, dejavna vloga, naravoslovne dejavnosti.

Abstract
In the school year 2019/2020 we explored nature with children aged between three and four years. We discussed the project *Let's get to know the floor animals around us.* We focused primarily on forest animals. Children learned about different forest-floor animals through their own activities. Since especially young children were involved in the research process, we also explored the lives of somewhat larger forest animals.

In our work with children, my colleague and I were primarily addressing their interest. At the beginning of exploring floor animals, the topic was unknown to children. They knew animals such as rabbits, bears, foxes, deer, birds, and hedgehogs, but they have not known or seen other animals before. With their own activities, children explored the forest floor and gained new knowledge.

Key words: child, planning, research, active role, natural science activities.

1. UVOD

Krnel (1993) pravi, da se znanje o naravi in odnos do nje začneta oblikovati že v zgodnjem otroštvu. Zgodnje opismenjevanje pa ima velik vpliv na poznejše vrednotenje narave. Zaradi nevključenosti začetnega naravoslovja v vrtec lahko nastane ob prvem srečanju z znanostjo »kratek stik« – snov je za otroke preabstraktna, ne najdejo povezav med svojim dozdajšnjim znanjem in novo snovjo.

Maxim (1997) pa opredeljuje raziskovanje kot strategijo dejavnega (participativnega) učenja, ki je usmerjeno v reševanje problemov. Poteka z igro, kar pomeni otroku neprisiljeno in notranje motivirano dejavnost, ki je temelj za razvijanje lastne ustvarjalnosti. Otrok ni več v vlogi opazovalca, temveč je dejaven in ustvarjalen.
S sodelavko sva sledili teoretskim osnovam dejavnega raziskovanja otrok. Otroke sva motivirali, jih spodbujali, usmerjali in opazovali pri raziskovanju narave. Dopuščali sva jim možnost, da sami načrtujejo, izvedejo in tudi evalvirajo dejavnost.

2. METODE DELA

Pri raziskovanju smo uporabili naslednje metode: pogovor, igra, praktična dela, lastna dejavnost, opazovanje.

3. RAZPRAVA

Cilji:

- Spodbujanje različnih pristopov k spoznavanju narave.
- Otrok je dejaven raziskovalec.

Z otroki smo se v jeseni pogovarjali o gozdu. Otroci so nizali ideje, kaj vse je v gozdu. Njihovi odgovori so bili: želodki, igrala, zemlja, listki, drevo, račka, voda, kostanj, grozdje, palice, zajčki, veverica, volki, gobe, odlagališča, 3 bale.
Na vprašanje, ali so že bili v gozdu, so pritrdili.
Na vprašanje, kaj so v gozdu delali, so odgovorili: šel sem na igrala, s Timom sem se igral, gobe sem nabiral, iskal sem medveda, babi je jurčke nabirala, gledal sem veverice.

Naslednji dan smo odšli v gozd. Že na poti v gozd smo poslušali ptičje petje in opazovali ptice. Ko smo prišli v gozd, so otroci še enkrat nizali, kaj vse je v gozdu. Prišli smo do živali. Na vprašanje, kaj slišijo, so odgovorili: medveda, lisico. Na vprašanje, kje se skrivajo živali, so odgovorili: zgoraj na drevesu, pri drevesu. Na vprašanje, ali so živali tudi na tleh, odgovora nisem dobila.

Otroci so nato dobili navodilo, naj poiščejo gozdno žival. Takoj so si sami vzeli lopatke, grabljice, lupe, ki smo jih vzeli s sabo. Otroci so začeli grabiti, kopati z lopatkami prst. Sami niso našli nobene živali. Bolj kot iskanju so se posvetili kopanju. V raziskovanje smo se čez čas vključili tudi s sodelavko. Ko smo našli žival, so jo otroci z veseljem prišli pogledat. Živali niso prepoznali, niti komarja.

Čez nekaj dni smo dejavnost ponovili, s tem da smo se v vrtcu začeli bolj poglobljeno pogovarjati o gozdnih živalih. Poudarek smo dali tudi na talne gozdne živali, ogledali smo si njihove slike, prebrali kaj o posamezni živali, naredili plakat gozdnih živali (tudi talnih), peli

pesmice, izdelovali različne izdelke … Ko smo prišli v gozd, so otroci dobili navodilo – poišči gozdno žival. Otroci so takoj vzeli lopatke, grabljice, lupe. Tokrat so z nežnejšim občutkom pričeli grabiti listje, odkopavati prst, z večjim navdušenjem so iskali živali. Videlo se je, da vedo, kaj iščejo. En fantek je videl mravljico. Potem je drugega fantka, ki ni našel ničesar, tolažil, da mu jo bo on našel. Ko smo kopali, so zagledali tudi deževnika. Pod lubjem so našli mravlje, žuželke in mokrico.

Ob koncu raziskovanja so otroci povedali, katere živali so našli oziroma jih videli. Ta dan so poimenovali tudi živali, ki jih prej še niso poznali, npr. mokrico. Nekaj živali je bilo takih, ki jih nismo poznali. Vsekakor je bilo otrokom raziskovanje v veliko veselje.

V zimskem času smo se z otroki pogovarjali o živalih pozimi. Zastavljala sem jim različna vprašanja, na katere so mi odgovarjali.
Na vprašanje, kje so živali pozimi v gozdu, so odgovorili: ne vem, v hiški, v gozdu, ptički so v ptičji hišici, v lesnini, v zemlji je deževnik, v svojem domu.
Na vprašanje, kaj jedo živali, so odgovorili: solato, travnik, travo, srne jedo borovnice.
Na vprašanje, kje dobijo hrano, so odgovorili: ne vem.
Na vprašanje, kam jim lahko damo hrano, so odgovorili: na krožnik, na tla, živalim v usta.
Na vprašanje, ali živalim lahko zgradimo hišice, so odgovorili, da ja oziroma da nam jo lahko hišnik zgradi.
Na vprašanje, kako oziroma s čim pa bi hišice lahko zgradili, so odgovorili: tako (otrok nakaže z roko), iz lesa.
Na vprašanje, kaj si želijo izvedeti, jih je večina odgovorila, da si želijo izvedeti, kako se naredijo hišice (ptičje, za gozdne živali …), oziroma so rekli, da si želijo izdelati hišice za živali (iz zemlje, ptičje hišice iz lesa, hišice iz slame).

Z otroki smo odšli v knjižnico. Izposodili smo si literaturo na dano temo. Skupaj smo prelistali slikanice, ob njih spoznali bivanje živali pozimi ter njihova bivališča. Pogovarjali smo se o prehranjevanju živali, o krmiščih … Ustvarjali smo na dano temo, peli pesmice.

Ker so otroci rekli, da bi naredili ptičje hišice iz slame ter lesa, so sami v vrtec prinesli tudi ta dva materiala, poleg drugih odpadnih materialov. Imeli so prosto pot ustvarjanja. Otroci so bili pri dejavnostih aktivni po svojih zmožnostih. K dejavnosti so pristopili vsi in kar nekaj časa vztrajali pri izdelovanju ptičjih hišic.

Naslednji dan smo odšli v gozd. Otroci so od doma prinesli hrano za gozdne živali (seno, koruzo, zrnje ječmena, sončnična semena …) in slamo. V vrtcu smo skupaj naredili preprosto hiško iz lesa za ptičke, ki smo jo skupaj z otroki obesili na vejo v gozdu in vanjo nasuli semena.

Otroci so imeli tudi nalogo, da naredijo hiške, krmišča za gozdne živali iz materiala, ki ga najdejo v gozdu. Na deblo odžaganega drevesa ter v odprtino v njem so otroci dajali listje, lubje … Eden od otrok je naredil iz lubja »odtok« za sneg … Iz vej in lubja so naredili hiško, listje

so dajali na kup, v bivališča so dali slamo … Na koncu so v te hiške nasuli še hrano (koruzo, ječmen, seno …).

Čez nekaj dni smo spet odšli v gozd. Otroci so z veseljem ugotovili, da so živali našle njihove hiške in hrano, ki so jo pojedle.

4. ZAKLJUČEK

Ugotovila sem, da so bili otroci dejavni raziskovalci šele takrat, ko so določeno znanje usvojili in so približno vedeli, kaj in kje je potrebno iskati. Vsekakor pa sva bili strokovni delavki tisti, ki sva otroke usmerjali, jih motivirali in z njimi raziskovali gozd, gozdne živali. Otroci so tudi prepoznali nekatere nam manj znane živali, kot so mokrica, striga, strigalica. Prek slik pa so spoznali še druge gozdne živali – jelena, močerada, lisico, veverico … Seznanili so se tudi z življenjskim prostorom določenih živali. Pozimi so otroci ugotovili, da lahko za živali izdelamo različne hiške, v katere jim damo hrano in jo tako zaščitimo pred snegom. Cilj bivanja v gozdu pa je bila seveda otrokova lastna dejavnost in ustvarjalnost.

5. LITERATURA

Katalinič, D. (2017). Spoznajmo talni živ žav okrog nas. Ljubljana.

Krnel, D. (1993). Zgodnje učenje naravoslovja. Ljubljana: DZS.

Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač. M., Krajnc, S., Saksida, I. idr. (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Maxim, W.G. (1997). Social Studies and the Elementary School Child. Ohio Merill Publishing Company.

Raziskovalci biotske raznovrstnosti z babicami in dedki

Nikolina Lonec
OŠ Dušana Flisa Hoče, Vrtec Sonček Rogoza
nikolina.lonec@gmail.com

V sklopu projekta Raziskovalci biotske raznovrstnosti sta se vzgojiteljici skupine Ustvarjalci odločili, da v šolskem letu 2019/2020 z otroki spoznavata gozd, njegove žive in nežive prebivalce ter predvsem, da otrokom omogočita različna doživetja in s tem spodbude za aktivno preživljanje prostega časa, tudi skupaj s starši. Tako sta organizirali celodnevno druženje za vse otroke od 2. do 6. leta in stare starše.
Spodbujali sta otrokov spoštljiv odnos do gozda, kjer so ljudje vedno samo obiskovalci, s sproščeno igro pa dali otrokom možnost za učenje, doživljanje, čutenje in zavedanje sebe. Otroci so na poti skupaj z babicami in dedki spoznali lovca in živali v gozdu, ter logarja, ki je predstavil rastlinski svet.
Naravno gibanje v gozdu je za razvoj otrokovih možganov ključnega pomena, če pa imajo ob tem še možnost dobivati različne informacije od ljudi, ki jih imajo radi in z njimi preživeti lepe trenutke, je to največja sreča.

Ključne besede: gozd, gozdni prebivalci, otroci

Abstract
As part of the Biodiversity Researchers project, the educators of the group Ustvarjalci (Creators) decided in the school year 2019/2020 to get to know the forest, its living and non-living inhabitants, and above all to provide children together with their parents with different experiences and incentives for active leisure. Thus, they organized an all-day gathering for all children from 2 to 6 years of age and their grandparents.
They encouraged children's respectful attitude towards the forest, where people are always just visitors, and with relaxed play gave the children the opportunity to learn, to experience, to feel and to be aware of themselves. Along the way, the children, together with their grandparents, met a hunter, the forest animals, and a logger who presented the plant world.
Natural movement in the forest is crucial for the development of a child's brain, but if they also have the opportunity to get different information from the people they love and spend beautiful moments with them, this is the greatest happiness.

Key words: forest, forest inhabitants, children

1. UVOD

Rogoški gozd z otroki obiskujemo večkrat mesečno. Tako otroci spoznavajo na različne načine živalske in rastlinske vrste. Veliko imajo možnosti za medsebojno dogovarjanje in sodelovanje. Ob samem načrtovanju sta vzgojiteljici upoštevali različno starost. Tako se je v gozdno igralnico 12.11.2020 prvič podalo kar 81 otrok. Vsak otrok je imel vsaj enega spremljevalca, nekateri pa

po dva ali celo več. Na druženje so s plakati po kraju povabili tudi vse prebivalce Rogoze, v sodelovanju z Večgeneracijskim centrom pa še posebej starejše. Vsebine sta prilagodili, zato so otroci odšli na pot v treh skupinah.

2. METODE

Pri izbiranju metod je bila v ospredju aktivna vloga otrok, zato so uporabili metode opazovanja, opisovanja, pripovedovanja, pogovora, raziskovanja, razmišljanja, praktične aktivnosti, igre, telesne aktivnosti, primerjanja, poslušanja, demonstracije.

3. DISKUSIJA

Otroci so zjutraj prišli v vrtec, nato pa so jih po zajtrku pričakali na igrišču stari starši. Pozdravili sta jih vzgojiteljica Nikolina Lonec in gospa Patricija Klinc iz VeGec centra in jim razložili potek druženja. Sledila je igra TAM v GOZDU, ki je otroke zelo dobro motivirala.

Na začetku gozdne poti nas je čakalo prvo presenečenje. Bil je to lovec, Matjaž Vrecl z vso opremo in tudi nagačenimi živalmi. Otroci so bili navdušeni in ga pozorno poslušali, ter opazovali. Vse nagačene živali so si zelo podrobno ogledali. Opazovali so lahko lisico, fazana, sovo, veverico, zajca, podlasico, kuno in velik plakat s pticami. Ko je lovec vprašal, kam spada sova, je eden od otrok odgovoril da na drevo.

Nato smo pot nadaljevali do gozdne igralnice, kjer nas je pričakal gozdar, Ivo Trošt. Pripravil nam je veliko presenečenje – polno različnih listov in rastlin, ki smo jih opazovali, tipali, vonjali, poimenovali in se tako naučili veliko novega. Spoznali smo, kako se štejejo drevesna leta. Ogledali smo si tudi vso njegovo opremo, posebej še motorno žago s katero je požagal drevo, ki nam bo služilo za nove, velike in zanimive pustolovščine v gozdni igralnici.
Sledila je najboljša malica, ki so si jo otroci prinesli s sabo. Nato smo uživali v gozdni igri, opazovanju in klepetu. Čas je več kot prehitro minil in že smo se vrnili v vrtec na kosilo, odrasli pa so odšli v VeGeC na topel čaj, kavo in piškote. Za spomin in krasno sodelovanje so vmes vsi, tako otroci kot stari starši, prejemali štampiljke z živalmi.

Čeprav so »lumpeki« pred našim druženjem z dedki in babicami naredili v gozdni igralnici veliko zmešnjavo in uničili vse, kar so otroci z veliko truda, energije, domišljije in igre zgradili, jim je uspelo pred tem vse počistit. Čeprav malo z žalostjo so otroci skupine Ustvarjalcev dejali: » Bomo pa naredili še boljše.«
SEVEDA, KORAJŽA VELJA.

4. ZAKLJUČEK

Otroci so gozd doživeli skupaj s starimi starši, spoznali nagačene živali in rastline, ki jih lahko najdemo v gozdu. Bivanje v gozdu in nabiranje izkušenj skupaj z ljudmi, ki jih imajo radi je neprecenljivega pomena.
Seveda, pa je pomembno, da otroci vedo, da smo v gozdu obiskovalci in prav je, da jih učimo zavedanja, da je gozd za nas zelo pomemben.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo..

Kokalj, T. (2009). Kdo gre na sprehod v gozd? Brezovica pri Ljubljani: Morfem.

Zalokar – Divjak, Z. (1998). Vzgoja je…Ni znanost. Ljubljana: Educy.

Narava v vrtcu, vrtec v naravi

Katarina Preksavec
Vrtec Črnuče
katarina.preksavec@guest.arnes.si

Narava je izjemno bogata. Daje nam neskončno veliko možnosti za igro in raziskovanje. S tem pa otrok doživlja in spoznava živo ter neživo naravo. Razvija spoštljiv odnos do narave in spodbuja telesni razvoj.

Vrtec Črnuče, enota Gmajna, je v neposredni bližini gozda, tako da je veliko možnosti za preživljanje dopoldneva v naravi. V članku je predstavljeno, kako otroci v gozdu sami raziskujejo, se samostojno, brez navodil igrajo in sami s svojimi zamislimi pridejo do nadgradnje svoje igre ter dejavnosti. Spodbuja se jih, da izhajajo iz sebe in okolja okoli njih. Otroci si bodo v gozdu sami našli projekt, ki ga bodo izvajali dalj časa.

Ključne besede: otrok, narava, gozd, žaba

Abstract

Nature is extraordinarily rich. It gives us countless opportunities for play and research. With these the child experiences and recognises living and inanimated nature. Develops a respectful relationship with nature and encourages physical development.

Kindergarten Črnuče, unit Gmajna, lies directly in the proximity to a forest, so there are many possibilities for before noon activities in nature. In the article is presented, how children research alone in the forest, on their own, without instructions play and with only their thoughts come to upgrade their play-games and activities. They are being encouraged to originate from themselves and the environment around them. Children will find alone a project in the forest, which they will perform for a long time.

Keywords: children, nature, forest, frog

1. UVOD

Otroke, stare od pet do šest let, sva s pomočnico vzgojiteljice peljali v gozd, kjer bodo prosto raziskovali. S seboj smo vzeli različne plastične in steklene posodice, če bomo našli kaj takega, kar bi si želeli odnesti s seboj v vrtec, ter raziskovanje nadgradili. Gozd nas spodbuja k razmišljanju in ponuja ogromno možnosti raziskovanja. Ker je nekaj dni prej veliko deževalo, smo našli deževnike, močerade, polže in luže z mrestom. Kar nekaj otrok ni vedelo, kaj je mrest. Ko so izvedeli, smo se odločili, da ga vzamemo s seboj in damo v akvarij v igralnici, da

bomo lahko opazovali preobrazbo paglavcev v žabice. Vsi smo se strinjali, da na koncu žabice spustimo nazaj v naravo.

1.1 Gojenje paglavcev do preobrazbe v žabice

Predstavniki dvoživk so razvojno prvi kopenski vretenčarji, ki se nikoli niso prav ločili od vode. Del življenja preživijo v vodi, del na kopnem. Veliko večino dvoživk predstavljajo brezrepe dvoživke oziroma žabe.

Samci so pogosto manjši od samic in se oglašajo z zvočnimi mehurji, ki delujejo kot resonatorji. Njihove ličinke so paglavci, ki imajo ovalen trup z repom in so brez okončin. V razvoju se jim naprej pojavi par zadnjih nog (Sket, Gogala, Kuštor 2003: 505–509).
Najopaznejša značilnost paglavcev je velika glava, ki se brez prehoda nadaljuje v trup in dolg rep. Preobrazba iz paglavca, ko se izleže iz jajčeca, v popolnoma izoblikovano žabico traja od 12 do 16 tednov, kar pa je odvisno od temperature vode in hrane (Clarke 1997: 38).

Preobrazba poteka:

- Samec trdno objame samico. V takem objemu ostaneta več dni. Samec sproti oplaja jajčeca, ki jih odlaga samica.
- Razvoj oplojene celice se začne z delitvijo, dokler ne postane podobna drobceni murvi v zdrizastem ovoju. Prva znamenja življenja novega bitja opazimo, ko zarodek malo zraste in se začne zvijati. Približno teden dni traja, da se iz jajčec razvijejo paglavci.
- Izlegel paglavec se hrani z ostanki rumenjaka v črevesju. Repek, usta in škrge so še šibko razviti. Po tednu dni paglavec že plava, hrani se z algami.
- Pri štirih tednih zunanje škrge preraste koža, zamenjajo jih notranje škrge. Pri prehranjevanju si pomaga z drobcenimi roženimi zobki. Paglavci imajo dolgo, zvito črevo.
- Med šestimi in devetimi tedni se pojavijo zadnje noge. Pri šestih tednih se paglavcu podaljša in jasneje izoblikuje glava. Razvijejo se sprednje noge.
- Po devetih tednih je paglavec že v marsičem podoben drobni žabi z dolgim repkom. Repek začne krneti.

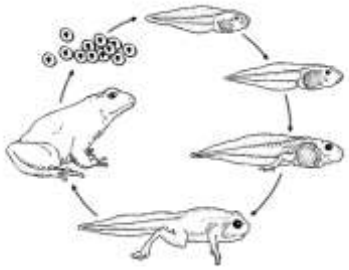

1.2 Namen

Namen projekta je opazovati otroke pri aktivnem raziskovanju gozda, da bi otrok:

- sam našel njemu dovolj zanimiv projekt, ki ga bo s pomočjo odraslega nadaljeval in nadgrajeval;

- razvijal pozitivna čustva do žive in nežive narave;
- se seznanil z gozdno kulturo;
- spoznaval in odkrival gozd.

1.3 Globalni cilji

- Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti in povezanosti.
- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.

1.4 Cilji

- Otrok sam raziskuje in uživa v gozdu.
- Otrok odkriva in spoznava živo in neživo naravo.
- Otrok opazuje preobrazbo paglavca do žabe.

2. METODE

- Metoda opazovanja – opazovanje gozda, rastlin in živali; poslušanje vetra, ptičjega petja.
- Metoda razgovora (pogovora) – Otroci so veliko stvari opazili. Če česa niso poznali ali vedeli, zakaj je tam, so vprašali, včasih drug drugega ali pa naju.
- Metoda praktičnega dela – Obsega tri spoznavne funkcije: opazovanje, mišljenje in prakso. Otroci so opazovali; razmišljali, kaj bi lahko bil njihov projekt; našli in odločili so se za mrest. Odnesli smo ga s seboj.

3. RAZISKAVA

OD MRESTA DO ŽABE

Mrest smo dali v akvarij z vodo. Tekočino smo vzeli kar iz iste luže. Iz mresta so se kar hitro razvili paglavci. Otroke sem spodbudila k razmišljanju, da vsako živo bitje potrebuje hrano za svoj razvoj, zato smo skupaj raziskovali, kaj paglavci sploh jedo. Našli smo podatek, da jim je potrebno prevreti solato, jo posušiti in narezati na drobno. Otroci so prosili kuharico za solato, preostalo so naredili sami. Vsak dan so zjutraj najprej pregledali akvarij, ali je že kaj novega, šele potem so šli k zajtrku. Razvoj jih je resno zanimal. Vsak teden so otroci v svoje zvezke tudi narisali, kako so bili tisti teden videti naši paglavci. Nismo vzeli vsega mresta, saj nimamo velikega akvarija, zato smo dobili le osem paglavcev, nevede pa smo zajeli tudi polžka. Otroci so rekli, da je paglavcem dolgčas, ker imajo samo vodo, zato smo jim naredili bolj zanimivo okolje. Vodo smo jim menjavali na en teden, in sicer nabrano deževnico, ki jim je ljubša kakor voda iz pipe. Čez nekaj časa smo opazili, da imamo dva polžka in ne enega. V četrtem tednu so paglavci dobili okončine in otroci so bili navdušeni. Hkrati smo opazili, da imamo v akvariju

polno črnih pikic, za katere smo sprva mislili, da so kakci, vendar so se te pikice premikale. Dobili smo polžje mladičke. V osmem tednu smo žabice, polža ter polžje mladiče spustili v naravo, na istem mestu, kjer smo jih našli. Veliko smo se pogovarjali o tem, da je žabam bolje v naravi kot v majhnem akvariju.

4. ZAKLJUČEK

Otroci so uživali v opazovanju preobrazbe, redno so risali napredke v razvoju v svoje zvezke. O tem smo se veliko pogovarjali. Velikokrat je bila tema pogovora tudi razvoj drugih živali in ljudi. Imeli so toliko vprašanj, da včasih še sama nisem znala odgovoriti nanje, in smo skupaj raziskovali ter iskali odgovore. Bolj smo se poglobili tudi v žabe, katere vrste poznamo, kakšne barve so, s čim se prehranjujejo. Oponašali smo gibanje žab, igrali razne igre na temo žab, ki smo jih priredili (na primer: žabe v mlako namesto ptički v gnezda),in peli pesmi o žabah.

Ob koncu »projekta« sem ugotovila, da so otroci veliko bolj motivirani, če si teme izbirajo sami. Po navadi vedno izhajam iz njih, kaj jih zanima, da pa bi si temo izbrali čisto sami, se ni zgodilo še nikoli. To metodo bom uporabila še večkrat.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.
Retuznik Bozovičar, A. in Krajnc, M. (2010): V krogu življenja. Velenje: Modart.
Hvala, B. in Krnel, D. (2005). Zakaj? Zakaj? Zakaj? Raziskovalne igre s snovmi v vrtcu. Ljubljana: Modrijan.
Sket, B., Gogala, M. in Kuštor V. (2003): Živalstvo Slovenije. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Okroglo – oglato (iz narave v učenje)

Barbara Kladnik
Vrtec Šentjur
barbara.kladnik@vrtec-sentjur.si

Prednostna naloga našega vrtca skozi celotno šolsko leto s področja matematike je bila slediti cilju: otrok spoznava simetrijo, geometrijska telesa in like. Najprej sem se vprašala, kateri del cilja bi skupaj z otroki vključila v načrtovane dejavnosti z namenom, da bo otrokom blizu in se bodo učili preko lastnih izkušenj. Izhajala sem s področja narave, kjer je največ konkretnega materiala za raziskovanje, odkrivanje in učenje.

Ključne besede: geometrijska telesa, okroglo, oglato, konkretni material, izkušnje

The priority task of our preschool's self-evaluation through the whole school year was to follow the aim we set- which was from the field of mathematics. The child get's to know symmetry, 2D and 3D geometric shapes. First, I asked myself which part of the aim should I include in our planned activities, so the children would relate to them and be able to learn from their own experiences. I came out the field of nature because the nature provides us with the most actual materials to explore, discover and learn from.

Keywords: 3D geometric shapes, round, square, actual material, experiences

1. UVOD

V moji skupini je 14 otrok, starih 2 in 3 leta. Glede na prednostno nalogo sem za daljše obdobje izbrala spoznavanje geometrijskih teles. V vsak nov sklop sem vključila postopno odkrivaje lastnosti okroglega in oglatega.

Jeseni nas narava obdari z raznimi plodovi in pridelki. Tako ponuja tudi različne okrogle oblike. Otrokom sem najprej dala možnost za manipulacijo in nabiranje izkušenj preko igre. Naslednji korak je bil iskanje značilnosti te oblike, tj. kotaljenje, in kasneje še poimenovanje oblike – okroglo. Ob koncu jesenskega sklopa so otroci poimenovali okroglo obliko in jo prepoznavali v primerjavi z drugimi predmeti.

V naslednjem, decembrskem sklopu, sem otrokom za prehod med okroglo in oglato obliko pripravila didaktično igro, ki je vsebovala stožec. Predstavljal je obliko smrečice, na katero so otroci obešali okrogle okraske na temo novoletno praznovanje. Ob tej igri so otroci spoznali drugačno okroglo obliko – stožec.

V zimskem sklopu sem izhajala iz ledenih kock, ki so oglatih oblik. Otrokom sem ponudila različno velike kartonaste škatle bele barve. Z igro so otroci spoznavali lastnosti oglatih teles, hkrati so s škatlami posegali in oblikovali tudi prostor. Škatle so prenašali, zlagali v stolpe in po njih plezali. Ob igri z različnim materialom so otroci postopoma preko lastnih izkušenj spoznavali lastnosti oglatih oblik in poimenovanje le-teh pričeli uporabljati v vsakdanji rabi. Iz snega smo s pomočjo posodic oblikovali okrogle in oglate oblike, jih poimenovali in razvrščali.

Otroci so spoznavali razlike med oblikama s postavljanjem eno na drugo in sestavljanjem. Ob tem so ugotovili, da na okrogle oblike ne morejo nič postaviti, medtem ko na oglate lahko. Kako to? Odgovor otrok na podlagi izkušenj je bil, ker so oglate ravne.

Ob podiranju se jim je odkrila nova izkušnja: okrogle so se odkotalile, oglate so obstale na mestu. Vse pridobljene izkušnje okroglih in oglatih oblik smo utrjevali na sprehodih in ob različnih vsakodnevnih situacijah; otroci so oblike prepoznavali in jih poimenovali.

V različnih načrtovanih dejavnostih so otroci ob lastni aktivnosti utrjevali okroglo in oglato obliko z vključevanjem različnih področij: jezika, umetnosti – likovne dejavnosti (risanje okroglih buč po tipnih izkušnjah, risanje ravnih linij) in gibanja (hoja po obroču, ravni črti).

2. METODE

Pri načrtovanih dejavnostih pri spoznavanju in utrjevanju geometrijskih teles oz. lastnosti okroglega in oglatega sem uporabila naslednje metode:

- **metoda igre** s konkretnim materialom (plodovi, škatle, snežne oblike);
- **metoda lastne aktivnosti,** ki se je prepletala z ostalimi metodami. Otrokom sem ponujala priložnosti za lastno raziskovanje konkretnega materiala;
- **metoda opazovanja,** pri kateri so otroci ob igri opazovali lastnosti predmetov in ugotavljali razlike.

3. RAZPRAVA

Z vključitvijo samoevalvacije in področja matematike sem izpolnila načrtovane dejavnosti, ki so sledile cilju. Da sem izluščila iz cilja samo geometrijska telesa, se je pokazalo kot pozitivno, saj so otroci v daljšem časovnem obdobju imeli dovolj različnih možnosti in časa za lastno raziskovanje, odkrivanje, spoznavanje in učenje iz izkušenj. Sama sem lahko podrobneje spremljala razvoj in napredek posameznega otroka, po potrebi prilagodila načrtovane

dejavnosti, glede na trenutno zmožnost otrok. Ob tem sem z opazovanjem otrok beležila njihov napredek. Ker so v skupini otroci stari 2 in 3 leta, so rezultati povezani s starostjo otrok. 3-letniki pravilno razvrščajo predmete v okroglo ali oglato, jih prepoznavajo in pravilno poimenujejo obliko. 2-letniki razvrščajo konkretni material na okroglo ali oglato obliko.

4. ZAKLJUČEK

S takšnim pristopom sem potrdila mnenje, da otroci potrebujejo dejavnosti s konkretnim materialom, ki jim nudi lastno raziskovanje, eksperimentiranje in preizkušanje, torej izkušenjsko učenje.

5. LITERATURA

Bahovec E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Marjanovič Umek, L. ur. (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulumu za vrtce. Maribor: Založba Obzorja.

Rems-Arzenšek, G. (2006). Z igro in zabavo spoznavamo okolje in naravo III: priročnik za delo v ekovrtcih. Portorož: Doves.

Trajnostni odnosi
- izzivi sodobnega časa tudi pri najmlajših

Jadranka Zajec
Vrtec Tezno Maribor
jadranka.zajec@guest.arnes.si

Namen prispevka je opozoriti strokovno javnost na pomen trajnostnih odnosov, ki v današnjem času jemljejo veliko pozornosti v medijih in v dejanskem realnem življenju. Vsi strokovni delavci soustvarjamo del vseživljenjskega procesa, ki temelji na naravi in človeku. Vrednote, ki si jih pridobivamo in jih delimo otrokom v vzgojnih ustanovah, so del zgodbe, ki se bo pisala v naši prihodnosti. Otroci so radovedna bitja, nepopisan list. Nenehno nas opazujejo, posnemajo in vrednotijo. Včasih, ko je v igralnicah veliko otrok , ki so rojeni drugje, je pomembno, da otroke naučimo spoštovanja do sočloveka. V skupini smo se lotili posebnega izziva, kjer smo spoznavali tradicionalne jedi vrstnikov priseljencev v skupini in otrok sveta. Povabili smo starše in skupaj z njimi pripravili njihove tradicionalne jedi. S tem, dali smo jim dali tudi možnost biti sprejeti, za kar so nam bili neizmerno hvaležni. Znanje smo delili naprej in širili pozitivne zgled. Otroci so spoznali, kaj vse jedo vrstniki njihovih skupin, kakšne zdrave začimbe uporabljajo … Spoznali so, po čem se razlikujemo in po čem smo vsi enaki. Vsi smo živa bitja, ki si zaslužimo sprejetost in spoštovanje.
Ključne besede: otrok, spoznavanje, vrednotenje, odnosi, trajnostni razvoj, tradicionalne jedi

Abstract
The purpose of this article is to draw the attention of the professional public to the importance of sustainable relationships, which nowadays gets a lot of attention in the media and in real life. All professionals co-create a part of the lifelong process based on nature and mankind. The values we acquire and share with children in educational institutions are part of the story that will be written in our future. Children are curious creatures, a blank canvas. They are constantly observing, imitating and valuing us. Nowadays, when there are many children from different countries in our playroom and it is important to teach children about respect - respect towards a fellow human being. In our group of preschool children, we tackled a special challenge, where we learned about the traditional dishes of those who come from different cultural background and foreign countries, as well as learning about other foreign dishes around the world. We invited their parents and prepared their traditional dishes together with them. It was a step toward accepting cultural differences and wanting to learn about them. The parents and the children were grateful for the experience, they felt accepted and valued. We shared the knowledge and spread positive examples. The children learned about different cultures and their cuisine - what their peers eat, what foreign healthy spices they use etc. They learned that we are different and yet, we are all the same. We are all living beings who deserve acceptance and respect.

Key words: children, getting to know each other, evaluation, relationships, sustainable development, traditional dishes

1. UVOD

Trajnostni razvoj se ne osredotoča samo na okoljska vprašanja. Veliko vrednost ima tudi v odnosih.

»Temeljni dejavniki, ki določajo kakovost, hitrost in meje razvoja občutljivosti otrok do okolja so: ustrezna socialna in emocionalna klima, socialni, ekonomski, kulturni in izobrazbeni status staršev, vzgojno izobraževalne spodbude vzgojiteljev in staršev, načini motivacije želenega obnašanja ter vertikalna ter horizontalna kontinuiranost vseh dejavnikov.

Za učenje in razvoj osebnosti otroka so pomembni medčloveški odnosi, ki se razvijajo v okviru bolj ali manj ustrezne socialno in emocionalne klime.

V ustrezni socialni in emocionalni klimi se bo otrok počutil varnega in sprejetega. Obstaja možnost, da otrok v takšni klimi vzpostavi različne interakcije z odraslimi in drugimi otroki, da prevlada pozitivno stališče o samostojni iznajdbi informacij o okolju ob možnosti vnašanja sprememb. V takšnih pogojih bodo otroci imeli pogoje za kvaliteten in hiter razvoj občutkov v okolju.«

(Lepičnik Vodopivec, 2006, str. 59- 60)

Prav odnosi so tisti, ki nam znotraj naših oddelkov, lahko doprinesejo veliko pozitivnega in spodbudnega za raziskovanje ali obratno. V opisu trajnostnega razvoja človeštva najdemo tudi stavek o združevanju različnih kultur človeštva. Ne glede na to, kakšen je otrok in od kod prihaja, je za našo sredino pomemben. Strokovni delavec je tisti, ki bo otroku zagotovil varno navezanost in možnost se pokazati v svojih močnih področjih. Otroci priseljenci so zakladi zgodb, ki jih prinesejo iz svojega rodnega kraja. Potrebno jih je le opogumiti in jim dati priložnost, da pokažejo, kdo so in kakšne so njihove korenine. Intelektualno kompetenco mora poznati vsak strokovni delavec v vrtcu. Kompetenca spodbuja k spoštovanju sočloveka.

» V procesu okoljske vzgoje najpomembnejše mesto zaseda negovanje moralne občutljivosti do okolja, pripravo potencialnega razvoja moralnega presojanja v zvezi z okoljem ter moralne motivacije in moralnega karakterja v odnosu do okolja.

Emocionalna dimenzija ciljev, med katerimi je izpostavljen ljubezen do narave in s tem ljubezni do sebe in drugih, so eden od temeljnih ciljev okoljske vzgoje v vrtcih. Zato je še posebej pomembno otrokom v vrtcu omogočiti občudovanje vsega, kar jih obkroža. S tem je dosežen razvoj pozitivnih čustev, kar posledično pomeni ustvarjanje pozitivnih stališč do življenja in življenjskega smisla.« (Lepičnik Vodopivec, 2006, str. 75)

Teoretična dejstva nagovarjajo, da otrokom ponudimo veliko različnih in drugačnih vsebin, kjer jim širimo lastno moralno vrednost, presojo in osebno stališče. Prav zaradi tega smo želeli v naši skupini spoznati tradicionalne jedi naših vrstnikov v skupini. Saj vemo, da je

tradicionalna prehrana, uveljavljen način prehrane na določen področju, ob določen času in je prehrana točno določene skupine ljudi, ki se prenaša iz roda v rod.
Zavedamo se, da so tradicionalne jedi različnih narodov kulturna pestrost v kulinariki. Otroci zelo radi sodelujejo v delavnicah, ki so povezane z kulinariko. S tem bogatijo svoje izkušnje in si pridobijo nove. Veliko otrok s starši ali starimi starši pripravlja preproste jedi. Priseljenci v skupini so dobro spoznali naš tradicionalni zajtrk in tradicionalne jedi. Zdaj se je zanimanje obrnilo v nasprotno smer. Spoznali smo tradicionalni zajtrk in jedi otroka, ki prihaja iz Bosne.

»Izjemno pomembni se nam zdijo rezultati večletnega raziskovanja skupine strokovnjakov (Delors, 1996) v skladu , s katerimi učenje razumemo kot kompleksen proces, katerega izhodišče :

- **Učiti se, da bi vedeli;** lahko v okviru okoljske vzgoje razumemo kot spodbujanje razvoja govora, kreativnosti, delovnih sposobnosti, sodelovanja, samostojnega reševanja konfliktov, pozitivne slike o samem sebi in samostojnosti.
- **Učimo se, da bi znali delati**; s čimer razumemo razvoj delovnih sposobnosti, samostojnosti, kreativnosti, usmerjenosti v svet odraslih in spodbujanje sodelovanja.
- **Učimo se biti, tj**. razvijati svojo osebnost; v okviru okoljske vzgoje lahko ta aspekt razumemo kot spoštovanje človeka od njegove individualnosti do pripadnosti skupini, kar vključuje razvoj inteligenca, moralnih in estetskih norm in kulturne obsežnosti.
- **Učimo se živeti v skupnosti**; tj. razvoj sposobnosti sodelovanja, samoodločanja in samostojnosti, spodbujanje usmerjenosti k odraslim, razvoj delovne sposobnosti in pozitivne slike o sebi.« (Lepičnik, Vodopivec, 2006, str. 144)

2. METODE

Raziskovalna metoda, ki smo jo uporabili, je bilo projektno delo v kombinaciji z VŽN tehniko .

Slika 1 : Plakat za starše

Slika 2: Raziskovanje ob zemljevidu

Izhajali smo iz medsebojnih razlik otrok v skupini. Otroci so najprej naštevali različne telesne lastnosti. Ob dodatni spodbudi so začeli razmišljati širše. Znali so povedati, da se razlikujemo po kraju prebivališča, po tem, kje in kako se igramo, po tem, kako govorimo, kakšno imamo » srce« in po tem, kaj jemo. Rezultati izvedene tehnike VŽN so bila dobra osnova za nadaljnje načrtovanje in raziskovanje. Otroci so se zavedali, da so v skupini otroci, ki govorijo drugače, ki so se rodili drugje. Pokazali so zanimanje, za njihovo bivališče, zastave in jedi. Raziskovali so s pomočjo različnih virov. Tako so uporabili IKT tehnologijo, knjižne vire, zemljevide … Največ pa so izvedeli od vrstnikov v skupini. Dva dečka sta bila pripravljena deliti informacije o svoji domovini. Ponosno sta nam pokazal zastavi in povedala, katere jedi njihove mame pripravljajo

doma, ki jih v vrtcu nimamo na jedilniku. Otroci so pokazali velik interes za dečka, ki se je s pomočjo izbrane teme zelo odprl in si pridobil nekaj novih prijateljev. Na našo pobudo nas je obiskala tudi mama dečka, ki je predstavil Bosno. Mama je bila najprej v zagati, saj ne zna govoriti slovensko. Vendar smo jo hitro pomirili in ji ponudili vso podporo. Tako nam je praktično pokazala, kako se naredi bosanska tradicionalna jed.

3. REZULTATI

Slika3: Delavnica – priprava bosanske pite.

Slika 4: Pripravljena pita za peko.

Delavnico smo izvedli v skupnem sodelovanju s kuharicami in najmlajšo skupino v vrtcu. Pričakovanje je bilo veliko, predvsem s strani dečka - priseljenca, ki je vedel, da bo lahko danes preživel zanimivo dopoldne v družbi svoje mame. Otroci so sodelovali v celotnem postopku priprave pite. Najbolj so uživali v rezanju špinače, ki so jo kasneje dali v pito. Pito so spekli v kuhinji. Na koncu so otroci navdušeno spraznili vse krožnike.
Spoznali so tradicionalne jedi Bosne in še drugih držav. Dobili so predstave, kje kaj raste in kako otroci v teh krajih živijo. Nekaj več so izvedeli o vrstnikih, ki prihajajo iz drugih držav. Posamezni otroci, ki so bili v ozadju, so dobili priložnost predstaviti nekaj, kar jim je bilo zanimivo za vse. Otroci so izdelali družabne igre in jih uporabili za igro v spontanih kotičkih.

4. ZAKLJUČEK

V vrtcu imamo veliko priložnosti, da povežemo različna področja kurikuluma. Skozi igro, raziskovanje in prijetno druženje otrokom nudimo neizmerni vir informacij, izkušenj in možnosti, da si oblikujejo moralna stališča in vrednote. V zavedanju prihodnosti in časov, ki prihajajo je potrebno otroke naučiti sprejemanja drugih, pozitivnega razmišljanja in spoštovanja. Ko bomo vsi odrasli in otroci zares to zmogli, bo svet veliko boljši in lepši za vse.

5. LITERATURA

Lepičnik Vodopivec J., 2006. Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana. AWTS d. o. o.

Različni gozdovi sveta

Erika Nagode
Vrtec Vrhovci
e.nagode@gmail.com

Popotovanje okoli sveta je projekt, ki je otroke dve leti spoznaval z raznolikostjo narave in kulture po svetu. S pomočjo domišljijske igre popotovanja, so otroci skozi igro spoznavali različne ekosisteme, podnebja, živalske ter rastlinske vrste pa tudi različne kulture. Medtem, ko so spoznavali svet, so počasi začeli spoznavati tudi to, kako je življenje živih bitji odvisno od drugih bitij in nežive narave ter kako ljudje vplivamo na naravo, vključno z možnostjo varovanja in ohranjanja naravnega okolja. Projekt je trajal dve leti, lansko leto je bil poudarek na segrevanju ozračja in taljenju ledu, letos pa na pomembnosti dreves in gozdov za čiščenje zraka, proizvajanje kisika, absorbiranje ogljikovega dioksida, delanja sence, ohlajanje in s tem manjše izhlapevanje vode. Zaključek projekta je interna knjiga z ekološko zgodbo po navdihu otrok.

Ključne besede: podnebne spremembe, gozdovi, biotska raznolikost.

Abstract

Traveling around the world is a project, that helped preschool children get to know the diversity of nature and culture around the world. Trough game of traveling, children learned about the diversity of ecosystems, climates, animals, plants and cultures. While they were learning about the world, they were acquiring the knowledge how living beings are depending on each other and on the environment. They get to know how people are affecting nature and how we can protect it. The project lasted for two years, last year we gave attention to warming of the climate system and ice melting. This year we gave more attention to forests and their importance in making oxygen, shade, absorbing carbon dioxide, cooling and consequently less of water evaporation. We ended our project with an ecological story and a book.

Key words: climate change, forests, biotic diversity.

1. UVOD

Za podnebne spremembe, ki predstavljajo enega izmed največjih izzivov s katerimi se sooča človeštvo, je v zadnjem stoletju, v veliki meri odgovoren človek. Da bi spremenili negativne vedenjske in miselne vzorce, ki so nas pripeljali do tega, je potrebno začeti zgodaj. Poleg družine, je vrtec najprimernejša institucija za to. Kajti v vrtcu poteka proces vzgoje, tekom katerega si otrok oblikuje vrednote, stališča in moralne poglede (Cencič in drugi 1989).

S predšolsko skupino otrok Vrtca Vrhovci, smo letos nadaljevali našo pot okrog sveta. Šolsko leto smo začeli s potjo od Juga do Severa Amerike in med tem spoznali različne ekosisteme. Dolgo smo se zadržali v Amazonskem pragozdu, ki predstavlja pljuča zemlje. Praznovali smo

kitajsko novo leto, se spoznali s problematiko onesnaženosti zraka ter rek v Aziji. Pogovorili smo se o požarih, ki so pestili Avstralijo in spoznali njeno izredno biotsko raznolikost. Spoznavali smo tako kulturo (glasbo, ples, hrano, jezik ter običaje) kot tudi naravoslovne vsebine. Kajti ni mogoče ločevati vrednot, ki so povezane z odnosom do narave od vrednot povezanih z odnosom do ljudi (Katalinič, 2006). V tem prispevku se bom osredotočila predvsem na temo podnebnih sprememb, s katero smo se srečevali že lansko leto, ko smo bili na Severu in smo obravnavali segrevanje ozračja ter s tem povezano taljenje ledu, letos pa smo se ukvarjali s pomembnostjo gozdov in problemov požarov, ki so bili letos po svetu zelo aktualna tema.

Globalni cilj:

Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave.

Cilji:

- Otrok pridobiva izkušnje kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
- Otrok odkriva in spoznava, da je življenje živih bitij odvisno od drugih bitij in od nežive narave.
- Razvijanje sposobnosti umetniškega izražanja čutnega, čustvenega, miselnega, estetskega in vrednostnega doživljanja. (Kurikulum za vrtce, 1999).

2. METODE

Letos sva si ob skupini predšolskih otrok dovolili pogosteje uporabiti bolj mentalno metodo pogovora. Za boljšo predstavljivost smo si z metodo opazovanja ogledali video posnetke ter knjige. Metodo opazovanja smo nadgradili z metodo primerjanja. Kot vedno, sva uporabili tudi metodo igre. Ogromno je bilo ustvarjanja, dramske igre, vživljanja ter domišljije.

3. RAZPRAVA

Letos smo velik poudarek dali pomenu dreves za naše življenje. Spoznali smo, kako pomembna so drevesa za čiščenje zraka, absorbiranje ogljikovega dioksida, proizvajanje kisika, delanje sence in ohlajanje ter s tem počasnejše izhlapevanje vode. Naučili smo se, da Amazonski deževni pragozd imenujemo tudi pljuča sveta in se veliko pogovarjali o pogostih požarih v Amazonskem pragozdu, ki se bili septembra ponovno aktualna problematika. Ob pomoči knjige Zakaj izginja deževni gozd? (Assimov, I.) smo se pogovarjali o vzrokih za požare in izginjanje deževnega gozda. Ena od deklic je ob pogovoru lepo povedala: "Deževni gozd izginja zato, ker je ljudem denar pomembnejši od dreves." Pogovorili smo se o izdelkih, ki nastanejo iz dreves, si ogledali postopek izdelovanja papirja ter se dogovorili, da bomo varčevali s papirjem in uporabili obe strani za risanje risbic.

Spoznali smo tropsko podnebje in ga primerjali z našim. Naučili smo se, da se pri nas letni časi menjajo, na območju s tropskim podnebjem pa ne. Zato smo primerjali naš gozd jeseni z Amazonskim deževnim gozdom septembra. Izdelali smo plakat, ki prikazuje deževni pragozd in ga za primerjavo obesili ob plakat gozda jeseni, ki ga je ustvarila sosednja skupina. Spoznali smo biotsko raznovrstnost deževnega pragozda, spoznavali različne živalske vrste, rastline ter indijanska plemena. Vso znanje smo uporabili za dekoracijo igralnice, ki se je spremenila v pravi deževni gozd.

Otroci so izjemno uživali v pogovorih, ogledih video vsebin, listanju knjig in spoznavanju zanimivih živalskih in drevesnih vrst. Za izdelavo dekoracije in plakatov nismo porabljali denarja, uporabili smo materiale, ki smo jih imeli na izbiro. Kače smo izdelali iz kartonastih krožnikov, jih pobarvali in krožno izrezali. Monstere smo izrezali iz tršega papirja, papige smo naredili iz risalnih listov, za njihove repe in krila smo uporabili obrise naših rok, ki smo jih nato izrezali in prilepili. Na plakat smo narisali debla dreves, iz okvirja nalepili krošnje dreves, živali so otroci narisali na risalne liste, z vzgojiteljico pa sva jih izrezali in na plakat prilepili skupaj z otroki.

V začetku leta 2020 smo se odpravili v Avstralijo, ki so jo, v tistem času, prav tako pestili požari. Ogledali smo si posnetke kako rešujejo živali in kako živali izgubljajo svoj dom. Ob tej

priložnosti smo si ogledali tudi risanko Cofko Cof. Preko nje smo spoznali zanimive živalske vrste: kljunaša, koalo, kenguruja, vombata, kakaduja. Vonjali smo eterično olje evkaliptusa, se spoznavali z umetnostjo avstralskih staroselcev in plesali izrazni ples na zvoke dijiriduja.

Praznovali smo kitajsko novo leto, pisali pismenke, jedli s palčkami, se učili osnovnih gibov japonskih borilnih veščin in se ukvarjali s problematiko izumiranja pand ter onesnaženostjo zraka ter rek v Aziji. Za zaključek smo sestavili zgodbo o našem popotovanju, ki jo bodo otroci imeli za spomin ob odhodu v šolo. V zgodbi otroci izumijo čistilno napravo za reko Ganges in skupaj z ameriškimi staroselci s pomočjo petja in plesa prikličejo dež, ki pogasi požare.

4. ZAKLJUČEK

Tema o izginjanju deževnega gozda, izsekavanju dreves in požarih se je otrok globoko dotaknila. Vestno se med seboj opozarjajo na to, da je papir narejen iz dreves in naj zato uporabijo samo eno brisačko za brisanje rok in porišejo obe strani papirja. Prav tako smo se odločili, da pred odhodom v šolo napišemo zgodbico o našem dvoletnem popotovanju okoli sveta ter iz tega oblikujemo knjigo. Zgodbe smo se lotili tako, da je vsak otrok povedal en stavek in tako nadaljeval zgodbo. Z vzgojiteljico se nisva aktivno, namerno ali zavestno vmešavali v vsebino zgodbe, pa je vseeno nastala zgodba z ekološko vsebino, kar nama daje vedeti, da se jih je problematika globoko dotaknila. Otroci bodo narisali še ilustracije in pred odhodom v šolo bodo v spomin dobili knjigo, katere soavtorji so.

5. LITERATURA

Asimov, I. (1996). *Zakaj izginja deževni gozd?* Ljubljana: CO LIBRI.

Bahovec, E. D. idr. (2009). *Kurikulum za vrtce.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Cencič, M., Autor O., Gartner J. in Tomić A. (1988). *Poglavja iz pedagogike*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Katalinič, D. (2006). *Ekologija za boljši jutri.* I. Mednarodno znanstveni posvet, od 10.4. do 11.4. 2006. Rakičan: Raziskovalno izobraževalno središče Dvorec.

Z izkustvenim učenjem si pridobivamo znanja

Mateja Brdnik Marič
Vrtec pri OŠ Puconci, enota Mačkovci
mateja.maric@ospuconci.si

Prehranske navade, ki se oblikujejo v otroštvu in mladostništvu, vplivajo na način prehranjevanja in s tem tudi na zdravje v kasnejšem življenjskem obdobju. Hrana ima psihosocialni pomen, saj sta izbor hrane in odnos do nje povezana z izkušnjami in zgledi v zgodnjem otroštvu (NIJZ). Tradicionalni slovenski zajtrk nam je bil pobuda, da smo otrokom omogočili aktivno vključevanje v postopke priprave hrane v različnih dejavnostih. Preko izkustvenega učenja smo jim na preprost, zanimiv način predstavili, kako si sami lahko pripravimo hrano, ki je okusnejša od kupljene. Marentič Požarnikova (1992) pravi, da izkustveno učenje v svoji celovitosti zajema razmišljanje in aktivno udejstvovanje posameznika z vsemi čuti.

Ključne besede: izkustveno učenje, aktivno sodelovanje, hrana, ki jo pripravimo sami, tradicionalni slovenski zajtrk, prvo starostno obdobje

Abstract

Childhood and adolescence eating habits affect ways of eating and health later in life. Food is of a psychosocial meaning since the food choice and attitude towards it relates to early childhood experience and example (NIJZ). Traditional Slovene breakfast served as an initiative that has enabled children active inclusion in the food preparation procedure through different activities. Experiential learning was used for the presentation of food preparation in simple and interesting ways. Homemade food tastes better than the one we buy. Marentič Požarnik (1992) states that experiential learning in its integrity includes thinking and active participation of an individual with all of his senses.

Key words: experiential learning, active cooperation, food prepared on our own, traditional Slovene breakfast, first age period;

1. UVOD

Hrana je gorivo za naše telo. Da bi ostali čili in zdravi, moramo jesti čim bolj naravno in raznoliko hrano. Priporočeno je, da imamo pet obrokov na dan in da pri prehranjevanju upoštevamo prehransko piramido. Preko teme zgodnjega naravoslovja: *Z lokalno pridelano hrano in gibanjem do krepitve našega zdravja* smo tudi v našem vrtcu stremeli že od začetka šolskega leta. S spodnje police, kjer so polnovredne žitarice, smo izbirali največ jedi, iz zgornje, kjer so živila z veliko maščobami in sladkorja, pa najmanj. Zelo pomembno nam je bilo, da bi otrokom že od prvega prihoda v vrtec predstavili, da se nam med jedjo ne mudi in da hrano

dobro prežvečimo, ter da jo lahko pripravimo sami in pri tem uporabimo vsa svoja čutila. Poleg hrane je za dobro počutje seveda pomembna tudi tekočina – najboljša je voda – in zadostna količina gibanja. Zavedamo se pomena gibanja za zdravje in hkrati zdrave prehrane, ki je soodgovorna za naše kvalitetno življenje. Če je zdrava, domača in lokalna, smo zdravi, če pa se zraven še gibljemo, smo naredili največ, kar lahko. Tako smo že od začetka šolskega leta v našo rutino v jutranjem krogu vključile vsakdanje jutranje minutke za prebuditev telesa in vadbeno uro ob petkih, kjer smo se intenzivno razgibali, ter vključevali vseh šest gibalnih sposobnosti*:* koordinacijo*,* ravnotežje, moč, hitrost, gibljivost, preciznost in še kaj ...

2. METODE

Uporabili smo metode igre, lastne aktivnosti, čutnega zaznavanja, raziskovanja, pogovora in opazovanja. Otroke smo opazovali, zapisovali svoja opažanja in napredek otrok ter jih fotografirali.

3. DISKUSIJA

Vemo, da otroci veliko rajši pojedo obrok, če ga sami pomagajo pripraviti. Same dejavnosti so nam narekovale, da smo lahko otroke vključili že v načrtovanje same priprave kakšnega obroka. Tako so rezali, mešali, okrasili krožnike, povabili prijatelje … in svoj izdelek tudi raje pojedli. V ta namen smo na primer pripravili bučni namaz iz pečene buče, bučno juho, zdrave piškote iz treh sestavin (banana, ovseni kosmiči, orehi), zdrave napitke iz sadja, ki nam je ostalo proti koncu tedna, zdravo praznovanje rojstnih dni (sadna nabodala, obrazi ...), banane z medom, peka kruha, priprava domačega masla ....

Izkustveno poučevanje zahteva vnaprejšnjo pripravo, ki naj bo čim bolj podrobna in temeljita. Faza načrtovanja tako zajema ugotavljanje učnih potreb učencev, njihovih obstoječih zmožnosti, pričakovanj in navajenosti na takšen način dela. Temu sledi opredelitev ciljev in načrtovanje konkretne izkušnje, skupaj s potrebnimi pripomočki in gradivi ter prostorom (Marentič Požarnik, 1992).

Pri tem bi izpostavili slovenski tradicionalni zajtrk, ki nam je bil kot neka motivacija, da kruh in maslo pripravimo skupaj z otroki sami. Dal nam je smernice, kako spoznati pomen domačega kmetijstva, čebelarstva ter ohranjanja domačega okolja, da smo lahko te pojme povezali z zdravo in uravnoteženo, lokalno pridelano prehrano ter gibanjem. Ker smo iz Prekmurja, smo si domislili, da k svoji pripravi povabimo znano blogerko Urško Fartelj – 220 stopinj poševno (kulinarični blog). Otroci so motivirani že nasploh, če lahko hrano pripravljajo sami, če pa pride na obisk v vrtec tretja oseba, pa še bolj. Več dni smo se najprej pogovarjali o čebeli. Preko slikovnega gradiva in pravljic (Čebelica Betka) smo otrokom predstavili čebelo, zgradbo telesa, kje je doma, kaj nabira, kdo je čebelar. Skupaj smo izdelali tudi plakat, ob katerem so se otroci večkrat ustavljali in se med seboj pogovarjali. Otroci so zelo zbrano poslušali, tema jih je zanimala. Tudi vokalno smo večkrat oponašali oglašanje čebele – z otroki smo v jutranjem krogu izvajali govorne igrice (vaje za šumnike in sičnike, vaje za izgovorjavo). Preko IKT smo si ogledali film Ribič Pepe – Čebela, kjer na primeren in otroku prijazen način predstavijo čebelo.

Tako smo dobili pobudo in se seznanili tudi z novo koreografijo in skladbo Zum Zum Zum (Plesno mesto). Otroci so gibe ponavljali in hoteli večkrat zaplesati. Da bi bili še bolj motivirani in bi se pri plesu lahko vživeli v gibanje čebelic, smo si izdelali še trak s tipalkami za na glavo. Starejši otroci so strigli črne trakce, mlajši so jih nalepili na rumeni trak. S kronicami na glavi so uživali in na njihovih obrazih je bil nasmeh. Po plesu so se v prosti igri še velikokrat igrali čebelice. Okušali smo med, v njega pomakali različno sadje, si ogledali sveče, narejene iz voska, jih prijemali in vohali. Iz odpadne embalaže so nastali tudi čebelnjak in čebelice. Ena skupina otrok je s čopiči slikala končnice čebelnjaka (pokrovi mokrih robčkov), drugi pa so na plutast zamašek navijali črno in rumeno volno za čebelico. Nekaj pomoči so potrebovali pri navijanju volne na plutast zamašek (fina motorika). S čebelnjakom in čebelicami je stekla igra, kjer so se otroci zelo zaposlili. Skozi odprtino so dajali čebelice in jih potem spet izvlekli. Tudi likovno so se izkazali (odtiskovanje: iz mehurčkaste plastike so otroci odtisnili panj, z odtisom plutastega zamaška pa so nastale čebele okrog panja).

Ves čas smo stremeli k temu, da bi otrokom, ne glede na starost, približale temo z izkustvenim učenjem, ki je, kot pravi Garvas (2010), način, kako se z izkustvenim spoznavanjem resničnosti in konkretno akcijo povežejo teorija in praksa,. Otroci se učijo izkustveno iz realne situacije.
In otrokova izkušnja mora biti konkretna, oprijemljiva, dojemljiva čutilom in dosegljiva njegovemu delovanju, da se jim mnogo trajneje vtisne v spomin kot kakršnokoli drugačno učenje. To še posebno velja za mlajše otroke. Učenje preko igre, v kateri so otroci sodelovali z več svojimi čutili, je bilo učinkovitejše in zanjo so bili tudi mnogo bolj motivirani.

Ob pogovoru sva otroke seznanili, da nas naslednji dan zaradi peke kruha obišče ga. Urška. Ob slikah in pogovoru so spoznali, kako pridemo do moke, kdo nam da mleko, jajca, kaj vse rabimo za peko in pripravo kruha in podobno. Otroci tega niso vedeli, ker se še doma verjetno s tem niso srečali. Zelo napeto so poslušali, zato sva jim preko IKT pokazali posnetek *Od zrna do kruha*. S pomočjo gradiva smo si ogledali, kako so včasih pridelali žito, ga poželi, spravili, omlatili, zrnje odnesli v mlin in v krušni peči spekli kruh. Takrat so se spomnili, da so moko doma že videli. Izvedli smo dejavnosti, kjer so moko lahko prijemali, se igrali z njo, izdelovali hlebčke kruha (risanje obrazov v moko, gnetenje in izrezovanje iz slanega testa ...). Vsak kuhar ima kuharsko kapo, zato so si otroci sami in ob naši pomoči iz časopisnega papirja izdelali vsak svojo kapo. Napočil je dan, ki so ga zelo nestrpno pričakovali – obiskala nas je Urška Fartelj, blogerka za hrano. Nazorno nam je pokazala pripravo kruha in masla. Najprej smo se pogovorili, kaj vse potrebujemo za peko kruha in pripravo masla. Urška je vključevala otroke v delo, tako z vprašanji, kot s pomaganjem pri pripravi kruha na peko. Otroci so uživali, vsi so hoteli pomagati. Še pospravljali in pomivali posodo so zelo motivirano. Zanimivo jim je bilo, ko je testo vzhajalo, da je postalo večje. Preizkusili so se tudi pri stepanju lončka, kjer je nastajalo maslo – huuh, tukaj smo se prav vsi utrudili. Nato smo odšli v kuhinjo in si ogledali tudi peko kruha. Vsi otroci so bili pravi »mali šefi« in ves vrtec je zadišal po domačem kruhu.

Sestavine, ki smo jih sami pripravili, smo skrbno pospravili za naslednji dan, ko je sledil TRADICIONALNI SLOVENSKI ZAJTRK. Obiskala sta nas čebelarja, nam predstavila delo, ki ga

opravljata s čebelami, nam razložila, kaj jejo, kako skrbita za njih, če so bolne … Otroci so lahko z vonjem in prijemanjem občutili satovnico. Na koncu smo ob spremljavi na harmoniko še zapeli pesem »Čebelar« in ob glasbi zarajali. Kruh in maslo smo z velikim užitkom pojedli. Otroci so opazili, da je kruh, ki smo ga sami spekli, boljši od tistega, ki ga kupimo v trgovini. Maslo smo sicer malo težje namazali, a je bilo zeloooo okusnoooo.

4. ZAKLJUČEK

Temo »jesen« smo otrokom skušale približati preko izkustvenega učenja (okušanje, tipanje, aktivno sodelovanje …) in to nam je na koncu v veliki meri tudi uspelo. Predšolske izkušnje namreč temeljijo na otrokovi neposredni interakciji z materiali, ljudmi in dogodki.
Tako je sama aktivnost bila najbolj priljubljen način učenja otroka v primerjavi s posredovanimi izkušnjami, ki so jih prinesle besede ali slike. Naloga nas vzgojiteljic pri tem pa je bila, da otroke spodbujamo, da vstopajo v interakcijo z drugimi in da problemske situacije rešujejo samostojno. Bistveno in osrednjo vlogo je imela osebna izkušnja otroka, saj je za izkustveno učenje značilno, da se najbolje učimo, če nekaj naredimo sami (Garvas, 2010).

»Povej mi in bom pozabil, pokaži mi in se bom spomnil, vključi me in bom razumel.« (kitajski pregovor)

5. LITERATURA

Garvas, M. (2010). Izkustveno učenje kot praksa in teorija izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vrtcu Trnovo. *Andragoška spoznanja,* 16(1), 35-46.
https://www.nijz.si/sl/tradicionalni-slovenski-zajtrk-redno-uzivanje-zajtrka-prispeva-k-boljsemu-zdravju
Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Marentič Požarnik, B. (1992). Sistemska povezanost med sestavinami načrtovanja, izvajanja in vrednotenja izkustvenega učenja, Sodobna pedagogika 43(3–4), str. 101– 117.

Posadil sem svoje drevo

Branka Klančar
Vrtec Vrhovci
branka.klancar@gmail.com

Drevo je rastlina z olesenelim steblom. Za vsako drevo velja, da so prvi trenutki življenja veliko bolj tvegani kot desetletja ali celo stoletja, ki jim sledijo. Rast je za vsako rastlino zahtevno opravilo. Le zelo malo dreves raste neprenehoma, pri nas se pozimi zaradi mraza in pomanjkanja svetlobe ustavi, obudi se šele ob spomladanskem odganjanju brstov. V zimskih popkih so snovi, ki jih drevo potrebuje, da lahko začne spomladi hitro rasti. Drevo nam nudi lepoto, občudovanje, senco in veliko zadovoljstva.

Ključne besede: drevo, rast, koristi drevesa

Abstract

A tree is a plant with a woody stem. For every tree, the first moments of life are considered to be much more risky than the decades or even centuries that follow. Growing is a challenging task for any plant. Very few trees grow continuously, in our country it stops in winter due to the cold and lack of light, it only wakes up when the buds are driven away in the spring. In winter buds are substances that the tree needs to be able to start growing quickly in the spring. The tree offers us beauty, admiration, shade and a lot of satisfaction.

Key words: tree, growth, tree benefits

1. UVOD

Naš vrtec stoji na obrobju mesta Ljubljane. V neposredni bližini imamo gozd, kamor zahajamo . Veliko časa preživimo v naravi. Opazujemo, se igramo, plezamo in raziskujemo. Nenehno sledimo skupno izbrani poti, naši viziji vrtca – napraviti vrtec »Odprt, ustvarjalen, zelen«.

Otroci v skupini so stari od 3-5 let. Zelo so vedoželjni, ter polni novih idej. Vsako sredo obiskujemo gozd skozi vse letne čase, zato smo jo poimenovali kar gozdna sreda. Otroci so ta dan primerno oblečeni glede na vremenske razmere. V gozdu se prosto igrajo, plezajo , raziskujejo. Prav zaradi tega sem prišla do ideje, da bi tudi v vrtcu posadili vsak svoje drevo. To bi imelo tudi simbolni pomen, saj so vsi otroci doma v okolišu in bi še dolgo potem, ko odrastejo imeli lep spomin na vrtčevske dni. Povezala sem se s četrtno skupnostjo in jim predstavila svoj projekt. Bili so navdušeni in nam namenili donacijo za nakup le-teh. Našli smo tudi vrtnarja, ki nam je pomagal pri realizaciji zasaditve (skopal jame, pripeljal drevesa in svetoval).

2. CILJI

- Oblikovanje pozitivnega odnosa do okolja
- Pridobivanje spoštljivega odnosa do narave
- Spoznavanje naravne zakonitosti rasti
- Spoznavanje zdravega načina življenja
- Pridobivanje temeljnega naravoslovnega znanja
- Skrb in opazovanje pri rasti

3. METODE

- Metoda pogovora
- Metoda poslušanja
- Metoda razlage
- Metoda demonstracije
- Metoda lastne aktivnosti

4. DISKUSIJA

Otroci v skupini se zelo radi igrajo v naravi. Posebno imajo radi gibalne preizkušnje in plezanje. Ker bi posaditev za njih predstavljala dobršen zalogaj sem se odločila, da povabim k delu tudi njihove starše.

Organizirala sem delovno akcijo, ter prijetno druženje. Zbrali smo se nekega sredinega popoldneva, zavihali rokave in pričeli z delom. Otroci, očetje in mame so se zelo izkazali in do večera je bilo delo opravljeno .

Vsi smo bili zadovoljni, saj drevesa krasijo naš vrtec.

Poleti nam bodo nudila senco. Otroci so navdušeni in vedno znova posedajo, se igrajo ob svojem drevesu. Opazujejo spremembe, njihovo rast, ter so predvsem ponosni, ker so sodelovali pri zasaditvi. Naš vrtec tako res sledi viziji » Odprt,ustvarjalen, zelen«. Otroci imajo sedaj svoje učno okolje, skrb za rast njihovih dreves, možnost opazovanja, ter veliko veselja. Ker so nekatera drevesa sadna, bodo tudi obrodila in bomo sadje uživali ob sadnih malicah. Jeseni pa bodo grabili listje, ter opazovali , kako se drevesa pripravljajo na zimski počitek. In še dolgo potem, ko bodo odšli in morda enkrat pripeljali svoje otroke v vrtec lahko pripovedovali, kako smo se imeli lepo. Ostal jim bo lep spomin.

5. LITERATURA

Burnie, David: DREVESA. Pomurska založba.
Kayser, Renee: V GOZDU IN NA TRAVNIKU. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 1995.
Kragelj, Deni: ŽIVLJENJE V GOZDU. Ljubljana: Deni Kragelj, samozaložba, 2019.
Wilkes, Angela: MOJA PRVA KNJIGA O NARAVI. Ljubljana: Mladinska knjiga, 1993.
Wohleben, Peter: SKRIVNO ŽIVLJENJE DREVES. Ljubljana: Založba Narava, 2016.

Mi kot del talnega živ žava

Lucija Velički
OŠ Dušana Flisa Hoče – vrtec Hoče
lucka.velicki@gmail.com

Projekt *Talni živ žav* smo razširili in poglobili na področje občutenja in vživljanja v svet živali talnega živ žava ter sami postali del tega. Spraševali smo se: »Kje živimo? Kaj je Zemlja? Kaj potrebujemo za življenje? Kdo živi na Zemlji? Kdo živi čisto pri tleh? Zakaj? Kako so oz. smo povezani? Kaj občutimo v določenih situacijah? Kako občutimo?« Z opazovalno-raziskovalno dejavnostjo smo se seznanili z življenjem v in na tleh, nato pa smo gibalno ponazarjali dogajanje, ki smo ga opazovali in podoživljali v igralnici ter na travniku. Z vsako ponovitvijo dejavnosti smo vedno bolj doživljali talni živ žav in tako sami postajali del njega. Razširili smo našo zavest in poglobili povezanost vseh deležnikov ekosistema, predvsem pa zavedanje pomembnosti spoštljivega odnosa do žive in nežive narave ter drug do drugega.

Ključne besede: občutenje, povezovanje, spoštovanje, hvaležnost, doživljanje.

Abstract

Project *Talni živ žav* has been extended and deepened to the fields of sensing and getting accustomed to the animal world of the ground commotion, and we became part of it. We asked the following questions: “Where do we live? What is Earth? What do we need for living? Who lives on Earth? Who lives on the ground? Why? How are they or we connected? What do we feel in certain situations? How do we feel it?” With the observational-investigative activity, we have acquainted ourselves with life in and on the ground, then we depicted the observed and relived events in the playroom and the meadow with motion. With every repetition of the activity, the experience of the ground commotion increased, and we were becoming part of it ourselves. We have extended our consciousness and deepened the intimacy of all participants in the ecosystem, and foremost the awareness of how important it is to have a respectful attitude toward animate and inanimate nature as well as to each other.

Key words: sensing, connectivity, respect, gratefulness, experiencing

1. UVOD

Otrok najlažje usvaja in razume znanja, ki jih sam doživlja. Raziskovanje, opazovanje, štetje in beleženje živali v talnem svetu nas je pripeljalo do nekaterih zanimivih vprašanj, na katere smo

iskali odgovore z dejavnostmi, ki so spodbujale doživljanje in vživljanje v talni svet ter zavedanje vsega ekosistema.

»V stiku z naravo otrok spontano vzpostavlja ravnovesje med fizičnimi, psihičnimi in voljnimi cilji. Ob pristnem stiku z naravo otrok pridobi izjemno bogate in pozitivne izkušnje. Doživetja so lastna vsakemu otroku posebej. Otrok si ob sodelovanju staršev in pedagoških delavcev v naravi pridobiva izkušnje z živimi bitji in zna svoje stimulativno doživljanje okolja po četrtem letu tudi z velikim zanosom in veseljem opisati. Jasno je, da otrok sicer nezavedno, ampak aktivno opazuje, raziskuje, odkriva, sklepa in išče nove poti. Ne glede na svojo starost se otrok v naravi potrjuje, še posebno takrat, ko jim odrasli znajo naravo približati in jim razložiti njene »skrivnosti«.

»Otrok v naravi pridobiva tudi vse gibalne sposobnosti in se s pomočjo gibanja v naravi sprosti.« (Nataša Durjava v Biltenu društva za doživljajsko pedagogiko Slovenije, št. 10, 2001)

Tudi Maria Montessori izpostavi pomen doživetja. Meni namreč, da se otrok ne »uči«, ampak gradi svoje znanje in svojo osebnost ob izkušnjah in v odnosu s prostorom, stvarmi in z drugimi ljudmi. Otrok v eksperimentalnem in raziskovalnem okolju utrjuje razum in celotno osebnost, ker mu okolje tako pomaga pri odkrivanju lastnih sposobnosti in njihovem primerjanju z zunanjim svetom (Štradjot, 1996).

2. METODE

Uporabili smo opazovalno-raziskovalno metodo, tj. metodo pripovedovanja, pogovora, igre, lastne aktivnosti in vživljanja.

3. RAZPRAVA

Z otroki smo dnevno preživljali dopoldneve na bližnjem travniku. Otroci so z velikim zanimanjem opazovali talni živ žav, poimenovali živali, ugotavljali, kako živijo, jih prešteval in nato v vrtcu iskali dodatne informacije v knjigah ter slikanicah. Kmalu so se jim porodila tudi takšna vprašanja, na katera nismo našli odgovora v literaturi, na primer kaj bi mravlja rekla, ko bi srečala spečega čmrlja, ali sta deževnik in čriček lahko prijatelja, ali imajo krti kdaj zabavo, kako je nastala zemlja (prst), zakaj je pomembno sonce in podobno. Odgovore smo se odpravili iskati kar na travnik. Skozi pripoved sem jim razložila, kaj je naš planet Zemlja, s katerim varno potujemo po vesolju, pa tudi kako nastane prst. Sezuli smo čevlje in bosi masirali zemljo, medtem ko je ona nas. Ozaveščali smo, kaj občutimo, in to ubesedili. Ugotavljali smo, ali so tla topla, hladna, mehka, trda, prijetna, žgečkljiva in podobno. (Slika 1)

Slika 1

Slika 2

Občasno smo legli na travnik v naročje zemlje in se nastavljali sončnim žarkom, da nas pobožajo, ter vetru, da nas ljubkuje in »žgečka«. Včasih je sonce prekril oblak, in že smo pogrešali občutek toplote sonca. Pri tem so se otroci vidno sprostili in doživljali prisotnost sonca, zemlje in zraka, včasih pa tudi vrtenje Zemlje. (Slika 2)

Igrali smo se igro vživljanja v živali, ki smo jih pred tem opazovali. Otroci so ob pogovoru in vživljanju v talni svet razvijali svojo kreativnost, predstave in domišljijo. Ob tem so si lahko odgovorili na mnoga prej navedena vprašanja. Ob oponašanju živali talnega živ žava so razvijali svoje sposobnosti in zmogljivosti, saj so se gibali na zelo nenavaden in ustvarjalen način. (Slika 3)

Slika 3

Slika 4

Odkrivali so in raziskovali. Neizmerno so uživali v različnih interakcijah, se zabavali in urili v socialnih veščinah ter sami poustvarjali, kar so odkrivali in spoznavali na travniških tleh. (Slika 4)

4. ZAKLJUČEK

Otroci so spontano usvojili mnoga znanja in razvili spoštovanje do narave. Spoznavali so prednosti sodelovanja, najpomembneje pa je, da so tudi sami izkusili, kako smo vsi povezani v ekosistemu in kako pomembno je ohranjanje naravnega okolja. Po vsaki dejavnosti smo se vsak na svoj način zahvalili Zemlji in nadaljevali dan bogatejši ter srečnejši.

5. LITERATURA

Bilten društva za doživljajsko pedagogiko, št. 10. Ljubljana: Društvo za doživljajsko pedagogiko Slovenije, 2001

Štradjot, A. 1996. Montessori pedagogika / opera nazionale Montesori. Ljubljana: Glotta Nova.

Eko glasbeniki

Andreja Gregorčič
Vrtec Krkine lučke pri OŠ Vavta vas
gregorcicandreja@gmail.com

Namen celoletnega projekta je bil predstaviti učinkovitost glasbe, s katero vplivamo na otroka, na njegov celostni razvoj ter na odnos do okolja. Želeli smo pokazati različne načine uvajanja otrok v glasbo, spoznavanje različnih metodologij pri učnem procesu, predvsem pa jih spodbuditi k svobodnemu in raziskovalnemu ustvarjanju. Eko glasbeniki so otroci, podeželskega vrtca, ki veliko časa preživijo v naravi. V njej ustvarjajo, raziskujejo in preizkušajo, kje lahko najdemo glasbo, ter s katerimi materiali jo lahko ustvarimo.

Ključne besede: glasba, naravna ritmična glasbila, lastna glasbila, glasbila v naravi

Abstract

The purpose of the whole project was to present the effectiveness of music on children, their overall development and their attitude towards the environment. The aim was to show various ways of introducing music to children, getting to know different methodologies in the learning process, and what is more, encouraging them to freely explore and create. Eco musicians are the children of the country kindergarten, who spend a lot of time in the nature. This is their place for creating, researching, testing and finding where we can find music and which materials help us to do so.

Key words: music, natural rhythmic musical instruments, musical instruments of their own,

musical instruments in nature

1. UVOD

V letošnjem šolskem letu smo se v našem vrtcu odločili, da bomo krepili glasbeno umetnost, tako med otroki, kot tudi med strokovnimi delavci. V ta namen smo si kot slogan letošnje prednostne naloge izbrali ime Z glasbo od A do Ž. Namen krepitve glasbenih dejavnosti je v skrbnem načrtovanju glasbenih uric za otroke s premišljeno izbiro pesmi ter aktivno vključevanje zaposlenih pri osvajanju novih znanj na ritmičnih in melodičnih instrumentih.

Glasbena vzgoja kot pomemben sestavni del estetske in umetnostne vzgoje zagotavlja temelje za skladen in uravnotežen osebnostni razvoj. Glasbene dejavnosti predstavljajo samostojno obliko glasbenega izražanja, vzbujajo veselje do zvoka, igre, gibanja, razvijajo splošne sposobnosti zaznavanja, pozornosti, motorične spretnosti, jezikovno komunikacijo, socialno vedenje. S poslušanjem, izvajanjem in ustvarjanjem glasbe vplivamo na otrokov čustveni, socialni in gibalni razvoj (Otrok v vrtcu, 2001).

2. METODE

Predšolskega otroka glasbeno oblikujemo z različnimi glasbenimi dejavnosti: s petjem pesmi, s poslušanjem glasbe, z igranjem na male instrumente, z izvajanjem glasbenih didaktičnih iger. Pri vsaki glasbeni dejavnosti smo uporabili druge metode; pri posameznih dejavnostih pa različne inačice iste metode. Uporabili smo metodo petja (pripevanje, petje z vzgojiteljico, izvajanje ritma pesmi, petje ob pomoči starejših otrok, petje ob vzgojiteljičini instrumentalni spremljavi, petje z lastno ritmično spremljavo, petje povezano z ritmičnim gibanjem), metode poslušanja glasbe (poslušanje miže, prepuščanje glasbi, izražanje glasbe, ugibanje glasbe), metode igranja na male instrumente (ustvarjanje, spremljanje, reproduciranje). Poleg osnovnih glasbenih metod pa smo se posluževali še: metode igre, lastne aktivnosti in raziskovanja.

3. DISKUSIJA

Zavedanje, da so izkušnje na področju umetnosti, zaradi celovitosti doživljanja in ustvarjanja, pomemben dejavnik uravnoteženega otrokovega razvoja in duševnega zdravja, je bilo vodilo, za skrbno načrtovanje dejavnosti, ki so temeljila v močni prepletenosti vseh področij dejavnosti. Želeli sva, da ustvarjanje v glasbi ni v ustvarjalnem produktu oz. izdelku, ki ima določeno umetniško vrednost, temveč v samem procesu ustvarjanja. Otroci so pri ustvarjalnih glasbenih dejavnostih čutili zadovoljstvo že ob prvih ustvarjalnih poskusih, ter skozi različne naravne in odpadne materiale raziskovali različne glasove, zvoke in ritmične vzorce.

V skupini smo ves čas veliko prepevali. Dvakrat mesečno smo izvajali tudi pevske urice na ravni enote vrtca, kjer sva vzgojiteljici vsakokrat pripravili novo pesem, primerno starosti in letnemu času. Ugotovili smo, da je samo prepevanje včasih dolgočasno za otroke, zato sva prepevanje dopolnili najprej z lastnimi instrumenti, kasneje še z malimi ritmičnimi instrumenti ter vsakokrat z gibanjem. Opazili sva, da imajo otroci že v zgodnjem otroštvu zelo razvit smisel za ritem, in tudi melodični posluh.

V oddelku smo se posebej lotili glasbenih dejavnosti. Da bi otroke ozavestili, da se tudi iz odpadkov lahko naredi uporabne stvari, smo v sodelovanju s straši izdelovali male ritmične instrumente iz odpadnih materialov. Skupaj z otroki smo ugotovili, kaj vse so prinesli od doma in se tudi dogovorili o izdelavi. Otroci so z zanimanjem sodelovali in komaj dočakali, da je bil instrument izdelan, da smo ga lahko preizkusili. Male ritmične instrumente smo kasneje uporabljali vsakodnevno pri jutranjem prepevanju. Pripravili smo

tudi nekaj instrumentov za glasbeni kotiček, po katerem pa so vedno posegali tudi otroci ostalih skupin.

Da bi glasbene dejavnosti dopolnili smo spoznali vse zvrti glasbe, pa tudi različne instrumente: kitaro, cajon, ukulele, flavto, klavirsko harmoniko, francoski rog, trobento, klavir, zvončke. Spoznali smo tudi ostala glasbila: brenkala, godala, trobila, pihala, instrumente na tipke, vendar se otroci z njimi niso fizično srečali, pa kljub temu jih prepoznajo po obliki in zvoku. Spoznali sva, da je glasba otrokom zelo blizu, da jo imajo radi, da si veliko zapomnijo.

Ob spoznavanju posameznega instrumenta smo izbirali kvalitetne posnetke različnih glasbil, se gibali, plesali, se likovno izražali po navodilu ali spontano.

Izdelali smo tudi eko spomin, ki je krasen pripomoček za utrjevanje in spoznavanje instrumentov.

Ker smo veliko časa preživeli na prostem, pa smo spoznavali tudi glasbo, ki jo ustvarja narava: dežne kapljice, veter, ptičje petje, šumenje listja, potok, promet… Otroci so ves čas zelo pozorni na vse glasove, ki jih slišijo, jih med seboj primerjajo, se pogovarjajo o njih.

Za glasbene dejavnosti smo izkoristili vsako priložnost, ko smo morali kakšen trenutek počakati, npr. kosilo, ali na umivanje rok v umivalnici… Izvajali smo različne ritmične vaje z lastnimi instrumenti, vedno pa sva tudi poskrbeli, da so otroci pred glasbeno dejavnostjo, ki je bila načrtovana ogreli glasilke in se dobro razmigali.

4. ZAKLJUČEK

Ob zaključku celoletnega projekta sva dokazali, kako so otroci dovzetni za nove, tudi malo bolj zahtevne vsebine. Zadovoljni sva, ker nama je uspelo načrtovati in pripraviti vsebine in dejavnosti, ki so bile otrokom zanimive, drugačne, razgibane. Hkrati sva lepo povezovali vsa področja dejavnosti. Vse eko vsebine sva vpeljali predvsem v glasbene dejavnosti, nikakor pa nisva zanemarili tudi drugih področij. Zelo dober primer so zgodbe iz slikanice Zgodbe iz želodjega gozda. Dobili sva mnogo pozitivnih mnenj staršev, ki so nama razlagali, kako so otroci doma podoživljali, kaj vse smo delali v vrtcu in so potem še s skupaj straši raziskovali in nadgrajevali vsebine.

Skupaj z otroki smo spoznali, da je prav, da pri raziskovanju sveta in interesov, uporabljamo stvari, ki so nam dane. Hkrati pa smo ozavestili, koliko možnosti nam daje narava, kaj vse lahko ponovno uporabimo, kako ločujemo odpadke, ki jih pridelamo in kako skrbimo za našo Zemljo.

5. LITERATURA

Bahovec, E. idr. ,1999. Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Marjanovič Umek L., 2001. Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Tratar, M. , 2004. Predšolska glasbena vzgoja. Ljubljana: Debora

Voglar, M., 1981. Otrok in glasba: Metodika predšolske glasbene vzgoje. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Voglar, M. 1980. Kako približamo otrokom glasbo. Ljubljana: Zavod RS Slovenije za šolstvo.

Trajnostno mobilni vsi v Vrtcu Sonček

Nikolina Lonec
OŠ Dušana Flisa Hoče, Vrtec Sonček Rogoza
nikolina.lonec@gmail.com

S projektom Trajnostna mobilnost v vrtcu smo želeli spodbujati otroke in starše k uporabi okolju prijaznih načinov potovanja. S tem lahko vsi prispevamo svoj delček k boljšemu in lepšemu okolju, ter skrbi za naravo, katere del smo in v kateri bivamo.

Ključne besede: otroci, trajnostna mobilnost, potovanja, narava

Abstract
With the project Sustainable Mobility in Kindergarten, we wanted to encourage children and parents to use environmentally friendly ways of traveling. With this, we all can contribute our part to a better and more beautiful environment, and take care of the nature of which we are a part and in which we live.
Key words: children, sustainable mobility, travel, nature

1. UVOD

V vrtcu Sonček je v šolskem letu 2019/2020 sodelovalo vseh 95 otrok v projektu TRAJNOSTNA MOBILNOST. Vzgojiteljice smo bile tiste, ki smo sprejele odločitev, da bomo vsi v vrtcu prispevali vsak svoj delček k ohranjanju narave in obenem spodbujanju staršev in otrok k zavedanju, da smo za odgovoren odnos do narave pomembni prav vsi. Osnovni namen je bil ozavestiti otroke in njihove starše o pomenu hoje, kolesarjenja in uporabe javnega prevoza v vsakdanjem življenju.

2. METODE

Za izvajanje dejavnosti so bile uporabljene različne metode: opazovanja, opisovanja, pripovedovanja, branja, pogovora, raziskovanja, razmišljanja, praktične aktivnosti, igre, telesne aktivnosti, fotografiranja, primerjanja, poslušanja, demonstracije.

3. DISKUSIJA

Igro Beli zajček so izvajali v vseh skupinah od 16. 9. 2019 do 27.9.2019, ko je evropski teden mobilnosti. Otroci in starši so jo zelo lepo sprejeli in v vrtec prihajali peš, z vozički, skiroji ali kolesom. Javnega prevoza ni uporabil nihče. Četudi so nekateri otroci pozabili na dogovor o prihodu v vrtec v začetku igre Beli zajček, pa so v naslednjih dneh tudi prišli na trajnostni način.

Zgodbo o Belem zajčku so poslušali z velikim veseljem, še bolj pa so bili navdušeni in srečni, ko so lahko na zajčke lepili bele kroge. Dejavnosti so se prilagodile glede na starost skupine.

3.1 Ogled knjig o vozilih in škatle in pravi zajec

Najmlajši otroci, NAVIHANCI, stari od 11 mesecev do 2 let so izvedli še dejavnost in sicer ogled knjig o vozilih in igro s škatlami. Njihove škatle so se spremenile v vlak, ko so jih pobarvali z voščenkami in nanje narisali kolesa. Deklica iz vrtca ima doma hišnega ljubljenčka - zajčka. Za en dan ga je prinesla v vrtec, da so ga spoznali, ga nahranili in se z njim crkljali. Otroci so bili nad njim tako navdušeni, da so se z deklico dogovorili, da jim ga še kdaj pripelje na obisk. Otroci pa so se ob njem igrali tudi rajalno igro: Didl, didl dajčka, ter zelo uživali.

3.2 Vlaki, pesmica in izštevanka

V skupini COFKI so otroci stari od 2 do 3 let. Izmed vseh prevoznih sredstev so posvetili največ pozornosti vlakom. V knjižnem kotičku so imeli na voljo slikanice in kartonke o vlakih (Velika knjiga o vlakih, Hrupni vlaki, Z vlakom naokrog, Vozila v mestu…). Igrali so se z leseno železnico in vozili vlake na okrog. Naučili so se izštevanko Mi se z vlakom peljemo, plesali na pesmico Či-či-či-či-či-či phu, glejte vlak je tu, ter v likovnem kotičku ustvarjali na temo vlakov. Otroci so pri tej dejavnosti neizmerno uživali.

3.3 Ples Beli zajček

V skupini MEHURČKOV so otroci stari od 2,5 do 3,5 let. Bele zajčke so potiskali z belo tempera barvo, če so prišli v vrtec na trajnostni način. Aktivnost so združili s plesom in se naučili ples Beli zajček avtorice Miše Zečević.

3.4 Ceste iz naravnega materiala in maketa kraja

V skupini RAZISKOVALCI so otroci stari od 4 do 5 let. Belega zajčka so umazali tako, da so ga polepili s časopisnim papirjem. Veliko so se pogovarjali o varnosti v prometu, našem kraju, ulicah, hišah…, zato so nastale čudovite risbe našega kraja- Rogoze. V igralnici so imeli na razpolago naravni material za igro (veje, škatle, karton) in tako so med prosto igro nastajale ceste iz vej, zrasle so hiše iz škatel, stolpnice…Na koncu so izdelali maketo našega kraja- Rogoze, na kateri je seveda tudi naš vrtec, na njej pa označili kritične točke in podali predloge za izboljšanje prometne infrastrukture.

3.5 Štampiljke, kolesarski dan in detektivi na sprehodu

V skupini USTVARJALCI so otroci stari od 5 do 6 let. Otroci so si sami izrezali kroge za lepljenje na Belega zajčka in le te skrbno čuvali. Ob prihodu v vrtec na trajnostni način so poleg krogov,

ki so jih lepili na zajčke, dobili tudi štampiljko na roko in jo sami odtisnili na plakat. Prav te štampiljke so bile velika spodbuda za vse otroke, ki v prvih dneh niso prišli v vrtec na trajnostni način. Dejavnost je bila krasno povezana tudi z matematiko, saj so se otroci učili vnašanja in odčitavanja podatkov iz tabele. Ko se je sama igra Beli zajčke zaključila so na željo otrok nadaljevali s štampiljkami. Veliko so se pogovarjali o prometu in izvedli kolesarski dan. V igralnici so se najprej dogovorili o poteku kolesarskega dne in pravilih, ki so se jih morali držati vsi, da je dejavnost potekala varno. Kolesarjenje je potekalo na parkirišču vrtca, ki je bilo ustrezno zavarovano. Večina otrok je bila zelo spretna pri rokovanju s kolesom in večina jih nima več pomožnih kolesc. Druga dejavnost, ki so jo izvedli največji pa je bila povezana z nepravilnim parkiranjem. Otroci so izrezali majhne zajčke, na katere so nalepili še izrezan prometni znak za prepovedano parkiranje in ustavljanje. Od oktobra 2019 do marca 2020 pa so tako bili t. i. detektivi na sprehodu. Vedno, ko so se odpravili z otroki na sprehod, so poleg odsevnikov s seboj vzeli še majhne bele zajčke, ki v tačkah držijo prometni znak prepovedano parkiranje. Otroci so bili med sprehodi pozorni na vsa napačno parkirana vozila. Če se je zgodilo, da so takšna vozila našli, je eden izmed Ustvarjalcev temu vozilu na vetrobransko steklo za brisalec pritrdil belega zajčka. S tem so na prijazen način opomnili voznike, da je njihovo vozilo narobe parkirano oziroma parkirano na prostoru, ki ni namenjen temu.
Nekaj zajčkov so razdelili na parkirišču našega vrtca (avtomobili so bili parkirani na prostoru za invalide ali na dostavni poti), nekaj pa po kraju, kjer so se enkrat ali večkrat tedensko sprehajali. Z otroki so ugotovili, da je bil rezultat detektivskega dela odličen, saj je bilo napačno parkiranih vozil manj kot oktobra, ko so z omenjeno dejavnostjo pričeli. Otroci so postali bolj pozorni na napake voznikov ne samo v okolici vrtca, temveč tudi v kraju, kjer živijo, pri sorodnikih in prijateljih. Tako lahko zaključim, da je bil namen naše dejavnosti uspešen.

4. ZAKLJUČEK

Skozi cel projekt so dejavnosti načrtovali tako, da so bili otroci aktivno vključeni v sam proces spoznavanja, učenja, odkrivanja, zaznavanja, iskanja informacij, ter tako poskrbeli za njihov napredek na vseh področjih. Nova znanja so pridobili na igriv in predvsem izkustven način, pomen uporabe trajnostne mobilnosti pa so glede na svojo starost prenašali tudi na starše.
Med Ustvarjalci je večina otrok, ki odhaja septembra v šolo. To pomeni, da bodo postali del zelo ranljive populacije na cestah in pločnikih. Odrasli dobro vemo, da otroci velikokrat napačno ocenijo situacijo v prometu in potem so posledice lahko zelo neprijetne. Če želimo to preprečiti je prav, da s takšnimi projekti, kot je projekt Trajnostna mobilnost, ozaveščamo

otroke o obnašanju na cesti in jih vzgajamo v samostojne udeležence v prometu. V prvi vrsti pa je pomembno, da jih ozaveščamo o varovanju okolja, ter da se že najmlajši srečajo s pomenom skrbi za naravo, onesnaženostjo slednje in kako jo preprečiti. S projektom pa hkrati spodbujamo redno gibanje na svežem zraku, saj so ljudje, ki se veliko gibajo, bolj zdravi, vedri, ter znajo zadovoljno in pozitivno gledati na svet, in bolj uspešno reševati probleme, ki nas vsakodnevno pestijo.

Verjamem, da nam bo s trdim delom, odločnostjo, spodbujanjem in navduševanjem malih nadobudnežev, ki veliko znajo in zmorejo uspelo izboljšali, popraviti in tudi obdržati kakovostno okolje, v katerem nam je dano živeti.

5. LITERATURA

Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač. M., Krajnc, S., Saksida, I. idr (2001). Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport – Zavod RS za šolstvo..

Trajnostna mobilnost: priročnik za vzgojitelje v vrtcih (2019), Ljubljana: Ministrstvo za infrastrukturo

O okolju in podnebnih spremembah učeči se otroci - kako smo vsi povezani?

Ariadna Agnič
Vrtec Mavrica Trebnje, enota Dobrnič
ariadna.agnic@vrtec-trebnje.si

V letošnjem šolskem letu smo se v našem oddelku v podružnični enoti vrtca Mavrica odločili, da bomo to, da vrtec stoji v prelepem naravnem dobrniškem okolju, kjer otroci živijo bistveno bolj povezani z naravo, izkoristili za raziskovanje in odkrivanje podnebnih sprememb, ki tako močno vplivajo na naša življenja. Izhajali smo iz predpostavke, kako pomembno je, da imajo otroci možnost raziskovanja in bivanja v naravnem okolju, da se lahko nanj čustveno navežejo, če želimo, da bodo zrasli v skrbne in čuječe varuhe narave. Učiti se morajo na osnovi pridobivanja konkretnih izkušenj in ne na osnovi pripovedovanja. Samo tako bodo postali dobri opazovalci ter kritični ocenjevalci. Predvsem pa bodo spoznali, kako pravilno ravnati z naravo.
Kitajci poznajo krasen rek: *» Povej mi – pa bom pozabil. Pokaži mi – pa si bom zapomnil. Vključi me – in bom razumel. Stopi nazaj – in bom reagiral! »*

Ključne besede: uničevanje, raziskovanje, varovanje narave, podnebne spremembe, soodvisnost.

Abstract

In this school year we have decided, that we will take advantage of our Kindergarten invirorment for exploring and detecting envirormental changes that are so strongly affecting our way of life. We have derived from the assumption, that if we would like our children to grow up emotionally connected to nature, so they will grow up to be carring protectors of nature, they have to be able to explore and spend a lot of time in natural invirorment. They have to learn based on real experiences and not just from storytelling. That is how they will lear to be good and critical observers and they will learn how to treat nature the right way.

Chinese people have a beautifull saying: »Tell me and I will forget. Show me and I will remember. Involve me and I will understand. Stap back and I will react!«

Key words: distroying, exploring, protecting, envirormental changes, interdependence.

1. UVOD

Če otroke že od najzgodnejšega obdobja učimo spoštovanja in skrbi za svet, v katerem živimo, bodo to okolje tudi kasneje v času svojega odraščanja in odraslosti pomagali ohranjati zdravo. Za glavni cilj smo si postavili omogočiti otrokom, da na osnovi lastnih izkušenj spoznajo, kako smo na našem planetu vsi povezani in kako vsi skupaj; rastline, živali, voda, atmosfera, zemlja in ljudje, ustvarjamo in vplivamo na zdravje našega planeta.
Želeli smo z otroki tudi osmisliti, kako vse, kar ljudje delamo slabega z našim okoljem, pusti neposredne posledice na ljudeh, živalih, rastlinah in tudi neživi naravi.

2. METODE

Uporabljene metode dela: opazovanje, raziskovanje, pogovor, razlaga, opisovanje, pripovedovanje, branje, čutno zaznavanje, doživljanje, lastne aktivnosti, pripevanje in petje, likovno izražanje, igra, delo z avdiovizualnimi sredstvi. Raziskovanje in eksperimente smo slikovno evidentirali in nekatere tudi posneli. Zapisovali smo izjave otrok ter vse tekom leta predstavljali v eko kotičku v igralnici.

3. REZULTATI

Končni rezultat je bil novo pridobljeno znanje otrok ter zavedanje, da lahko s svojimi dejanji pripomorejo k ohranjanju našega okolja in planeta. Pri otrocih smo vzbudili željo po eksperimentiranju in opazovanju sprememb v okolju.

4. DISKUSIJA

Otroke je zanimalo vse, kar je bilo povezano z našim planetom, zato smo se odločili, da ga bomo podrobneje spoznali. Najprej smo spoznali naše osončje, planete v njem ter sonce. Izdelali smo si veliko maketo planeta Zemlja. Spoznali smo, zakaj potrebujemo oceane, zakaj so tako pomembni in kako vplivajo na naš planet. Otroci so na podlagi opazovanja globusa, zemljevida in knjig ugotovili, da je na planetu veliko več vode in zelo malo kopnega. Opazili pa so tudi, da je veliko kopnega rumene barve in ne zelene, torej da imamo malo zelenih površin, ki jih moramo zato varovati in ohranjati, saj ne želimo, da bi se vse spremenilo v puščavo. Iz plastelina smo izdelali male Zemlje. Otroci so pregnetli štiri različne barve. Prvo rumeno so oblikovali v kroglico, druge tri pa so razvaljali in vanje kroglico oblekli. Na koncu so dobili večjo kroglo, ki je predstavljala naš planet. Sami so s pomočjo nožička Zemljo razpolovili in si ogledali njeno zgradbo.

V nadaljevanju projekta smo ugotavljali, kako sevanje iz vesolja in sončna toplota vplivata na temperaturo in svetlobo na našem planetu. Pogovorili smo se o ozonski luknji in naši maketi izdelal iz več plasti sestavljeno atmosfero. Zanjo smo uporabili celofan, saj naše atmosfere s prostim očesom ne moremo videti. Otroci so s pomočjo izvedenega poskusa ugotavljali, kaj bi se dogodilo, če bi rastlinam, ki živijo na Zemlji, odvzeli sončno svetlobo ali toploto, če bi ji zmanjkalo zemlje, v kateri rastejo in kaj, če bi jim bilo prevroče. Preživela je seveda samo

rastlina, ki smo ji zagotavljali vse elemente potrebne za življenje, kar je otrokom nazorno pokazalo, da moramo skrbeti za vse; tako za čisto vodo kot za dobro prst in zaščitni plašč, ki varuje planet pred nevarnimi sončnimi žarki, sevanjem in drugimi predmeti, ki so v vesolju.

Naredili smo tudi poskus izhlapevanja vode zaradi prevelike temperature. Ustvarili smo plitvo morje in vanj položili različne školjke. Nato smo posodo postavili na teraso ter jo opazovali. Voda je povsem izhlapela, ostala je samo usedlina in vanjo pritrjene školjke. Tudi s tem poskusom smo dokazali, kako pomembno je, da ohranimo zemljin zaščitni plašč nepoškodovan. Prebrali smo tudi eko pravljico Zemlja je dobila vročino.

Pogovorili smo se o tem, kako si lahko naš planet škodi sam z vulkanskimi izbruhi, potresi, požari, poplavami. Ob tem smo razmišljali, ali lahko tudi ljudje povzročimo naravne nesreče. Otroci so prišli do zaključkov, da lahko povzročimo požare in poplave, ne moremo pa vplivati na potrese in izbruhe vulkanov. Predvsem vulkanski izbruhi so jih povsem prevzeli, zato smo si vzeli čas in izvedli kar nekaj poskusov bruhajočih vulkanov. Ogledali smo si posnetke, kaj se zgodi z okoljem po takem izbruhu, kako lahko umrejo rastline, živali in tudi ljudje. Prebrali smo del članka, kako vulkanski izbruhi, ki so se zgodili v preteklih letih, sedaj vplivajo na dvig temperature na našem planetu, na taljenje ledu na severnem polu in posledično na dvigovanje gladine morij.

Nato smo raziskovali, kako lahko ljudje s svojimi dejanji škodujemo planetu in kaj to pomeni za okolje, v katerem živimo. Ugotavljali smo, kaj se zgodi, če zanetimo požare in zgori veliko gozdov. Otroci so povedali, da umrejo živali, da je na planetu vedno manj zelene barve in da ne bomo mogli dihati, če ne bo dreves. Pogledali smo si nekaj posnetkov velikanskih požarov, ki so divjali v Avstraliji in posledice, ki so jih pustili na kopnem, v morju, rekah in potokih. Onesnažena je bila tudi voda za pitje.

Zatem smo si pripravili vse potrebno za poskus čisto – umazano. Izdelali smo umazani in čisti sneg, vodo, zrak in zemljo. Vse je ostalo v našem naravoslovnem kotičku, da so lahko otroci nadaljevali z opazovanjem.

Izvedli smo poskus onesnaženja morja. V prozorno posodo smo nalili slano vodo ter vanjo položili plastične morske živali. Vodo smo onesnažili s koščki papirja, palčkami, kamenčki ter oljem, saj so otroci povedali, da živali pomrejo, če se v morju razlije nafta. Posodo smo pustili nekaj dni na soncu, nato smo si pogledali, kaj se je zgodilo. Otroci so opazili, da se je na površini naredil čuden svetleč premaz. Najprej so pobrali ostanke papirja s pincetami, potem pa so dobili nalogo, da poskušajo živali rešiti iz olja. Najprej so jih brisali, nato drgnili pod vodo, a mastnega premaza ni bilo lahko odstraniti. Končno so si pomagali s praškom in gobico, vendar so sami ugotovili, da živih živali tako ne bi mogli očistiti in da bi verjetno vse pomrle.

Pogovorili smo se tudi o onesnaževalcih pitne vode, rek in jezer. Spodbudili sva jih, da smo razmišljali, kaj se zgodi z živalmi v vodi, če se ta preveč segreje ali če vanjo pada kisel dež in druga umazanija, ki je v zraku. Pozvali sva jih, naj vodo prečistijo. Poskus so izvedli v manjših skupinah. Od doma so si prinesli različne kavne filtre, cedila, krpe. Naloga vsake skupine je

bila, da kar najbolj prečisti vodo. Sami so prišli do ugotovitev, da morajo vodo večkrat precediti skozi različne filtre. S končnim rezultatom niso bili povsem zadovoljni, saj so povedali, da te vode še vedno ne bi pili. Po dejavnosti smo se pogovorili tudi o tem, če bi na tak način lahko prečistili zrak in kdo naš zrak onesnažuje. Sami so ugotovili, da se zraka ne da kar prefiltrirati, razen če smo zaprti v hiši. Vedeli so, da zrak onesnažujejo tako avioni kot avti na zemlji in umazani izpuhi iz tovarn. Prebrali smo si še eko knjigo Zeleni in sivi otok ter po njeni vsebini likovno ustvarjali.

5. ZAKLJUČEK

Otroci so na koncu prišli do številnih spoznanj, predvsem pa so ugotovili, da vsako naše dejanje pusti posledico na okolju in kako je vse na našem planetu med seboj povezano. Skupaj smo prišli do zaključka, da lahko s svojimi dejanji pripomoremo, da bo naše okolje bolj zdravo in do bomo ohranili planet, na katerem bo lepo in zdravo živeti. Ko smo uradno zaključili s projektom, so še kar razglabljali o temah, ki so se jih globoko dotaknile. Nekaj naravnih pojavov in dogodkov v naslednjih tednih pa jim je vsa spoznanja samo še potrdilo. Epidemija covid 19 je prinesla nekaj pozitivnega tudi v očeh naših otrok. Ko so se vrnili v vrtec so povedali;

- Veš, v velikih mestih zrak ni več umazan. Zdaj vidijo gore. Himalajo, veš.
- Iz letal je šel umazan zrak. Potem je pa nastal svež zrak.
- Zdaj lahko dihajo brez maske.
- Umazan zrak gre tudi iz dimnika.
- Ptički pojejo bolj na glas.
- Živali so prišle iz gozda kar v mesto. So pojedle mejo.
- Pri nas je pa polno lisic in srne in jelene vidimo.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Katalinič, D. (2018). Projekt podnebne spremembe: Vrtci in prva triada osnovne šole.
Škobalj, G., Pšunder, M. (2008). Zemlja je dobila vročino: ekološka pravljica za otroke in odrasle.
Gančev, I. (1996) Zeleni in sivi otok. Ljubljana: Slovenska Knjiga
Lepičnik Vodopivec, J. (2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Založba AWTS
The Air We Breathe Picture book;
nasa.gov/audience/foreducators/topnav/materials/listbytype

Čebelica naša prijateljica

Adrijana Čelič
OŠ Šmarjeta- Vrtec Sonček
adrijana.celic@os-smarjeta.si

Namen projekta je, da otroci spoznajo pomen čebel za življenje. Brez čebel in ostalih opraševalcev ne bi bilo tako pestre in zdrave hrane ter tako lepih pisanih travnikov. Kadar govorimo o opraševanju, največkrat pomislimo na čebelo. Ob obiskovanju cvetov se pelod oprime njenih dlačic in na ta način ga prenaša s cveta na cvet in s tem poskrbi za prenos peloda med rastlinami. Otroci so s pomočjo ciljno vodenega opazovanja spoznavali čebelo v vrtcu in bližnji okolici od jeseni do pomladi. Čebele živijo v združbah, ki jih imenujemo čebelje družine. V posamezni družini so matica, čebele delavke in troti. Vsak član družine je nepogrešljiv, saj opravlja natančno določena dela. Njihovo življenje otroci lahko razumejo, saj jih lahko v nekaterih delih primerjamo z našimi družinami.

Ključne besede: čebela, opraševanje, zdrava hrana, otroci, družina

Abstract
The purpose of the Bee Our Friend project is for children to learn about the importance of bees for life. Without bees and other pollinators, there would be no such varied and healthy food and such beautiful colorful meadows. When we talk about pollination, we most often think of the bee. When visiting the flowers, the pollen adheres to its hairs and in this way transfers it from flower to flower, thus ensuring the transfer of pollen between the plants. With the help of targeted observation, the children got to know the bee in the kindergarten and the surrounding area from autumn to spring. Bees live in communities we call bee families. In each family there are queens, worker bees and trout. Every member of the family is indispensable as it performs precisely defined jobs. Children can understand their lives, because we can compare them to our families in some parts.

Key words: bee, pollination, healthy food, children, family

1. UVOD

V uvodu smo najprej spoznali čebeljo družino, ki jo sestavljajo matica, troti in čebele delavke.
Čebelja družina živi v skupnosti. Sestavlja jo nekaj deset tisoč članov. Življenje v tako veliki družini zahteva veliko medsebojnega sodelovanja in dela vseh članov družine. V čebelji družini živi največ čebel delavk, nekaj sto trotov in ena matica. Vsak član družine opravlja točno določeno delo: matica leže jajčeca, čebele delavke, glede na to, da jih je največ, opravljajo večino del, medtem

ko je vloga trotov predvsem razmnoževalna. Delitev opravil med čebelami delavkami je povezana z njihovo starostjo.

Spoznali smo kdo je matica. Matica je spolno razvita samica in mama čebel v čebelji družini. Na dno satne celice izlega jajčeca iz katerih se razvijejo ličinke. Ko ličinke zrastejo, se zabubijo, iz bub pa se razvijejo čebele. Iz oplojenih jajčec se razvijejo matice in delavke, iz neoplojenih pa troti. V čebelji družini živi samo ena matica.

Spoznali smo trote. V čebelji družini so troti samci, ki skrbijo za oploditev matice. V družini jih je od nekaj sto do nekaj tisoč.

In kdo so čebele delavke? Čebele delavke so neplodne samice. V družini so najmanjše in tudi najštevilnejše (v družini jih je lahko celo do 60.000). Opravljajo vsa dela v panju in zunaj njega. Delo je razdeljeno glede na starost čebele. Velja načelo, da najmlajše čebele čistijo celice, nekoliko starejše hranijo ličinke in matice, najstarejše pa izletavajo na pašo ter nabirajo medičino in cvetni prah. Glede na delo, ki ga opravljajo, jih delimo na panjske (hišne) in pašne čebele.

Naš cilj je bil spoznati male, pridne, delavne in zelo zanimive žuželke - čebele.

2. METODE

Uporabili smo metode raziskovanja, opazovanja, spoznavanja, odkrivanja, opisovanja, razgovora in aktivne udeležbe otrok.

3. RAZPRAVA

Za spoznavanje čebel smo se odločili zato, ker se naša skupina imenuje Čebelice.
Že takoj na začetku šolskega leta smo se začeli seznanjati s čebelami. Najprej smo jo spoznali po njeni zunanjosti. Ugotovili smo, da ima čebela eno želo, dve tipalki, tri dele telesa (glava, oprsje in zadek), štiri krila, pet očes in šest nog. Čebelice smo tudi izdelovali iz različnih materialov in jih sestavljali v celoto. Čebele smo opazovali v njihovem naravnem okolju in tako prišli tudi do njihovega doma - čebenjaka, ki smo ga opazovali le od daleč. To je opazil tudi čebelar in pristopil k nam. Z njim smo se pogovorili in od njega pridobili nekaj zanimivih in koristnih informacij o čebelah. Razložil nam je, kako čebele živijo v čebelnjaku, kaj delajo in kako jim čebelar pomaga.

Povabili smo ga tudi v vrtec, kjer nas je obiskal ob tradicionalnem medenem zajtrku in nam prinesel med in medenjake za pokušino. Pokazal nam je tudi propolis, cvetni prah, čebelji vosek in matični mleček.

Ob tradicionalnem slovenskem - medenem zajtrku smo pripravili tudi razstavo z vsemi izdelki, ki smo jih izdelali z namenom, da pokažemo, kako zelo jih spoštujemo in poznamo njihovo vrednost za naša življenja.

Ko smo obiskali travnik in gozd smo spoznavali medovite rastline, ki jih čebele rade obiskujejo in ob tem spoznavali ter okušali tudi različne vrste medu. V igralnici smo izdelali velik čebenjak in čebelice na katere smo prilepili naše fotografije. Čebenjak nam služi za vsakodnevno beleženje prisotnosti otrok iz skupine čebelice. Ob izdelovanju le tega smo prepoznavali barve in se seznanjali s panjskimi končnicami. Poizkušali smo jih tudi sami poslikati.

V času prehladnih obolenj smo si pripravili naraven sirup iz meda in črne redkvice, ter meda, ingverja in cimeta. Skuhali smo si tudi čaj in si ga osladkali z medom. Tak čaj so otroci veliko raje pili. Pri peki medenjakov nam je prišla pomagat ena od mamic. Na igrišču pa smo zasadili nekaj medovitih rastlin kot so žajbelj, sivko, meto, kamilice ... Otroci so spoznali kako zdravilni so medeni pridelki in za njihova uporaba v kulinariki, zdravstvu, svečarstvu ...).

Načrtovali smo obisk pri čebelarju, vendar nam je karantena v pomladanskem času to onemogočila. Obiskali ga bomo skupaj s starši takoj, ko bo to mogoče, saj ima doma čebelarski muzej na prostem in trgovinico z medenimi izdelki.

Igrali smo se različne prstne in gibalne igre na temo čebel. Naučili smo se nove pesmice o čebelah. Otrokom je bila zelo všeč pesem Čebelar in jo tudi radi poslušajo in ji pripevajo. Zelo radi se igrajo tudi igro panj.

PANJ
TUKAJ JE PANJ. (dlani sklenemo skupaj)
A KJE SO ČEBELE? (pogledamo v dlani)
SKRILE SO SE, (eno roko skrijemo za hrbet)
VSE PROČ ODLETELE. (drugo roko skrijemo za hrbet)

PREŠTEJ DO DESET: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.
(pokažemo obe roki in preštejemo prste)
PA PRIDEJO SPET. BZZZZZZZZ. (prsti požgečkajo otroka)

4. ZAKLJUČEK

Da pa bi to vse ohranili in si zapomnili, smo pripravili obsežno razstavo na temo čebel in naše delo predstavili ostalim skupinam vrtca. Izdelali smo si tudi maske za pusta, se z njimi igrali in obnavljali osvojeno znanje o čebelah. Navezali smo stike z znanimi, izkušenimi čebelarji v našem domačem kraju in strokovnjake povprašali o njih. Spoznali smo kaj vse zmore in zna, tako majhna živalca, ki je zelo pomembna za naš obstoj. Pomagali ji bomo da ne bo izginila, saj bomo brez nje izginili tudi mi. Skupaj nam bo uspelo, skupaj zmoremo.

Marija Mlaker Šumenjak je zapisala:
»Postoj! Mirno se ji približaj, jo opazuj in spoznavaj! Podaj se med cvetoče trave, dišeče jablane, pisano cvetje, na travnike, v gozdove. Tam jo boš nemara še najprej srečal. Poletela bo s cveta na cvet in te spodbudila k razmišljanju. Ugotovil boš kako pomemben del narave je«.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (2007). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
Čebela se predstavi, Učbenik za ljubitelje čebel, Marija Mlaker Šumenjak. (2011).Lukovica: Čebelarska zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu

Z lokalno pridelano hrano, gibanjem do krepitve našega zdravja

Katarina Uršič
Vrtec pri OŠ Dušana Muniha Most na Soči
katarina.ursic@guest.arnes.si

Namen projekta je bil, da se otroke ozavesti o zdravem načinu življenja na področju prehrane in gibanja. V okviru zdrave prehrane so govorili predvsem o zdravih prehranjevalnih navadah in o lokalno pridelani hrani. Otroci so spoznavali živilske produkte, njihov izvor in možnosti predelave v različne izdelke. Raziskovali so pot od semena do pridelka in naprej do krožnika. Opazovali so naravo v vseh letnih časih, njene naravne dobrine in možnost uporabe le-teh v vsakdanjem življenju. Velik poudarek so posvetili gibanju kot zdravem načinu življenja. Vsakodnevne sprehode v naravi v vseh letnih časih so popestrili z opazovanjem in raziskovanjem. Gibanje na prostem so velikokrat obogatili z gibalnimi in rajalnimi igrami. Z gibalnimi dejavnostmi so otroci pridobivali kondicijo, si krepili moč in koordinacijo ter hkrati samozavest ob uspešno opravljenih gibalnih izzivih.
Ključne besede: zdravje, gibanje, hrana

Abstract
The aim of the project was to raise children's awareness about a healthy lifestyle regarding their diet and physical exercise. As far as healthy diet is concerned, the stress was primarily put on healthy eating habits and locally produced food. Children were introduced to food products, their origin and the variety of possibilities of how to turn them into different food items. They followed the development from the seed to the product and finally to the plate. They observed nature through all the seasons, its abundance and the use of it in everyday life. Moreover, physical exercise as part of a healthy lifestyle was strongly emphasized. Everyday walks in nature throughout all the seasons were made even more interesting not only by observing and exploring but also by adding movement and dance activities. With the help of physical exercises, children gained in physical condition, strength and coordination. Last but not least, they improved their self-confidence and self-esteem which usually stems from successfully accomplished activities.
Key words: health, physical exercise, food/diet

1. UVOD

Letošnji glavni eko projekt našega vrtca je bil Z lokalno pridelano hrano, gibanjem do krepitve našega zdravja. Otroke smo želeli preko različnih aktivnosti usmerjati k zdravemu načinu življenja in pravilni ter uravnoteženi prehrani. Živimo v zelo lepem in z naravo bogatem okolju. Imamo odlične pogoje za telesne aktivnosti na prostem. Poleg tega pa je narava bogata z naravnimi dobrinami in nam nudi odlične pogoje za samooskrbo z lokalno pridelano hrano.

Cilji:
- Otrok razvija naklonjen in spoštljiv odnosa do narave.
- Otrok spoznava glavne temelje, ki krepijo njegovo zdravje (lokalno pridelana hrana, gibanje).
- Otrok spoznava pomen gibanja za njegov telesni in duševni razvoj.
- Ozaveščanje otrok o pomenu zdrave, uravnotežene in lokalno pridelane hrane.
- Otrok spoznava, da na njegovo zdravje vpliva on sam.
- S pomočjo lokalnih pridelovalcev otrok spoznava različne načine pridelave in uporabe hrane.
- Otrok spoznava lokalno pridelano hrano in pridobiva konkretne veščine in sposobnosti za pripravo lokalnih jedi.
- Otrok se navaja na primerno količino hrane zanj ter na kulturno prehranjevanje.

2. METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode dela: pogovor, opazovanje, razlaganje, raziskovanje, lastna aktivnost, aktivno učenje in igra.

3. RAZPRAVA

Preko celega šolskega leta smo izvajali aktivnosti, ki so otroke usmerjale k zdravemu načinu življenja. Tema ponuja veliko možnosti, tako da smo jo brez težav vpeljali v aktivnosti vseh starostnih skupin. Otroci so spoznavali lokalno pridelano hrano ter nekaj jedi iz lokalnih pridelkov pripravili tudi v skupini (sadno-zelenjavni napitek, jabolčni krhlji). Vzgojiteljice smo otrokom pomen lokalno pridelane hrane poskušale približati tudi preko dramatizacije z naslovom Jem lokalno pridelano hrano. Tako so spoznali kmeta, sadjarja, čebelarja ter njihovo poslanstvo in delo. Na obisku kmetije so si lahko otroci ogledali živali in na konkreten način spoznali predelavo živilskega produkta do izdelka (mleko–sir, skuta, jogurt …). Na dvorišču vrtca se nam je predstavil sadjar s svojo opremo in nam pomagal pri obiranju in pobiranju jabolk. Le-ta so po njegovih besedah najbolj zdrava. Pozneje smo iz njih naredili tudi čežano in jabolčne krhlje. V tednu, ko uživamo tradicionalni slovenski zajtrk, pa nas je obiskal čebelar. Predstavil nam je delo in opremo čebelarja in nam razložil pomen čebel za obstoj človeka. Kasneje smo si ogledali še čebelnjak in se z medom tudi posladkali.
V vrtcu se že dve leti trudimo in skrbimo za zelenjavne gredice in zeliščni vrt. V jeseni smo že pobrali prve pridelke in z lastnim trudom spoznali pot od semena do ploda. Otroci so posejali, potem pa zalivali, pleli in skrbno pazili, da so bile gredice urejene. Trud je bil poplačan z zdravimi plodovi, ki so jih pripravili in pojedli.

Slika 1: Obisk "kmeta"

Slika 2: Pobiranje sadja

Ker se v našem vrtcu zavedamo, da je za zdrav razvoj otrok zelo pomembno tudi gibanje, smo tekom leta imeli veliko gibalnih aktivnosti. Dnevno smo poskrbeli za gibanje na svežem zraku. To smo dosegli preko sprehodov po kraju ter skozi igro v gozdu in na travniku. Otrokom smo ponudili razvijanje gibalnih veščin na poligonih, s štafetnimi ter različnimi gibalnimi igrami z uporabo raznolikih pripomočkov in igral.

V mesecu oktobru smo se vključili v vseslovensko akcijo Simbioza giba. S pomočjo članov društva Šola zdravja smo preživeli gibalni dopoldan s starimi starši.

Vključili smo se tudi v množični tek otrok Začni mlad, tekmuj pošteno in si prislužili priznanje.

Slika 3: Naravni poligon

Slika 4: Poligon v igralnici

Gibanje je v našem vrtcu vedno v ospredju.

Tudi vzgojiteljice smo se na tem področju izobraževale in dopolnjevale že utečeno prakso. V dejavnosti smo vključile tudi pripomočke, ki smo jih izdelale same iz najrazličnejših odpadnih materialov. Uporabile smo prazne embalaže, ki smo jih okrasile, prazne plastenke smo napolnile s peskom, na okno smo prilepile samolepilno folijo, v katero so otroci ciljali časopisne kepe, na tla smo jim postavile »stezo« z obrisi rok in nog, … Vodilo nam je bila igra v povezavi z gibanjem in učenjem.

Ob vseh gibalnih dejavnostih pa smo vključile še glasbo, različne umirjene igre, masaže.

Slika 5: Masaža

4. ZAKLJUČEK

Otroci so skozi projekt dobili izkušnje in znanje o lokalni pridelavi hrane, o pomenu samooskrbe in o zdravih prehranjevalnih navadah. Poleg tega so dobili tudi izkušnje o gibanju v naravnem okolju in možnostih za zdrav način življenja.

V tem šolskem letu nam kar nekaj načrtovanih aktivnosti ni uspelo izvesti, ker je posegel vmes korona virus. So pa otroci za različne aktivnosti poskrbeli kar od doma. Vzgojiteljice smo bile v stiku z njimi preko elektronske pošte. Ugotovili smo, da so otroci kljub karanteni skrbeli za svoje zdravje. Veliko staršev je namreč pošiljajo sporočila s fotografijami in videi o tem, kako preživljajo ta čas, in lahko povemo, da je bilo v slednjih opaziti veliko gibalnih aktivnosti (igra v gozdu, na travniku, vožnja s kolesi in poganjalčki, igre z žogo, ples ipd.).

5. LITERATURA

Eko akcijski načrt vrtca Most na Soči, šolsko leto 1019/20

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Orientacija v prostoru in na prostem

Lidija Roposa
Vrtec Sonček, Sv. Jurij ob Ščavnici
group2.osmsvs@guest.arnes.si

Naš vrtec stoji na prekrasnem mestu za otroke. Obdajajo ga širni travniki, gozdovi, jezero in sadovnjaki. Vsa ta okolica omogoča otrokom možnost za razvoj domišljije in čutnega doživljanja. Ker se danes obseg gibanja z razvojem in rastjo otrok zmanjšuje, kar je posledica današnjega tempa in stila, je vedno težje ponuditi otrokom vodeno gibalno dejavnost, ki bi jih dalj časa motivirala. Otroke pritegnejo drugačne, nevsakdanje dejavnosti, ki jim prinašajo nove izzive. Ena izmed takšnih dejavnosti je vsekakor orientacija v prostoru in na prostem.

Ključne besede: orientacija, narava, otrok, gibanje.

Abstract
Our kindergarten is placed in a wonderful place for children. It is surrounded by vast meadows, forests, a lake and orchards. All the surroundings give to the children many opportunities to develop imagination and sensory perception.
Because of today's quick tempo and style, child's movement decreases with their development and growth. Nowadays offering children activities that will motivate them for some time is very difficult. Children are attracted to different, unusual activities that bring them new challenges. One of many such activities is definitely orientation in space and outdoor.

Key words: orientation, nature, child, movement

1. UVOD

Z gibanjem otrok spoznava svoje zmožnosti, doživlja veselje, gradi zaupanje vase, hkrati dobi občutek ugodja in varnosti. Otrok z gibanjem tudi raziskuje, spoznava in dojema svet okrog sebe. Prav tako razvija občutek za ritem hitrosti, prostor in čas (Videmšek, Kovač 2001). Pri tem je naloga odraslega, da nudi otrokom ustrezne izzive, ki omogočajo otrokom, da se udeležijo gibalnih dejavnosti sproščeno brez strahu pred neuspehom. Odrasli otroka spodbuja, opogumlja, ga usmerja, popravlja, se z njim igra in se tudi sam uči. Otroke opazuje in naloge pripravi tako, da nekoliko presežejo njihovo trenutno stopnjo razvoja (Videmšek 2007). Z izvajanjem dejavnosti na prostem pa otroka seznanimo z lepoto in vrednostjo narave ter z odnosom do okolja in rastlin (Videmšek, Kovač 2001). Otroci, ki živijo v stiku z naravo in pridobivajo neposredne izkušnje skozi in z naravo so bolj srečni, bolj intelektualno in čustveno stabilni ter gibalno spretni.
Kadar otrokova potreba po gibanju ni zadovoljena, se kažejo posledice, kot so nemirnost, nespečnost, nemirno vedenje in celo agresivnost (Videmšek, Tomazini, Grojzdek 2007).

Otrok je ustvarjalen, ko išče svoje načine in poti za reševanje različnih gibalnih nalog in hkrati si razvija domišljijo za nove izzive (Videmšek, Pišot 2007).
V predšolskem obdobju so posamezna področja otrokovega razvoja – telesno, gibalno, spoznavno, čustveno in socialno – tesno povezana. Otrokovo doživljanje in dojemanje sveta temelji na informacijah, ki izvirajo iz njegovega telesa, zaznavanja okolja, izkušenj, ki jih pridobi z gibalnimi dejavnostmi ter gibalno ustvarjalnostjo v različnih situacijah (Marjanovič Umek 2010).

2. METODE

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne metode dela: opazovanje, pripovedovanje, pogovor, razgovor, eksperimentiranje, lastno aktivnost, predvidevanje, sklepanje, raziskovanje, aktivno učenje in igro.
Namen projekta je bil otroke pritegniti h gibanju s pomočjo drugačnih, nevsakdanjih gibalnih dejavnosti. Področje gibanja se je povezovalo tudi z drugimi področji kurikuluma. Poudarek pa je bil predvsem na orientaciji v prostoru in na prostem.

Cilji:

- izkoriščanje možnosti na področju gibanja (orientacija v prostoru in na prostem);
- premagovanje ovir s pomočjo lastne iznajdljivosti;
- pridobivanje zaupanja v gibalne sposobnosti in doživljanje ugodja v gibanju;
- otrok išče, zaznava in uporablja različne možnosti rešitve problema;
- spoznavanje in razumevanje izrazov za opisovanje položajev predmetov (na, v, pred, pod, za, spredaj, zadaj, zgoraj, spodaj, levo, desno…).

3. REZULTATI

Od naše igralnice do umivalnice je dolg ozek hodnik, ki je otroke vsakodnevno spodbujal k teku. V mesecu novembru sem zjutraj postavila po tem hodniku ovire. Otroci so morali skozi vse te ovire, če so želeli priti do umivalnice. Na koncu hodnika je bila postavljena A – lestev, ki marsikateremu otroku predstavlja velik izziv. Vsi otroci so premagovali ovire po lastnih gibalnih zmožnostih. Večina otrok je ovire premagovala brez večjih težav. Nekateri otroci so

določene ovire obhodili ali pa so prosili za pomoč odraslo osebo. Vsi otroci so bili na koncu ovir zelo veseli, saj so prišli na željeni cilj. Ko sem ovire odstranila so bili otroci zelo žalostni in so spraševali kdaj bodo spet postavljene na hodniku.

Ovire na hodniku

Naslednji mesec sem na tla nalepila raznobarvne trakove, po katerih so otroci hodili ali jih preskakovali. Vsak otrok je poiskal svoj gibalni način. Ker so bili ti trakovi otrokom zelo zanimivi so še sedaj v pomladnih mesecih polepljena tla. Odkar so se pojavile na hodniku ovire in raznobarvni trakovi, otroci po njem več ne tekajo.

Naslednji velik izziv je bil orientacijski pohod. V jutranjem krogu sem s pomočjo ročne lutke želvice Albince, otroke seznanila z zgodbo, v kateri želvica pohajkuje naokrog in nekje izgubi svojo rutico. »Želvica Albinca« je pokazala otrokom zemljevid poti po kateri je hodila in jih prosila za pomoč. Najprej smo si vsi skupaj podrobno ogledali zemljevid ter se odpravili na orientacijski pohod.

Zemljevid poti

Želvica Albinca

Po poti smo se večkrat ustavljali, pogledali na zemljevid, ugotavljali kje se trenutno nahajamo ter prepoznavali simbole na zemljevidu in se pogovarjali o pomembnih stavbah v našem kraju (pošta, občina, kulturno središče, cerkev, avtobusna postaja…). Ko smo prispeli na cilj smo ugotovil, da se Albinčina rutica skriva v sadovnjaku. Rutico smo našli ob zaboju jabolk. Nato smo se z rutico in jabolki odpravili proti vrtcu. Ko smo jabolka dobro umili, smo jih narezali na krhlje in jih posušili v aparatu za sušenje sadja. Po končani dejavnosti je sledila evalvacija orientacijskega pohoda. Otroci so strnili svoje vtise, povedali so kaj jim je bilo najbolj všeč na samem pohodu. To je bila najdena rutica in zaklad »zaboj jabolk«.

Naslednje jutro smo se s posušenimi krhlji vsi posladkali.

Polaganje krhljev na mrežo

4. DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

Večina otrok uživa v gibanju in se z veseljem vključuje v spontane in vodene dejavnosti. Prav tako gibalne dejavnosti pri otrocih dosegajo visoko stopnjo zainteresiranosti. Otroci zelo radi pomagajo in aktivno sodelujejo pri pripravi prostora, nošenju rekvizitov in pospravljanju prostora. Gibalne dejavnosti so prilagojene starostnemu obdobju. Doseženi cilji se kažejo pri uspešno opravljeni nalogi, pri iznajdljivosti otrok pri reševanju nastalih gibalnih problemov, spoznavanju in sodelovanju v skupini, pri medsebojni pomoči in športnem obnašanju. Pridobljene izkušnje in spoznanja so bila pozitivna. Otroci so si pri teh dejavnostih pridobili socialne vrednote.

5. LITERATURA

Videmšek M., Pišot R. (2007). Šport za najmlajše. Ljubljana: Fakulteta za šport.

Videmšek M., Tomazini P., Grojzdek M. (2007). Gibalne igre z improviziranimi pripomočki. Ljubljana, Studio Print, d.o.o.

Marjanovič Umek, L. idr. (2010). Otrok v vrtcu. Obzorje, Maribor.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo.

Lokalno hrano jem, se gibam in zdravo živim

Darja Perdih
Vrtec Mavrica Trebnje
darja.perdih@vrtec-trebnje.si

Biti vzgojitelj je poslanstvo, ki nam omogoča, da otroke vzgajamo in izobražujemo v samostojne in odgovorne ljudi. Zdravje je za človeka največja vrednota, zato je pomembno, da začnemo otroke že zgodaj vzgajati, kako je potrebno skrbeti za svoje zdravje in dobro počutje. Če jim uspemo že v otroštvu in zgodnji mladosti privzgojiti zdrav način življenja, jih bo to spremljalo tudi v odrasli dobi.
V prispevku bom predstavila dejavnosti, ki smo jih izvedli v okviru projekta z naslovom Z lokalno predelano hrano in gibanjem do krepitve našega zdravja. Namen projekta je bil, da ozavestim otroke o pomenu pridelovanja in uživanja lokalno pridelane prehrane, vsakodnevnega gibanja na prostem in osebne higiene.
Ključne besede: zdravje, lokalno pridelana hrana, gibanje, osebna higiena.

Abstract
To be a kindergarten teacher is a mission that enables us to educate children as independent and accountable people. Health is the biggest value for a human. Therefore, it is important to raise children early on how to take care of their health and well-being. If we manage to awaken awareness about a healthy lifestyle in children as early as in their childhood and early youth, it will follow them in adulthood too.
In the paper, I will present the activities we performed within the framework of the project titled With Locally Grown Food to Strengthening Our Health. The purpose of the project was to raise awareness in children about the significance of growing and eating locally grown food, everyday exercise outdoors, and personal hygiene.
Key words: health, locally grown food, exercise, personal hygiene.

1. UVOD

Čas, v katerem živimo, daje otrokom premalo informacij o tem, zakaj je lokalna pridelana hrana kakovostnejša in bolj zdrava od tiste, ki jo kupimo v trgovini, kot tudi zakaj je gibanje bolj koristno za zdravje kot bivanje v zaprtem prostoru in gledanje televizorja.
Otroci potrebujejo hranljiva živila, telesno aktivnost in počitek za optimalno rast in razvoj. (Gavin, Dowshen, Izenberg, 2007, str. 12).
Otroci, ki nimajo privzgojene skrbi za svoje zdravje in ki niso dovolj telesno aktivni, imajo večje možnosti, da jih že v najstniških ali zgodnjih odraslih letih presenetijo zdravstvene težave (Škof, 2010. str. 22).
Kot vzgojiteljica se zavedam, da je vrtec tisti, ki pripomore k temu, da si otroci pridobijo dobre navade glede prehranjevanja in gibanja na prostem (Dolar Bohovec, Brega Golobič 2004, str. 58). Zato sem projektu posvetila veliko časa in vse dejavnosti načrtovala na podlagi predznanja otrok.

2. METODA

Pri delu sem uporabila metode dela:

- opazovanja,
- pogovora,
- eksperimentiranja,
- pripovedovanja,
- razlage,
- demonstriranja,
- lastne aktivnosti otrok.

Pri izbiri dejavnosti sem stremela k dosegi ciljev, da otrok spozna pomen:

- zdrave in nezdrave prehrane in načine, kako določeno hrano pridelamo,
- kako hrana vpliva za naše zdravje in naše dobro počutje,
- gibanja in bivanja v naravi,
- osebne higiene

(Kurikulum za vrtce. 1999).

3. DISKUSIJA

3.1 Dejavnosti s področja lokalne predelane hrane

S pomočjo različnih pravljic smo spoznavali zdravo in nezdravo prehrano in posledično spoznali, kako hrana vpliva na naše zdravje in dobro počutje.

Obeležili smo tradicionalni slovenski zajtrk. Zajtrkovali smo dobrote od lokalnih proizvajalcev (kruh, maslo, med, mleko, jabolko). S pomočjo stolpčnega diagrama smo ugotovili, da le peščica otrok zajtrkuje, preden pride v vrtec.

Obiskali smo bližnjo kmetijo, kjer je gospodar otrokom predstavil pomen reje domačih živali ter jih seznanil s postopkom pridelave moke in krompirja. Pogovarjali smo se, kaj lahko pripravimo iz moke, krompirja in mleka in zakaj je doma pridelana hrana boljša kot tiste, ki jo kupimo v trgovini.

Iz lokalno pridelanih sestavin smo pripravili krompirjeve svaljke, jabolčni zavitek in jabolčni sok. Prehrano smo razvrščali na zdravo in nezdravo. Otroci so pripovedovali, kaj radi jedo (bel kruh, mlečni gres, čips, bombone, Nutello, pico, čokolado, piškote, torto, hrenovke, zelenjavo, kosmiče, krofe) in česa ne marajo (solate, paradižnika, kakija, mesa, jabolk, kivija, mlečnega zdroba, paprike, črnega kruha). V igralnici smo pripravili mini vrtiček, v katerega smo posejali solato in posadili fižol. Otroci so skrbeli in vsakodnevno opazovali rastline ter tako spoznali, kako lahko sami pridelamo svežo zelenjavo.

3.2 Dejavnosti s področja gibanja

Dan v našem oddelku smo začeli in ga še vedno začnemo z gibanjem. V igralnici smo se razgibavali ob glasbi, plesu, različnih gibalnih, rajalnih, elementarnih igrah in s pomočjo različnih rekvizitov. V telovadnici smo razvijali naravne oblike gibanja, ravnotežje in koordinacijo celega telesa. Veliko časa smo preživili v gozdu, kjer so otroci samoiniciativno preizkušali in razvijali svoje gibalne spodobnosti in svoja čutila, se sproščali ob naravnih zvokih in se hkrati nadihali svežega zraka. Na prostem smo bivali ob vsakem vremenu.
S pomočjo gibalne piramide, ki smo jo izdelali, so otroci utrdili svoje znanje o pogostosti in oblikah gibanja, ki so vsakodnevno potrebne za naše dobro počutje in zdravje.

3.3 Dejavnosti s področja osebne higiene

Pogovarjali smo se o pomenu higiene rok pred pripravo hrane in njenim uživanjem. S pomočjo pravljic so otroci spoznali, da se veliko bolezni prenaša z neumitimi rokami. Medse smo povabili medicinsko sestro iz zdravstvenega doma, ki nam je prikazala pravilno umivanje rok. Otroška spoznanja smo prenesli v prakso in tako ves čas posvečali veliko pozornost umivanju rok (prej jedjo, po jedi, po prihodu iz gozda in igrišča, pri pripravi zdravih obrokov).

4. DISKUSIJA

Pred začetkom projekta, med potekom in na koncu sem preverjala otrokova znanja preko kviza z naslovom Bodimo fit. Vprašanja so vključevala teme, ki so ključne za ohranjanje našega zdravja in dobrega počutja (zdrava hrana, gibanje, higiena rok). Bila sem pozitivno presenečena. Otroci so razširili in nadgradili svoje predhodno znanje. Določeni posamezniki so sčasoma začeli uživati hrano, ki je prej niso želeli poskusiti, npr. solate, zelenjavnih juh, sadja, jogurta. Več otrok je začelo pred prihodom v vrtec zajtrkovati; izboljšali so gibalne sposobnosti; pridobili so kondicijo, vzdržljivost in samostojnost. Brez opozarjanja so si začeli umivati roke pred obroki.

4. ZAKLJUČEK

S projektom sem izredno zadovoljna, saj mi je v celoti uspelo doseči vse zastavljene cilje. Otroci so pokazali velik interes za vse dejavnosti, ki so otroke usmerjale k zdravemu načinu življenja. V prihodnjem bomo osvojena znanja še utrjevali. Tako bom otrokom omogočila, da ponotranjijo, kako lahko sami skrbimo za svoje zdravje.

5. LITERATURA

Dolar Bohovec, E. Breger Golobič, K. (2004). Šola in vrtec skozi ogledalo, priročnik za vrtce šole in starše. Ljubljana DZS

Gavin, M., Dowshen, S., Izenberg, N. (2007). Otrok v formi. Ljubljana: Mladinska knjiga Založba d. d.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport.

Škof, B. (2010). Spravimo se v gibanje; za zdravje in srečo gre. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Voda v različnem agregatnem stanju

Sandra Ravš Jakob
Vrtec Murska Sobota
sandra.ravs@gmail.com

Voda je v naravi lahko v trdnem (led), tekočem (voda) ali v plinastem (vodna para ali vodni hlapi) agregatnem stanju. Tekom šolskega leta so otroci preko različnih dejavnosti spoznavali vodo, pomen vode in njena agregatna stanja. Spoznali so, da je voda življenjskega pomena, za živali, rastline in za ljudi, ter da je z njo potrebno varčevati oziroma jo uporabljati zmerno. V skupini smo zato pripravili načrt za varčevanje z vodo. Z vodo smo eksperimentirali tako, da smo se je dotikali v vseh treh agregatnih stanjih. Z veseljem smo se lotili učenja in odkrivanja lastnosti vode.

Naš cilj je bil otrokom predstaviti poizkuse z vodo v različnem agregatnem stanju. Izhodišče za raziskovanja o vodi je bila radovednost otrok, da je voda otrokom blizu, jo opazujejo, se ob njej sprostijo, zabavajo in igrajo. Tema, ki smo jo izbrali, je bila otrokom zanimiva in hkrati poučna. Otrokom smo želeli na preprost in razumljiv način približati pomen vode in varčevanje z vodo. Otroci so imeli možnost raziskovanja in eksperimentiranja tako, da so sami prišli do ugotovitev in spoznanj o lastnosti vode.

Ključne besede: narava, voda, led, sneg, varčevanje, eksperimenti z vodo.

Abstract

In the nature, water is known to exist in three different states of matter: as a solid (ice), liquid or gas (steam or water vapour). During the past school year, the children got acquainted with water, its meaning and its states of matter through different activities. They learned, that water is of vital importance to all living things (to animals, plants and people) and that it needs to be used sparingly. With this in mind, our group planned how to economize on water. We experimented with water by touching it in all three of its states. Learning about water was done with a lot of joy.

Our goal was to present different experiments with water to the children. The basis for experiments was children's curiosity. We wanted them to get to know water, to observe it and to feel relaxed and have fun while playing with it, while also learning about its meaning and the necessity of using it economically in an easy way. The theme we were discovering was interesting and educational for the children. They had a chance to experiment and learn things themselves, so that they came to realisations about water's properties independently.

Key words: nature, water, ice, snow, watersaving, water experiments.

1. UVOD

Človeka in vodo že od davnine povezujejo močne vezi. V tem odnosu je človek še vedno v podrejenem položaju. Od vode so ljudje in ostala živa bitja na zemlji na različne načine odvisni. Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Pa vendar ja ta majhni del sveta neizmerno pisan in zanimiv. Vse kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Vse kar si želijo, želijo videti, z vsem kar jim je dosegljivo in se jim zdi dovolj priročno, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjena po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega. Iz vrtca naj se dejavnosti narave razširijo v okolico vrtca (Priročnik, Otrok v vrtcu, 2001).

V vrtcu želimo, da otroci v stiku z vodo uživajo in ustvarijo primeren odnos z njo in do nje. Otrokom starim od 2. do 4. leta , smo želeli zagotoviti varno in spodbudno učno okolje, kjer bodo imeli čas za raziskovanje. Pri tem smo jih poskušali voditi z odprtimi vprašanji, ki otroke spodbudijo k miselni aktivnosti. Skupaj smo ugotovili, kaj je voda in zakaj je pomembna, kako jo čim bolj varčevati ter spoznali njena različna agregatna stanja.

Menim, da je že v predšolskem obdobju zelo pomembno, kakšen odnos bodo razvili otroci do narave.

2. CILJI

Globalni cilji;

- Doživljanje in spoznavanje žive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnosti,
- Razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave.

Učni cilji;

V sklopu projekta smo si zastavili naslednje cilje:

- otrok preko igre in dejavnosti z vodo odkriva in spoznava lastnosti vode,
- otrok spoznava odnos med vzrokom in posledico,
- razvija si logično mišljenje in sklepanje pri eksperimentih z vodo,
- ob igri z vodo spoznava, da le ta za določen čas izhlapi oziroma se odtali,
- preko različnih zgodbic otrok spoznava pomen vode,
- napovedovanje dogodka »Kaj se bo zgodilo z vodo«,
- otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

3. METODE

Uporabljali smo naslednje metode;

- Pogovora,
- razlage,
- opazovanja,

- poslušanja,
- pripovedovanja,
- eksperimentiranja,
- primerjanja,
- lastne aktivnosti otrok.

Skrbeli smo, da so se otroci med raziskovanjem zabavali in bili vedno aktivni.

4. RAZPRAVA

V projekt so bili vključeni otroci starostne skupine od 2. do 4. leta. Dejavnosti so se odvijale v igralnici, na igrišču, v umivalnici in na terasi. Delo je potekalo individualno, skupno in v skupinah.

Otroci so opazovali in spremljali vodo v različni agregatnih stanjih. Na srečo je pozimi nekega dne zapadel sneg tako, da smo lahko opazovali sneg in led. Sneg in led smo prinesli v igralnico, kjer smo tipali in pri tem opazovali spreminjanje agregatnega stanja iz trdnega (kepe snega in ledene sveče) v tekočega. Ugotovili so, da je sneg in led mrzel, da jih zebe v roke, da se v toplem prostoru in v njihovih dlaneh stopi in nastane voda. Spoznali so odnos med vzrokom in posledico.

Drugi poizkus je bil z vodo v plastični plastenki. Otroci so od doma prinesli prazne plastenke. Najprej smo vodo, v umivalnici, natočili v lončke in jo prelivali iz lončka v lonček. Pri tem smo ugotavljali kakšnega okusa je, kakšnega vonja je in v kakšnem stanju je. Na koncu smo vlili v plastenke, ki so jih otroci prinesli od doma.

Slika 1.: Prelivanje vode

Slika 2.: Vodo vlijemo v plastično plastenko.

Večino plastenk smo odnesli na teraso, nekaj smo jih pustili v igralnici. Otroci so bili pri dejavnosti zelo aktivni in radovedni kaj se bo z vodo dogajalo.

Naslednji dan smo ugotavljali, kaj se je zgodilo z vodo zunaj na mrzlem in kaj z vodo v igralnici. Skupaj smo prišli do ugotovitve, da je voda zunaj zmrznila in da je mrzla. Voda, ki je ostala v

igralnici je ostala v istem agregatnem stanju, z njo se ni zgodilo nič - ostala je v tekočem stanju, njena temperatura pa je enaka temperaturi v igralnici.

Slika 3.: Primerjamo vodi, ki sta bili zunaj oziroma v igralnici.

Drugi dan smo vodo vlili v modele za ledene kocke in jih odnesli v kuhinjo kjer jih je kuharica dala v zmrzovalnik. Otroci so komaj čakali na rezultat, kaj se bo z vodo v modelih zgodilo. Naslednji dan smo opazili, da je voda v modelih za led zmrznila in so nastale ledene kocke. Otroci so ledene kocke opazovali, jih tipali, se z njimi igrali, risali.

Slika 4.: Tipamo ledene kocke.

Slika 5.: Opazujemo ledene koce in se z njimi igramo.

Igra z vodo v različnih agregatnih stanjih je bila zabavna in poučna. Ugotovili smo, da se voda pojavlja v različnih agregatnih stanjih. Ugotovili smo tudi, da voda pri nizkih temperaturah zmrzne, pri visoki se led oz. sneg odtali in nastane voda.

Spraševali smo se zakaj voda zmrzne, zakaj se voda odtali, zakaj je zunaj v plastenki voda bolj mrzla kot v igralnici, kako nastane led, pri tem pa smo napovedovali dogodke »Kaj se bo zgodilo z vodo«. Otroci so si razvijali logično mišljenje in sklepanje pri eksperimentih z vodo, ob igri z vodo so spoznali, da le ta za določen čas izhlapi oz. se odtali.

Preko različnih zgodbic so otroci spoznali pomen vode, kako lahko varčujemo z vodo, zakaj vse jo potrebujemo. Otroci so pridobili izkušnje, kako lahko sami in tudi drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Za zmerno uporabo vode v bodoče in s tem za povečanje varčnosti uporabe vode v umivalnici in v igralnici smo si naredili simbole, ki otroke spodbujajo k varčni uporabi vode. Pri tem smo se pogovarjali o tem, koliko vode po nepotrebnem steče pri vsakdanjem umivanju.

Odnos do vode je potrebno otrokom privzgojiti že v zgodnjem otroštvu, zato bomo nadaljevali z ozaveščanjem otrok o varčni rabi vode.

5. ZAKLJUČEK

Otroci so se aktivno vključevali v raziskovanje, pogovor in eksperimentiranje, oziroma v dejavnosti, ki smo jih izvajali preko šolskega leta. Bili so zelo radovedni in so radi sodelovali. Z vodo se otroci radi igrajo in je otrokom zelo blizu. Ugotovili so kako pomembna je voda, da moramo skrbeti za njeno čistočo in omejevati njeno porabo. Ugotovili so kako se voda spreminja v različna agregatna stanja.

Z ustreznim strokovnim delom in s spodbudami lahko pri otrocih privzgojimo duh velike ekološke ozaveščenosti.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport.
Bonita Searle-Barnes(1996), Ta čudovita voda, Ljubljana Založništvo Jutro.
Saan,A.:101 poskus z vodo. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana,2009.
Otrok v vrtcu, priročnik (2001).

Rastline ob reki Muri

Damjana Erjavec
Vrtec Beltinci, enota »Sonček« Dokležovje
dam.erjavec@gmail.com

Prispevek opisuje predstavitev projekta Rastline ob reki Muri, skozi katerega so otroci oddelka 3-6 let podrobneje spoznali Žlezavo nedotiko.

Ključne besede: reka Mura, rastline, Žlezava nedotika

Abstract

The article describes the presentation of the project Plants by the Mura river through which the children of the 3-6 years old department got to know the Impatiens glandulifera flower.

Key words: river Mura, plants, Impatiens glandulifera

1. UVOD

Vrtec Beltinci se nahaja v Prekmurju, občini Beltinci. Enota »Sonček« Dokležovje je ena izmed šestih enot vrtca Beltinci. Nedaleč stran teče reka Mura, ki nam nudi igralnico v naravi. Pot do reke Mure nas vodi skozi čudoviti gozd poln naravnih čutnih poti, različnih dreves, rastlin in živali. Dobro uro hoda z otroškimi koraki nas pripelje do reke Mure. V mesecu septembru smo ob dnevu brez avtomobila izvedli prvi jesenski FIT pohod. Med hojo skozi gozd smo opazovali predvsem rastline in tako je na pobudo otrok in strokovnih delavk začel nastajati projekt oddelka, ki smo mu dali naslov Rastline ob reki Muri.

Slika 1. Reka Mura.

Slika 2. Gozd ob reki Muri.

Slika 3. V gozdu.

Slika 4. Žlezava nedotika.

Skozi projekt smo uresničevali zastavljene cilje:

2. CILJI

Globalni cilj: Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.

Operativni cilji: Otroci pridobivajo spoštljiv in naklonjen odnos do narave. Otroci opazujejo, spoznavajo in raziskujejo rastline ob reki Muri. Otroci podrobneje spoznajo Žlezavo nedotiko.

3. METODE

- metoda igre,
- metoda opazovanja,
- metoda razgovora,
- metoda raziskovanja,
- metoda spodbude,
- metoda izkustvenega učenja.

4. DISKUSIJA

Diskusija z otroki, je potekala v mesecu septembru, na začetku projekta in v mesecu maju oz. marcu, pred koncem projekta. Na podlagi diskusije sem ugotovila, da otroci poznajo kar nekaj rastlin, ki rastejo v gozdu ob reki Muri. Največ zanimanja pa so otroci pokazali ob opazovanju »murskih rož« kot jih je poimenoval eden od otrok, ki jih je ob reki Muri veliko.

Najprej smo obiskali potujočo knjižnico in si izposodili strokovno literaturo. Ob listanju knjig so otroci našli fotografijo z »mursko rožo« pod katero je bilo zapisano ime Žlezava nedotika. Skupaj smo izdelali opazovalni list, ki je vseboval naslednje elemente: dan opazovanja, letni čas, vrsta rastline, čas opazovanja, število in barva cvetov, žuželke, kdo od otrok je opazoval. Enkrat tedensko smo hodili v gozd in opazovali Žlezave nedotike. Otroci so rastline primerjali

po velikosti, barvi in številu cvetov, jih preštevali, merili, risali skice, jih likovno upodabljali, izdelovali iz plastelina in odpadnih materialov.

Slika 5. V potujoči knjižnici.

Slika 6. Opazovanje in raziskovanje.

Slika 7. Jesen.

Slika 8. Zima.

Kaj so otroci vedeli povedati o Žlezavi nedotiki v mesecu septembru: to so »murske rože«, zrastejo zelo visoko, če se jih dotaknemo počijo in padejo ven črne kroglice, zelo dišijo, okrog njih je veliko čebel in drugih žuželk.

S pomočjo opazovalnega lista smo ugotovili rast in cvetenje Žlezave nedotike od jeseni do pomladi. V mesecu septembru smo našli polno cvetov bele, roza in vijolične barve. V mesecu oktobru že nekoliko manj cvetov in več plodov s semeni bele in črne barve. V novembru le nekaj cvetov in plodov. V mesecih decembru, januarju in februarju pa le suha polomljena stebla.

Ob koncu projekta, ki smo ga morali žal zaključiti v mesecu marcu so otroci povedali: Žlezava nedotika izhaja iz Srednje Azije, natančneje iz Himalaje, zraste lahko do dveh metrov visoko, cvetovi so bele, roza in vijolične barve, so zvončaste oblike, močno dišijo, je medonosna rastlina, steblo je mesnato in v sredini votlo, podolgovati zeleni plodovi ob dotiku počijo in iz njega se vsujejo črna semena, ki letijo na vse strani, je enoletnica. Otroci so sklepali, da bodo spomladi iz semen zrasle nove rastline. Ob ponovni vrnitvi v vrtec, bomo preverili ali so imeli prav.

Slika 9. Vijolični cvetovi.

Slika 10. Beli cvetovi.

Slika 11. Izkustveno učenje.

Slika 12. Plod s semeni.

5. ZAKLJUČEK

Reka Mura z okolico otrokom ponuja nekaj neprecenljivega. Ponosni smo, da je del nas, saj je pravi zaklad biotske raznovrstnosti. Je reka, ki živi z nami, za nas in mi živimo z njo.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport, Ljubljana.
Katalinič, D. (2014). Ščepec zdravilnih travniških rastlin bližnjega okolja Eko – Fiskars, Logatec.
Bedjanič, M., Urbanek, J. (2002). Naravovarstvena prizadevanja za ohranitev biotske raznovrstnosti ob reki Muri, Ljubljana.
Jennings, T. (2010). Mladi raziskovalec – male živali. Tehniška založba Slovenije.

Ptički so lačni

Sonja Ambrožič
Vrtec Radovljica
sonja.bernik@gmail.com

Vrtec Radovljica je sestavljen iz osmih lokacijskih enot. Vrtec že nekaj let načrtuje, izvaja in se vključuje v dejavnosti programa Ekošole skozi celo šolsko leto. Enota Radovljica in njena najmlajša skupina Mucki so se skozi celo leto posvečali EKO vsebinam. Živali otrokom vzbujajo posebno zanimanje. Otrok v zgodnjem otroštvu še ne govori, vendar že opazuje svet okrog sebe. Prva opazovanja narave so zato največkrat namenjena živalim v bližnji okolici. Z opazovalno-raziskovalno dejavnostjo smo otrokom omogočili dejavnosti v njihovem okolju. Največ pozornosti so otroci v skupini namenili prav opazovanju ptic, ki se pojavijo na ograji terase. V prispevku so opisane raiskovalno-naravoslovne dejavnosti opazovanja, raziskovanja in skrbi za ptice. Pridobivanje novih znanj je potekalo na konkretnih izkušnjah vsakega posameznika. Spoznavanje in doživljanje narave, primerno razvojni starosti otrok, je vplivalo na pozitiven razvoj samoiniciativnosti in samozavesti.

Ključne besede: otrok, zgodnje otroštvo, raziskovalno-naravoslovne dejavnosti, opazovanje.

Abstract
Kindergarten Radovljica consists of eight location units. For several years, the kindergarten has been planning, implementing and participating in the activities of the Eco-School program throughout the whole school year. The Radovljica unit and its youngest group Mucki devoted themselves to ECO content throughout the whole year. Animals are of special interest to children. The child does not speak in early childhood, but already observes the world around him. The first observations of nature are therefore mostly intended for animals in the vicinity. With the observation-research activity, we enabled the children to do activities in their environment. The children in the group paid the most attention to the observation of birds that appear on the fence of the terrace. The article describes the research and natural science activities of bird watching, research and care. The acquisition of new knowledge was based on the personal experiences of each individual child. Getting to know and experiencing nature, appropriate to the developmental age of children, influenced the positive development of self-initiative and self-confidence.

Key words: child, early childhood, research-natural activities, observation.

1. UVOD

Na ograjo terase pred igralnico večkrat prileti kakšna ptica. Največkrat se je to dogajalo, ko smo z otroki sedeli za mizo in jedli kosilo. Enoletnik je neki dan opazil vrabčka, ki skače po ograji in kljuva. Obrnil se je k nama in naju s kretnjami prepričal, da sva pogledali ven. Odzvali sva se z besedami: »Vrabček, nas je prišel pogledat.« Otrok je pokazal na svoja usta. »Si še lačen?« sva ga vprašali. On pa je pokazal na ptička. Vprašali sva: »Kaj pa bo jedel ptiček?« Otrok je pokazal na krompir v svojem krožniku. V lonček smo položili košček krompirja in rozino ter ga odnesli na teraso. Vrabček se je ustrašil in odletel stran. Vendar je dogodek le spodbudil zanimanje za dogajanje na naši terasi. Pojavilo se nama je vprašanje - kako tem najmlajšim predstaviti ptice, ki priletijo na našo ograjo. Odgovor sva našli v teoriji: »Raziskovalni pristop igra torej tudi pri uvajanju zgodnjega naravoslovja veliko vlogo. Otrok je postavljen v vlogo raziskovalca, ki v didaktični situaciji raziskuje ter išče odgovore na problemska vprašanja, ki so sestavni del njegovega življenja. Tak raziskovalni pristop uresničuje pomembne vzgojno-izobraževalne cilje, razvija intelektualne sposobnosti, znanstveno mišljenje in spodbuja iznajdljivost v problemskih situacijah. Učence motivira za učenje, saj je raziskovanje povezano z realnim okoljem (narava) in izkušnjami otrok. Spodbuja kritičnost, navaja na objektivnost ter oblikuje relativen odnos do resnice« (Cencič in Cencič, 2002, »cit. po« Petek, 2012, str. 104-105).

Naš namen je skozi igro spoznati ptice, ki so priletele na našo ograjo terase, ugotoviti, zakaj tja pridejo, in poskrbeti za njihov dobrobit. Sledili smo naslednjim ciljem: razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave; otrok spoznava besedo, knjigo kot vir informacij; razvijanje prstnih spretnosti oziroma finomotorike; sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja (Kurikulum, 1999).

2. METODE

Pri delu sva uporabljali različne metode dela. To so bile: metoda opazovanja, metoda raziskovanja, metoda poslušanja, metoda aktivnega učenja in metoda pogovora. Omenjane metode so se v dejavnostih prepletale in omogočale otrokom aktivno učenje.

3. REZULTATI

Ptice so se na terasi pojavljale vse pogosteje. Otroško navdušenje nad njimi se je krepilo. Skupaj smo jih spoznavali skozi različne dejavnosti.

3. 1. Opazovanje živali

Za lažje opazovanje živali smo v igralnici s semeni napolnili leseno ptičjo hišico. Obesili smo jo na mesto, ki se vidi skozi okno naše igralnice. Naše opazovanje se je nadaljevalo tudi na sprehodih. Na enim izmed njih smo opazili vrane. V gozdu in na prostem smo poslušali petje ptic in jih opazovali.

Slika 1: Priprava krmilnice

Slika 2: Opazovanje vran

3. 2. Ptice v literaturi

Začeli smo z iskanjem ptic v literaturi. S pomočjo knjig so otroci prepoznali ptice, ki prihajajo na našo teraso in v ptičjo hišico. Prebrali smo pravljico Razvajeni vrabček Svetlane Makarovič (2008). Otroci so prisluhnili tudi ljudski pravljici o Sraki in slovenski ljudski pesmici Sinička.

3. 3. Spoznavanje in prepoznavanje ptic

Za lažje prepoznavanje ptic smo izdelali notranjo opazovalnico iz fotografij ptic. Otroci so si večkrat ogledali fotografije ptic. Začeli so tudi z oponašanjem srake, siničke in vrabčka. Lastnosti ptic smo spoznavali in razlikovali tudi ob sestavljanju ptičjih sestavljank. Otrokom sva pripravili sestavljanke ptic. Slike ptic so bile iz dveh delov.

Slika 3: Notranja opazovalnica iz fotografij

Slika 4: Ptičje sestavljanke

3. 4. Skrb za živali

Redno smo vsak dan opazovali našo krmilnico in jo po potrebi napolnili s semeni. Otroci so za ptice pripravili semena, ki smo jih zalili s stopljeno kokosovo mastjo. Lončke smo postavili v zmrzovalnik in tako pripravili ptičje pogače. Obesili smo jih na mirno mesto na ograji. Ko smo opazovali, kaj se s pogačami dogaja, smo videli, kako jih ptički kljuvajo.

Slika 5: Obešanje ptičje pogače

4. ZAKLJUČEK

Skupina je postala pozornejša na dogajanje v naravi, ptice so otroci prepoznavali in naju nanje tudi opozarjali. Vsi otroci so na koncu znali oponašati zvok vrabčka, siničke in srake. Otroci so skozi dejavnosti razvili naklonjen odnos do ptic. Novo znanje so pridobivali skozi vsa področja kurikula. Proces aktivnega učenja je potekal z raziskovanjem. Skupaj smo spoznali nekaj ptic, ugotovili, da prihajajo k nam po hrano, spoznali, kaj ptice jedo, in jim pripravili hrano.

5. LITERATURA

Petek, Darja, 2012. Zgodnje učenje in poučevanje naravoslovja z raziskovalnim pristopom v Reviji za elementarno izobraževanje št. 4. Pridobljeno (7.5.2020) s svetovnega spleta: https://search.proquest.com/openview/d87c89448cba0fb2fe8517cf01dcf90c/1?pq-origsite=gscholar&cbl=1316364

Kurikulum za vrtce. Predšolska vzgoja v vrtcih. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Makarovič, Svetlana (2008). Svetlanine pravljice. Dob pri Domžalah: Miš.

Prenizko nebo

Nina Zrimšek
Vrtec Ciciban, Ljubljana
zrimseknina@gmail.com

Večina ljudi je že močno zaskrbljena zaradi posledic podnebnih sprememb. Namen tematskega sklopa Prenizko nebo pri otrocih razvija zavedanje in občutljivost nanje. Otroci so skozi doživetja strukturiranih dejavnosti celotne teme postopoma spoznavali pojme in pojave s področja vremena in vremenskih pojavov. S pomočjo razvojno-procesnega pristopa in aktivne vloge otrok so bili otroci aktivni pri vključevanju in participiranju pri dejavnostih, ki so bile načrtovane skozi igro. Pri tem je bilo otrokom zagotovljeno dovolj časa, prostora, časa, materiala, sredstev za raziskovanje, pridobivanje in poglabljanje znanja. Dejavnosti so bile vedno prilagojene posameznikom, ki so lahko nadgradili svoje vedenje. Otroci so doživljali in spoznavali živo in neživo naravo v vsej njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih. Udeleženci so bili notranje motivirani, zaradi zanimanja in lastne aktivne udeležbe.

Ključne besede: podnebne spremembe, predšolski otrok, aktivna udeležba, vremenski pojavi

Abstract
Most people are already deeply concerned about the consequences of climate change. The purpose of the thematic set "Too Low Sky" (slow. translation: Prenizko nebo) develops children's awareness and sensitivity to this topic. Through the experiences of structured activities of the matter, the children gradually learned about concepts and phenomena from the field of weather and weather phenomenons. Using a development-process approach and the active role of children, the children were engaged by participation in activities planned through play. By doing so, the children were provided with sufficient time, space, time, materials, resources for research, acquisition and deepening of knowledge. Activities were always tailored to individuals that enabled them to upgrade their behaviour accordingly. The children experienced living and non-living nature in all its diversity, connection, constant change and aesthetic dimensions.
The participants were internally motivated due to their personal interest and their own active participation.

Keywords: climate change, preschool child, active participation, weather phenomenons.

1. UVOD

Učenje z raziskovanjem in reševanje problemov odprtega tipa je ključno v današnjem času v vzgoji in izobraževanju. Maxim (1997) definira raziskovanje kot strategijo participativnega učenja, kjer gre za reševanje problemov. Pri tem želimo ohraniti radovednost otrok, trajen interes za znanje in oblikovati sposobnosti, ki so potrebne za samostojno reševanje problemov. Raziskovanje daje prednost procesu pred produktom, kjer si otroci izgradijo novo znanje glede na lastne sposobnosti in znanja. Celoten proces učenja preko igre pa je potrebno dokumentirati, kjer lahko vzgojitelji vsakodnevno evalvirajo delo in s tem »razume«, kako otrok razmišlja, kakšno je njegovo znanje, kako si razlaga svet, kakšne ima ideje/zamisli, kakšni so njegovi interesi/želje/pričakovanja, kako rešuje posamezne probleme (Turnšek 2009, 209-233).

2. METODE IN RAZPRAVA

Tematski sklop sem načrtovala in izvajala v skupini otrok v obdobju od 6. 1. 2020 do 31. 3. 2020. Skupino sestavlja 21 otrok, med 3. in 5. letom starosti, od tega 8 fantov in 12 deklet. Naše raziskovanje, spoznavanje in zavedanje podnebnih sprememb je potekalo v matični sobi, telovadnici in v okolici vrtca. V nadaljevanju želim opredeliti celoten sklop in potek aktivnosti z motivacijskim in glavnem delom aktivnosti, katere bodo strukturirane po posameznih področjih Kurikula. V glavnem delu bom izpostavila najpomembnejše.

2.1 Motivacijski del

Zavedam se, da je uvodni del bistvenega pomena za spodbuditev interesa, zanimanja, notranje motivacije pri otrocih. Skozi izmišljeno dramsko igro “Sprehod v dežju” sem prikazala vlogo deklice na poti v vrtec brez dežnika in v supergah v dežju, v drugi situaciji pa deklico z obutimi škornji in odprtim dežnikom, kjer se med potjo zabava, smeje in skače po lužah. Z otroki smo skozi simbolno igro podoživeli obe situaciji skozi metodo igre. Ob tem smo se pogovarjali o čustvih, doživaljanju posamezne situacije, občutkih, zaznavanju ... Želela sem, da se otroci vživijo v vlogo in pripovedujejo o doživljanju situacije. Vsekakor jim je bilo sprva težko, ampak ob postavljanju odprtih vprašanj, so hitro razumeli moja pričakovanja. Otroci so ugotovili, da je odlično poznati vremensko napoved in se ustrezno pripraviti za v vrtec. S pomočjo odprtih vprašanj sem jih spodbudajala, da razmislijo, kje bi lahko izvedeli, kakšno vreme bo naslednji dan. Pri naslednji dejavnosti smo si ogledali vremensko napoved (RTV4) na televiziji, pred ogledom nisem otrokom podala nikakršnih navodil, ker me je zanimal njihov odziv na videno. Pri tem sem si oblikovala njihovo doseženo vedenje o vremenskih pojmih, kar mi je pomagalo pri nadaljnjem načrtovanju dejavnosti. V drugem delu smo si še enkrat ogledali vremensko napoved po delih, kjer smo se o posameznih simbolih pogovorili (vremenski simboli, napoved vremena).

2.2 Matematika

Na matematičnem področju smo razvrščali vremenske pojave po eni ali dveh spremenljivkah v različne prikaze: drevesni, Carrollow in Vennov diagram. Reševali smo zabavne naloge, kjer smo preštevali kapljice, pobarvali dežnik z ustreznimi barvami, šteli pike na dežniku in jim dorisali potrebno število. Pri dejavnosti o vremenskih nesrečah smo se pogovarjali o vzrokih in posledicah vremenskih pojavov. Otroci so razvijali razumevanje vzroka za nek dogodek in posledice, ki jih dogodek prinese, npr. toča lahko polomi naše prideljke na vrtu.

2.3 Umetnost

Otroke sem spodbujala k umetniški dejavnosti, kjer sem želela, da doživljajo in spoznavajo umetniške jezike. Uporabljali smo različne tehnike za risanje, slikanje, tiskanje, lepljenje, konstruiranje, modeliranje, oblikovanje.

2.4 Jezik

Izhodiščna slikanica z naslovom Prenizko nebo (Bestwick, A.) ima zares globoko vsebino, ekološko in globalno naravnano na izredno prijeten način s kvalitetnimi ilustracijami. Otroci so ob poslušanju in pripovedovanju pravljic razvijali zmožnost domišljijske rabe jezika. Otroke sem motivirala za razmišljanje in domišljijsko pripovedovanje, npr. o vetru: kaj je to, kako nastane, kje se skriva, ko ne piha id. Raziskovali smo načine, kako lahko veter naredimo kar v igralnici. Upoštevala sem ideje otrok in jih preizkusili, npr. sušilec za lase, premikanje knjige, vrtenje okrog svoje osi. Nadaljevali smo s pihanjem s slamico. Ob pihanju pa posledično razvijali naša govorila – odlična vaja za artikulacijo.

2.5 Narava v povezavi z družbo

S področja naravoslovja smo izvedli kar nekaj poskusov. Eksperimente sem izvedla frontalno, kjer sem otroke povabila k napovedi in kasneje rezultatu opaženega. V nadaljevanju so otroci eksperimente izvedli samostojno. Opazila sem, da so otroci že veliko vedeli o požaru v Avstraliji, ki je v tistem času izbruhnil, zato smo se v nadaljevanju osredotočili na naravne nesreče. Kritično sem izbrala posnetke poplave, požara, potresa in toče, katere sem jim prikazala na video predstavitvi. Ob njih smo se pogovorili, zakaj pride do naravne nesreče, kako je potrebno v določeni situaciji reagirati. Vsakodnevno smo opazovali vreme in ga s simboli zapisovali v graf. Otroci so simbole samostojno narisali s pomočjo opazovanja legende v časopisu.

2.6 Gibanje

Na področju gibanja sem jim skozi različne metode in oblike dela preoblikovala gibalne igre in jim dodala slednjo vsebino. Izvedli smo tudi odlično metodo igre kroženja vode, kjer smo skozi zgodbo in gibanje spoznavali kroženje vode v naravi. Sprehodi v okolico vrtca so imeli različne cilje: opazovanje okolice, opazovanje in spoznavanje ekološkega otoka, razvrščanje smeti, pridobivanje na kondiciji ... Večkrat smo se ustavili tudi na

betonskem igrišču pri šoli, kjer smo se igrali gibalne igre v povezavi z vremenskimi pojmi.

3. RAZPRAVA

Podatki o vremenu na vremenski napovedi so bili idealni za pogovor o pojmih, razlagi in pripovedovanju. Ugotovila sem, da večinoma otroci s starši spremljajo vremensko napoved preko televizije in telefona. Ugotovitve kažejo na dejstva, da otroci vsekakor veliko odnesejo od obravnavane teme, si zapomnijo zelo veliko in zmorejo pravilno pojme uporabiti v kontekstu pogovora. Seveda se kažejo razlike med otroki glede na starost in zmožnost razumevanja, pri tem se je potrebno zavedati heterogenosti skupine. Ugotovila sem, da mi je bilo za načrtovanje najzahtevnejše občutljivo izbrati posnetke naravnih nesreč za otroke za video predstavitev.

4. ZAKLJUČEK

Tematski sklop je bil izredno bogat z vsebinami, raznolikimi metodami dela in oblikami, z otroki smo dnevno uživali v izvedbi in ponovnem načrtovanju za naslednji dan. Otroci so spoznavali in raziskovali skozi razvojno-procesni pristop z aktivnim učenjem, kar je posledično prineslo k dejstvu, da so se veliko naučili, novega spoznali in razvili svoje sposobnosti. Ob nastopu samoizolacije se je tematski sklop prekinil v vrčevskem okolju, ampak se je nadaljeval s tedenskim javljanjem otrokom preko e-sporočanja, kjer sem jim ponujala dejavnosti z ekološko vsebino: EKO telovadba, spoznavanje rasti in razvoja sadnega drevesa, posadimo svoje drevo, "Hej, kaj tako smrdi" (J. Jarman)-slikanica o skrbi za okolje, matematika v naravi - z iskanjem in štetjem določenih predpostavljenih plodov, listja ... Tematski sklop živi dalje, vsekakor je širok in poln novih spoznanj pri otrocih in odlično izhodišče za nadaljevanje tematskega sklopa s poglobljenim spoznavanjem podnebnih sprememb.

5. LITERATURA

Bestwick, A. (2017). Prenizko nebo. Ljubljana: Epistola.

Jarman, J. (2010). Hej! kaj tako smrdi? Ljubljana: Alica.

Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Maxim, W. G. (1997). Social Studies and the Elementary School Child. Ohio. Merril Publishing Company.

Turnšek, N., Hodnik Čadež, T. in Krnel, D. (2009). Projektni pristop kot strategija spodbujanja participacije otrok v učenju in soustvarjanju življenja v vrtcu. V:

Recepti iz nahrbtnika

Aleksandra Vidmar
OŠ Dušana Flisa, vrtec Hoče
aleksandra.vidmar70@gmail.com

»Eno sadje na dan, prežene zdravnika vstran« Skoraj vsak vrt krasijo sadna drevesa. Naš vrtec stoji v občini Hoče, ki je obdano s pisanimi vrtovi, gozdovi in prijaznimi ljudmi. Skupaj z otroci smo se odločili, da bomo opazovali sadna drevesa in poklepetali z ljudmi na vrtu. Na rožnato belih dišečih cvetovih smo si spočili oči in opazovali skozi čas kako se spreminjajo v prečudovite plodove. Plodove smo tudi v dogovoru z lastniki pobrali in si naredili pojedino. Iz tega je nastala ideja, da bomo zbirali recepte.

Ključne besede: jabolko, sliva, hruška, opazovanje, recepti, igra.

Abstract

"An apple a day keeps the docotor away" Almost every garden is decorated by fruit trees. Our kindergareden is located in the municipality of Hoče, which is surrounded by colorful gardens, forrests and kind people. Togeather with the children we have decided, that we are going to inspect the fruit trees and chat with the people in the garden. We feasted our eyes on the milky pink flowers, as they slowly turned into wounderful fruit. In agreement with the owners, we picked the ripe fruit and made ourselves a fest. This gave birth to the idea of gathering recipes.

Key words: Apple, apricot, pear, watching, recipes, games

1. UVOD

Sadje je zdravo in to vemo vsi. Z otroci smo se odločili, da bomo skozi celo leto pridno jedli sadje. V začetku septembra smo brž pohiteli na sprehod v bližnjo okolico in se pogovorili z lastniki vrtov, da si pridemo nabrati sadje. V lanskem letu smo veliko časa namenili opazovanju sadnih dreves in sicer od cveta do ploda. Sklenili smo, da si naslednje leto naberemo sadje in iz njega preizkušamo različne recepte.

Metode dela pri izvajanju projekta so bile skozi raziskovalno delo: pogovora, opazovanja, opisovanja, igre, praktičnega dela, branja, razlage, učenja, brskanja po slikovni literaturi, ogled slik na internetu ter skozi likovno, matematično in kuharsko dejavnost.

2. CILJI

Narava je posebno področje, ki ga predstavimo otrokom tako, da doživlja živo in neživo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju glede na letne čase. Pri otroku razvijamo spoštljiv in odgovoren odnos do narave.

Cilj našega projekta je bil spoznati sadje in različne recepte. K sodelovanju smo povabili starše, da so lahko svojim malčkom pomagali pri iskanju receptov in tako poudarili pomembnost sodelovanja vrtec - starš - otrok.

3. DISKUSIJA

Že lansko leto smo z otroci opazovali sadna drevesa in se odločili, da naslednjo leto nam najljubše plodove tudi preizkusimo v receptih. Nastala je ideja za zbiranje receptov iz sadja: jabolka, hruške in slive. Otroci namreč te sadeže dobro poznajo, saj jih dobimo velikokrat za malico. Ob pogovoru, da je sadje zdravo, smo se odločili, da se o tej temi malo več naučimo. Prebirali smo različne knjige, članke, brskali po internetu in opazovali sadje na drevesih. Zbiranje receptov nas je popeljalo do različnih dejavnosti. Najprej smo poiskali slikovni material in si naredili drevo. Na drevo smo na vsako krošnjo prilepili zanimivosti o sadju. Drevo smo postavili pred igralnico tako, da so lahko otroci s starši pogledali vse zanimivosti in se o njih pogovorili. Lepo je bilo slišati, kako otroci in starši sodelujejo v pogovoru in predlagajo kaj vse bi še lahko dodali na krošnjo drevesa. Za malico so si otroci sami umili sadje in ga tudi pripravili. Sadje smo najprej opisovali, primerjali med seboj, šteli. Reševali smo različne delovne liste, iz kock sestavljali sadje in drevesa, barvali, risali sadje. Igrali smo se tržnico in tako spoznali pomen prodajalec - kupec. Otroci so od doma prinašali različne recepte. S starši so se doma o njih pogovorili in jih nato predstavili svojim prijateljem. Pri opisovanju sem jim pomagala. Odložili smo jih pred igralnico in tako so imeli starši vsak dan možnost prebrati kakšnega izmed njih. Nad tem so bili zelo navdušeni. Naš nahrbtnik z recepti smo obesili pred igralnico tako, da je dostopen vsem, ki želijo preizkusiti naše recepte. Odziv je bil dober in povratne informacije, da so recepti odlični in preprosti.

4. ZAKLJUČEK

Skozi projekt so se otroci naučili vse o jabolkih, hruškah in slivah. Seznanili so se, da jabolko ne dobiš kar na polici trgovine, ampak je potrebno za to malo več časa. Naučili so se da je na drevju najprej cvet iz katerega zraste plod. V sodelovanju z okolico in starši so otroci spoznali soodvisnost in pomembnost človeka z naravo.

5. LITERATURA

Bahovec, E., Jontes, B., Kastelic, L., Vonta, T., 1999. Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Demšar, A., Japelj Pavešić, B., Krnel, D., Saksida, I., Štihec, J., Marjanovič Umek, Kovač, M., Videmšek, m., Denac, O., Kroflič, R., in Kranjc, S., 2001. Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Revija Zmajček, letnik 19, september 2112.

Revija Mini Planet, september 2009.

Revija Zmajček, letnik 17, oktober 2010.

Revija Ciciban, september 2000.

Svetlana Makarovič, 2008. Ljubljana. Rdeče jabolko.

Valerija Skrinjar-Tvrz, 2003. Založba Karantanija. Zlato jabolko.

Spoznavamo ptice

Vida Videc
Vrtec Črnuče, enota Sapramiška
vida.videc@guest.arnes.si

Na vsakdanjih sprehodih ali že ob preprostem pogledu skozi okno so nas pozdravljale različne ptice, s prihodom pomladi pa smo slišali še čedalje več različnih melodij ptičjega petja. Tako smo se z 2 – 3 letnimi otroki lotili raziskovanja ptic.
Spoznali smo nekatere ptice v naši okolici, jih opazovali in poslušali. Seznanili smo se, kje lahko najdemo informacije o pticah, pregledovali knjige in slikanice, ustvarjali smo na temo ptic, jih gibalno oponašali. Predvsem pa smo otroke spodbujali k opazovanju narave z vsemi čuti.
Ključne besede: ptice, opazovanje, otroci.

Abstract
We were greeted by various birds on our daily walks or by simply looking out the window, and with the arrival of spring we heard more and more different melodies of birdsong. So we started researching birds with the group of 2 – 3 year old children.
In our surroundings we met some birds, we observed and listened to them. We learned where we can find information about birds, reviewed different books, we were creating on the topic of birds, imitated them in motion. Above all, we encouraged the children to observe nature with all their senses.
Key words: birds, observation, children.

1. UVOD

Proti koncu zime in v začetku pomladi smo se v skupini 2 – 3 letnikov pogovarjali o pticah.
Ptice so najbolj priljubljena skupina živali, ki nas navdušujejo širom sveta. Pritegnejo nas s svojim oglašanjem, videzom in s sposobnostjo letenja. Zanima nas, kako živijo, s čim se hranijo, kje gnezdijo. Spoznavanje ptic je lahko prvi korak k spoznavanju pomena okolja in narave ter vzpostavljanja boljših pogojev za življenje tako ptic kot ljudi (https://www.ptice.si/ptice-in-ljudje/).
Ptice imajo pomembno vlogo v ekosistemu in ker jih srečujemo v vsakdanjem življenju, so čudovite vsebine za opazovanje in tudi za raziskovanje okoljske problematike. Človek in ptica sta medsebojno povezana, saj si delita bivalno okolje. Hkrati pa ptičji svet okrog nas igra pomembno vlogo v otrokovem razvoju in odraščanju, kajti opazovanje ptic poteka v naravi, za kar otrok mora imeti stik z naravo (Katalinič, 2010).

Na vsakdanjih sprehodih ali že ob preprostem pogledu skozi okno nas je začelo pozdravljati čedalje več različnih ptic, slišali smo čedalje več različnih melodij ptičjega petja in tako smo sklenili, da bomo raziskovali ptice in njihovo življenje.

2. METODE DELA

Pri našem raziskovanju smo uporabili metode lastne aktivnosti in igre, pa tudi metode dela z lutko, pogovora, opazovanja, poslušanja ter aktivnega učenja.

3. DISKUSIJA

S pomočjo knjig (npr. Brin in ptičja hišica, Ptice, …), fotografij in plakatov smo raziskali, kakšne so ptice. Ob podobah smo ugotavljali, da so si med seboj različne, nekatere večje, druge majhne, da so različnih barv, imajo različne kljune … Nekateri mlajši otroci so bili navdušeni že ob tem, ko so v različnih slikanicah prepoznali podobo ptice na ilustracijah. Zelo radi so sodelovali pri gibalnem oponašanju ptic, hitro so usvojili igro 'ptički v gnezda', ki smo se jo lahko igrali tako v igralnici kot na prostem. Razširili smo jo še z oponašanjem drugih živali.

Slika 1: Ogledovanje slik

Slika 2: Ptički v gnezda

Radi so tudi prepevali pesmi, v katerih nastopajo ptice (npr. Vrabček), ali pa zaplesali (npr. Pleši, pleši črni kos). Zanimivo je bilo tudi glasovno oponašanje ptic. Ko je pomočnica vzgojiteljice oponašala ptičje petje z žvižganjem, so otroci iskali, kje je ptiček, dokler niso ugotovili, od kje prihaja zvok. Poskušali so še sami in se ob tem zelo zabavali. Poslušali smo posnetek preko youtuba z različnimi ptičjimi melodijami in jih skušali ponoviti. Seveda pa smo se odpravili tudi v gozd, se usedli na klop, zaprli oči in čisto tiho poslušali, ali nam bo katera ptica kaj zapela. Našteli smo kar nekaj različnih melodij. Najboljše pa je bilo, da smo ob poslušanju uživali in se tudi sprostili. Tudi nam odraslim je bilo zanimivo poslušati 'pogovor' dveh siničk. Sledili smo zvoku in ju našli smo ju na sosednjih drevesih. Najprej je zapela ena, ko je ta utihnila, se je malo drugače oglasila druga, pa spet prva in nato druga … Kar nekaj čas smo samo stali, ju opazovali ter poslušali.

Slika 3: Poslušanje ptičjega petja

Slika 4: Lutka vrabčka in ptičja hrana

Na sprehodih smo začeli bolj zavestno opazovati, kakšne ptice bomo srečali. Kmalu smo spoznali, da zelo pogosto v bližini grmov in živih mej srečujemo kosa in kosovko ter vrabce, da najglasneje pojejo siničke, v okolici našega vrtca je tudi ogromno golobov, ki smo jih opazovali, kako so se prišli umit in odžejat v veliko lužo pred vrtcem, pogosto se prikradejo še vrane, ki včasih v kljunih nosijo kakšne ostanke hrane.

Že prej, ko sta bila zunaj še zima in mraz, nas je obiskala lutka vrabčka in nam na gostijo. Pa je trajalo kar precej dolgo, da smo končno lahko opazovali prvega gosta, taščico z rdečim trebuščkom.

Ob gregorjevem sva otroke seznanili, da je to praznik, ko se ptički ženijo. Začeli smo raziskovati, od kje sploh pridejo ptice, kako se razvijajo. Po ponazoritvi z lutko piščančka in jajčkom smo gnezda z jajčki tudi likovno ustvarjali, pri čemer smo uporabili v gozdu nabran naravni material ter plastična jajčka.

Slika 5: Gnezda s ptički

4. ZAKLJUČEK

Otroci so radovedni raziskovalci že po naravi. Da začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati naravo, okolje, v katerem živijo, jim moramo omogočiti že v najzgodnejših letih. Ob tem razvijajo tudi svoje miselne sposobnosti ter se osebnostno razvijajo, razvijajo svoj odnos do okolja, kjer živijo. Žal pa nam našega raziskovanja, ko so se nam porajala vedno nova vprašanja, zanimanja in ideje,

še ni uspelo dokončati, saj smo morali ostati doma. Upamo, da bomo lahko nadaljevali, ko se spet srečamo ali pa prihodnje leto.

5. VIRI

Bačič, T. (2018). *Brin in ptičja hišica*. Ljubljana: Grafenauer.

Esenko, I. (2013). *Ptice*. Ljubljana: Založba Okaši.

Katalinič, D. (2010). *Mi in ptičji svet okrog nas.* Portorož: Doves.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Otrok v vrtcu (priročnik h kurikulumu za vrtce) (2008). Maribor: Založba Obzorja.

Ptice in ljudje (2017). Ljubljana: DOPPS. (Dostopno na: https://www.ptice.si/ptice-in-ljudje/).

Šegula, B. *(2012). Kdo se oglaša okoli našega doma?* Videoposnetek. (Dostopno na: https://www.youtube.com/watch?v=hqtIxCydT5w).

Vreme se nenehno spreminja

Milena Školiber
Vrtec pri OŠ Ivanjkovci
milenaskoliber@gmail.com

Namen celoletnega projekta je bil seznaniti otroke s podnebnimi spremembami na njim primeren način skozi različne dejavnosti, kjer bodo tudi sami aktivno vključeni. Otrokom smo nudili več možnosti, kako lahko prek raziskovanja, opazovanja in eksperimentiranja spoznavajo naravo okoli sebe, da je narava tista, v kateri ne živimo samo ljudje, ampak še druga živa bitja. V uvodu projekta smo otrokom približali pomen narave za ljudi prek projekcije knjige z naslovom Zemlja je dobila vročino. Hkrati smo spoznavali Zemljo kot planet, na katerem živimo, in da ga je treba obvarovati ter pomagati ohranjati pri življenju. Pokazali smo jim, kako to lahko naredimo oz. prispevamo kot posamezniki. Predvsem smo dajali poudarek na prvini odkrivanja, raziskovanja. Skozi leto smo tako pridno beležili vreme, ga spoznavali, opazovali. Otroci pa so tako prek izkušenj in temeljnih znanj pozneje lažje razumeli naravne pojave, sile ali procese.

Ključne besede: podnebne spremembe, narava, naravni pojavi, otroci, vreme.

Abstract
The aim of our year-long project was to familiarise children with climate changes in a way that best suits them, through different activities in which they were asked to actively participate. Children were presented with several possibilities how to learn about the surrounding nature: by exploring, observing and experimenting with it. We wanted to teach them that it is not only people who live in the nature, but also other living beings. In the introduction part of the project, we presented the importance of nature for people through a book titled *Zemlja je dobila vročino*. We also learnt about the Earth as a planet where we live and which we need to protect and help sustain. Moreover, we talked to children how to do that and how to contribute as an individual. Our primary goal was to emphasise the act of exploring and examining. Throughout the year, we kept a record of weather conditions and in this way children learnt about them and observed them. Based on experience and basic knowledge, they later found it easier to understand natural phenomena, forces of nature and its processes.

Keywords: climate changes, nature, natural phenomena, children, weather.

1. UVOD

Podnebje nikoli ni bilo nespremenljiva danost, vedno se je spreminjalo v daljših ali krajših ciklusih. Suše, vročinski vali in drugi za življenje na Zemlji neugodni pojavi so del naravne spremenljivosti; obstajajo pa kazalci, ki kažejo na neugoden vpliv človekovih posegov v sestavo ozračja na podnebje. Nekateri deli sveta, tako ljudje kot okolje, so že precej prizadeti zaradi sprememb podnebja, ki jih povzroča človek. Na žalost kaže, da mnoge države v razvoju nosijo najtežje breme podnebnih sprememb, čeprav gre vzroke zanje iskati predvsem v dejavnostih razvitih držav.
V projekt smo vključili celoten vrtec in si po skupinah zadali dejavnosti, s katerimi so otroci na različne načine in možnosti spoznavali vreme, vremenske pojave in tako postopoma tudi podnebne spremembe. Kot motivacijo smo uporabili knjigo Zemlja je dobila vročino. Porajati so se začela številna vprašanja in na vsa nismo imeli odgovorov. Odločili smo se, da jih bomo skozi literaturo, raziskovanje, odkrivanje in eksperimentiranje poskusili poiskati sami. Dejavnosti so se prepletale in z lastno aktivnostjo smo prišli do novih znanj, izkušenj.

Cilji projekta:

- otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja našega planeta;
- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave;
- otrok si starosti ustrezno oblikuje predstave o planetu Zemlja;
- otrok odkriva in spoznava pojave na nebu in vremenske pojave;
- opazovanje sprememb v naravi;
- razvijanje naravoslovnih pojmov, naravoslovnega mišljenja, sklepanja.

2. METODE

Pri izvedbi projekta smo uporabljali različne metode, ki so temeljile predvsem na: pogovoru, viharjenju možganov, razlagi, opazovanju, pripovedovanju, poimenovanju, igri in izkustvenem učenju prek eksperimentiranja, praktičnega dela in lastne aktivnosti.

3. RAZPRAVA

Kot podeželski vrtec veliko časa z otroki preživimo v naravi in je le-ta otrokom zelo blizu. Skozi dejavnosti, ki jih izvajamo v naravi, pri otrocih razvijamo čut in odgovornost do ohranjanja okolja in narave ter s tem tudi podnebnih sprememb. Ko smo tako z najstarejšo skupino preživljali dopoldan v gozdu, nas je presenetil močan veter in en otrok je rekel, da je prišel tornado. Ker jih večina ni razumela te besede in samega pojava, smo se dogovorili, da bomo v vrtcu v enciklopedijah in priročnikih poiskali odgovore na vprašanja, kaj je tornado, v katerih deželah se pojavlja in zakaj. Ko smo bili dovolj seznanjeni s pojavom, smo sami

eksperimentirali in si poskusili ustvariti tornado. Po eksperimentih smo ga tudi likovno upodobili in se na koncu še igrali gibalno igro, imenovano tornado.
Z raziskovanjem, eksperimentiranjem se je začelo viharjenje možganov in vprašanja o vremenskih pojavih so kar deževala. Otroke je zanimalo, kako nastane mavrica. Najprej smo se o tem poučili prek različne literature in se lotili poskusa. Pripravili smo posodo z vodo, ogledalo in se poigravali, eksperimentirali ter tako sami naredili pravo mavrico, ki je potem nastajala še pri spontani igri in likovnih dejavnostih.

Ustvarili smo mavrico

Likovno ustvarjanje tornada

V srednji skupini pa so si zadali nalogo, da bodo opazovali vreme in ga vsakodnevno beležili v tabeli in na vremenski uri. V dejavnost smo vključili tudi starše, ki so skupaj z otrokom opazovali vreme ter ob prihodih v vrtec in odhodih domov le-tega beležili v vremensko opazovalni dnevnik. Oznake za vremensko opazovalni dnevnik so otroci izdelali sami in tako spoznavali mnoge vremenske pojave.
Naši najmlajši so k podnebnim spremembam prispevali s ponovno uporabo in zbiranjem materiala za reciklažo. Pomen podnebja so doživljali tudi prek drugih področij in vsebin: izvedli so tradicionalni tek z namenom ozaveščanja o posledicah podnebnih sprememb, se igrali gibalne igre na temo vremena in le-tega uprizarjali z gibom in plesom. Ugotovili so, da vreme lahko uprizorijo tudi z lastnimi instrumenti: tapkanje s prsti po mizi je pomenilo dež, udarjanje s pestmi je pomenilo točo, drgnjenje dlani po mizi pa veter. Ko je sijalo sonce, so se božali po ličkih, da jim je postalo toplo, kot nas pogrejejo sončni žarki. Te čutne zaznave so še poglobile prijetne izkušnje in vtise ob spoznavanju naravnih pojavov.

Ponovna uporaba odpadkov

Vremenska ura

Opazovalni dnevnik

4. ZAKLJUČEK

Skozi projekt so otroci ugotovili, da se vreme vsakodnevno spreminja, in spoznali, da imamo ljudje velik vpliv na podnebne spremembe s svojim ravnanjem. Spoznali so tudi, da te spremembe nastajajo zaradi velikih količin odpadkov, avtomobilov, ki s svojimi izpušnimi plini onesnažujejo zrak in okolico, ter tovarn. Otroci so bili osupli nad eksperimenti in večji kot je bil izziv, bolj jim je bilo zanimivo. Pomembno je bilo spoznanje in zavedanje otrok, da se narava spreminja, da to spreminjanje vpliva na živa bitja in da imamo mi kot posamezniki vpliv na te spremembe. Skozi celoleten projekt in dejavnosti, ki smo jih načrtovali, organizirali in izvedli, smo stopili za korak naprej predvsem v vzgoji otrok za odgovorno ravnanje že v zgodnjem otroštvu.

5. LITERATURA

Fošnarič, S., Katalinič, D. (2012). Didaktične usmeritve za izvedbo raziskovalnih in eksperimentalnih dejavnosti predšolskih otrok na področju naravoslovja, Pedagoška fakulteta Maribor.

Hawkes, N. 2001. Podnebne spremembe. Radovljica: Didakta.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Mogil M. Levine B. (2011). Nevarno vreme. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Wernsing-Bottmeyer, B. 2009. Odkrivamo svet! Vreme. Tržič: Učila.

Z gibanjem in lastno hrano do krepitve našega zdravja

Marta Rogelj Lipoglavšek
Vrtec Mavrica Trebnje
marta.lipoglavsek@vrtec-trebnje.si

Vzgojitelji in starši se trudimo biti zgled našim otrokom, jih naučiti delovnih navad ter živeti prave vrednote. Ena izmed teh je zagotovo skrb za svoje telo v smislu čimbolj zdrave prehrane in zadostnega gibanja na svežem zraku. Pri tem je pomemben vsak korak: da otroka pridobimo in motiviramo; da lahko sam raziskuje in se uči; da je aktiven pri pripravi zdrave domače hrane ter da za svoje telo poskrbi tudi z raznovrstnim gibanjem. V tem posebnem času ob zaključevanju šolskega leta pa smo se naučili, da je izjemnega pomena tudi osebna higiena. Prav pri vseh teh vsebinah pa se otroci veliko naučijo tako od odraslega kot tudi od svojih vrstnikov. Ravno otrokova ustrezna prva doživetja gradijo dobre osnove nadaljnjega življenja.

Ključne besede: zgled, prehrana, gibanje, zdravje.

Abstract

Educators and parents strive to set an example for our children. We want to teach them work habits and how to live true values. One of these is definitely taking care of your body in terms of eating as healthy as possible and getting enough exercise outside. Every step is important: to acquire and motivate children; to get him to explore and learn; to be active in preparing healthy home-made food and also taking care of his body with variety of movements. During this special time at the end of the school year we have learnt that personal hygiene is also extremely important. All of this children learn from adults and their peers. First appropriate child's experiences will build good foundation for further life.

Key words: setting an example, nutrition, movement, health.

1. UVOD

V jesenskem času smo od doma prinesli zelenjavo ter jo pripravili za kuhanje bučne juhe. Otroci so se med seboj spodbujali in osvajali uporabo spretnosti pri oskrbovanju s prehrano. Opazili sva, da imajo do lastne hrane bolj spoštljiv odnos. V zimskem času smo prinesli posušene domače čaje. Zakladnico vonjev smo prelili z vročo vodo, nato pa ocejene posladkali še z medom in limono. Čajanka je imela ob instrumentalni glasbi in domačih skodelicah poseben čar. Ob rojstnih dnevih smo izdelovali različne sadne smutije, sadna nabodala, sadne kupe in frapeje. Otroci so bili vedno zelo zainteresirani in ponosni na sladice, ki so jih izdelali sami s primernimi pripomočki. Med bivanjem na prostem smo izvajali različne tematske pohode v gozdu in na travniku, iskali smo palčkove plodove, pomagali čarovnici v gozdu izdelati čaroben napoj, priredili travniško olimpijado. Z veseljem smo premagovali tudi kolesarske poligone, ki smo si jih pripravili v športnem parku. Dopoldneve smo si popestrili tudi z

žogarijami, z igro s padalom v vetrovnem vremenu. Tako smo na različne načine spoznavali zdrav način življenja preko igre in zabave.

2. METODE

V procesu izvajanja aktivnosti smo se posluževali različnih metod in oblik dela. Otroke sva povabili in motivirali z različnimi metodami: metode lastne aktivnosti, igre, opazovanja, aktivnega učenja, pogovora, razgovora, demonstracije, praktičnega dela in čutnega zaznavanja.

3. REZULTATI

Aktivnosti s področja prehrane smo izvajali v pripravi:

- zelenjavne juhe,
- domačih čajev,
- peko pirinega kruha in piškotov,
- priprava sadnih sokov in smutijev,
- nabodal in sadnih sladic.

Gibanje smo popestrili z izvedbo v naravi, kjer smo izvajali obogatitvene dejavnosti:

- odkrivajmo gozdne kotičke,
- zimske skrivnosti,
- spoznajmo naravo skozi pravljico,
- z nahrbtnikom v naravo.

4. ZAKLJUČEK

Veseli smo, da nam pri izvajanju eko vsebin pomagajo in sodelujejo različni deležniki. Tako smo z otroki sodelovali z našimi kuharicami, starši, lokalnimi ponudniki, vodstvom, Eko šolo. Otroci zagotovo bolj celostno in plodno osvojijo ter vrednotijo procese zdravega prehranjevanja in gibanja, če imajo pri tem široko in poglobljeno pogled v vsebine. Pri izvajanju prehrambenih in gibalnih vsebin so otroci sami ugotovili oziroma povedali, da jim je pri tem zabavno tudi to, ker se ob takšnih vsebinah skupaj družijo, učijo in še zabavajo. Med praktičnim prepletanjem različnih področij kurikula so otroci spoznavali raznovrstne pristope k spoznavanju in odkrivanju narave. Pomembno je bilo tudi njihovo učenje za življenje, uporabnost osvojenih znanj in medsebojno sodelovanje. Predvsem pa so otroci skozi ta eko proces veliko pridobili tudi v miselnosti, kaj lahko storimo za zdravje in svoje dobro počutje.

5. LITERATURA

Graimes, N. (2005). Prava hrana za otroške možgane. Izola: Meander.
Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Pari, I. (2016). Povej mi več o hrani. Jezero Morfemplus.

Morda še nisi vedel

Bojana Murn
Vrtec Mavrica Trebnje
bojana.murn@vrtec-trebnje.si

Otrok doživlja okolje z vsemi svojimi čutili. Le tisto, kar bo odkril z veseljem, mu bo priraslo k srcu. Le za tisto, v čemer bo spoznal vrednost, bo pripravljen prevzeti odgovornost. Smiselno je dobiti vpogled v otrokovo razmišljanje, razlago in doživljanje določenega pojava.

Z aktivnim vključevanjem v raziskovanje otroci nadgradijo naravoslovna znanja in spoštovanje do narave ter pridobijo normo, da je zaželen prispevek vsakega otroka, da so ideje vseh enakovredne.

Ključne besede: predšolski otrok, opazovanje, raziskovalne dejavnosti, naravni pojavi.

Abstract

A child is experiencing the environment in which he lives in with all his senses. Only what he will discover with joy will grow close to his heart. He will be ready to take responsibility only for things in which he realizes value. It makes sense to get an insight into the child's thinking, his explanation and into experiencing a certain phenomenon.

If children actively explore they upgrade their knowledge about science and nature. Furthermore, they gain respect for nature and acquire the norm that the contribution of each child is wanted and everyone's ideas are equal.

Key words: preschool child, observation, exploring activities, natural phenomena.

1. UVOD

Življenje otrok postaja vedno bolj odtujeno od narave, zato potrebujejo vzgojo, ki je tudi ekološko usmerjena. Z razpisanim projektom Eko šole je bila podana ideja in podpora, da se otrokom omogoči izkustvo, z eksperimenti do lažjega razumevanja naravnih pojavov.

Po Brunerju imajo na razvoj mišljenja velik vpliv starši oz. otrokovi vzgojitelji. »Njihova naloga je, da otroku vzbudijo zanimanje za določeno nalogo, potem pa zahteve te naloge poenostavijo, usmerijo otrokovo pozornost le na eno stvar in dajejo povratne informacije na otrokovo aktivnost, s čimer ohranjajo otrokovo motivacijo za delo na isti vsebini« (Nemec in Krajnc, 2011, str. 86).

V oddelku 5-6 letnikov, smo skozi šolsko leto veliko pozornosti namenili raziskovalnim vprašanjem z namenom, da otroci občutijo odgovornost do narave, si pridobijo izkušnje in temeljna znanja človeka v razmerju do drugih in do narave.

2. METODE

Uporabila sem metode igre, pogovora, lastne aktivnosti, opazovanja, raziskovanja, manipuliranja z materiali in predmeti.

3. RAZPRAVA

V okviru eko teme Podnebne spremembe, ki smo jo obravnavali v oddelku, so otroci v nevihti idej našteli različne spremembe/pojave, ki se dogajajo v naravi: deževno, oblačno, jasno, sončno, strela, burja, toča, neurje, dež, sneg, poplave … V Sloveniji so bile ravno v tem času aktualne poplave. Otroci so pripovedovali, da so po televiziji gledali poplave in škodo, ki so jo naredile. Deček je razlagal, da dež pada zato, ker se oblaki segrejejo. »Ko se topli in hladni oblaki ne marajo, se skregajo, zato potem toliko časa pada dež,« je nadaljeval spet drugi. Razvil se je zanimiv pogovor. Ena izmed deklic je vprašala: »Kako pa sploh nastane oblak?« Naredili smo eksperiment.

Otroci so pred poskusom predvidevali, da oblak nastane iz vode, iz morij in iz rek; da veter potiska kapljice iz vode, te se potem združijo v oblak; ko sonce segreje vodo, veter združi kapljice in nastane oblak; da nastane oblak potrebujemo vodo in sonce.

Predlagali so, da nalijemo vodo v veliko posodo in jo postavimo na sonce. Spet drugi so trdili, da je zunaj premrzlo, da moramo vodo pogreti v grelniku vode in bomo preizkusili, če bo nastal oblak. Na tem koraku sem jim pomagala in svetovala, da pogreto vodo potem pokrijemo, da bomo lažje opazovali kaj se bo zgodilo.

Pogreto vodo smo nalili v posodo in pustili pokrito s prozorno folijo v igralnici do kosila. Otroci so skozi dopoldne opazovali in ugotavljali, da se kapljice v oblaku že zbirajo. Odšli smo na igrišče. Ko smo se vrnili, so takoj stekli k posodi in bili navdušeni. Opazili so, da so se debele kaplje prijele na folijo nad posodo. Folijo smo previdno odstranili, stisnili skupaj in opazovali količino zbrane vode. Za konec smo še preizkusili, če bo iz tega oblaka deževalo. Folijo sem raztegnila nad otroke in navdušeno so komentirali: »Dežuje, še, še!«
Izkazalo se je, do so imeli otroci prav, ko so napovedali, da za oblak potrebujemo vodo in sonce. Po poskusu so dejali, da se je pogreta voda ohladila, šele potem so se kapljice združile v oblak, iz katerega je čisto zares deževalo.

Na temo Igramo se ekologijo, smo merili količino zapadlega dežja na določen dan. Zgodilo se je, da je voda v posodi zamrznila. Otroci so bili čisto navdušeni in začeli naštevati načine in snovi s katerimi lahko stopimo/stalimo led. Predlagali so, da ga »stopimo« s tem, ko vanj pihamo s fenom, nanj zlijemo vroč čaj ali vodo. Na led potresemo sol, benko, sladkor ipd. Pripravili smo vse potrebno za poskus. V lončke smo nalili vodo in jih postavili na prosto. Prvo kar je bilo, ko so otroci naslednji dan prišli v vrtec, so pokukali, če se je voda spremenila v led. Otroci so potrebovali razlago, kajti vsi so namesto stalil uporabljali izraz stopil.

Napovedali so, da bo prvi stalil led benko. Drugi so dejali, da sol ali sladkor, vsak otrok je imel svoje mnenje.
Otroci so od doma prinesli različne snovi, ki so jih predlagali: benko, sol, sladkor, poper v zrnju, moko in sodo bikarbono. Zamrznjeno vodo smo iz lončkov stresli na enako velike plastične krožnike in vse skupaj odnesli v naravoslovno sobo. Tam smo začeli s poskusom. Na prvo ledeno kocko so otroci previdno potresli čajno žličko soli, na drugo kocko ledu benko itd. Opazovali so, kaj se bo zgodilo. Na hitro se z ledom ni zgodilo nič. Le sol in sladkor sta izginila. Otroci so komentirali, da se ne bo nič zgodilo, da se led ne bo stalil. Odšli smo v telovadnico in se igrali gibalno igro. Po končani igri smo se vrnili v naravoslovno ustvarjalnico, takrat je bilo zanimanje za opazovanje veliko. Opazovanje se je spremenilo v tekmo. Vsak je navijal za tisto sestavino, ki jo je sam prinesel.

Ugotovitve otrok:

»Zmagala je sol, je bila lačna in je led pojedla;
druga je bila soda bikarbona, je naredila luknjo v led;
benko je spremenil barvo v črno rjavo;
poper noče vode, se ni potopil;
moka je zdrsnila dol z ledene kocke;
sladkor in sol sta postala nevidna.«

Izkazalo se je, da je sol prva stalila led, vendar otrokom na koncu to ni bilo tako pomembno, navijali so vsak za svojega favorita.

V tematskem sklopu Kakšno je danes vreme, smo se v uvodu z otroki pogovarjali o tem, kdo napoveduje vreme in kako ga opazujejo. Otroci so razmišljali različno. Večina je vedela, da vreme napovedujejo po televiziji. Eden izmed otrok je celo vedel, da vreme proučujejo z računalniki in vremenskimi postajami. Veliko otrok je dejalo, da lahko sami vidimo, če bo dež, ker so na nebu oblaki. Dejali so tudi: »Če grmi, bo zagotovo nevihta.« Menili so, da bodo poplave, če bo močno deževalo. Na sprehodu ob gozdu je deček, ki ga zelo zanima naravoslovje, dejal, da storži tudi napovedujejo vreme. Nadaljeval je, da mu je to oči povedal, ko sta v gozdu pripravljala drva. »Ko je dež, se storži zaprejo, če pa ni, so pa odprti,« je razlagal. Naredili smo poskus, da se prepričamo, če je to res.
Otroci so predvidevali, da so storži, ki padejo na tla mrtvi in se potem ne zaprejo več.
Nabrali so razprte smrekove in borove storže. Storže smo prinesli v vrtec in jih pustili na terasi. Hodili so jih opazovat, kdaj se bodo zaprli, kdaj bodo napovedali dež. Ker dežja ni in ni bilo, so predlagali, da jih zmočimo in bomo videli, če se bodo res zaprli. V vrč so natočili vodo in vanjo potopili storže. Storži se niso hoteli potopiti v vodo, zato so jih obtežili s kamnom. Pustili smo jih v naravoslovnem kotičku in jih opazovali. Prvi dan ni bilo sprememb. Naslednje jutro, so se storži že zaprli. Vzeli so jih iz vode in želeli preizkusiti, če se bodo zopet razprli. In tako so preizkušali še naprej.

Ugotovitve otrok:

»Storži so se zaprli, postali so črni;
kamen se je potopil na dno vrča;
smrekov storž se je cel zaprl, borov je pa še malo odprt;
ko je storž moker, diši po čaju, zeliščih, limoni, gozdu.«

Izkazalo se je, da storži res napovedujejo vreme, ko so mokri se zaprejo, ko je zrak suh se razprejo.

4. ZAKLJUČEK

Otroci imajo zelo radi poskuse in vprašanja, kot so: kaj se bo zgodilo, če … Zelo radi ugibajo in potem preverjajo svoje trditve. Včasih so nad rezultati presenečeni. Pri tem se začetne ideje lahko spremenijo zaradi novih izkušenj in novih razlag, ki pri tem nastanejo. Ugotovili so, da pri raziskovanju ljudje različno razmišljamo, da si različno razlagamo naravne pojave. Dejavnosti so spodbudile pri otrocih radovednost in zanimanje za naravo. Vedno več so si želeli v naravo, natančneje so opazovali svet okoli sebe in bili pozorni na drobne detajle. Ob prihodu v gozd, so vedno poiskali storže in napovedali vreme. Včasih so se pošalili: »Ah, ta vremenska poročila niso nič kaj uganila.«

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Menih, K., Srebot , R. (1996). Igramo se ekologijo. Ljubljana: Domus.
Nemec, B. in Krajnc, M. (2011). Razvoj in učenje predšolskega otroka. Ljubljana: Grafenauer.
Pečelin, S. (1998). Moja prva enciklopedija Vreme.Tržič: Učila.

Živi svet pod našimi nogami

Mihaela Jelenc
Vrtec Lipa Štore
mihaela.jelenc@vrtec-lipa.si

Čas, ki ga otroci preživijo v naravi, je neprecenljiv. Narava je velika igralnica, ki nam ponuja nešteto možnosti za raziskovanje. Z načrtnimi in usmerjenimi dejavnostmi smo z metodami opazovanja, raziskovanja in pogovora zbirali nove podatke. Otroci veliko lažje razumejo, če lahko vidijo, potipajo, povonjajo in/ali občutijo. Sledili smo načelu postopnosti in sistematičnosti: od lažjega k težjemu, od bližnjega k daljnemu, od znanega k neznanemu, od konkretnega k abstraktnemu. Z metodo možganske nevihte so se odprla različna vprašanja, ki so zahtevala aktivnost, da smo lahko na njih nato smiselno odgovorili. Ustvarili smo vzpodbudno okolje, ki je zagotavljalo aktivnost otrok ves čas procesa. Prisotna odrasla oseba pa je ves čas zgolj opazovalec in po potrebi koordinator.

Ključne besede: otrok, narava, raziskovanje, čutila, živali.

Abstract

The time that children spend in nature is priceless. Nature is a big playroom that offers an unlimited amount of possibilities for researching. With intentional and oriented activities we have gathered new information using observational, researching and conversational methods. Children understand better and faster if they can see, feel, smell and/or sense. We have followed the principles of gradualness and system: from easier to more difficult, from closer to farther, from known to unknown, from concrete to abstract. Using brainstorming method a lot of new question appeared which demanded an activity so we could sensibly answer these questions. We have created stimulating environment that gave children an opportunity to be active the entire time of the process. The whole time the present adult is just a viewer or a coordinator when needed.

Key words: child, nature, research, senses, animals.

1. UVOD

Naš vrtec obdaja veliko zelenih površin in gredice, za katere skrbimo skozi celo leto. V jeseni pospravljamo pridelke in pripravljamo zemljo na počitek, spomladi dajemo gredicam novo življenje. Poleg spremljanja rasti vrtnin skozi celo leto opazujemo drobne živali, ki živijo na vrtu. Metuljčka, ki prileti na cvetlico, polža, ki leze do solate, velikega deževnika, ki nam rahlja zemljo. Ob vrtcu je velik travnik in gozd, ki se barvito spreminjata skozi celo leto in ponujata neskončno možnosti za spontano in vodeno igro ter raziskovanje. Pri raziskovanju smo sledili

globalnemu cilju: »Doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.« (Kurikulum, 1999, str. 56)

Raziskovanje na gredici

2. METODE

Pri delu smo uporabili različne metode dela, ki so se med seboj povezovale: metodo igre skozi aktivno učenje, metodo raziskovanja, metodo opazovanja in metodo pogovora.

3. RAZPRAVA

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibajo. Ta majhni del sveta je neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar vidijo, želijo potipati , povohati in okusiti. Vse kar slišijo, želijo videti. (Kroflič, 2008)
Pomladni in poletni meseci so tisti, ki nam ponudijo največ odgovorov na naša naravoslovna raziskovalna vprašanja. Kljub temu, da smo naše igrišče in bližnji gozd spremljali in raziskovali skozi celo leto, smo se v poznih pomladnih mesecih tega lotili bolj sistematično.

V gozdu smo po dežju opazili polžke. Otroke so takoj pritegnili in poiskali smo jih še več. Nekaj smo jih prinesli tudi v igralnico, da smo jih lahko ves čas opazovali. Opazovali smo njihovo gibanje, prehranjevanje, izločanje in počitek. Takoj se je pojavilo vprašanje: »Kaj jedo?« Odgovor smo poiskali v otroški enciklopediji in preizkusili. Ko smo prebrali, da obstaja več vrst polžev, smo si postavili izziv, da ga poiščemo. Otroci so postajali iz dneva v dan bolj radovedni in nastal je poučen plakat, ki smo ga vsakodnevno dopolnjevali. Polžke smo oblikovali iz slanega testa in plastelina. Risali smo jih v suhi in mokri tehniki. Naučili smo se nove pesmice in jih gibalno posnemali.

Opazovanje hranjenja polžev

Plakat: Polž

Otroci so opazovali, primerjali ter razvrščali objekte na žive, nekoč žive in nežive. (Tomažič, Vidic, 2013)

V letošnjem letu smo del raziskovanja opravili na daljavo. Starši so prejeli različne izzive in eden izmed njih je bil opazovanja mresta v bližnji mlaki. Prejeli so veliko slikovnega gradiva s pomočjo katerega so spoznali življenjski krog od mresta do žabice. Ob opazovanju pa so nastali različni slikovni zapisi.

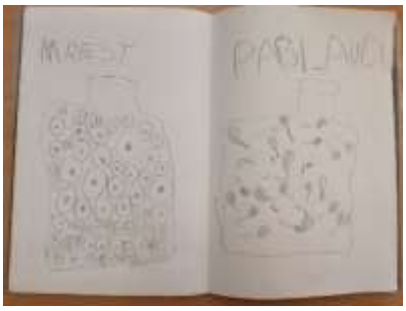

Beleženje sprememb: iz mresta nastanejo paglavci

Z lupami smo se odpravili na travnik in poiskali različne drobne živali. Otroke so najbolj pritegnile pikapolonice in rdeči škratci. Otroci so jih tako dobro opazovali, da so pri likovnem ustvarjanju nastali čudoviti izdelki.

Lepljenka: Življenje na travniku

4. ZAKLJUČEK

Raziskovanje in gibanje v naravi je naša naravna danost. Mlajši otroci raziskujejo, spoznavajo svet okoli sebe in sprejemajo informacije predvsem s pomočjo svojega telesa, s pomočjo občutljivih čutil. Otroci so našli odgovore na zastavljene hipoteze, pridobili so veliko novih izkušenj in spoznanj. Napredovali so na vseh področjih kurikuluma, saj smo naravoslovne vsebine povezovali z jezikom, gibanjem, matematiko in umetnostjo.

5. LITERATURA

Kroflič idr. (2001) *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce* (2001). Maribor: Obzorja.

Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Tomažič, I., Vidic, T. (2013). *Z igro v čarobni svet narave: priročnik za naravoslovje v prvem triletju.* Ljubljana: Mladinska knjiga.

Zelišča v našem vrtcu

Sanja Rous
OŠ Turnišče, VVE pri OŠ Turnišče
sanja.rous91@gmail.com

Aktivnosti v naravi pozitivno vplivajo na predšolskega otroka. Narava namreč omogoča razvijanje otrokovih neomejenih sposobnosti in spodbujanje veselja s seboj in svetom.
V naravi se dogaja veliko lepega, skrivnostnega in zanimivega. Predšolski otroci so izredno dobri opazovalci, svet okoli sebe pa zaznavajo z vsemi svojimi čutili. Zato je prav, da jim naravo približamo že zelo zgodaj, v predšolskem obdobju.
Namen projekta o zeliščih je bil, da otroci spoznajo različna zelišča in njihov pomen. Otroci so preko dejavnosti z lastnim preizkušanjem začutili lastnosti zelišč in njihovo uporabnost, pri čemer so uporabili vsa čutila.
Ključne besede: vrtec, predšolski otrok, raziskovanje, narava, zelišča

Abstract
Activities in nature have a positive effect on a preschool child. The nature enables the development of the child's unlimited abilities as well as the encouragement of joy with oneself and the world.
There are many beautiful, mysterious and interesting phenomena appearing in the nature. Preschool children are extremely good observers and they perceive the world around them with all their senses. Therefore, it is only right to bring nature closer to them at an early age, already in the preschool period.
The purpose of the project on herbs was for children to learn about different herbs and their importance. Through activities and their own testing, the children were able to feel the characteristics of herbs and their usefulness, thereby using all their senses.
Keywords: kindergarten, preschool child, exploration, nature, herbs

1. UVOD

Ko se z otroci pogovarjamo o živem svetu, ugotovimo, da imajo precej bogato znanje o različnih živalih. Veliko manj pa poznajo rastline, predvsem zelišča, ki jih obdajajo in jih lahko doživljajo in opazujejo.
Danes, ko so vsa zelišča že posušena in pakirana in jih je moč kupiti na tržišču, mnogi otroci ne vedo, od kod izvirajo oziroma kako jih pridobimo.
Otrokom sem želela predstaviti zelišča od samega začetka, od sajenja, pa do njihove končne uporabe.
Otroku zeliščni vrt omogoča različne dejavnosti, pri katerih mu daje možnost čustvenega doživljanja narave. Aktivnosti, ki se izvajajo v zeliščnem vrtu, otroku omogočajo privzgajanje odnosa do vsega, kar ga že obdaja, le-ta pa temelji na ozaveščenosti in znanju o pomenu zelišč

za zdravje in zdrav življenjski slog. Zeliščni vrt je kot nekakšna učilnica, ki pozitivno vpliva na otroka, na njegov osebnostni razvoj in odnos do narave – okolja.

Cilji:

- razvijanje spoštljivega in odgovornega odnosa do žive narave,
- pridobivanje temeljnega naravoslovnega znanja in spoznavanje zelišč,
- razvijanje sposobnosti opazovanja ter razvijanje in uporaba vseh čutov v spoznavnem procesu (vid, tip, vonj, okus),
- spoznavanje, da nam uživanje različne zdrave hrane pomaga pri ohranjanju zdravja,
- skrb za zelišča in zeliščno gredico v vrtcu.

2. METODE

- pogovora,
- raziskovanja,
- demonstracije,
- opazovanja,
- lastne aktivnosti.

3. RAZPRAVA

Vrtec je vpet v naravno okolje, v katerem otrokom poskušamo ustvariti pogoje in kontekst aktivnih oblik raziskovanja, odkrivanja, spoznavanja, učenja in lastne dejavnosti.
Zelišča smo spoznavali, opazovali in se o njih pogovarjali:

- v naravnem okolju, z obiskom vrtnarstva in cvetličarstva Pintarič Turnišče,
- z opazovanjem, prepoznavanjem, raziskovanjem, čutnim doživljanjem zelišč v oddelku,
- z iskanjem in prebiranjem v knjigah, enciklopedijah, priročnikih,
- skozi lastne fotografije,
- s sajenjem in sejanjem zelišč v lončke,
- z ureditvijo zeliščnega vrta,
- s pripravo zeliščnega namaza in napitka,
- z ureditvijo zeliščnega kotička v igralnici,
- z uporabo zelišč v kuhinji (dodajanjem in poskušanje zelišč v jedeh).

Sadili smo zelišča z vrtnarko

Priprava zeliščnega napitka

Odzivi otrok na spoznavanje zelišč so bili zelo pozitivni. Z zanimanjem in radovednostjo so odkrivali svet narave in bili ves čas motivirani, pri vseh dejavnosti pa so tudi aktivno sodelovali.

S pomočjo vrtnarke so semena zelišč posejali v lončke. Vsakodnevno so negovali posevke in bili navdušeni, ko so zagledali prve poganjke. Kasneje so spoznali, da rastline za rast in razvoj potrebujejo več prostora, zato smo zelišča presadili na prosto, v gredo na vrtčevskem igrišču. Neverjetno je bilo opazovati, kako so skrbeli za zelišča, jih opazovali, jim rahljali prst, odstranjevali plevel in jih zalivali.

Posajena zelišča v lončkih

Ureditev zeliščnega vrta

Z vsemi izvedenimi dejavnostmi smo tako dosegli zastavljene cilje. Otroci so spoznali različna zelišča, se navajali na spoštljivo ravnanje z zelišči, jih spoznavali z vsemi svojimi čuti (opazovali, tipali, vonjali in okušali v različnih oblikah), odkrivali in spoznavali njihove lastnosti, pripravo in rabo (zeliščni namaz z drobnjakom in melisin napitek) ter si pri tem pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja (dodajanje in poskušanje zelišč v jedeh).

4. ZAKLJUČEK

Ugotovili smo, da so otroci preko izvedenih dejavnosti pridobili veliko znanja o zeliščih. Ob raziskovanju narave so razvijali sodelovalen odnos, se medsebojno zbližali ter oblikovali pozitiven odnos do narave in vključevanja zelišč v vsakdanje življenje. Raznovrstne izkušnje bodo pripomogle k oblikovanju njihove samostojne in avtonomne osebnosti.

S svojim primerom bi želela vzpodbuditi vse, ki se ukvarjajo s predšolskimi otroki, da jim ponudijo tudi izkušnjo z zelišči. Izvedba dejavnosti je dokaj enostavna, stroški so minimalni, odziv otrok pa je neprecenljiv, poleg vsega pa pridobijo še bogate izkušnje.

Narava nam ponuja toliko zdravilnih zelišč, da bi veliko zamudili, če jih ne bi poznali in uporabljali. Vse to delo, ki smo ga opravljali skupaj z otroki in z našim vzgledom, je odlična podlaga za otrokove delovne navade in izkušnje za vse življenje.

5. LITERATURA

Bohovec, E. in dr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Kataliničč, D. (2013). *Zeliščarski vrtnarski dnevnik*. Logatec: Unicommerce.

Kataliničč, D. (1992). *Od semena do rastline*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo in šport.

Kataliničč, D., Tratnjek, L. in Anželj, B. (2007). *Sejemo, sadimo in raziskujemo že v vrtcu.* Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Kovač, P. in Gošnik Godec, A. (2002). *Zelišča male čarovnice*. Ljubljana: DZS.

Zelišča male čarovnice

Andreja Ficko Hanc
VVE pri OŠ Sveti Jurij Rogašovci
andreja.ficko-hanc@ossvj.si

Narava je vse, kar nas obdaja in česar ni naredil človek. V njej se vedno dogaja nekaj skrivnostnega in zanimivega. V zadnjem obdobju tako odrasle kot otroke v vsakodnevni komunikaciji najpogosteje spremljajo besede, kot so zdravje, odpornost, preventiva, higiena rok, zdrava prehrana, skrb za zdravje, virusi … Velik del teh besed vsakodnevno tudi neposredno uvrščamo v svoje delo in svoj način življenja.

V ta namen smo se skupaj z otroki odločili, da bomo za svoje zdravje poskrbeli tudi tako, da bomo čim več časa posvetili bivanju na prostem in ob tem spoznavali zdravilne rastline, ki nas obdajajo na bližnjih travnikih in v gozdovih, njihove splošne značilnosti, kdaj in kako jih nabiramo, na kakšen način iz njih naredimo različne pripravke ter kako jih shranjujemo. Otroci so lastnosti in uporabnost nekaterih zdravilnih rastlin tudi sami preizkusili in okusili.

Ključne besede: zdravje, zdravilne rastline, učenje, igra, raziskovanje, kurikulum

Abstract :

Nature is all that surrounds us and what man has not done. There is always something mysterious and interesting going on in it.
In the last period, both adults and children are most often accompanied in everyday communication by words such as health, resilience, prevention, hand hygiene, health diet, health care, viruses... We also place a large part of these words directly in our work and our way of live on a daily basis. For this purpose, together with the children, we decided to take care of our health by devoting as much time as possible to living outdoors and at the same time getting to know the medicinal plants that surround us in the nearby meadows and forests, their general characteristics, when and how we collect them, in what way we make various preparations from them and in what way we store them.
The children also tested and tasted the properties and usefulness of some medicinal plants themselves.

Key words: Health, medicinal plants, learning, play, research, curriculum

1. UVOD

Predšolsko obdobje je čas neprestanega odkrivanja, spoznavanja in raziskovanja. Otroci že zelo zgodaj pokažejo zanimanje za igro z vodo, kamenčki, lesom, mivko, trganjem, nabiranjem trave, listov, cvetlic, opazovanjem črvov, polžev, čebel, metuljev … Vse to najprej opazuje, nato tipajo, poslušajo, vohajo, okušajo … Na podlagi neposrednih in takojšnjih izkušenj gradijo znanje, ki jim pomaga razumeti svet okrog sebe. Pomembno je, da jim odrasli v svojih vsakodnevnih dejavnosti ponudimo čim več aktivnosti z naravoslovnega področja. Vzpodbujanje aktivnega učenja jim omogočamo z neposrednim učenjem v naravi, kjer pridobijo različna naravoslovna znanja, hkrati pa z reševanjem problemov in iskanjem odgovorov potešijo svojo vedoželjnost.

1.2 Predstavitev izhodišča, metod, ciljev in dejavnosti izvedenega tematskega sklopa

Tema: Zelišča male čarovnice
Izhodišče: Vzgoja za zdravje je pomemben sestavni del življenja in dela v našem vrtcu, zato smo se skupaj z otroki odločili za izvedbo sklopa Zelišča male čarovnice, s pomočjo katerega bodo otroci pridobili znanje o pomembnosti zdravilnih rastlin v našem življenju.

Globalni cilji:

- Doživljanje nežive narave v njeni raznolikosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih.
- Spoznavanje zdravega in varnega načina življenja.

Področje dejavnosti: narava.

Korelacija: gibanje, jezik, matematika, družba, umetnost.

2. METODE

Igra, lastna aktivnost, opazovanje, pogovor, raziskovanje, razlaga, pripovedovanje.

Cilji:

- Otroci spoznajo travnik in travniške rastline.
- Otroci pri spoznavanju uporabljajo različna čutila.
- Otroci razvijejo naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do narave.
- Otroci spoznajo, da je rastlina kot celota sestavljena iz več delov, ki jih znajo na rastlini pokazati (cvet, steblo z listi, korenine).
- Otroci spoznajo, da je rastlina živo bitje.
- Otroci spoznajo, kaj rastlina potrebuje za svoje življenje (prst, sončno svetlobo, zrak in vodo).
- Otroci odkrivajo, spoznavajo in primerjajo spremembe rastlin v različnih pogojih.

- Otroci se seznanijo s pripomočki za raziskovanje (lupe, lončki za raziskovanje) in jih znajo uporabljati.
- Otrok razvija predstavo o zaporedju dogodkov in kdaj se je kaj zgodilo.
- Otrok spoznava besedo, knjigo kot vir informacij ter ob njej doživlja ugodje, veselje, zabavo in pridobiva pozitivni odnos do literature.

3. DEJAVNOSTI

- Pogovor in spoznavanje zdravilnih travniških rastlin, njihove zgradbe ter njihove uporabnosti.
- Branje in skupno podoživljanje ter obnavljanje slikanic Rumeno čudo, Travnik in Zelišča male čarovnice.

- Seznanjanje s pesmico Čarovnica Mica.
- Seznanjanje z deklamacijo Zajček in kopriva.
- Nabiranje bezgovih cvetov ter priprava bezgovega soka.
- Nabiranje regratovih cvetov ter priprava regratovega medu.
- Nabiranje smrekovih vršičkov ter priprava sirupa.
- Nabiranje koprivnih vršičkov in listov ter priprava koprivnega soka.
- Izdelovanje herbarija.
- Slikanje travnika, risanje travniških rož.
- Uganke o travniških rastlinah.
- Iskanje parov travniških rastlin.

4. PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI

Otrokom sva pokazali različne travniške rastline, ki sva jih prinesli z bližnjega travnika. Povprašali sva jih, če katero od njih tudi prepoznajo. Otroci so prepoznali regrat in koprivo. Pri ostalih pa smo si pomagali s knjigami in priročniki o zdravilnih rastlinah ter ob tem spoznavali njihove značilnosti in uporabnost. Otroci so s pomočjo ustrezne literature spoznali različne travniške rastline, njihove lastnosti, namen, uporabnost … Na sprehodih smo obiskali več travnikov, na katerih smo aktivno iskali že znane in manj znane travniške zdravilne in ostale rastline, jih spoznavali in medsebojno primerjali. Potrgane rastline smo odnesli v vrtec, kjer smo jih shranili med papir in obtežili s težkimi predmeti. Pripravljene rastline smo uporabili za izdelavo herbarija in nato opazovali podobnosti in razlike v koreninah, steblih, listih in cvetovih.

Na travniku smo opazili največ rumenih cvetov, rastlino regrata so vsi takoj prepoznali. Ob prebiranju različnih knjig, člankov in priročnikov o zdravilnih rastlinah smo prebrali, da si iz regratovih listov lahko pripravimo solato, iz njegovih cvetov pa med. Tako smo nabrali cvetove in pripravili med. Regrata pa skozi zgodbico »Rumeno čudo« nismo spoznali le kot zdravilno rastlino, ampak tudi kot »plevel«, ki je ponagajal kraljevemu vrtnarju.

Ob gozdni poti nas je očaral prijeten vonj bezgovih cvetov, ki smo jih potrgali ter si s pomočjo recepta, ki smo ga našli v literaturi, pripravili bezgov sok. Vsak otrok si ga je nalil v svojo stekleničko, ki si jo je pred tem okrasil z lastno nalepko. Preostali del neuporabljenih cvetov smo dali sušit, saj so posušeni bezgovi cvetovi primerni tudi za pripravo čaja.

Pri aktivnem raziskovanju travnika se nismo mogli izogniti najbolj zeleni in košati travi, ki rada močno zapeče, a je hkrati tudi zdravilna. Z otroki smo tako spoznali zdravilno moč koprive, katere dele smo prav tako natrgali in iz nje pripravili sok. Del natrganih kopriv smo zvezali v šopek in jih, obešene na primernem mestu, tudi posušili, saj se koprive lahko uporabijo za pripravo čaja, otroci pa jih poznajo tudi v obliki šampona za lase, s katerim jim mame perejo lase. Otroci so prav tako spoznali posamezne dele koprive, njeno uporabnost, jo prerisovali in se jo naučili varno prijemati, ne da bi se opekli. Naučili so se tudi pesmico o Zajčku in koprivi.

Ob vrtcu nas obdaja nasad smrek, pod katerimi pogosto potekajo naše igre. Otroci so opazili, da je smreka v pomladanskem času drugačna in da so njeni vršički svetlejši kot preostale iglice. Hitro so se našli posamezniki, ki so vedeli, da se iz teh svetlih delov (smrekovih vršičkov) pripravlja zdravilni sirup, ki lajša kašelj v jesensko-zimskih dneh. Skupaj smo pobirali vršičke, iz katerih so si nato v igralnici pripravili sirup, ki jim bo kot zdravilo lajšal težave s kašljem.

V jutranjih kotičkih in pri počitku so otroci prisluhnili krajšim zgodbam iz knjige »Zelišča male čarovnice«, ki je bila tudi vodilo oz. rdeča nit tematskega sklopa. Otrokom sva v okviru projekta ponudili različne možnosti likovnega ustvarjanja, plesnega podoživljanja ob instrumentalni glasbi, ustvarjanja didaktičnega materiala in podobno.

5. ZAKLJUČEK

Ob koncu projekta lahko povem, da sva s sodelavko sledili zmožnostim in interesom otrok. Otrokom sva nudili povratne informacije, jih spodbujali k medvrstniškemu učenju in sprotno dokumentirali njihove dejavnosti ter dosežke. Uspešno smo dosegli zastavljene cilje. Po povratni informaciji staršev so bili otroci v času izvedbe projekta zelo motivirani in so svoje na novo pridobljeno znanje uporabljali še doma, ko so svojim staršem razlagali, katere zdravilne rastline so spoznali in kaj vse se lahko iz določenih rastlin tudi pripravi. Velika večina jih je tudi doma začela pripravljati različne sirupe, sokove, solate in namaze iz zdravilnih rastlin, ki jih ponujajo naši travniki in gozdovi. Starši so bili ob koncu tematskega sklopa prijetno presenečeni nad znanjem svojih otrok o zdravilnih rastlinah.
Otroci so se med projektom lepo povezovali, sodelovali in dogovarjali, in to kljub starostnemu razponu med otroki v skupini. Bili so notranje močno motivirani, sproščeni, aktivni, polni vprašanj, razlag, idej, odgovorov. Čeprav jim vseh odgovorov včasih nisva znali podati takoj, sva skupaj z njimi s pomočjo branja primernih knjig in priročnikov prišli do želenih odgovorov. Ob tem sva jim tudi pokazali, da nismo vsevedi, lahko pa se temu približamo, če beremo knjige. Zadovoljni sva s potekom projekta, saj so otroci do novih spoznanj prihajali predvsem preko igre, lastne aktivnosti in zanimanja.

6. VIRI IN LITERATURA

Bahovec, E. D.: *Kurikulum za vrtce.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo, 1999.

Marjanovič Umek, L. (ur.): *Otrok v vrtcu – priročnik h Kurikulu za vrtce*. Maribor: Založba obzorja, 2001.

Sears, W. in Sears, M.: *Uspešen otrok.* Radovljica: Didakta, 2004.

Vrbovšek, B.: *Kakovost v kurikulu vrtca: od načel do izvedbe.* Ljubljana: Supra, 2005.

Batistič Zorec, M.: Učenje v vrtcu. *Sodobna pedagogika,* 53 (3), 2002, str. 24–43.

Hohmann, M. in Weikart, P. D.: *Vzgoja in učenje predšolskih otrok.* Ljubljana: Državna založba Slovenije, 2005.

Schmidt, I: Zdravilne rastline. Tržič: Učila, 2013.

Wraber, T: Sto znamenitih rastlin na Slovenskem, . Ljubljana: Prešernova družba, 1990.

Kovač, P. in Gošnik Godec, A.: Zelišča male čarovnice. Ljubljana: DZS, 2002.

Brez čebel ni življenja

Maja Janežič
Vrtec Mengeš
majc.kajc@gmail.com

Letošnji Tradicionalni slovenski zajtrk smo v naši skupini raztegnili v celoletni projekt. Okolica našega vrtca nam je dala obilo priložnosti za spoznavanje tematike. Raziskovali smo življenje čebel in jih spremljali skozi vse letne čase, učili smo se o tem, kako pomembna je čebela za človeka. Vsebine smo razširili na vsa področja kurikuluma, otroci pa so postali pravi mali raziskovalci. Poskušali smo jim omogočiti neposreden stik z naravo in čebelo, seveda v varnih okoliščinah. Otroci so imeli možnost učenja in zaznavanja z vsemi svojimi čutili.
Ključne besede: čebele, narava, čutila

SAbstract
This years traditional Slovenian Breakfast was expanded into a year-round project. The surroundings of our nursery gave us plenty of opportunities to learn about the topic. We researched the life of bees and monitored them throughout all seasons, learning about how bees have an important role to human life. We learned and explored different contents to all areas of the curriculum, and the children became true little researchers of their own. We tried to give them direct contact with nature and the bees, of course in safe surroundings. The children had the opportunity to learn and perceive with all their senses.
Key words: bees, nature, senses

1. UVOD

»Postoj! Mirno se ji približaj, jo opazuj in spoznavaj! Podaj se med cvetoče trave, dišeče jablane, pisano cvetje, na travnike, v gozdove. Tam jo boš nemara še najprej srečal. Poletela bo s cveta na cvet in te spodbudila k razmišljanju. Ugotovil boš kako pomemben del narave je. Navezuj stike z znanimi, izkušenimi čebelarji v tvojem domačem kraju. Povprašaj jih o vsem, kar te zanima. Z veseljem ti bodo povedali o svojih varovankah. In čebela bo postala tvoja prijateljica« (Mlakar-Šumenjak, 2011).

Te besede so nas vodile skozi celotno šolsko leto. Začeli smo s projektom »Z lokalno pridelano hrano, gibanjem do krepitve našega zdravja«, kjer smo se navezali tudi na čebelarstvo v našem kraju. Otroci so bili nad čebelami tako navdušeni, da smo od novembra do maja pluli med čebelami in zdravim načinom življenja.

2. METODE

Uporabljene so bile naslednje metode:

- metoda raziskovanja
- metoda pogovora
- metoda pripovedovanja
- metoda igre
- lastna aktivnost
- metoda poslušanja

3. RAZPRAVA

Po Tradicionalnem slovenskem zajtrku smo, na željo otrok, dodobra spoznali značilnosti čebel. Odpravili smo se v knjižnico ter pobrskali med policami. S pomočjo knjižničarke smo našli primerne knjige, ki smo jih v vrtcu nekaj dni ogledovali, brali skupaj, iskali podatke in delili nova znanja. Z lokalnim čebelarjem smo se dogovorili, da ga obiščemo pri njegovem čebelnjaku. Bila je jesen in imeli smo veliko možnosti za opazovanje, saj so bile čebele umirjene in že malo utrujene. Ogledali smo si čebelnjak, panje, satovje, opazovali smo čebele. Povezali smo se tudi s Čebelarskim društvom Mengeš. Čebelarstvo je v Mengšu zelo razvito, od leta 1995 imajo tudi svoje društvo, katero skrbi za zdravje in moč čebeljih družin.

V prihodnjih dnem smo brali zgodbe na temo čebel, naučili smo se pesmico Ciciban in Čebela (O. Zupančič), veliko smo tudi ustvarjali. Raziskali smo, zakaj je čebela res tako pomembna za nas ljudi. Ker nam je vreme dopuščalo, smo hodili na dolge sprehode in s tem poskrbeli tudi za naše zdravje.

Pozimi smo okušali med. Skuhali smo si kamilični čaj iz posušenih cvetov, vanj pa si je vsak otrok vmešal med. Opazovali smo, kako hitro se je topil, preizkušali smo tudi različne vrste medu. Primerjali smo barvo, gostoto. Videli smo tudi med, ki je kristaliziral. Zimske dni smo preživljali tudi na prostem, jutra smo namenili jutranji telovadbi in jogi.

Pomlad nam je postregla s cvetjem na travnikih, cvetela so tudi drevesa. Končno smo lahko čebelo tudi od blizu pogledali pri njenem delu. Stopili smo tudi pod cvetoče drevo, zaprli oči in poslušali njeno pesem. Otroci so postajali pozorni na čebelo, ni bila več le žuželka, ki piči. Postajali so spoštljivi do nje, do drugih živih bitij, do narave nasploh.

Slika 1: Ob raziskovanju gozda smo našli panje

Slika 2: Obisk čebelarja in čebelnjaka

4. ZAKLJUČEK

S celoletnim projektom smo dosegli, da se otroci čebele niso več bali, temveč so jo spoštovali. Razumeli so, da brez nje tudi mi ne bi imeli hrane in pogojev za preživetje. Postali so pozorni na čebelarstvo v svojem kraju in tudi starše so vodili na kraje, kjer so postavljeni panji oziroma čebelnjak. Začeli so opazovati naravo, kako se spreminja in kako se živali spreminjajo z njo.

Otroci so bili skozi celotno leto motivirani za tematiko, dajali so lastne pobude in ideje za dejavnosti. Bilo jim je v veliko veselje se meriti v znanju, iznajdljivosti in v raziskovanju. Vsakič, ko je nekdo kaj novega našel v knjigi ali slikanici, je poklical svoje prijatelje k sebi in jim pokazal, kaj je odkril. Tudi na travniku je bilo zanimivo- otroci so se klicali med seboj, ko so opazili druge žuželke, ne le čebele. Približali smo jim naravo, v njej so bili sproščeni in počutili so se varno.

S sproščenim in spoštljivim odnosom do čebel smo otroke morda navdušili do te mene, da bo v bodoče kakšen čebelar v Mengšu več, če ne to, bo pa mogoče vsaj kakšen od otrok v osnovni šoli imel željo obiskovati čebelarski krožek. Vsekakor smo bili uspešni v tem, da smo otroke naučili, da smo do čebele spoštljivi, saj brez nje tudi nas ne bo več.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport

Mlakar-Šumenjak, M. (2011). *Čebela se predstavi. Učbenik za ljubitelje čebel.* Lukovica, Čebelarska zveza Slovenije.

Župančič, O. (2001). *Ciciban in čebela.* Ljubljana. Založba Mladika

Naj žuželka našega travnika čebela

Lucija Velički
OŠ Dušana Flisa Hoče – vrtec Hoče
lucka.velicki@gmail.com

V okviru projekta *Talni živ žav* smo se srečali z različnimi žuželkami in drugimi živalmi. Vsako smo si podrobno ogledali in spoznali njene značilnosti ter navade. Nekega dne je eden od otrok povedal, katera mu je najbolj všeč, in tako smo priredili izbor naj žuželke našega travnika. Zmagala je ČEBELA. Kot se za zmagovalko spodobi, smo ji posvetili še dodatno pozornost. Povabili smo čebelarja, obiskali čebelnjak, doživeli virtualni let čebele, sejali medovite rastline, se vživljali v življenje čebel in odkrivali njihov čarobni svet. Razvajali smo svoje čute ob okušanju čebeljih produktov, plesali čebelji ples, povabili g. župana na medeno pojedino in še mnogo drugega. Tako smo dokončno vzljubili to čudovito, pridno, nepogrešljivo bitje ter se zavedali njene pomembnosti v ekosistemu in širše.

Ključne besede: čebela, čebelji produkti, svet čebel, spoznavanje, doživljanje.

Abstract

In the project *Talni živ žav*, we came across different bugs and other animals. We inspected each one of them and recognised their features as well as habits. One day, children told us which one they liked the most, and thus we organised the selection of the best bug on our meadow. The BEE won. As to befit the winner, we devoted special attention to it. We invited an apiarist, visited an apiary, experienced a virtual bee flight, sowed apiary plants, got accustomed to how the bees live and discovered their magical world. We spoiled our senses by tasting the bee products, danced the bee dance, invited Mr. Mayor to the apiary feast and many more. By doing this, we finally grew fond of this wonderful, hard-working, indispensable creature and became aware of its importance in the ecosystem and in a broader sense.

Key words: bee, bee products, world of bees, discovering, experience.

1. UVOD

»Čebela ima izredno pomembno in kompleksno mesto v naravi, še posebej tedaj, ko govorimo o raznih kmetijskih kulturah. S svojo aktivnostjo čebele v naravi pomembno vplivajo na proizvodnjo hrane tako za človeka kot tudi za živali, raznih industrijskih surovin, kakor tudi na človekovo zdravje in druge dejavnike življenja. Čebelji pridelki so popolnoma naravna živila, neposreden dar narave – čebel. Čebele z opraševanjem pripomorejo k ohranjanju ravnovesja v naravi, omogočajo obstoj različnih živalskih in rastlinskih vrst ter seveda človeka, ob tem pa nam dajejo čebelje pridelke, ki nam v hitrem tempu življenja pomagajo krepiti in ohranjati naše zdravje.« (Noč Boštjan, predsednik Čebelarske zveze Slovenije, Zbornik 2010)

Čebelarstvo kot kmetijska panoga ima v Sloveniji tudi izreden socialni pomen. Čebela nas spremlja skozi vse življenje. Kot otrokom nam je simbol pridnosti, varčnosti in skrbi za druge. Ko pa odrastemo, občudujemo njeno učinkovitost, socialni red, gospodarnost in učinkovitost. V zadnjem času je naša avtohtona kranjska čebela vse bolj ogrožena, zato je poslanstvo čebelarjev vsak dan bolj pomembno. Naloga ČZS je, da skupaj z državnimi organi zagotovi vse ukrepe za obstoj avtohtone kranjske čebele, saj brez čebelarjev ne bo čebele in posledično vsega, kar čebela s svojim poslanstvom stori za človeka in ohranjanje okolja. Tako meni Noč Boštjan, predsednik Čebelarske zveze Slovenije.

Zato smo si postavili pomembne cilje, da že v zgodnjem otroštvu razvijamo vedenje in ljubezen do čebel, da se otroci razvijajo v odgovorne in srčne občane. Na teh temeljih pa je tudi večja verjetnost, da »zrastejo v čebelarja«.

2. METODE

V dejavnostih tega projekta smo uporabljali metode opazovanja, pripovedovanja, raziskovanja, lastne aktivnosti, igre, čutnega zaznavanja, ponazarjanja, okušanja, poslušanja, sodelovanja, gibalnega prikaza in druge.

3. RAZPRAVA

V skupini je devetnajst otrok, starih od dve do štiri leta. Že v septembru smo se posvetili čebeli, saj je bila ena prvih živali, ki smo jih opazili na travniku. Redno nas obiskujejo člani čebelarskega društva Alojza Greifa Hoče. Z vsakim njihovim obiskom utrjujemo znanja o čebelah in vedno izvemo še kaj novega. Zelo dobro smo seznanjeni z vsemi čebelarskimi pripomočki, ki si jih lahko v živo pogledamo in preizkusimo.

Odpravili smo se na posestvo Sončni raj, kjer smo si ogledali učni čebelnjak. Sproščali smo se ob zvokih brnenja čebel in na učnih satovnicah poglabljali znanja o njihovem življenju, organizaciji, izgledu itn. Otroke je navdušilo, ko so skozi virtualna očala lahko doživeli čebelji let. Poskusili smo vrste medu, ki še jih nismo poznali (konopljin, žajbljev, melisin). Vsi so jim bili odlični. Ker je tako čebelica postala del našega vsakdana, morda ni bilo takšno presenečenje, da je na izboru *Naj žuželka našega travnika* bila izbrana prav ona. Otroci so pojasnjevali, da je to zato, ker od nje dobimo med, ker leta na rožice, ker nabira nektar in cvetni prah, ker je luštkana, ker so na čebelici rožice, ker je pridna, ker je nežna, ker je zelo pomembna, ker jo rabimo za zdravje in podobno.

Slika 1

Slika 2

Priredili smo čebelji ples in izdelali krila ter tipalke. Otroci so se tako še bolj vživeli v vlogo čebele in poustvarjali čebelji let, ki so ga doživeli virtualno, ter ga nadgrajevali s čebeljimi prigodami. Pri tem so bili zelo domiselni.

Organizirali smo medeno pojedino in povabili g. ravnatelja in g. župana ter ju seznanili s pomembno vlogo čebel v našem življenju. Zapeli smo pesem *Od cveta do cveta čebelica leta*. Dotaknili smo se ustnega izročila in deklamirali pregovore, reke ter ljudske vraže, kot so: »Besede so kot čebele, ki pikajo ali prinašajo med. Ti sebi med, meni pa pelin. Kdor med obeta, trnje spleta. Sladek je kot med. Na jeziku med, v srcu led. Spredaj z medom maže, zadaj fige kaže. Če se ti sanja, da vidiš čebelji panj, bo v bližini ogenj. Čebele ne crkujejo, ampak umirajo. Lastnik čebel ne sme preklinjati. Tistim, ki bodo to počeli, bodo čebele nabrale prav malo medu.«

Slika 3

Slika 4

Organizirali smo učni kotiček *čebela moja prijateljica*, kamor so otroci vodili svoje starše in jim pripovedovali ter razlagali o razstavljenih stvareh in jih podučili o čebelji družini. V borbi proti bakterijam in virusom so priporočali propolis, za sprostitev v teh negotovih časih pa apiterapijo. Poizkusili so lahko tudi več vrst medu, cvetni prah, propolis in satje z medom, v roke pa so lahko prijeli tudi matičnjak. Za praznovanje rojstnih dni, smo »spekli« torto iz čebeljega voska. Tik preden nas je prekinila pandemija smo še uspeli posejati medonosne rastline in tako izrekli dobrodošlico čebelam na naš vrt.

Slika 5

Slika 6

4. ZAKLJUČEK

Otroci so razvili poseben odnos do čebel in do njihovih produktov, ki temelji na spoštovanju in hvaležnosti. Spoznali so, da lahko v skupnosti, ki deluje organizirano in v slogi, dosežeš velike stvari, tudi če si majhen.

Skozi te dejavnosti so otroci spoznali, kakšen velik in pomemben vpliv ima majhna čebelica, ki je kljub svoji majhnosti tako mogočna, da omogoča obstoj človeka in sveta kot takega, na naše življenje. Vrednost čebeljih pridelkov je tako skoraj zanemarljiva v primerjavi s koristnim delom čebel, ki ga opravijo v naravi. Najpomembnejše poslanstvo čebeljega rodu je opraševanje različnih rastlin. »Čebele pa niso pomembne opraševalke le v kmetijstvu. Predvsem njihovi vlogi opraševalk se lahko zahvalimo za izjemno biotsko raznovrstnost v naši državi. Strokovnjaki tudi dodajajo, da lahko o Sloveniji govorimo, tudi zaradi avtohtone kranjske čebele, kot o evropskem biotskem parku,« pravi Noč, 2010. Na to smo ponosni mi in »naši« otroci.

5. LITERATURA

ZBORNIK zbranih povzetkov vsebin projekta Zgodnje naravoslovje, temelj za trajnostni razvoj. (2011). Portorož: Doves.

Tautz, J. (2010). *Čudežni svet čebel, biologija superorganizma*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.

Gregori, J. (1984). *Mladi čebelar*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Zimska pravljica v vrtcu

Helena Krnc
Vrtec Mavrica Trebnje
helena.krnc@vrtec-trebnje.si

V prispevku želim predstaviti primer dobre prakse na temo podnebnih sprememb. Skozi celo leto smo se z otroki veliko pogovarjali o vremenu. Na različne načine smo ga beležili in opazovali. Kadar nam je vreme dopuščalo, smo se odpravili na sprehod v bližnjo okolico. Opazovali smo dežne kaplje, kako drsijo po površini in skakali po lužah. Spremljali smo vreme in njegovo spreminjanje v različnih letnih časih. Nastopila je zima. Otroci so pričakovali veliko snega in seveda neskončne igre z njim.

Glede na letošnje vreme in zimo te priložnosti niso imeli, zato so nekateri predlagali, da bi ga naredili sami. Sledila je razprava in ugotavljanje če je to mogoče. Otroci so bili mnenja, da sneg lahko naredimo sami v vrtcu.

Ključne besede: predšolski otroci, vreme, voda, sneg, aktivno učenje, igra.

Abstract

In this article, I want to introduce an example of good practice on climate changes theme. Throughout the year we spent a lot of time talking about weather with kids. We took notes of weather in different ways and we observed it. When the weather was nice, we went for a trip to nearby surroundings. We were jumping in mud puddles and observed the raindrops sliding across the surface. We monitored the weather and its changes in different seasons. Then the winter came. Children were expecting a lot of snow and of course endless games that come with it.

Due to this year's weather and winter, this opportunity was not given. Therefore, some suggested that we should make our own snow. That was followed by a long discussion weather this was possible or not. The children thought that we could make it ourselves in the kindergarten.

Key words: preschool children, weather, water, snow, active learning, game.

1. UVOD

Zgodnje učenje naravoslovja se prične v predšolskem obdobju, v katerem se začne otrok spoznavati z naravo, ki ga obkroža. Da se poučevanje naravoslovja prične tako zgodaj, nam pojasnjuje Krnel (v Braun, Diehl in Diemer, 2011, str. 8); »Naravoslovje je del poti, po kateri skušamo svet osmisliti premišljeno in sistematično, odgovore na vprašanja pa iščemo v naravi sami. To počnejo tudi otroci, pri tem pa jih vodi spontana radovednost. Pri igri z različnimi

snovmi in pri opazovanju pojavov, se razvija prvo naivno naravoslovje. Pogosto so te prve naravoslovne zamisli precej drugačne od pravih naravoslovnih razlag«.

Naravoslovje predstavlja tudi otrokovo prvo srečanje z znanostjo in metodami, kar odločilno vpliva na njegov poznejši odnos do znanstvenega dela. Veliko zaslugo imajo pri tem starši in pedagoški delavci, ne smemo pa pozabiti na otrokove lastne aktivnosti, ki se izražajo v igri z zemljo in mivko, opazovanju metuljev, mravelj, v iskanju kamenčkov. Njihove aktivnosti pa spodbujajo razvijanje mišljenja, sklepanja in reševanja problemov. Otroke lahko seznanimo z naravo tudi preko igre z dejavnostmi, ki so jim zanimive (Katalinič, 2010).Tudi raziskovanje vremena ja naravoslovna dejavnost in predstavlja zgodnje učenje naravoslovja.

Vreme je meteorološko-klimatski izraz za stanje atmosfere, ki nastane pod vplivi vseh pomembnejših meteoroloških elementov in atmosferskih pojavov (temperatura, vlaga, zračni tlak, ...). Sneg pa je padavina v trdem stanju, ki nastaja v oblakih – nastaja iz ledenih kristalov, ko je zrak zasičen z vodno paro pod 0 °C temperature. Tedaj vodna para sublimira (takoj preide v trdo stanje). Masa ledenih kristalov se z rastjo povečuje in kristali začnejo padati- snežinke. Snežinke so v obliki različnih kristalnih zvezdic, ki pa so tudi pomešane z navadnimi ledenimi kristali. Pri temperaturi zraka, ki je višja od -10 °C , se ti kristali navadno spajajo v obliki kosmov. Njihova velikost je različna, vendar imajo redkokdaj večji premer kakor od 3 do 4 cm. Na velikost snežink vplive predvsem temperatura zraka. Čim nižja je temperatura, tem manjše so snežinke. Velike snežinke ali kosmi pa nastajajo, če vodna para kondenzira pri temperaturi, ki ni znatno pod 0 °C.

2. CILJI IN METODE

Pri delu so bile uporabljanje metode pogovora, poslušanja, igre, razlage, praktičnega dela, lastne aktivnosti, raziskovanja in demonstracije. Da bi otrok dožive in spoznal okolje, ga mora znati zaznavati z vsemi svojimi čutili. Znati ga mora opazovati, poimenovati, opisati, primerjati in ugotavljati skupne in različne značilnosti. Cilji: Otrok doživlja, odkriva in spoznava živo in neživo naravo. Otrok odkriva in spoznava vodo v različnih pojavnih oblikah in spoznava izhlapevanje tekočin, taljenje snega in ledu ter zmrzovanje vode (Kurikulum za vrtce, 1999).

3. REZULTATI

Z izvajanjem projekta smo pričeli v mesecu januarju in je trajal do marca. V igralnici smo si pripravili vremenski kotiček, kjer so otroci beležili vreme, se igrali in raziskovali vodo. Pripravili smo različne dejavnosti z ledom: segrevanje in opazovanje taljenja, risanje po temni podlagi (listu). Sami so risali načrte in predvidevali, kako bi naredili sneg. Otroci so imeli veliko idej kako narediti sneg, preizkusili pa smo najpogostejše.

Predlagali so naslednje dejavnosti:

- naredili bi led in ko bi ga z nožem drgnili bi nastal sneg,

- zunaj, ko bi bil mraz (slana), bi ga drgnili in nastal bi sneg,
- naredili bi snežni top in z njim sneg.

IZVEDBA PROJEKTA**:**
Otroci so v manjše posode natočili vodo in jo postavili na teraso, da bi zmrznila. Vodo so pustili stati nekaj dni. Nastal je led. Otroci so po ledu podrgnili, vendar je bil led samo na površini vode in s praskanjem niso mogli narediti snega. Led je bil krhek. Naslednji dan je deček sam od sebe, od doma prinesel led iz skrinje. Led je bil zelo trden. Otroci so z nožem praskali po njem in nastajali so snežni ostružki – sneg.

Praskanje z nožem po ledu.

UGOTOVITVE OTROK: Zunaj ni bilo dovolj hladno, da bi nastal trden led iz katerega bi lahko naredili sneg. Iz ledu, ki ga je prinesel deček, je nastal sneg, vendar ga je bilo tako malo, da se je sproti topil, ko so ga otroci prijemali.
Z otroci smo šli pred zajtrkom na igrišče, ko je bilo zunaj še dovolj hladno in po travi ter igralih slana. Otroci so praskali po igralih s prsti, vendar jim ni uspelo napraskati snega. Potem so vzeli v roke plastične nože in praskali. Pri tem nastal je sneg (snežni ostružki).

Praskanje po zaledeneli podlagi.

UGOTOVITVE OTROK: Ko so otroci praskali s prsti sneg ni nastal, ker se je sproti topil pod njihovimi prsti (zaradi toplih rok), ko pa so podrgnili s palico ali plastičnim nožem je nastajal sneg.
Deček, ki se je spomnil na snežni top je narisal tudi načrt in predlagal, da ga odnesemo k hišnikom, da bi nam pomagali. Hišnik je rekel, da topa ne morejo narediti, imajo pa podoben

stroj (visokotlačni čistilec- »kirher«), s katerim bi mogoče lahko naredili sneg. Dogovorili smo se, da bomo eno jutro, ko bo dovolj hladno prišli k njim in poskusili narediti sneg. Ko je bilo zunaj pod ničlo (- 4 °C) je hišnik pripravil stroj na balkonu. Iz njega je rahlo pršil vodo nad otroki.

Pršenje vode iz visokotlačnega čistilca.

UGOTOVITVE OTROK: Otroci so bili mnenja, da je iz stroja pršila voda, ki se je spremenila v sneg. Voda je rahlo pršila, da so imeli otroci res občutek da sneži, vendar je pršila samo voda, ki ni zmrznila v sneg.

4. ZAKLJUČEK

Otroci so z dejavnostmi ugotovili, da snega ni tako enostavno narediti. Tudi ko jim je uspelo, je nastal le v majhnih količinah. Z visokotlačnim čistilcem nam sicer ni uspelo ustvariti snega, ker je za to potrebnih več dejavnikov (mraz, določena vlaga in voda), kar pa mi nismo mogli zagotoviti.

Otroci se preko lastne izkušnje največ naučijo. Aktivno so sodelovali pri raziskovanju, ugotavljanju, eksperimentiranju, kako in na kakšen način bi še lahko naredili sneg. Pridobili so predstavo o tem, kaj vse je potrebno in kateri dejavniki morajo biti prisotni. So pa zelo uživali, še posebno, ko smo naredili poskus s visokotlačnim čistilcem, so zraven vriskali in skakali od veselja, kot takrat, ko prvič zapade sneg.

5. LITERATURA

Braun, C., Dichl, U. in Diemer, M; prevod Travnik, Vode, M.(2011). *Knjiga za male raziskovalce.* Ljubljana: Mladinska knjiga

Katalinič, D. (2010). *Prvi naravoslovni koraki*. Odranci: Mizarstvo Antolin, d.o.o

Kurikulum za vrtce.(1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.Sorko, Petkovšek. *Vremenski vodnik za turiste.* Pridobljeno 26.5.2020 s http://vreme.prelog.org/vreme/vremenski_pojmi.htm.

Pisana druščina okoli nas

Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Tinje
Mojca Smogavec
mojca.smogavec@guest.arnes.si

Kako lepo je, ko pogledamo skozi okno vrtca in vidimo naravo. Naravo, ki jo občudujemo v vseh njenih lepotah in razsežnostih. Imamo velik privilegij, da je naš vrtec na podeželju. Obdajajo ga travnik, gozd, ribnik in – otroško veselje. Vse to je razlog, da je pri nas vedno veselo in zanimivo. Veliko časa preživimo zunaj, kar pomeni, da zunaj izvajamo tudi dejavnosti, ki jih kje drugje izvajajo v igralnici.
Kolikokrat gremo na sprehod in ne vidimo ničesar? Hodimo zamišljeni v svoje misli in ne opazimo metulja, ki nam ves čas sledi, mravelj, ki v svoji četici korakajo, pikapolonice na zelenem listu ...
Naš namen je bil, da se ozremo, si vzamemo čas in opazujemo, raziskujemo ter spoznamo, kaj vse lahko vidimo, slišimo, občutimo v bližini našega vrtca.

Ključne besede: žuželke, živali, narava, raziskovanje, čutila

Abstract
It is so beautiful, that when we look through windows of our preschool, we can see nature. The one we admire in all its beauty and dimensions. We have a great privilege that our preschool is located in the countryside. It is surrounded by a meadow, forest, a pond and a children's joy. All of this is a reason, that there is always joy and entertainment at our place. We spend a lot of time outside, meaning that a lot of activities, that could be easily done inside, we do outdoors.
How many times we take a walk without noticing anything? We are walking with our own thoughts, so we don't notice a butterfly, that is following us; ants, that are marching in their unit, a ladybird on a green leaf…
It was our intention to look around, take time and observe, explore and acknowledge what we can see, hear and feel near our preschool.
Key words: insects, animals, nature, exploring, senses

1. UVOD

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Pa vendar je ta majhen del sveta neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Vse, kar želijo slišati, želijo videti, z vsem, kar je dosegljivo in dovolj priročno, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjenja po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega. Iz vrtca se naj dejavnosti s področja narave razširijo na okolico vrtca (M. Umek, 2001). V okviru projekta Zgodnje naravoslovje smo dali poudarek opazovanju živali, predvsem žuželkam in spremljanju narave, skozi vse letne

čase. Otroci so po naravi raziskovalci, ne glede na to, koliko so stari. Če jim teme predstavimo na njim zanimiv način, bodo veliko novega spoznali in se naučili.
Pred vsako novo temo, dejavnostjo si zastavimo cilje, ki jih želimo doseči. V sklopu te teme sem si zastavila naslednje cilje:
- Otrok odkriva, spoznava in primerja živa bitja, njihova okolja in sebe kot enega izmed njih.
- Otrok spoznava, da se živa bitja med seboj razlikujejo.
- Otrok spoznava, odkriva in raziskuje živali v naši okolici.
- Otroci pridobivajo spoštljiv in naklonjen odnos do narave.

2. METODE

Pri izvajanju projekta smo izvajali različne metode, ki so se med seboj prepletale in dopolnjevale. Metode, ki smo jih uporabili, so bile naslednje: opazovanja, lastne aktivnosti, poslušanja, raziskovanja, sodelovanja, primerjanja, igre, ustvarjanja, opisovanja.

3. RAZPRAVA

Skupaj s pomočnico vodiva oddelek otrok, starih 1–3 let. V oddelek je vključenih 12 otrok. Nekaj otrok je prišlo septembra prvič v vrtec, nekaj pa jih vrtec obiskuje že od prejšnjega šolskega leta. Projekt, za katerega sem se odločila, nam je pisan na kožo. Kot smo v uvodu ugotovili, stoji naš vrtec na podeželju, kar pomeni, da imamo idealen prostor za raziskovanje. Z otroki veliko časa preživimo zunaj, ne glede na letni čas. Ko je možno, prestavimo dejavnosti na prosto in jih izvajamo zunaj. Bodisi na terasi ali igrišču vrtca, na bližnjem travniku, ob ribniku ali v gozdu. Vse to nas obdaja in za to smo zelo hvaležni. Otroci so aktivni raziskovalci, ki raziskujejo to, kar jih zanima. Ker je to oddelek prvega starostnega obdobja, je potrebno zelo dobro načrtovati in razmisliti o dejavnostih, ki jih predstavimo otrokom. Dejavnosti morajo biti zanimive, jih pritegniti, ne smejo trajati predolgo, dobro je, da se kaj naučijo, vendar pa morajo še kljub temu vsebovati veliko igre.
V času izvajanja projekta smo dajali poudarek na opazovanju žuželk in drugih živali v okolici vrtca. Poudarek je bil na žuželkah, ker jih vidimo največ, sploh v pomladnem času, ko smo izvajali največ dejavnosti na to temo.

Najprej sem želela izvedeti, katere žuželke otroci sploh poznajo. Torej smo se morali pogovoriti, katere živali sploh so žuželke. Ko smo to ugotovili, so jih začeli naštevati. Najprej so našteli: pikapolonico, čebelo, muho in metulja. Mogoče je malo lažje, ker je zdaj čas, ko na travniku vidimo različne žuželke in so jim blizu. Ko sem to vprašanje postavila pozimi, so povedali seveda druge živali, ki so značilne za ta letni čas. Kasneje so ob fotografijah živali poimenovali, jih podrobno opisali, povedali, kje jih lahko vidimo. Zjutraj smo v jutranjem krogu poslušali kakšno uganko, bibarijo, spoznali smo pesmi o žuželkah, prav tako smo se naučili ples o mravlji. Otroci se radi igrajo, zato so se igrali z živalmi, družabne igre, tudi telovadili smo na podobno tematiko. Nastali so tudi likovni izdelki. Otroci so si izbrali eno žival,

ki so jo pritrdili na črno podlago, nato s pastelnimi barvami prebarvali list in nastali so čudoviti likovni izdelki. Igrišče vrtca, bližnji travnik in gozd so postali naš raziskovani prostor. Na dvorišču vrtca smo skupaj s pomočjo staršev naredili pravi hotel za žuželke. Otrokom je zelo všeč in vsak dan se odpravijo do njega, kjer opazujejo, ali v njem prebiva kakšna žuželka. Na dvorišču vrtca stoji drevo, ki privlači mravlje. Tam se otroci veliko zadržujejo in opazujejo, kaj počnejo, kako se premikajo. Nekateri mravljo vzamejo v roko in jo opazujejo. Oblikovala sem tudi delovni list, ki smo ga rešili. Skupaj z otroki smo se odpravili na lov za žuželkami. Otroci so z navdušenjem iskali živali, ki so na delovnem listu, da so jih lahko odkljukali, ko so jih našli. Opazili so metulja, ki so ga na vsak način želeli ujeti. Na drevesu je bila pajkova mreža in pomočnica je morala vsakega otroka dvigniti, da si je pajkovo mrežo pogledal čisto od blizu. Imeli smo srečo, da je na njej bil tudi pajek. Seveda smo slišali tudi murne in smo iskali njihove luknje. Eno je deček našel, se ulegel k njej in s travo žgečkal po luknji. Ko se je murn prikazal iz luknje, je bilo veselje nepopisno. Česar pa nismo videli s prostim očesom, smo si ogledali še z lupo. Žuželke in druge živali smo iskali skozi vse leto, vendar smo jih največ opazili v tem letnem času.

Slika 1.: Likovno ustvarjanje na prostem

Slika 2.: Hotel za žuželke

Slika 3.: Našel sem mravljo

Slika 4.: Delovni list

Slika 5.: Glej muren je prišel iz luknjice

4. ZAKLJUČEK

Spoznali smo, da živimo v okolju, ki nam veliko ponuja, le ozreti se moramo in včasih pogledati izven okvirjev. Ni nujno, da otrokom ponudimo ogromno količino pripomočkov, materiala, sredstev. Pomembno je, kako jim približamo, kar jim želimo predstaviti. Otrokom so bile dejavnosti, ki smo jih počeli, v osnovi znane. Vendar so kljub že znanemu spoznali in se naučili še marsikaj novega. Tekom izvajanja projekta so spoznali, da je narava najbolj živahna in pisana pomladi. Takrat se živali prebudijo, cvetlice in trava začne rasti. Imamo občutek, da vse okoli nas zaživi v neki drugi, živahnejši luči.

5. LITERATURA

Bahovec idr. (1999). *Kurikulum za vrtce.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport inZavod Republike Slovenije za šolstvo.

Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Videmšek, M., Kovač. M., Krajnc, S., Saksida, I. idr (2001). *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce.* Maribor: Obzorja.

Novak, T., Ambrožič – Dolinšek, J., Bradač, Z., Cajnkar – Kac, M., Majer, J., Mencinger – Vračko, B. idr. (2003). *Začetno naravoslovje z metodiko*. Maribor: Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru.

Les tako in drugače

Tanja Stević
Vrtec Miškolin
tanja.stevic@guest.arnes.si

V prispevku bomo predstavili primer dobre prakse s področja zgodnjega naravoslovja z uporabo tehniških orodij za obdelavo. Osredotočili smo se na spoznavanje in obdelavo lesa. Otrokom smo omogočili raziskovanje lesa v vseh oblikah. V gozdu smo otroke spodbujali k spoštljivemu odnosu do narave. Preko načrtovanih dejavnosti smo otrokom približali les kot sredstvo za opazovanje, igro, gradnjo in izdelavo smiselnega izdelka. Otroci so z lastno aktivnostjo raziskovali in spoznavali različne vrste lesa, ga uporabljali v igri, obdelovali s pravimi orodji in izdelali vsak svoj izdelek. Seznanili smo jih s pravilno in varno uporabo orodij za obdelavo ter jim s tem omogočili razvoj kognitivnih, gibalnih in ustvarjalnih spretnosti.

Ključne besede: gozd, les, raziskovanje, obdelava lesa

Abstract

We will represent the good practice of using technical processing tools in the field of natural sciences in the following article. We focused on getting to know the wood and its processing. We allowed children to explore wood in all its forms. We encouraged them to have a respectful attitude toward nature. We introduced children to wood as a tool for observing, playing, building, and making a product through planned activities. They were researching and learning about different types of wood, using it in a play, processing with the right tools, and making products on their own. We acquainted them with the correct and safe use of tools and thus enabled them to develop cognitive, motor, and creative skills.

Key words: forest, wood, research, wood processing

1. UVOD

Pomembno je, da se otroci že v predšolskem obdobju srečajo s spoznavanjem različnih materialov, njihovih lastnosti in možnostmi obdelave, saj tako lažje razumejo, kako je zgrajen svet okoli njih. V obdobju predšolske vzgoje dajemo velik pomen spoznavanju žive in nežive narave, ob tem pa velikokrat pozabljamo na tehniko kot področje, ki je pomembno za spreminjanje naravnih in umetnih materialov. Pri ustvarjanju izdelkov iz umetnih ali naravnih materialov največkrat uporabljamo cilje povezane z umetnostjo, tehnika pa ostaja v ozadju. Tehnika se močno prepleta z vsemi področji kurikuluma. Ko omenjamo tehniko, imamo največkrat v mislih delo z orodji. Profesor Papotnik v svojem delu opisuje povezanost delovno-tehnične vzgoje z drugimi področji takole:

»V vrtcih mora obstajati prepletenost intelektualne, telesne, likovne, higiensko-zdravstvene, glasbene in plesne vzgoje z delovno-tehnično vzgojo. Dejavnosti različnih vzgojnih področij je

potrebno povezovati v kompleksen vzgojni program, kjer gre tudi za uvajanje otrok v svet tehnike in dela.« (Papotnik, 1993, str. 14).

2. METODE

Predstavili bomo projekt, ki smo ga izvajali v skupini otrok starih 5–6 let. Želeli smo, da otroci preko vseh čutil spoznajo in začutijo gozd, spoznajo les kot uporaben material in se spoznajo z uporabo pravega obdelovalnega orodja ter se aktivno vključijo v obdelavo lesa. Pri raziskovanju smo uporabili metode razlage, pogovora, demonstracije, opazovanja, preizkušanja, igre, spodbujanja aktivnega učenja in sodelovanja.

3. RAZPRAVA

Projekt smo pričeli z raziskovanjem gozdička za vrtcem. Poslušali smo zvoke v njem, odkrivali prijetne vonje, opazovali rastline in živali ter tipali različne vrste dreves. Zanimanje za les je v otrocih prebudil obisk gozdarja, ki nam je predstavil svoj poklic, demonstriral sekanje drevesa in povedal, kako ga potem razcepijo, razrežejo in pošljejo v nadaljnjo obdelavo. Ugotovili smo, da iz dreves pridobivamo les za izdelavo različnih izdelkov. Opazovali smo okolico in ugotavljali, kaj vse je leseno.

3.1 Dejavnost 1

Otrokom smo na igrišču pripravili presenečenje. Pripravili smo kupe različnih vrst lesa in jih preko animacije s škratkom Trepetalčkom spodbudili k razmisleku. Škratek jim je povedal svojo zgodbo o igri na igrišču, ki ni prav nič varna, saj so igrala prevelika in večji udeleženci ne pazijo nanj in na njegove prijatelje.

Na vprašanje, kako bi lahko škratkom omogočili varno igro, so odgovarjali:

»Lahko upočasnimo ostale živali.«

»Lahko postavimo ovire.«

Na vprašanje, kaj bi še lahko postavili, so odgovorili:

»Hiško, tobogan,…«

Iz česa bi lahko to zgradili? Večina je hitro ugotovila, da iz lesa.

Otrokom smo dali nalogo, naj po igrišču poiščejo barvne oznake in jih s tem razdelili v štiri naključne skupine, v katerih so pričeli z gradnjo. Za izdelavo niso dobili nikakršnih navodil, imeli so prosto izbiro, da se v skupini dogovorijo kaj bodo naredili. Zanimivo se nam je zdelo, da so vse skupine najprej prinesle predelan les, šele kasneje so začeli z dodajanjem vej in naravnega lesa. Videti je bilo, da je otrokom dejavnost zanimiva, saj so bili ves čas osredotočeni na delo. Sodelovali so vsi, nekateri so bili prinašalci, drugi opazovalci, nekateri pa pravi gradbeniki.

Videti je bilo veliko različnih izdelkov- tobogan, katapult, hiška, nizke strukture … Otroci so bili zelo zadovoljni s svojimi izdelki. Pokazali so veliko iznajdljivosti, sodelovanja in lastne aktivnosti pri reševanju problemov. Otroke smo povprašali, kaj bi potrebovali, da bi igrala stala

bolj trdno. Začeli so naštevati: kladivo, žeblje, žago, vrtalnik, vijake … Zato smo se odločili, da otrokom predstavimo orodja za obdelavo lesa in jih seznanimo z njihovo pravilno rabo.

3.2 Dejavnost 2

Ker otroci zelo radi rišejo, smo iskali način, ki bi nam omogočil, da bi naše umetnine ostale za vedno take, kot so. Papir se hitro strga, risbe založimo in ostanemo brez njih. Otroke smo povprašali po njihovih idejah za izdelavo »večnih slik« in dobili različne odgovore:

»Slike lohk damo v okver.«

»Lahko jih narišemo na kamen.«

»Al pa če bi jih na eno železno ploščico.«

»Sliko lahko narišemo na karton.«

Otrokom smo pokazali leseno ploščico, na katero bi lahko narisali risbo. Takoj so se strinjali, da je to dober način, da slika ostane večna. Vprašali smo jih, kako bi na leseni plošči prišli do slike, ki se ne bi uničila. Otrokom smo v raziskovanje dali obdelan in neobdelan les. Ugotovili so, da ima neobdelan les »cufke« in da bi nanj težko risali. Odločili smo se, da bomo neobdelan les obdelali in otrokom predstavili orodja za obdelavo lesa. Pogovorili smo se o varni uporabi orodij. Vsak otrok se je preizkusil v žaganju z ročno žago, vrtanju luknje z ročnim vrtalnikom in brušenju z brusnim papirjem. Vsakemu otroku smo dali leseno ploščico, ki jo je na eni strani

Slika 1: Žaganje z ročno žago

Slika 2: Vrtanje z ročnim vrtalnikom

Slika 3: Žganje v les z električnim spajkalnikom

sam obdelal z brusnim papirjem različnih granulacij (60,120, 220). Ko so zaključili z brušenjem, so na obdelano stran s svinčnikom narisali risbo po želji. Pokazali smo jim postopek žganja v les in nekateri otroci so se v tem tudi sami preizkusili. Ko so bile vse risbe končane, smo jih prebarvali s sijajnim premazom, z električnim vrtalnikom v njih zvrtali luknje in tako so postale naše slike večne.

Beležili smo rezultate dejavnosti, pri kateri smo v proces vključili obdelavo lesa z različnimi orodji. Zapisali smo si, koliko otrok je bilo pri dejavnosti samostojnih, koliko jih je potrebovalo malo pomoči in koliko jih je potrebovalo veliko pomoči. Polovica otrok pri obdelavi svoje ploščice lesa ni potrebovala pomoči, 33% je potrebovalo malo pomoči odraslega, 17% pa je potrebovalo veliko pomoči. Pomoč so otroci potrebovali predvsem pri brušenju lesene ploskve, saj se jim je brusni papir zatikal, ker niso dovolj pritiskali na podlago. Predvidevamo lahko, da je uspešnost povezana z razvitostjo fino motoričnih spretnosti. Veliko otrok je imelo težave pri menjavi brusnega papirja, saj niso mogli presoditi njegove granulacije, zato smo jim pri tem pomagali. Tisti otroci, ki poznajo številke, pa so tudi brusni papir sami zamenjali za manj hrapavega.

4. ZAKLJUČEK

Večina otrok se je preizkusila v žaganju, vrtanju z ročnim in baterijskim vrtalnikom ter žganju v les z električnim spajkalnikom. Pri tem smo bili ves čas prisotni odrasli, tako da so otroci varno uporabljali orodja. Po zaključku dejavnosti smo ugotovili, da je večina otrok pri vseh aktivnostih z veseljem sodelovala in pokazala veliko mero lastne aktivnosti pri reševanju problemov. Predstavljene vsebine so jim bile všeč, saj so se srečali z materialom in orodji, ki jih uporabljajo odrasli. V vrtcih bi morali večkrat načrtovati dejavnosti s cilji povezanimi s tehniko, saj se tehnične aktivnosti velikokrat izvaja, pri tem pa si zastavljamo cilje s področja umetnosti ali naravoslovja (spoznavanja žive in nežive narave).

Slika 4: Brušenje lesa z brusnim papirjem

Slika 5: Večna slika

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
Papotnik, A. (1993). Zgodnje uvajanje v tehniko. Maribor: Obzorja

Košarica lokalno pridelane hrane

Nikolaja Špenko
Vrtec Miškolin
nika.spenko@guest.arnes.si

Raznovrstna prehrana z rednim uživanjem sadja in zelenjave lahko bistveno pripomore k boljšemu počutju in zdravju vsakega posameznika. Z njo dobimo potrebne vitamine in minerale, polna je vode, ščiti nas pred različnimi boleznimi in nam zvišuje nivo energije. Strokovnjaki priporočajo, da je najbolje uživati sveže sadje in zelenjavo lokalne pridelave.
Sadje in zelenjava sta za zdravje otrok nujno pomembna. Na žalost pa veliko otrok zaužije premalo teh živil, zato jim primanjkuje pomembnih vitaminov in mineralov. Navade, ki jih otroci pridobijo v otroštvu, prenesejo tudi v odraslo obdobje, zato je pomembno, da jih navajamo na zdravo življenje. Da pa bi se otroci imeli priložnost srečati z različnimi vrstami sadja in zelenjave, smo se v vrtcu odločili za projekt »KOŠARICA RDEČE KAPICE«.

Ključne besede: otroci, sadje, zelenjava, zdravje

AbstracT
A diverse diet with regular consumption of fruit and vegetables can significantly contribute to the wellbeing and health of each individual. With it we get the necessary vitamins and minerals, it's full of water, protects us from various diseases and raises our energy level. Experts recommend that it is best to enjoy fresh fruit and vegetables of local production.
Fruits and vegetables are essential for children's health. Unfortunately, many children consume only few of these foods, so they lack significant vitamins and minerals. The habits that children acquire in childhood are also transferred to an adult period, so it is important they get use to a healthy life. However, in order for children to encounter a variety of fruits and vegetables, we decided to perform the "RED RIDING HOOD BASKET" project in our kindergarten.

Key words: children, fruits, vegetables, health

1. UVOD

V predšolskem obdobju otrok že sodeluje pri izbiri hrane, razvija lastni okus, značilna je spremenljivost apetita, zanimanje za sladko hrano, pojavijo se znaki zavračanja določene hrane oziroma živil. Dolžnost staršev in tudi vzgojiteljev je, da otroku ponudijo raznolike obroke zdrave hrane, ga naučijo kulture prehranjevanja in ga navajajo na zdrave prehranske navade (Radivo, 2011, str. 12).

Gavin s sodelavci pravi, naj te postanejo zanimiv in zabaven življenjski slog. Gre namreč za to, da otroci prevzemajo navade, ki so koristne za zdrav način življenja, saj postanejo, ob razumnem in domiselnem prizadevanju z nekaj načrtovanja, naravni del njihovega vsakdana. Zato bomo vsi deležni bogate nagrade - zdrav, zadovoljen in dejaven otrok, ki bo z zdravimi prehranjevalnimi navadami odraščal v samostojno osebnost, ki zna poskrbeti za svoje zdravje in uravnotežen življenjski slog (Gavin in sod., 2007, str. 12).

Otroci morajo spoznavati nove okuse in oblike uživanja sadja in zelenjave, ki naj jim bodo privlačne. Imeti morajo možnost, da razvijejo svoj lasten okus. Videz in okus sadja in zelenjave mora biti pri tem vedno privlačen. Zato smo se v naši skupini odločili za košarico Rdeče Kapice. Najprej je bilo s projektom potrebno seznaniti starše in jih navdušiti nad idejo. Vsi so se strinjali in pokazali veliko mero sodelovanja. Projekt je potekal skozi celo leto. Starši so se sami odločili, katero vrsto sadja ali zelenjave nam bodo otroci predstavili. Pomembno je bilo, da so pridelek pridelali doma na vrtu ali njivi. Ker se vrtec nahaja na obrobju Ljubljane, imamo veliko možnosti za vrtičke, v bližnji okolici pa imamo tudi kar nekaj kmetij.

2. JEDRO

Otroci so enkrat na teden ali na štirinajst dni v vrtec v košarici prinesli sadje ali zelenjavo. Starši so na plakat A3 format na sredino nalepili sliko sadja ali zelenjave, katerega je otrok prinesel v vrtec. Okoli slike pa slike izdelkov, kaj vse se lahko naredi iz sadja ali zelenjave. Ker so otroci stari od 2 do 3 leta, jim slika največ pove in iz nje lažje poimenujejo. Prva deklica nam je v košarici prinesla domačo papriko. Spoznavali smo jo in spoznali, da je rumene barve, da ima pecelj in čisto majhne peške. Okušali smo jo in se pogovarjali, kaj vse lahko iz nje še naredimo. Vložimo jo v kozarce za ozimnico, jo napolnimo z mesom in skuhamo ... (slika1).

V naslednji košarici pa je deklica prinesla maline. Maline so vsi otroci poznali, saj jih imajo zelo radi. Iz malin lahko skuhamo marmelado, naredimo sirup, najslajša pa je takrat, ko jo utrgamo in pojemo (slika 2).
Spoznavali in spoznali smo še druge vrste sadja in zelenjave, kot so: grozdje, paradižnik, solata, fige, kumarice, kivi, korenje, hruške, zelje, slive, jabolka in orehe.
Dejavnosti smo povezali z drugimi področji kurikuluma. Zelenjavo in sadje smo poimenovali ter jih spoznavali preko družabne igre poišči par. Skupaj smo odhajali na sprehode, kjer smo si ogledali vrtove v bližnji okolici vrtca. Obiskali smo še vrtnarijo, kjer smo spoznali različna semena in sadike.

Stik z naravo je običajen del našega življenja, vse kar nam ponuja, spoštujemo in varujemo. Zato sva otrokom spodbujala različne pristope k spoznavanju narave. Spoznavali so obseg, raznolikost in lepoto narave. Spoznavali so različno prehrano in pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja. Pridobili so izkušnje, kako lahko sami vplivajo na naravo in kako lahko sami prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.

Otroci so razvijali in uporabljali čutila za vid, tip, okus in vonj. Igrali smo se tržnico, kjer smo kupovali zelenjavo (slika 3). Ob tem smo dobili izkušnje, znanja in spretnosti, kaj je veliko, kaj je majhno, česa je več in česa je manj, kaj je celota in kaj del in kakšne oblike so. Pri tržnici in vlaganju zelenjave v kozarce, so se seznanili tudi z matematiko, kjer so sadje in zelenjavo poimenovali, opisovali, preštevali, primerjali in razvrščali. Opisovali so položaj sadja in zelenjave, ali je na mizi, v kozarcu, v košarici …

Kakovostno okolje sooblikuje otrokov razvoj. Svoboden otrok razvija svoje ustvarjalne in razvojne potenciale, k sooblikovanju razvoja pa je pomembno kakovostno okolje, katerega sva otrokom nudila. Oblikovala sva jim raznovrstno glasbeno, likovno in plesno okolje, ki je otrokom omogočalo doživljanje sebe. Spoznali smo eko himno, pesem našega vrtca, z različnimi tehnikami izdelali različna sadja in zelenjavo ter se ob prepevanju pesmi Rdeče češnje rada jem plesno izražali.
V predšolskem obdobju si otroci z igro pridobivajo raznovrstne gibalne izkušnje, ki jim prinašajo veselje in zadovoljstvo. Z gibanjem si otroci razvijajo intelektualne sposobnosti, zato naj bi jim vsakodnevno omogočili in jih spodbujali z različnimi dejavnostmi v prostoru in na prostem. Prijetno in zaupno vzdušje prispeva k učinkovitemu raziskovanju in odkrivanju. Poskrbela sva, da so otroci razvijali prstne spretnosti, da so bili vztrajni in natančni, usvajali osnovne prvine pri rajalnih in plesnih igrah. Spoznavali smo vlogo narave v povezavi z gibanjem v naravi.
V predšolskem obdobju je za razvoj govora najpomembnejši jezik. Otroci se učijo izražati izkušnje, čustva, misli in razumeti sporočila odraslih. Jezik so se učili ob poslušanju pravljic, zgodbic, deklamacijah, izštevankah, ugankah, rimah, katere sva jim nudila skozi celo leto.

3. ZAKLJUČEK

Sodelovanje med starši in vrtcem temelji na skupnem cilju omogočiti optimalno vzgojo in razvoj otroka ter srečno in zdravo otroštvo. Zato je dobro, partnersko sodelovanje med starši in vzgojitelji zelo pomembno. Brez aktivnega sodelovanja staršev v projektu Košarica rdeče kapice rezultati ne bi bili tako pozitivno naravnani. Njihova pripravljenost in naklonjenost sodelovanja v projektu je bila še kako pomembna.

Starši naj bi malčka pripravili na zdravo prehranjevanje. To jim bo uspelo, če bodo imeli shrambo, napolnjeno z zdravo hrano. Če otrok določeno vrsto hrane zavrača, naj mu jo ponudijo v manjših količinah. Vsak dan je potrebno imeti na jedilniku raznovrstno hrano (Gavin, Mary L. et al., 2007).

Pri drugem in tretjem letu se pojavita izbirčnost in neješčnost, ki lahko trajata vse do vstopa v šolo. To je za starše zelo težek in nepredvidljiv čas, saj se venomer sprašujejo o sitosti otroka. Če jo otroku nudijo nehranljive prigrizke, otrok ne bo sprejel jedi, ki naj bi zadostile njegovim potrebam po hranilih (Merljak in Koman, 2008).

S projektom smo želeli tudi ozavestili starše, kako pomembna je zdrava prehrana v predšolskem obdobju in bistvenega pomena za privzgojo načina zdravega prehranjevanja otrokom.
Otrokom smo skozi raziskovalno igro približali uporabno vrednost sadja in zelenjave pri pripravi zdrave in uravnotežene hrane.
Dober odnos temelji na zaupanju. Če je vzgojitelj do staršev odprt, sprejema njihove pobude in sodeluje z njimi, se bodo tudi starši potrudili za tisto, kar jih prosi vzgojitelj. Zato nam je košarica s sadjem in zelenjavo zelo dobro uspela. Za zaključek projekta pa smo povabili dedke in babice in skupaj z njimi skuhali zelenjavno juho.

4. LITERATURA

Kurikulum za vrtce; predšolska vzgoja v vrtcu, MZŠŠ, Zavod RS za šolstvo in šport, Ljubljana, 2004.
Gavin Mary in sodelavci (2007). Otrok v formi: praktični vodnik za vzgojo zdravih otrok -od rojstva do najstniških let. Ljubljana: Mladinska knjiga.
Marjanovič Umek, L. 2008. Otrok v vrtcu – Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja.
Marjanovič, L. (1981). Igra in igrača. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine.
Merljak, M. in Koman, M. (2008). Zdravje je naša odločitev. Ljubljana: Prešernova družba.
Papotnik, A., Katalinič, D., Fošnarič. S. 2005. To zmoremo že sedaj. Maribor: Izotech založba.
Radivo Manica (2011). Prehrana in dietetika. 2. Del. Kranj: Konzorcij šolskih centrov.

Z lokalno pridelano hrano in gibanjem do krepitve našega zdravja
Slove za gibanje skrbi, nija pa kuhati hiti

Nevenka Leskovar
Vrtec Miškolin
nena.leskovar@gmail.com

Ob zajčji družini so bili naši dnevi zabavni, poučni in zanimivi. Spoznali in družili smo se z velikim zajcem Slovom ter njegovo ženo, zajkljo Nijo. Že njuna imena skrivnostno razkrijeta, da smo spoznavali kulinarične ter športne značilnosti Slovenije. Otrokom smo preko primernih vsebin, načrtovanih in spontanih situacij na igriv način približali pomen lokalno pridelane hrane in pomen gibanja. Naše vodilo je bilo predvsem dejstvo, da pri otrocih že v zgodnjem obdobju oblikujemo prehranske in vedenjske vzorce za celo življenje.

Ključne besede: Slove, Nija, lokalno pridelana hrana, gibanje, igra.

Abstract
With the rabbit's family, our days were fun, educational and interesting. We met and hung out with a great big rabbit Slovo and his wife, rabbit Nija. Their names mysteriously disclose that we have been acquainted with the culinary and sports features of Slovenia. We have been using appropriate contents, planned and spontaneous situations in a playful way to approximate the importance of locally grown food and the importance of movement. Our guide was mainly the fact that with the children we have been shaping nutritional and behavioural patterns for a lifetime in the early period.

Keywords: Slove, Nija, locally grown food, movement, play.

1. UVOD

V zadnjih letih se tudi v vrtcih veliko govori o zdravi in lokalno pridelani hrani. Vedno večje število ljudi ugotavlja pomembnost izbire hrane oziroma živil, s tem pa posledično narašča tudi zavedanje o pomenu lokalno pridelane hrane.
Svetovalka za zdravo prehrano Karla Klander (2012) meni, da je lokalno pridelana hrana tista, ki je pridelana v naši bližini, pobrana in obrana pa je v dnevu ali dveh pred prodajo, zato je zrela, sveža in polnega okusa. Po drugi strani sta sadje in zelenjava, ki ju čaka dolgotrajen prevoz, pobrana in obrana mnogo prezgodaj, poleg tega pa še močno kemično obdelana. Svetovalka za prehrano poda nekaj ključnih točk, ki nam jih prinese lokalno pridelana hrana:

- lokalno pridelana hrana je boljšega okusa,
- lokalno pridelana hrana nam bolj koristi,
- ko kupujemo lokalno hrano, podpiramo lokalne družinske kmetije,
- kupovanje lokalne hrane ohranja nepozidane površine,
- lokalno nakupovanje podpira čisto okolje in naravo.

Gibanje je primarna potreba otroka in je eno izmed najpomembnejših področij v otrokovem razvoju. Z ustreznimi gibalnimi dejavnostmi, ki potekajo skozi igro, si otrok razvija gibalne in funkcionalne, spoznavne, socialne in čustvene sposobnosti. Če otrok ne osvoji sposobnosti in spretnosti pravočasno, jih kasneje težko ali sploh ne more razviti. Z zgodnjim vključevanjem v različne gibalne aktivnosti ohranja navade tudi, ko je odrasel. Ko obvlada svoje telo, občuti veselje, ugodje in varnost, pridobi na samozaupanju in samozavesti, kar mu pomaga pri seznanjanju z vsakodnevnimi novostmi v njegovem življenju (Videmšek in Jovan, 2002).

V vrtcu Miškolin se zavedamo, da je gibanje ena izmed osnovnih človekovih potreb. Pozitiven odnos do gibanja in redno ter zadostno gibanje je še posebej pomembno pri najmlajših, saj vpliva na njihov celostni razvoj. Hrana in gibanje sta neločljivo povezana z vrtcem. Ne sprejemamo ju kot eno izmed osnovnih fizioloških potreb temveč ju vključujemo v vzgojno-izobraževalni proces kot del učnih vsebin oziroma dejavnosti.

2. METODE

Pri izvajanju projekta je bila temeljna metoda igra. Skozi aktivno učenje pa smo uporabljali tudi metode raziskovanja, opazovanja, pogovora, pripovedovanja, sodelovalnega učenja in praktičnega dela. Otroke sva opazovali, zapisovali opažanja in napredek otrok ter jih snemali in fotografirali.

3. REZULTATI

S skrbno načrtovanimi dejavnostmi, ki smo jih izvajali kot del vzgojnega procesa, smo omogočili otrokom, da so ob vseh aktivnostih pridobili nova znanja in spoznanja o lokalno pridelani hrani in pomenu gibanja za svoje zdravje. Do hrane so postali bolj spoštljivi, bolj ozaveščeni in v skladu s svojo starostjo primerno okoljevarstveni. Največji napredek je opazen pri odnosu do hrane in zmanjšanju ostankov hrane pri obrokih. Pri gibalnih dejavnostih pa sem opazila velik napredek pri izražanju želje po obisku bližnjega gozdička in ne več take želje po igri na vrtčevskem igrišču.

Otroci so spoznali:

- da na svoje zdravje vpliva okolje in oni sami;
- da, da jim uživanje zdrave hrane in gibanje pomaga pri ohranjanju zdravja;
- različno prehrano in pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja;
- da z gibanjem krepi svoje zdravje.

4. DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

V vrtcu prehrano in gibanje združujem na različne načine. Da bi otroci spoznali določeno vrsto sadja, zelenjave in ostale zdrave hrane, jim to poskušam omogočiti skozi aktivno in več čutno učenje. Z otroki smo se pogovarjali in raziskovali, zakaj je gibanje za njih in za vse ljudi tako pomembno. Moja vloga pri tem je bila, da sem otrokom ponudila takšne gibalne aktivnosti, ki so razvijale njihova šibka področja in jim omogočala spodbudno okolje za gibanje.

Projekt smo izvajali na ravni celega vrtca in posameznih enot. Aktivnosti, predstavljene v prispevku, smo izvajali s skupino otrok starih od 4 do 5 let. Za uvodno motivacijo in prve korake v projekt je otroke obiskala zajčica Nija. Vsi so se je zelo razveselili, saj jih je očarala s svojo pojavo in kostumom. Spodbudila jih je k aktivnemu razmišljanju o lokalni prehrani. Večina otrok ni poznala pomena besede lokalno. V nadaljevanju je otroke in starše povabila na tradicionalno prireditev Zeljado, kjer se predstavljajo lokalne kmetije s svojimi pridelki. Nad obiskom smo bili prijetno presenečeni.

Slika 1 in 2: Starše in otroke je Nija povabila na Zeljado

Tekom projekta so otroci spoznali tudi zajca Sloveta in z njim spoznavali pomen gibalnih dejavnostih za njihovo zdravje in dobro počutje. Otroci so se učili premagovanja poraza, vztrajnosti in športnega obnašanja.

Ob zajčji družini so spoznavali lokalne kulinarične značilnosti, različno prehrano in pridobivali navade zdravega in raznolikega prehranjevanja. Oblikovali so dobre prehranjevalne navade ter razvijali družabnost povezano s prehranjevanjem. Spoznavali so, kaj potrebujejo za življenje in krepitev zdravja. Prednostni cilj projekta je bil izpostaviti odnos do zdravja, da zdravje doživljamo in pojmujemo kot vrednoto.

Dejavnosti, ki smo jih izvajali:

- Ozaveščanje otrok o pomenu gibanja in aktivnih dejavnosti na svežem zraku (izvajanje aktivnega gibanje v igralnici, na terasi, igrišču, sprehodi, igre sproščanja).
- Spoznavanje prehranske piramide .
- Izdelava grafičnega prikaza najbolj priljubljenih jedi v skupini in ugotavljanje, ali je ta za naše zdravje koristna ali ne.
- Ples ob plesnih igrah (Čistilna akcija, 5 jabolk, Sadje in zelenjava …).
- Gibalno didaktično igra Sadno-zelenjavna cesta.
- Praznovanje rojstnih ni; otrok predstavi najljubše sadje ali zelenjavo.
- Gibalne igre v gozdni igralnici pri Slovetu in Niji.

Slika3 in 4: Igra v gozdni igralnici

Veseli me, da v Vrtcu Miškolin otrokom večkrat ponudimo lokalno pridelano hrano. Poleg lokalno pridelane hrane otrokom omogočamo tudi veliko gibanja na svežem zraku. Moje mnenje je, da se zdrave navade prehranjevanja in gibanja začnejo doma, starši imajo pri tem zelo pomembno vlogo. Zavedam pa se, da ima tako vrtec, kot tudi strokovni delavci, pri tem lahko zelo pomembno izobraževalno vlogo in otroku lahko predstavimo te vsebine tako teoretično, kot tudi praktično, in sicer s tem, da jim v vrtcu ponujamo zdrave in uravnotežene obroke in jim omogočamo čim več gibanja.

5. LITERATURA

Bizjan, M. (2004). Šport mladim. Ljubljana, Chatechismus.

Hlastan Ribič, Cirila (2010) Zdrava prehrana kot temelj zdravja. Cvahtetovi dnevi javnega zdravja 2010. Zdrava prehrana in javno zdravje. Ljubljana: Medicinska fakulteta, katedra za javno zdravje, str. 5–26.

Ferjančič Jožica, Orel Rok, Ščepanović Ratko in Sirnik, Mitja (1999). Prehrana otrok v vrtcih. Nova Gorica: Vrtec.

Videmšek, M. in Jovan, N. (2002). Čarobni svet igral in športnih pripomočkov. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Fajdiga Turk Vida in Gregorič Matej (2012) Prehrana otrok od prvega do šestega leta starosti. Promocija zdravja za otroke in mladostnike v Republiki Sloveniji. El. knjiga. Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja, str. 13– 30. Dostopno prek: http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/javno_zdravje_2014/Vzgoja_za_zdravje_predsolski.pdf (13. 3. 2020).

Klander Karla (2012) Vrnimo se nazaj k lokalni hrani. Dostopno prek: http://www.ekomagazin.si/component/content/article/143-karla-klander/3666-vrnimose-nazaj-k-lokalni-hrani?Itemid=194 (15. 3. 2020).

Vreme in kroženje vode v naravi

Maja Mandelj
Vrtec Mavrica Trebnje
maja.mandelj@vrtec-trebnje.si

Otrok se v najzgodnejšem obdobju rad zadržuje v naravi, jo raziskuje, opazuje spremembe povezane z njo in goji do narave tankočuten odnos. Pri naravoslovnih dejavnostih se otroci učijo strategij mišljenja in raziskovanja.

V jesenskem in zimskem obdobju, smo v oddelku 4-5-letnih otrok, enkrat mesečno v posameznem časovnem okvirju, izvedli naravoslovni eksperiment na temo vremenski pojavi in kroženje vode v naravi. Podatke smo zbirali z beleženjem otroških odgovorov pri izvedbi naravoslovnih eksperimentov.

Ključne besede: opazovanje, eksperiment, kroženje vode, vreme.

Abstract
In his earliest period a child likes to spend time in nature, explore it, observes the changes associated with it and grows a sensitive attitude towards it. In natural science activities children learn thinking and research strategies. In autumn and winter period we conducted a natural science experiment on the topic of weather phenomena and water circulation in nature. This experiment was done with children aged from four to five years old. The experiment was made once a month in an individual time frame. Data from the experiments were collected by recording children's responses.

Key words: observation, experiment, water circulation, weather

1. UVOD

Otroci začnejo odkrivati, doživljati in spoznavati okolje hkrati z razvojem lastnih miselnih sposobnosti in osebnostnim razvojem (Kroflič idr., 2001; cit. Po Krnel, str. 159).

Naravoslovni tematski sklop Podnebne spremembe, v povezavi s prednostno nalogo vrtca, naravoslovje z raziskovalnimi kotički, nas je spodbudilo k dnevnemu opazovanju in spremljanju vremena ter k beleženju rezultatov. Otroci so tako postali občutljivi za zaznavanje in opisovanje vremenskih pojavov ter postavljanje raziskovalnih vprašanj. Dejavnosti eksperimentalnega dela so bile izvedene v igralnici. Otroci so bili spodbujeni s postavljanjem vprašanj, da so ubesedili svoja predvidevanja, zamisli in predstave o eksperimentu pred in po izvedbi le-tega.
Cilja raziskovalnega dela sta bila, da si otrok izgrajuje miselne predstave o procesu kroženja vode v naravi in razvija občutljivost za spremljanje vremenskih pojavov.

2. METODE

Uporabljene so bile metode: eksperimentiranja, lastne aktivnosti, opisovanja, sklepanja, primerjanja, opazovanja, pogovora in razgovora, igre.

3. RAZPRAVA

Ob jesenskih jutrih smo opazovali meglo. Otroke je zanimalo kako nastane megla? Kocke ledu smo zavili v kuhinjsko krpo. Z valjarjem smo jih zdrobili. Zdrobljen led smo stresli v posodo. Nanj smo z otroki stresli veliko soli in vse skupaj premešali. Počakali smo nekaj minut. Nežno dahnili čez nasoljen led. Pojavila se je megla. Nasoljen led je ohladil zrak. Vodni hlapi (naša sapa) so se ohladili in zgostili, nastala je megla. Namesto posode s črnim dnom smo imeli posodo s temno rjavim dnom, morda se je zato nastala megla slabše videla. Otroci so znali ob koncu poizkusa povedati, da je nastala megla, vendar vsi niso bili prepričani, da jo vidijo oz. kje je, saj so se s pogledom osredotočili na vsebino v posodi, ne pa na rahlo vidno meglico nad posodo.

Ob posredovanju deklamacije Žabe (N. Grafenauer), je otroke zanimalo kako nastane oblak. Nastajanje meglenega oblaka smo otrokom demonstrirale z enostavnim poizkusom ob oknu. Na zunanji strani okna hladen zrak in topla, vlažna sapa iz ust, sta na steklu spodbudili pojav kondenzacije. Otroci so eksperiment izvedli tudi sami. Otrokom se je z izvedbo eksperimenta ob oknu konkretno približalo nastajanje »meglenega« oblaka. Z lastnim pihanjem tople in vlažne sape na hladno okno, se jim je uspelo približati razumevanje dejavnikov za nastanek oblaka.

Vsak otrok je izvedel tudi preprost in zabaven eksperiment dež v kozarcu. Kozarec je napolnil z vodo do ¾, nato pa na vrhnji del kozarca nabrizgal brivsko peno (oblak). S kapalko je nato postopoma kanil nekaj kapljic mešanice vode in barvila na oblak ter opazoval dogajanje. Ko je obarvana voda počasi prešla skozi »oblak«, je začelo »deževati.« Po tem poizkusu so otroci znali povedati, da se kapljice zberejo v oblaku in ko je le-teh veliko, začne deževati.

Po sprehodu z dežniki v dežju je otroke zanimalo zakaj začne deževati. Otrokom sem aktivnost pršenja vodnih kapljic sprva demonstrirala. Vsak otrok je nato posamezno pršil vodo z razpršilko na navpično postavljen pladenj in opazoval polzenje dežnih kapljic. Med samo izvedbo so se posamezni otroci izredno osredotočili na opazovanje večanja števila kapljic, rast kapljic in njihovo povezovanje ter polzenje le-teh navzdol. Otroci so ugotovili, da kapljice potegne navzdol njihova teža.

Ob opazovanju dežja skozi okno, so se otroci spraševali kam gre dež, potem ko pade na tla.
Najprej smo se z otroki pogovorili ob slikanici o kroženju vode v naravi. Otrokom sem demonstrirala izdelavo tal, tako da sem v prozoren perforiran lonček po plasteh nasula zemlje, mivke, grobega in drobnega peska. Lonček s snovmi, t.i. »tla«, sem položila v manjši prozoren

lonček. Obarvala sem vodo, da smo jo lahko opazovali. S kapalko sem postopoma »tlom« dodajala vodo toliko časa, da je začela ta ponikati v »kamnino« in ustvarjati podtalnico tako, da smo kapljice vode lahko opazili na dnu lončka. Vsak otrok je sestavil tla po svoji zamisli in nadaljeval z dodajanjem vode s prikazom podtalnice. Za igro so imeli na voljo še lije in lončke, da so ob »točenju vode« lahko opazovali tudi učinek močnega naliva. Otroci so z eksperimentom izdelave tal in s kapljanjem obarvane vode ugotovili, da gre voda v tla, nato v podtalnico in naprej v reko.

Med sprehodom smo opazovali luže na tleh. Z otroki smo se začeli pogovarjati, kaj se bo zgodilo z lužami, kam bo šla voda iz luž. Nato smo situacijo prenesli v igralnico in se vprašali, kam bo šla voda iz kozarca. Z otroki smo natočili v vsako od dveh prozornih posod pol litra vode in označili nivo vode s flomastrom. V eno posodo smo vodi primešali črno tempero. Obe posodi smo postavili na regal ob oknu, v igralnici. Že po enem dnevu smo opazili majhno spremembo v nivoju vode. Otroci so nato večinoma na lastno pobudo pogosto stali pri okenski polici, opazovali spremembe in se pogovarjali o opažanjih. Veselo so ugotavljali, da se nivo vode iz dneva v dan niža. Opazovanje sprememb je bilo dolgotrajno; trajalo je več tednov, da je pol litra vode v kozarcih izhlapelo. Posamezniki so med opazovanjem sprememb povedali, da bo šla voda iz kozarca v oblak, tla, idr. Na vprašanje kaj bo ostalo v loncih so odgovorili, da v enem barva, v drugem pa nič.

4. ZAKLJUČEK

Otroški odgovori na vprašanja pri izvedbi eksperimentov so bili raznoliki, posamezni tudi domišljijsko bogati. Otroci so podajali tudi svoje predloge, kako bi izvedli eksperiment na lasten način, da bi prišli do odgovorov. Na novo usvojene predstave in vedenja o vremenskih pojavih in kroženju vode v naravi, bodo v nadaljevanju predstavljala naš temelj za raziskovanje naravnih sprememb. Z izvedbo eksperimentov po segmentih so otroci končno pridobili celostno sliko kroženja vode v naravi. Ugotovili smo, da je vreme tesno povezano z delovanjem človeka in njegovo aktivnostjo v naravi.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.
Kroflič, R. … [et.al.]. (2001). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
Ardley, N. Spoznavajmo znanost. Vreme. Ljubljana: Slovenska knjiga, 1996.
Majhen, Z. Nebo in vreme. Maribor: Pivec, 2013.
Algarra, A. Vreme in letni časi. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2017.
McKinney, B. Kapljica na poti okoli sveta. Tržič: Avrora, 2009.

Lokalno okolje – zakladnica za zdrav življenjski slog

Snežana Anđel, dipl. vzg., Martina Jakus, dipl. vzg.
Vrtec Morje Lucija
martina.jakus88@gmail.com

Namen projekta LOKALNO OKOLJE – ZAKLADNICA ZA ZDRAV ŽILJENJSKI SLOG, je bil na prijeten način približati otrokom domače okolje in jih ob tem spodbuditi k oblikovanju zdravega življenjskega sloga. Ta obsega vsakodnevno kakovostno strukturirane telesne aktivnosti in zdrave prehranjevalne navade. Na ta način pripomoremo k nevtralizaciji negativnih posledic sodobnega življenja ter neustreznih prehranjevalnih navad otrok. Lokalno okolje je tako postalo velika učilnica izven zidov vrtca, kjer so otroci prihajali do novih naravoslovnih in družboslovnih spoznanj, s pomočjo ciljno zastavljenih dejavnosti, izkustvenega učenja, igre in raziskovanja. Otroci so tako pridobili znanje in se ob tem učili za življenje. Skozi dejavnosti je bil poudarjen pomen bivanja v naravi, v učilnici vseživljenjskega učenja, v učilnici za trajnostni razvoj. Ker se zavedamo pomembnosti medsebojnega sodelovanja otrok, sva se odločili da povežemo najini skupini, čeprav vsaka skupina deluje v svoji enoti vrtca. Pomembno je izpostaviti, da sta se skozi ves projekt z njimi igrali ročni lutki žaba in lisica. Seveda vsaka v svoji skupini, občasno tudi skupaj. Njuna prisotnost v učnem procesu je omogočala motiviranost, delavnost in podaljševala pozornost otrok.

Ključne besede: lastna aktivnost otrok, ročna lutka, raziskovalne dejavnosti, naravno in družbeno okolje.

Abstract

The purpose of the project Local environment – Treasury of a healthy lifestyle was to bring the home environment closer to children in a pleasant way, and at the same time, to encourage them to create a healthy lifestyle. In this way, we help to neutralize the negative consequences of modern life and inappropriate eating habits of children. The local environment thus became a large classroom outside the walls of kindergartens, where children gained new natural and social science knowledge through targeted activities, experiential learning, play and research. Through this, the children gained new knowledge for life. The activities were focused on the importance of living in nature, in the classroom of lifelong learning - in the classroom for sustainable development. As we are aware of the importance of childrens' mutual cooperation, we decided to connect two kindergarten groups (Frogs and Hats), although each group lives and works in their own kindergarten unit. It is important to point out that the frog and fox hand puppets played with children throughout the project. Each of them was present in their own group and occasionally they were also together. Their presence in the learning process enabled motivation, activity and extended the children's' attention.

Key words: children's' own activity, hand puppet, research activities, natural and social environment.

1. UVOD

Otrok se uči iz okolja. Svoje znanje dopolnjuje z doživetji, zato je zelo pomembno, kako vzgojitelj načrtuje dejavnosti in predvsem kako vanje vpleta izkustveno učenje.

Spodbudno učno okolje močno vpliva na izobraževanje vsakega otroka. Pri tem je vloga vozgojitelja/-ice, da organizira prostor kjer se otroci počutijo varno in se varno gibljejo, da so učna sredstva in prostor prilagojena značilnostim razvoja posameznika, da spodbuja demokratične vrednote ter sposobnost otrok za samostojno odločanje in delo ter omogoča otrokom, da delajo skupinsko (Vonta et al. 2006: 37).

S projektom LOKALNO OKOLJE – ZAKLADNICA ZA ZDRAV ŽILJENJSKI SLOG, sva želeli otrokom približati lokalno okolje in matični kraj našega vrtca naselje Lucija. Hkrati pa sva želeli otroke peljati iz njihovega območja bližnjega razvoja. Prav zato sva izrabili lokalno okolje, ki je otroku blizu in ga pozna iz svojega vsakdana. V takem okolju se otrok počuti varno in suvereno. Tako lahko sproščeno raziskuje in nadgrajuje svoje znanje ter krepi različne kompetence za dojemanje naravoslovnih zakonitosti.

Zavedava se pomena medsebojnega sodelovanja. Zato sva se odločili, da bova s pomočjo ročnih lutk žabe in lisice povezovali najini skupini Klobuki in Žabe. Ne glede na to, da vsaka deluje v svoji enoti Vrtca Morje Lucija, smo se skupaj igrali, gibali, raziskovali, opazovali in spoznavali naš kraj Lucijo. Dejstvo je, da sovrstniki odigrajo pomembno vlogo v procesu otrokovega učenja. Poleg tega smo v velik pomen posvetili medgeneracijskemu učenju. Povezovali smo se z različnimi poklici znotraj vrtca in v posamezne dejavnosti vključevali različne institucije, poklice in za kraj pomembne posameznike.

Dejavnosti sva vpletali v okolje tako, da sva otrokom nudili vedno nove izzive za raziskovanje in izkustveno učenje. Preden smo se odpravil na teren, smo si v vrtcu zastavili raziskovalno vprašanje, na katerega smo poskušali odgovoriti ali pa smo si postavili skupne cilje, ki smo jih želeli doseči. Ročni lutki Lisička in Žabec Junak sta odigrali vlogo motivatorja, oziroma pobudnika za različne dejavnosti. Vabili sta nas k raziskovanju zunanjega sveta. Včasih sta se skupini odpravili na raziskovanja individualno, včasih pa smo se srečali na raznih čudovitih točkah našega kraja in izkoristili možnosti za igro ter raziskovanje.

Del dejavnosti projekta smo izvedli v vrtcu, drugi del dejavnosti pa so otroci izvedli v družinskem okolju in nato svoja doživetja predstavili vrstnikom v vrtcu. Družina je bila tako vedno aktivna spremljevalka otrokovega razvoja in učenja.

S cilji, ki smo si jih v okviru projekta zastavili na letni ravni, smo želeli, da otrok:

- vsakodnevno naredi nekaj dobrega za svoje zdravje,
- z lastno aktivnostjo razvija vedoželjnost za vsebine in predlaga svoje,
- uri gibalne spretnosti,
- pridobiva zaupanje v soje telo in gibalne sposobnosti,

- ozavesti pomen gibanja v vsakdanjem življenju,
- čuti sprejetost s strani vseh udeležencev,
- pridobiva na smozavesti,
- razvija mesebojne odnose in medsebojno sodelovanje,
- izboljša svoje komunikacijske sposobnosti,
- spoznava različne poklice in institucije,
- spoznava soodvisnost človeka in okolja,
- spoznava naravno kot skupni dom vseh živih bitij,
- seznanja se z varnim in zdravim načinom življenja,
- pridobiva izkušnje o postopku priprave različnih jedi iz lokalnih pridelkov,
- spoznava lastno okolje in kulturo,
- oblikuje osnove za dojemanje zgodovinskih sprememb; spoznava, da se ljudje, okolje, družba in kultura v času spreminjajo,
- okolje izrabi kot inovativen izkustveni učni prostor, tako za igro kot za učenje,
- rešuje miselne izzive, napoveduje rezultate.

2. METODE

S premišljenimi in skrbno načrtovanimi metodami dela, ki so temeljile na aktivni vlogi otrok, igre, raziskovanja, opazovanja, iskanja, eksperimentiranja, pripovedovanja, poslušanja, opisovanja, pogovora, branja, razlaganja, VŽN metode, zapisovanja in beleženja pridobljenih podatkov, postavljanja hipotez in sklepanja, smo dosegli cilje, ki smo si jih zastavili v nalogi.

Ob tem smo veliko pozornosti posvečali medvrstniškem učenju in sodelovanju. Vloga odraslih je bila skrbno načrtovanje dejavnosti, motiviranje, omogočanje sproščene izvedbe aktivnosti, spodbujanje in spremljanje otrok, beleženje in dajanje povratnih informacij.

3. RAZPRAVA IN REZULTATI

Številne dejavnosti, ki smo jih v okviru projekta izvedli v obeh skupinah so pustile pozitivne spremembe na otrocih. Z vpeljevanjem različnih naravoslovnih postopkov za raziskovanje in opazovanje okolice so otroci postali bolj pozorni na različne sprmembe v okolju. Na sprehodih zdaj sami dajejo več spodbud in idej za različne dejavnositi. Bolj dovzetni in sproščeni so pri spoznavanju novih vsebin. Zaradi daljših sprehodov, ki smo jih izvajali skozi vse leto, se je otrokom podaljšala vzdržljivost za hojo. Ozavestili so pomen gibanja in zdravega življenjskega sloga za ohranjnanje zdravja. Tako zdaj pogosteje tudi sami dajejo pobude za različne gibalne dejavnosti, saj se zavedajo pozitivne učinke vadbe.

V obeh skupinah sva opazili, da so se otroci bolj povezali in da se je izbolšal timski duh ter občutek pripadnosti skupini. Otroci si pri iskanju rešitev pomagajo in med seboj bolje sodelujejo. Prav tako se je izboljšala komunikacija na vseh ravneh. Dialogi med otroki so

daljši in bolj strukturirani. Medvrstniško učenje se je izkazalo kot pozitivna spodbuda na vseh ravneh otrokovega učenja, raziskovanja in osvajanja novih konceptov v naravoslovju.

O dogodivščinah, ki so jih otroci doživeli v domačem okolju, so pripovedovali vrstnikom. Okrepili so samozavest in zmožnost samostojnega pripovedovanja.

Otroci so se seznanili z različnimi lokalnimi užitnimi rastlinami in jedmi. Sodelovali so v postopkih priprave hrane. Postali so bolj dovzetni za okušanje novih jedi.

Spoznali so različne poklice in posameznike v lokalnem okolju in tako okrepili zavedanje, da je za obstoj družbe pomemben vsak posameznik. Spoznali in ponotranjili so značilnosti lokalnega okolja. Naučili so se spoštljivo ravnati z urbanim in naravnim okoljem. Okrepili so zavedanje, da lahko vsak posameznik odigra pomembno vlogo pri ohranjanju zdravega in čistega okolja.

Tekom projekta so otroci prišli do zanimivih spoznanj in znanj, ki jih bodo lahko v prihodnje uporabili v različnih življenjskih situacijah.

Slika 1: Opazovanje artičok na njivi z lupo

Slika 2.: Čutno opazovanje drevesa v Avtokampu Lucija

Slika 3: Opazovanje plovil in čistosti morja

Slika 4: čutno opazovanje dežnih kapljic

4. ZAKLJUČEK

Kot vzgojiteljici se zavedava, da je ukvarjanje z otroki in načrtovanje njihove vzgoje priložnost priprave na odraslo življenje, za katerega smo odgovorni tako starši, strokovni delavci pa tudi širša družba. Prav to je bil namen našega celoletnega projekta, da delo v skupini nadgradimo s podporo in spodbudo staršev ter v dejavnosti vključimo posamezne institucije in posameznike, ki so s svojimi znanji še obogatili naše vsebine. Otroke smo usmerjali k razvijanju pozitivnih občutkov do okolja in njegovega razumevanja, kar jim bo tudi v pomoč, ko bodo sami vplivali nanj in ga aktivno spreminjali. Ob tem smo vseskozi skrbeli, da so bili deležni dovolj smotrnih spodbud in novih izzivov, hkrati pa se ob tem veselili, uživali ter se veliko naučili. To so potrdili tudi v zaključni igri kviz, ko so pravilno odgovorili na zastavljena vprašanja in povzeli nove vsebine. Nam je bila to še dodatna potrditev, da so si pridobili mnoga nova znanja, spretnosti, veščine, strategije, pridobili so nove izkušnje ter spoštljivejši in odgovornejši odnos do narave in okolja ter tako imeli možnosti za oblikovanje vseh štirih dimenzij učenja. Ob vsem tem so si privzgajali pozitivne vrednote in si obenem krepili samozavest.

5. LITERATURA

Anđel, S., Jakus, M., (2016). Z lisičko po obali, doživljanje morske obale skozi igro in raziskovanje. Vrtec Morje Lucija: Butik tiskovin Koper.

Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Krnel, D. (2001). Narava V: Otrok v vrtcu, priročnik h Kurikulu za vrtce, ur. Ljubica Marjanovič Umek. Maribor: Obzorja.

Humar, Neva, Jurman, Damjana, Rutar, Sonja, Režek, Mateja in Vonta, Tatjana, (2006): Uresničevanje ISSA pedagoški standardov v praksi: priročnik za storkovno rast in doseganje višje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela vzgojiteljev in učiteljev. Ljubljana: Pedagoški inštitut, Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom.

Od cveta do cveta čebelica leta
(spoznavanje čebel v naši bližnji okolici)

Mojca Lorenčič, diplomirana vzgojiteljica
Vrtec »Otona Župančiča« Slovenska Bistrica
mojca.loren@gmail.com

V projekt – (HOB'S ADVENTURE Erasmus+) - sem vključena od oktobra 2018 do maja 2020. Vodilna tema projekta je **biotska raznovrstnost**: raziskovanje, ustvarjanje, nove metode, spoznavanje rastlin in živali v naši okolici, na vrtčevskem igrišču, vrt na okenskih policah v lončkih, uporaba zelišč, ki se izvaja pod okriljem programa Ekošola.

V okviru projekta HOB'S bodo ideje – primeri dobrih praks vzgojiteljev in učiteljev iz različnih učnih okolij Evrope združene v priročniku. Sodelujoče države v tem projektu so Estonija, Latvija, Islandija in Slovenija.

Cilj projekta:

- Zbrati primere dobrih praks inovativnega okoljskega izobraževanja.
- Razviti nove metode, ki bodo pripravile otroke na izzive v „moderni urbanizirani digitalni dobi."
- Sodelujoči vzgojitelji/učitelji se osredotočajo na aktivne učne metode in uporaba „hands-on"/praktične metode.
- Študijski obiski, „learning by doing", diskusije, digitalno učenje, skupinsko delo.
- „Hands-on": neposredne praktične izkušnje pri delu, praktičnega usposabljanje.
- Spodbuditi otroke, da so fizično aktivni.

Biotska raznovrstnost - otrokom sem približala temo - spoznavanje čebel v naši bližnji okolici.
Menim, da čebele kot opraševalke igrajo pomembno vlogo v vseh vidikih ekosistema. Podpirajo rast dreves, cvetov in drugih rastlin, ki služijo kot hrana in zavetje bitjem (velikim in majhnim). Nobenega dvoma o pomenu čebel za našo preskrbo s hrano ni. Brez njih bi bili naši vrtovi goli, naši krožniki pa prazni.

Ključne besede: projekt, biotska raznovrstnost, čebele, raziskovanje, aktivne učne metode

Abstract
I am involved in the project - (HOB'S ADVENTURE Erasmus +) - from October 2018 to May 2020.
The leading theme of the project is biodiversity: research, creation, new methods, getting to know plants and animals in our surroundings, on the kindergarten playground, garden on window sills in pots and use of herbs are carried out under the auspices of the Eco-school.

As part of the HOB'S project, ideas - examples of good practice from educators and teachers from different learning environments in Europe will be brought together in a handbook.
The participating countries in this project are Estonia, Latvia, Iceland and Slovenia.

Project goal:
- Collect examples of good practices in innovative environmental education.
- Develop new methods to prepare children for the challenges of the "modern urbanized digital age."
- Participating educators / teachers focus on active learning methods and the use of hands-on / practical methods.
- Study visits, 'learning by doing', discussions, digital learning, group work.
- 'Hands-on': direct practical experience at work, practical training.
- Encourage children to be physically active.

Biodiversity - I introduced the topic to children - getting to know bees in our immediate surroundings.
I believe that bees as pollinators play an important role in all aspects of the ecosystem. They support the growth of trees, flowers and other plants that serve as food and shelter for creatures (large and small). There is no doubt about the importance of bees for our food supply. Without them, our gardens would be bare and our plates empty.

Key words: project, biodiversity, bees, research, active learning methods

1. UVOD

Ko v našo prelepo deželo pokuka pomlad, smo otroci in vzgojiteljice zelo vesele. Sleherni trenutek izkoristimo za preživljanje v naravi. Opazujemo prve cvetlice na travniku, ptice, ki nam veselo prepevajo in zelo veseli smo sončnih žarkov, ki nas prijetno grejejo, skratka gibanje v naravi nas osrečuje in bogati. Z navdušenjem opazujemo novo življenje, ki se prebuja, zelenje, ki nas obdaja. Ko zacvetijo prve cvetlice na travniku in na naših gredah, nas običajno obiščejo čebele, pikapolonice, murni, polži in še marsikdo. Vse to vneto opazujemo, narišemo in tudi izdelamo.

2. DISKUSIJA

Za projekt sem se odločila, ker želim že mlajše otroke ozavestit o pomembnosti čebel. V skupino sem povabila čebelarja, ki je otrokom predstavil svoje delo in koristnost čebel. Otrokom sem približala življenje čebel z različnimi dejavnostmi in metodami.
Aktivno so sodelovali, raziskovali, iskali informacije in začutili velik pomen čebel za človekovo življenje in naravo.
Podroben opis dejavnosti, ki smo jih izvajali v projektu so zapisane po posameznih področjih:

TEMATSKI SKLOP: OD CVETA DO CVETA ČEBELICA LETA (spoznavanje čebel v naši bližnji okolici)

Projekt : HOB'S ADVENTURE Erasmus+ (Biotska raznovrstnost)

Učne oblike: frontalna, skupinska, delo v dvojicah, individualna

Učne metode: pogovor, razgovor, razlaga, projektno delo, sodelovalno učenje, primerjava, demonstracija, lastna aktivnost, igra, opazovanje, aktivno učenja, eksperimentiranje, raziskovanje, branje, sodelovanje in KWL tabela.

Globalni cilj:

- Otrok spozna čebele - vzgojitelji imamo priložnost in odgovornost, da pomagamo otrokom ohranjati pristen stik z naravo in jih vzgajati, da so čebele del živega sveta in naše naravno bogastvo.
- Skupaj s starši jim lahko privzgojimo ljubezen do narave in čut odgovornosti do vseh živih bitij.
- Otrokom privzgojiti pozitiven trajnostni odnos za sožitje z naravo.
- Povezovanje med naravoslovjem in okoljem kot vrednoto življenja.
- Spoznati pogoje za življenje živih bitij v življenjskem okolju.

Pripomočki in učila:

Prenosni računalnik, digitalna mikro kamera, diaprojektor, povečevalno steklo, lončki, lopatke, grablje, semena različnih cvetlic, zemlja, visoka greda, enciklopedije, fotografije, slikanice…

JEZIK

Cilji:

- Ob poslušanju zgodb o čebelah, otrok razvija možnost domišljijske rabe jezika.
- Otrok ugiba, uživa in se zabava ob poslušanju ugank in deklamacij o čebelah.
- Otrok sodeluje v pogovoru in sam pripoveduje o svojih doživetjih.
- Otrok išče informacije v knjigah - enciklopedijah in si širi spoznanja o življenju čebel.

Dejavnosti:

- Spoznavamo in poimenujemo žuželke in njihove lastnosti.
- Črkovanje in zapis različnih žuželk.
- Izmišljanje pesmi o čebelah.
- Skupaj si izmislimo pravljico o žuželkah.
- Poslušanje zgodb in ugank o čebelah in o travniških žuželkah.
- Seznanili smo se z deklamacijo »Tri čebele« (Anja Štefan).

DRUŽBA

Cilji:

- Otrok sodeluje pri procesu izdelovanja medu in spoznava, da je pomemben del skupnosti.
- Ozavestiti širšo okolico o pomembnosti čebel za ljudi in naravo.
- Otrok se igra družabne igre in upošteva vrstni red otrok.
- Otrok sodeluje pri izdelavi skupnega plakata.

Dejavnosti:

- Slovenski tradicionalni zajtrk - pomen.

- Ob svetovnem dnevu čebel, 20. maja smo izdelali skupni plakat.
- Obisk knjižnice v naši bližini in iskanje informacij o čebelah.
- Sodelovanje z lokalnim čebelarskim društvom – čebelarjem (povabimo ga na obisk v vrtec, kjer nam pove o pomembnosti in koristnosti čebel).

MATEMATIKA

Cilji:

- Otrok iz delov sestavi celoto.
- Otrok šteje in se igra igro z igralno kocko.

Dejavnosti:

- Razvrščanje žuželk (drevesni diagram).
- Uporaba tabel in diagramov .
- Utrjevanje štetja do 10 z bansom – čebele.
- Izdelava didaktične igrače »drobižki« z igralno kocko.
- Spomin iz fotografij žuželk iz naše okolice.

NARAVA

Cilji:

- Otrok odkriva, da živa bitja iz okolja nekaj sprejemajo in v okolje nekaj dodajajo.
- Otrok spoznava življenje in značilnosti čebel.

Dejavnosti:

- Opazovanje čebel v okolici vrtca.
- Spoznavanje zdravilnih in drugih koristnih lastnosti čebel.
- Opazovanje z vsemi našimi čutili (dotik, vonj, vid, sluh, okus…).
- Sadimo in sejemo čebelam prijazne rastline (medovite rastline) s pomočjo dedkov in babic.
- Opazovanje žuželk pod digitalno mikro kamero in lupo.
- Spoznavamo razlike med žuželkami.

UMETNOST

Cilji:

- Spodbujanje radovednosti in veselja do umetnostnih dejavnosti.
- Seznanjanje s pesmimi o čebelah in drugih žuželkah, petje ob spremljavi instrumentov.
- Ples in izmišljanje gibov ob instrumentalni glasbi in glasbi Čukov - Čebelice in Alenke Klopčič z naslovom Čebelji ples.

Dejavnosti:

- Učenje novih pesmi: Od cveta do cveta (Janez Bitenc)…Petje pesmi - Čebelar – (ansambla Lojzeta Slaka) ob spremljavi instrumentov ljudskih godcev – »Cugeci«.
- Poslušanje glasbe in ples ob klasični glasbi (Čmrljev let)
- Trganka, ustvarjanje čebel iz volne…
- Izdelovanje žuželk in panja iz kartonskih krožnikov in kartonskih škatel (reciklaža).
- Ustvarjanje barvnih cvetlic iz odpadnega materiala – eko cvetlice (karton, pvc zamaški).

- Slikanje: travniške cvetlice za naše čebelice - odtiskovanje s plastenko.
- Slikanje čebel z naravno barvo, ki smo jo naredili iz ognjiča in regratovih cvetov.
- AV naprave - fotografiranje čebel in drugih živali v naši okolici.
- VAJA SENZIBILIZACIJE: otrok po opazovanju in ob nežni glasbi riše in slika čebelo (flomaster in vodena barva).

GIBANJE

Cilji:

- Razvijanje prstne spretnosti - fino motorike.
- Sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja.

Dejavnosti:

- Otroci so aktivni pri urejanju visoke grede na vrtčevskem igrišču (kopljejo zemljo z grabljami in lopatkami, vozijo samokolnico, presajajo in sadijo rastline, ki so pomembne za čebele).
- Izlet do čebelarskega društva, kjer si ogledamo hotel za žuželke.
- Orientacijski pohod z različnimi nalogami - skupaj s starši.
- Trganje – mečkanje rumenega papirja za izdelavo regrata.
- Polaganje barvnih žog v kartonske škatle - žuželke.
- Vstavljanje lesenih vejic v luknjo (izdelava cvetlic).
- »Čebele v panje« (ptički v gnezda) – gibalna igra.

3. ZAKLJUČEK

Vsak dan veliko časa preživimo v naravi. Otroci so z mojo pomočjo spoznali pomen bivanja v naravi. Naučili so se, da cvetlice opazujemo in jih naberemo le nekaj in to v omejenih količinah.

Dejavnosti sem zasnovala tako, da otrok razmišlja o okolju, spoznava - kaj počnejo čebele in zakaj so pomembne za naš ekosistem. Tematski sklop temelji na poizvedovanju, pritegne otroke k poglobljenemu učenju in razumevanju, vzbuja radovednost in ljubezen do našega okolja.

Tudi naš lastni vrt (brez kemičnih sredstev) lahko služi kot dom za stotine bitij od ptic do tisočerih drobnih žuželk. Zasaditev medovitih rastlin na cvetličnem in zelenjavnem vrtu bo zagotovilo, da bodo čebele še naprej igrale svojo pomembno vlogo v našem ekosistemu. Če bi čebele izginile, bi izginile tudi živali, ki so za svojo preživetje odvisne od različnih dreves in rastlin.

Čebele se nam morda zdijo nekaj, čemur se je treba izogniti, ker lahko pičijo, vendar so pomemben del našega sveta. Brez čebel zagotovo ne bi imeli cvetja, sadja, zelenjave in drugih rastlin. Pravzaprav imajo te majhne žuželke odločilno vlogo v našem svetu.

Čebele si zaslužijo svoj ugled saj vsako leto oprašijo več milijard rastlin, vključno z milijoni kmetijskih pridelkov.

4. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ministrstvo za šolstvo in šport.

Kroflič, R., Marjanovič Umek, L., Japelj Pavešič, B. in drugi (2008). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorje.

https://ekosola.si/wp-content/uploads/2019/01/Uvodna-predstavitev_Erasmus-Hobs_Adv.pdf

https://www.worldbeeday.org/si/ali-ste-vedeli/72-spoznajte-cebele.html

https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4200903925.pdf

https://deloindom.delo.si/vrt-in-zivali/okrasni-vrtovi/kako-urediti-cebelam-prijazen-vrt

Gozd skozi letne čase

Petra Tot
Vrtec "Otona Župančiča" Slovenska Bistrica, enota Mlinček Oplotnica
petra.trunkl@gmail.com

V času nenehnih podnebnih sprememb, smo se skupaj z otroki odločili, da bomo v tem šolskem letu kar se da pogosto obiskovali gozd. Vanj smo prenesli dejavnosti in ga tako spremenili v učno okolje polno izzivov. Vključili smo vsa področja kurikula. Motivacija je bila zelo velika, saj je veliko dejavnosti izhajalo iz idej otrok. Skozi lastno doživetje so otroci spoznali pomen skrbi za naše okolje-gozd. Človek kot uporabnik mora biti nenehno pozoren na pretirano izkoriščanje naravnih virov. Z lastnim zgledom otrokom dajemo dobro podlago za odgovorno ravnanje v prihodnje.

Ključne besede: drevesne vrste, gozdna podrast, gozdna tombola, deblo, krošnje, listi skozi letne čase…

Abstract
In a time of constant climate change, we decided with our children to visit the forest as often as possible this school year. We transferred activities into it and the forest turned into a learning environment full of challenges. We included all areas of the curriculum. The motivation was very high, a lot of the activities came from children's ideas. Through their own experience, the children learned the importance of caring for our environment - the forest. Human, as a user, must constantly pay attention to the overexploitation of natural resources. By our own example, we give children a good basis for responsible behavior in the future.

Key words: tree species, forest undergrowth, forest raffle, trunk, canopy, leaves through the seasons…

1. UVOD

Otroško okolje je omejeno na majhen del sveta, v katerem se otroci gibljejo. Pa vendar je ta majhni del sveta neizmerno pisan in zanimiv. Vse, kar vidijo, želijo potipati, povohati ali okusiti. Vse, kar slišijo, želijo videti, z vsem kar je dosegljivo in dovolj priročno, želijo nekaj narediti. Da bi zadovoljili ta spontana nagnjenja po odkrivanju in spoznavanju, moramo otroško okolje razširiti in ga narediti še bolj različnega (Krnel,2001, str.160).

Gozd v bližini vrtca otrokom vsako leto omogoča nova spoznanja in raziskovanja v naravi. Gozd smo obiskovali v vseh letnih časih (jesen, zima, pomlad). Vedno smo odšli v isti gozd, kjer smo opazovali kaj in kako se z letnim časom v njem spreminja. Otroci so se vedno veselili obiska gozda, saj so vedeli, da nas bo tam čakalo vedno nekaj novega in zanimivega. Vanj smo

prenesli dejavnosti in ga tako spremenili v zanimivo učno okolje polno izzivov. Pred obiskom smo se pogovorili kako se v gozdu obnašamo, kdo v njem prebiva…
V oporo nam je bila zgibanka Skrbno z gozdom, kjer smo spoznali naslednje:

- Ne uničujte rastja. Gozdno cvetje, gobe, plodovi in mah so nujni za biotsko raznolikost življenja v gozdu, zato je njihovo nabiranje omejeno s predpisi. Okrasna drevesa za praznike kupujte na trgu in bodite pozorni, da so v skladu s predpisom opremljena z nalepko.
- Smeti in odpadkov ne puščajte v gozdu. odnesite jih v smetnjak oziroma na urejeno odlagališče.
- Drevesa in grmi so živa bitja, zato jih spoštujete in ne poškodujte. Izogibajte se gozdnih površin, ki so bile pomlajene s sadikami gozdnega drevja.
- Voda je dragocena, gozd jo čisti, zadržuje in jo pomaga ohranjati pitno. Cenite to vlogo gozda in ne spuščajte škodljivih snovi v vodo ali gozdna tla.
- Ogenj, ki uide nadzoru, lahko uniči drevesa, druge rastline in živalski svet. V gozdu je dovoljeno kuriti le na kurišču, urejenem v skladu s predpisi varstva gozdov in protipožarnega varstva (Gozdni sklad- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Zavod za gozdove, 2019).

S tem smo otrokom preko zanimivih vsebin in različnih metod dela približali problematiko s katero se srečuje narava, predvsem pa smo se posvetili temu, na kaj so lahko pozorni že najmlajši in kako lahko naravi-gozdovom pomagamo, da bo kvaliteta življenja za vse boljša.

2. METODE

Pri izvajanju dejavnosti so nas vedno vodile različne metode dela. Upoštevale smo predvsem aktivno vključevanje otrok. Izbrale smo metode:
- pogovora, razgovora - otroci izražajo svoje mnenje;
- raziskovanja - otroci aktivno raziskujejo rastline;
- opazovanja - otroci si razvijajo čut za naravo;
- odkrivanja - otroci odkrivajo pomen in uporabnost okolja in narave;
- doživljanja - otroci doživljajo naravo in njeno raznolikost;
- dojemanja - otroci znajo povezati dogodke v prostoru in času;
- aktivno delovanje – otroci se zanimajo za naravo, jo spoštujejo.

3. RAZPRAVA

Prvi obisk gozda v jesenskem času, nas je navdušil s pisanimi barvami in mnogimi plodovi. Otroci kar niso nehali naštevati kakšne barve vse opazijo. Razdelili smo se v skupine. Vsaka skupina je dobila nahrbtnik s fotografijo naloge. Otroci so pogledali kaj morajo v gozdu poiskati, ter se dogovoriti kje in kaj bodo iskali. Otroci so se veselo podali v gozd. Vsako skupino je spremljala strokovna delavka. Po določenem času smo se dobili pred gozdom, kjer so otroci hiteli drug drugemu pripovedovati kaj so iskali. Prva skupina je poiskala storže, druga liste, ki so že padli na tla in tretja žir in želod. Najdene stvari so otroci nesli v igralnico, kjer nas je že naslednji dan v oddelku obiskala »gospa Jesen«. Otrokom se je predstavila in jim povedala, da jih je videla, kako so uživali v gozdu in kaj vse so poiskali. Gospa Jesen je otrokom

predlagala, kaj lahko s poiskanimi stvarmi izdelajo oziroma ustvarijo. Tako je nastalo veliko zanimivih izdelkov, kjer so otroci uporabili material, ki smo ga prejšnji dan nabrali v gozdu. Otroci so izdelali obraz »gospe Jeseni«, kjer so na risalni list najprej narisali obraz in ga kasneje oblepili z listjem in drugim naravnim materialom. Otroci so s tem krepili ustvarjalnost in kreativnost. Ustvarjalnost in kreativnost so krepili tudi z izdelovanjem ptic, kjer so poleg listja imeli na voljo tudi različen karton, koruzo, ličje… Krepitev fine motorike smo dosegli z izdelovanjem gosenic iz listja, kjer so otroci na žico nizali odpadlo jesensko listje. Izdelali smo tudi jesenski venček, odtiskovali listje v glino in izdelali dežnik iz listja. Ta je nastal tako, da so otroci nanj lepili jesensko listje. Dežnik smo obesili v igralnici in nas spominjal na lep dan, ki smo ga preživeli v gozdu.
Obisk v zimskem času je bil nekoliko drugačen. Vanj smo se odpravili s čisto drugačnim namenom kot v jeseni. Otroci so ob prihodu takoj opazili zunanjo spremembo gozda; na drevesih ni čudovitih barvnih listov, ki smo jih opazovali v jeseni. S seboj smo nesli nekaj kar je gozd v tistem času potreboval… topel objem in hrano za živali. Otroci so jo razdelili in bili ob tem zelo ponosni. Med vračanjem smo nabrali nekaj vejic, plodov, listja, drevesne skorje in lišajev. V igralnici smo si jih natančno pogledali skozi mikro kamero, kjer so otroci rastlino, vejo videli popolnoma drugače. S tem smo jim omogočile, da so lahko primerjali dele na videz zelo podobnih rastlin in iskali razlike. Merili so velikost rastline, iskali informacije o različnih načinih uporabe. Otroci so ob tem spoznali delovanje mikro kamere in se navajali na pozorno in samostojno opazovanje rastline.

Škratje iz gozda, ki nas »opazujejo« in pri nalogah »spodbujajo« skozi celo šolsko leto so nas zagotovo pogrešali (zaradi epidemije). Ko so videli, da smo se po dolgem času vrnili v vrtec, so nam v igralnico poslali pismo. Pripravili so nam igre, ki jih moramo opraviti v gozdu. Pravijo, da bomo postali gozdni »raziskovalci«. Vsak otrok je dobil svojo škatlo gozdne tombole. Njihova naloga je bila, da dobro opazujejo in v gozdu poiščejo stvari, ki so naslikane, ter jih razvrstijo v ustrezen predalček. Otroci so bili za igro zelo motivirani. Škatla gozdne tombole se je začela hitro polniti. Vejice, storži, list, cvetlica, kamen, mah in lubje so otroci hitro poiskali (nekaj že med potjo v gozd). Več časa so potrebovali za iskanje polžje hišice in peresa. Kljub temu, da nekateri otroci niso takoj našli vseh stvari, so ostali ves čas motivirani. Otroci so med seboj tudi sodelovali. Drug drugega so spodbujali in si pomagali pri iskanju. Škatle smo hitro napolnili, vendar s tem še ni bilo konec presenečenj. Otroci so v gozdu našli novo pismo, z novimi nalogami. Najprej so morali odgovoriti na nekaj vprašanj o pomenu skrbi za naše okolje in kasneje še o našem planetu. Malo smo se tudi razgibali in se lotili nove naloge. Ogledalo smo postavili na tla. Otroci so takoj ugotovili, da se v njem vidijo krošnje. S fotoaparatom, ki je vedno naš spremljevalec na izletih smo poslikali različne krošnje. Velike, majhne, krošnje iglavcev, listavcev… Med dejavnostjo smo otroke spodbujale k opazovanju in poslušanju. Fotografije smo kasneje naložili na računalnik in si jih ogledali. Otroci so opisovali kakšne so krošnje na fotografijah in zraven povedali kje v gozdu smo krošnjo ujeli v objektiv. Naslednji dan sem fotografije še natisnila. Na vprašanje »Kaj mislite, kaj vse so te krošnje včeraj videle v gozdu?«, smo dobili izčrpno evalvacijo otrok, s pomočjo katere so še enkrat podoživeli naše

bivanje v gozdu. Dejavnosti iz gozda smo kasneje prenesli še v igralnico, kjer smo izdelovali krošnje, ki sedaj krasijo našo igralnico.

Med dejavnostjo so otroci odkrivali in spoznavali ciklične pojave v naravi, negovali in spodbujali svoj odziv na zunanji svet, preko likovne tehnike so izražali estetiko v naravi in spoznali, da moramo v družbi sodelovati in si pomagati pri reševanju problemov.

Slika 1: Obisk gozda v jeseni

Slika 2: Iskanje gozdnih plodov po skupinah

Slika 3: Druženje pozimi

Slika 4: Opazovanje krošenj

Slika 5: Kaj se skriva na tleh

4. ZAKLJUČEK

Že struktura našega vrtca, v gradbenem smislu, nam je dala povod o raznolikih koristih gozda za ljudi. Gozd kot obnavljajoč vir potrebuje smotrno in premišljeno koriščenje. Pogosti preveliki posegi ljudi v gozd zrušijo naravno ravnovesje, posledica tega pa je slabša kvaliteta življenja za vse.

Vsakodnevni stik z naravo je zelo pomemben, zato si v oddelku prizadevamo, da preživimo veliko časa zunaj, na prostem. Z aktivnim učenjem se pri otrocih razvija več vrlin; vztrajnost, odgovornost, potrpežljivost, skrb za življenje okoli nas in seveda veselje ob uspehu. Ob tem smo vzgojiteljice še posebej ponosne, saj ob njem rastemo vsi; mali in veliki.

Vsak član družbe, tudi najmlajši lahko naravi pomaga tako, da kar se da odgovorno ravna z njenimi dobrinami. Majhna vejica lahko zraste v veliko drevo le, če ga bomo mi znali ohranjati pri življenju.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. (2001). Maribor: Založba Obzorja.

Skrbno z gozdom. (2019). Gozdni sklad- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Zavod za gozdove Slovenije: Tiskarna Radovljica.

Vilhar, Rantaša. (2019). Priročnik za učenje in igro v gozdu. Gozdarski inštitut Slovenije: Založba Silva Slovenica.

Raziskovanje in doživetje travnika

Judita Kosi
OŠ Franca Lešnika Vuka – vrtec Slivnica
judita.kosi@gmail.com

Vsi si želimo, da otroke vzgojimo v ljudi, ki bodo naravo čutili kot del sebe, jo spoštovali, imeli lep, čuteč odnos do vsega živega in se zavedali, da je za naš obstoj pomembno prav vsako živo bitje. Vsak človek mora imeti pravilen odnos do narave. Zato moramo naravo spoznavati in se z njo povezati. Starejše generacije moramo prenesti te vrednote na mlajše, saj se nam že v zgodnjem otroštvu privzgoji trden in pravilen odnos do narave. Otroci so po naravi pravi znanstveniki. V vrtcu imamo veliko možnosti navajanja otrok na sožitje z naravo. Vzemimo si čas, opazujmo okoli sebe, kako lepa je narava in kaj vse nam ponuja.
Ključne besede: travnik, opazovanje, čebele, pikapolonice, raziskovanje

Abstract
We all wish to raise our children to accept the nature as part of themselves, to respect it, to have a kind and caring attitude towards all living things and be aware of the importance of every living being for our own existence. Everyone should have the right approach to nature. That is why we need to explore the nature and connect with it. Older generations need to pass these values on to younger ones as we can impart strong values and appropriate approach towards nature in early childhood. Children are already real scientists by nature. We have great opportunities in kindergarten to teach children to coexist with nature. We should take our time to observe the beauty of nature around us and all it has to offer.
Key words: meadow, observing, bees, ladybugs, exploring

1. UVOD

V naši okolici smo raziskovali, doživeli in začutili travnik z vsemi našimi čutili. Je navdih za igro, prijetna doživetja, spoznavanje in priložnost za vseživljenjsko učenje. Ponuja velik spekter raziskovanja. Travnik je za otroke v vrtcu lahko marsikaj. Lahko je navdih za igro, igrišče za igre z žogo, polje kjer rastejo rastline, hrana za živali, lahko si pričaramo piknik, se po travniku sprehodimo, tekamo, a vendar smo želeli ugotoviti, kakšno življenje se skriva med travnimi bilkami, zelenjem in otrokom uzavestiti, da je travnik veliko več kot zelena »preproga«. Otroci so vsak dan v vrtec prinašali svoja doživetja in pripovedovali katere žuželke in rastline so opazili doma pred hišo, na sprehodu s starši. Tako je to bil povod, da smo travnik podrobneje raziskali. Temo iz področja narave smo povezali z umetnostjo in vrtec okrasili s pomladno dekoracijo.

2. CILJI

Globalni cilji:

- doživljanje in spoznavanje žive in nežive narave v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih;
- doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti.

Cilji:

- Otrok opazuje in doživlja naravo v njenem prebujanju.
- Otrok prenaša doživljanje prebujajoče se narave v likovno umetnost.
- Otrok se ustvarjalno izraža v jeziku.

3. METODE

Pri izbrani temi smo se poslužili metod:

- opazovanja: opazovanje rastlin (detelje, ivanjščice, ripeče zlatice, regratove lučke, raznih trav), žuželk na travniku, fotografij pomladnih cvetlic, obiskali smo bližnji čebelnjak, opazovanje pokošenega travnika …
- lastne aktivnosti: izdelovanje, barvanje pikapolonic ter čebelic, priprava prostora za odtiskovanje (travnik), ogled, iskanje travniških rastlin in živali s pomočjo lup, priprava blaga za opazovanje …
- pogovora: nevihta idej (kaj je travnik, katere rastline in živali najdemo, kakšne so) …
- poslušanja: brenčanje žuželk na travniku, glasbena pravljica Pikapolonica (J. Bitenc) …
- igre: priprava piknika na travniku, tek, hoja po travniku, igre z žogo …

Otroci razmišljajo: KAJ JE TRAVNIK?
MAŠA (4 leta): »To je trava.«
GAJA (4 leta): »To so rožice.«
JAKOB (4 leta): »Travnik je zelen, rastejo drevesa.«
ROK (4 leta): »Tam najdemo živali.«

KAKŠNA JE PIKAPOLONICA?
MAŠA (4 leta): »Hrbet ima rdeč.«
JAŠA (4,5 leta): »Ima 4 pike, rdeča je, pike ima črne.«

Našli smo različne rastline, jih vonjali, tipali, primerjali od blizu in daleč. Veliko veselja je bilo ob najdbi pikapolonice.

Otroci opazujejo žuželke na rjuhi in zaključek raziskovanja s »piknikom« s sadno malico in piškoti.

4. REZULTATI

Otrokom je bila tema zelo blizu, saj živimo na vasi, kjer nas obkroža veliko travnikov. Ob že znanih stvareh so si pridobili še mnogo novih informacij, ki smo jih poiskali v knjigah. Otroci so poznali že veliko travniških rastlin in živali, spoznali pa so tudi nekaj novih. Sprejeli smo pravila kaj lahko in kaj ne smemo delati na travniku. Otroci so tudi ugotovili, da marsikaj s prostim očesom ne vidimo in smo ob opazovanju z lupami odkrili mnogo novega.
Otroci radi vidijo stvari v živo, ne samo na slikah in tako so uživali, ko smo na travniku videli pikapolonico in čebelico, ki ni mogla leteti.

Otroci so izbrali žuželki čebelico in pikapolonico. Nastal je pisan pomladni travnik v našem oddelku.

5. ZAKLJUČEK

Otrokom dajmo čim več možnosti, da opazujejo in spoznavajo naravo v naravnem okolju. Z lastnim zgledom otroke navajajmo na obzirno ravnanje z živimi bitji. Pri otrocih zbujajmo čut za naravo, za lepoto narave, da znajo naravo gledati s srcem in ji prisluhniti. Otroci so travnik doživeli z vsemi čuti in uživali v raziskovanju.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo

Marjanovič Umek, Ljubica. (2001). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Založba Obzorja

Vrt pri sosedu

Karlina Gašperin
Vrtec Radovljica, enota Begunje
karlina.gasperin@gmail.com

Zeleno vrtčevsko igrišče privablja številne žuželke, tako otroci pogosto spontano opazujejo in spoznavajo živali na tleh. Dejavnost prekopavanja zemlje in odkrivanje življenjskega dogajanja v tleh pa je na vrtčevskem igrišču redko izvedljiva. To dejavnost so izvedli na sosedovem vrtu, kamor se otroci skupine Murenčki večkrat odpravijo. Dejavnost je bila otrokom izhodišče in motivacija pri spoznavanju živali v tleh. Opažene živali so poiskali v knjigah, kar je spodbudilo nova vprašanja. Naučeno znanje so uporabljali pri ponovnem opazovanju. Živalim so uredili življenjski prostor in jih za nekaj dni prinesli v igralnico, da so jih podrobneje opazovali. S pomočjo literature so spoznavali živali, ki so jih pogosto opazili na vrtu.
Ključne besede: zanimanje, veselje v raziskovalni dejavnosti, spoznavanje živali v tleh.

Abstract
The kindergarten playground is overgrown with greenery and as such attracts many insects. For this reason, children can spontaneously observe and familiarise themselves with animals in the soil. Digging up the soil and exploring the animal world hidden inside it is a rare activity in the kindergarten. However, this activity was performed in our neighbour's garden, where children from the Murenčki group often go for a visit. It served as a starting point and motivation for learning about animals in the soil. The children searched the observed animals in books, which resulted in new questions. Their acquired knowledge was used in another observation. They arranged a habitat for animals, which were brought to the playroom for some days so that they could observe them more closely. With the help of literature, the children got to know the animals that they often observed in the garden.
Key words: interest, excitement about a research activity, learning about animals in the soil.

1. UVOD

V okviru projekta zgodnje naravoslovje smo si z otroki, starimi 3–4 leta, zadali posebno nalogo. Na vrtu, kamor redno zahajamo, bomo kopali zemljo in raziskali, katere živali živijo v tleh.
»Osebna izkušnja je zaradi starosti otrok pa tudi zaradi narave odkrivanja ključna. Otroci morajo spremembe in dogajanja v naravi in drugem okolju izkusiti, doživeti in začutiti ter zato sodelovati v pojavih. Zato naj del dejavnosti v okviru področja narava poteka izven vrtca, v gozdu in na polju, na kmetiji, v delavnici in ob gradbišču.« (Krnel, 2010, str. 174)
Veselje v raziskovanju in odkrivanje s poudarkom na pridobivanju izkušenj z živimi bitji je bil cilj, ki sem ga razširila v igralnico. V terarijih so otroci pobližje opazovali podzemno življenje živali, z njimi rokovali in spoznavali lastnosti njihovih teles.

Namen raziskovanja je spoznati otroke z živalmi v tleh, vzbuditi zavedanje o obstoju teh bitij in prepletenost odnosov v okolju ter pri otrocih spodbuditi skrb, spoštljivost in obzirno ravnanje z živalmi.
»Opazovanje v naravoslovju je načrtna in usmerjena dejavnost. Novi podatki, ki jih zberemo z opazovanjem, širijo naše vedenje o snoveh, bitjih in pojavih. Opazovanje ni le uporaba vida, z njim dobimo le del podatkov, pogosto je treba uporabiti še druga čutila.« (Krnel, 2010, str. 163).

2. METODE

Pri izvajanju smo uporabili različne metode dela, in sicer metode lastne aktivnosti, opazovanja, pogovora in raziskovanja.

3. RAZPRAVA

Po dejavnostih, ki so se odvijale v jesenskem času, sem ugotovila, da so otroci razvili spoštljiv in neboječ odnos do živali. Pogosteje so jih držali na dlani, jih z zanimanjem opazovali in svoja zaznavanja delili s prijatelji.

Naš običajen obisk vrta se je tokrat začel malo drugače. Na voz sem pripravila lopatke in grablje, kar je spodbudilo otroško radovednost. Edino pravilo je bilo, da kopljemo samo na vrtu. Otrok nisem usmerjala, prepustila sem jih lastnemu odkrivanju. Skrbela sem le za spoštljivo ravnanje z živalmi. Vsi otroci so z veseljem kopali luknje v zemlji, vsi so si upali potipati živali. Opazovali so me, kako držim živali v roki in pustim, da mi lezejo po dlani. Redki so brez strahu rokovali z živalmi. Večinoma so jih opazovali, ko so jih nosili na lopatkah. Ob vrnitvi smo zapisali vse, kar smo odkrili, se pogovarjali o tem, kar smo videli in otipali. Ugotovila sem, da so otroci bolj pozorni na živali, ki jih poznajo, kot so deževniki, polži in pajki. Manjše žuželke pa opazijo le redki.

V naslednjih dneh smo v literaturi poiskali živali, ki smo jih opazili na vrtu. Iskali smo informacije o njihovi hrani, življenjskem okolju, opazovali dele telesa, šteli noge in tipalke ter spoznavali imena živali.

Naš naslednji obisk vrta je bil namenjen podrobnejšemu opazovanju živali. S seboj smo vzeli terarije, lopatke in lončke s povečevalno lupo. Ugotovila sem, da so informacije, pridobljene iz literature, v otrocih vzbudile večjo željo po opazovanju. Veselili so se, ko so našli žival, ki so jo znali poimenovati. Predlagala sem, da v terarije pripravimo majhen del doma teh živali in jih odnesemo v vrtec. Otroci so največjega napolnili z zemljo in nanjo položili deževnike. Enega od terarijev smo namenili mokricam. Vanj so otroci dali kamenčke, pesek, travo in mah. Kačicam so dali travo in listje, pajku pa palčke, da bo lahko pletel mrežo.

Slika 1: Jaz sem ujela kačico, kaj pa ti?

Slika 2: Zdaj imam tri pujske.

Slika 3: Deževniki živijo v zemlji!

Tri dni so bile živali z nami v igralnici. Terarij z deževniki smo obložili z lepenko, ker smo v knjigi prebrali, da deževnik ne mara sončne svetlobe. Ostale živali pa so otroci lahko prosto opazovali. Del dneva smo namenili opazovanju živali. Ob opazovanju smo živali likovno upodabljali, oponašali njihovo gibanje in ugotavljali, kateri del hišice – terarija – jim je bolj všeč. Vsak terarij smo dnevno orosili z vodo. Enkrat dnevno smo pogledali pod lepenko in z zanimanjem odkrili, da so deževniki naredili vedno več poti, nekatere smo opazovali pri premikanju po rovih.

Slika 4: Skrili so se, kje so?

Slika 5: Likovno delo: živali v tleh (tehnika: voščenke in flomaster)

4. ZAKLJUČEK

Skozi lastno aktivnost so otroci odkrivali in raziskovali svet, ki jih obkroža. Z informacijami iz literature so širili svoje znanje, kar je spodbudilo novo opazovanje. Med odkrivanjem in spoznavanjem teh zanimivih bitij so vsi otroci prešli stopnjo strahu in nekateri bolj, drugi manj sproščeno rokovali z živalmi. Spoznali so mokrice – prašičke, strune, kačice in ploske kačice. Opazili so, da se živali najraje skrivajo in jih zato tako težko opazijo. Vsi so razvili spoštljiv odnos, ki je temelj ohranjanja okolja in vseh živih bitij.

5. LITERATURA

Jacobs, U., 1996. *Zemlja: Zemlja in zemlja, čas v naravi: z rastlinami in živalmi skozi celo leto.* Ljubljana: Sezam-Masima.

Krnel, D., 2010. Narava. V L. Marjanovič Umek, ur. *Otrok v vrtcu: priročnik h Kurikulu za vrtce.* Maribor: Obzorja, 157–175.

Lacey, M., 2008. *Narava, moja prva knjiga.* Ljubljana: Karantanija.

Z gibanjem do zdravja v skupini 1-2 let

Petra Peternelj, Caterina Novosel-Alessio
Vrtec Zelena jama, Ljubljana
petrapeternelj08@gmail.com, caterina.vrtec@gmail.com

Spodbudno učno okolje omogoča otrokom ustvarjalnost, kreativnost, aktivno vključenost v dogajanje, medvrstniško učenje ter učenje od ostalih odraslih oseb, ta znanja so trajna. V zelo kratkem času se z nekaj iznajdljivosti lahko igralnica, v katerem otroci v vrtcu preživijo večji del dopoldneva, spremeni v telovadnico. Ta predstavlja spodbudno učno okolje, predvsem pa motivacijo za gibalno dejavnost otrok.
Ključne besede: otrok, zdravje otrok, gibanje, igra.

Abstract
A stimulating learning environment enables children's creativity, active participation, peer learning, and learning from adults - this knowledge is permanent. In a very short time and with some creativity a playroom, in which children spend most of their morning, can transform into a gym. The gym is a stimulating learning environment and motivates physical activity in children.
Key words: child, children's health, movement, play.

1. UVOD

Prek gibanja otrok odkriva in spoznava svoje telo, lastne zmogljivosti in spretnosti ter gradi zaupanje vase. Zmerna in redna gibalna dejavnost ima številne ugodne učinke na zdravje ter psihično in telesno dobro počutje. Pomaga tudi pri upravljanju emocionalnega stresa in napetosti, razblini psihično obremenitev, nadzoruje telesno težo in zmanjšuje številna zdravstvena tveganja (Brečko, 2012).
V skupinah 1-2 letnih otrok smo letos pri načrtovanju dejavnosti in dnevne rutine mislili na vzgojo z zdravim načinom življenja. Gibanje je otrokova potreba, zdravje pa je osnova.

2. METODE

Opazovanja, demonstracije, raziskovanja, igre in vodenja.

3. RAZPRAVA

V oddelkih prvega starostnega obdobja se pri otrocih zaznava veliko obolenj. Vemo, da vstop v vrtec prinaša stresne situacije za otroke, starše in vzgojitelje. Odločili smo se, da bo teh čim manj in se kmalu po vstopu otrok posvetili gibanju, saj je to primarna otrokova potreba. Z raznimi aktivnostmi, ki jih navajamo smo skušali zmanjšati obolevnost otrok in vplivati na

njihovo počutje, samozaupanje in samozavest. Otroci z igro pridobivajo gibalne izkušnje, ki jim prinašajo veselje in zadovoljstvo, kar pa lahko vpliva tudi na kakšno obolenje manj.

3.1. Gibalne dejavnosti ob uvajanju v vrtec

Otroci so letos prvič začeli obiskovati vrtec. Že prvega septembra smo v prostor umestili kotiček za gibalne dejavnosti, kjer so se otroci lahko sprostili od joka, porabili odvečno energijo in razvijali motorične spretnosti. Glede na interes in zmožnosti otrok smo kotiček spreminjali ali nadgrajevali z raznimi pripomočki, kot so bazen z žogicami, polivalentne blazine, tuneli, čutne poti, žoge, žoge za skakanje, reciklirane didaktične igrače za razvijanje finomotorike idr. Takoj, ko je bilo mogoče, smo dejavnosti prenesli na teraso pred oddelke, kjer smo preživeli velik del dneva. Začutili so, da smo odrasli v oddelku njihova opora, videli so, da jim je vsak dan na voljo nekaj novega za raziskovanje, kar jih je vidno razveseljevalo. Otroci so se hitro znebili začetne tesnobe ob vstopu v vrtec in se lažje ločili od staršev.

3.2. Gibalne dejavnosti, kot so naravne oblike gibanja

Otrokom smo omogočili gibalno dejavnost z naravnimi in preprostimi oblikami gibanja kot so hoja, tek, lazenje, plazenje, valjanje, plezanje in poskoki. Izvajali smo jih vsakodnevno, razgibano in prilagojeno posameznikom, saj se v tem obdobju otroci zelo razlikuje v gibalnem razvoju in spretnostih. Nudili smo jim ustrezne izzive, omogočali sproščeno udeležbo, brez strahu pred neuspehom. Dejavnosti smo organizirali tako, da so bile naloge enostavne, primerne njihovi starosti, in da so jih lahko opravljali sproščeno po svojih zmožnostih.

3.3. Gibalne dejavnosti, kot so sestavljeno gibanje

Otrokom smo omogočili gibalno dejavnost s sestavljenimi oblikami gibanja kot so potiskanje, vlečenje, nošenje, dvigovanje, upogib, iztegnitev, zasuk, zamah, kroženje, hoja ob opori. Postavili smo poligone iz več polivalentnih blazin, uporabili različna orodja in športne rekvizite. Igralnice smo prilagodili tako, da smo postavili pripomočke, ki spodbujajo določeno gibanje, izkoristili smo nagib terena, uporabili nižje pregrade, stožce in ponudili različne elemente (žoge, balone, tulce, riževe blazinice). S pomočjo odraslih so otroci sproščeno izvajali gibanje. Ob tem se je krepila njihova samostojnost pri vseh naravnih oblikah gibanja.

Pihali smo milne mehurčke, otroci so jih lovili in pokali. Odbijali, metali ter nosili smo različne balone. Izvajali smo osnovne dejavnosti z različnimi žogami kot so prenašanje, kotaljenje, metanje, brcanje. Otroci so različne žoge nosili v različne odprtine v škatli in jih jemali ven in jih spuščali čez razne ovire (tulce).

Otrokom smo ponudili gibalne izzive kot so: tobogan, gugalnice, trampolin, tunel, pajkova mreža, različne dejavnosti v sklopu NTC učenja (vrtenje okoli svoje osi, igre za urjenje in krepitev prostorske predstave, hoja po narisani črti, hoja po različnih čutnih poteh, bosi in v nogavicah..).

Otroci so se kmalu srečali s poganjalci in jih vozili v prostoru in terasi po svojih zmožnostih.

3.4. Gibalne dejavnosti, kot ustvarjanje z gibom in ritmom

Gibalne igre so bibarije, ljudske, rajalne igre, gibalne igre. To so dejavnosti, ki imajo dano obliko in v obdobju do drugega leta potekajo predvsem v sodelovanju z odraslim. Obstajajo gibalni in plesni motivi, ki otroke še posebno zabavajo in jih motivirajo za nadaljnjo dejavnost. Otroke smo tekom leta postopno seznanjali s posamezno gibalno igro, npr. Ringa raja, Biba raja, Copa cop in drugimi. Z zanimanjem so opazovali odrasle pri izvajanju in poskušali posnemati gibalne motive. Sčasoma so izražali svojo ustvarjalnost, občutja, misli in kazali veselje.

Pri gibalnih igrah smo uporabili rekvizite, npr. obroče in razne improvizirane pripomočke, npr. trakove iz blaga. Otroci z improviziranimi pripomočki posnemajo vzgojiteljevo gibanje in se razgibavajo, hkrati pa s pripomočki razvijajo svojo ustvarjalnost pri igri.

3.5. Joga za otroke

Otroci uživajo v nežni obliki vadbe, kakršna je joga. Jogijske vaje so primerne za otroke vseh starosti in gibalnih sposobnostih. Delujejo na ves organizem. Otroci se preko teh vaj sprostijo, zberejo in umirijo. Odličen pripomoček in motivacija je pripovedovanje zgodb, v katere se vpletajo pravljični liki in na ta način spodbujajo otroško domišljijo.

Ob pripovedovanju zgodbe smo gibalno prikazali položaj iz joge. To storimo tako, da sami izvajamo položaje ter ob tem otroke spodbujamo, da poskusijo tudi sami. Izvajali smo različne jogijske položaje - položaj mačke, srečnega dojenčka, psa, ki gleda navzdol, mavrice, polha, drevesa, mostu, otroka, metulja.

Po prikazovanju različnih jogijskih položajev smo pazili na dihalno tehniko, ko smo vdihnili skozi nos in izdihnili skozi usta. Zaključili smo v udobnem položaju s sklenjenimi dlanmi k prsim. Postopno smo zadrževanje v določenem položaju podaljševali, saj smo na ta način otroke spodbujali k večji zbranosti. Najmlajši otroci so potrebovali več prigovarjanja, spodbujanja in motivacije. Pri tem ima zelo pomembno vlogo jasno in nazorno prikazovanje, saj otroci zelo hitro in radi posnemajo.

4. ZAKLJUČEK

Gibanje z igro je za otroke skoraj tako pomembno kot zrak, voda, hrana. Otroci v gibalnih igrah najdejo sprostitev in zadovoljstvo, se spontano in naravno igrajo, spoznavajo in reagirajo na okolje, razvijajo mišljenje, ustvarjalnost in medsebojno sodelovanje. Vse to in še več nam omogočajo gibalne igre, tako da lahko potrdimo, da skrbijo za otrokov celostni razvoj in pozitivno vplivajo na zdravje.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Brečko, G. (2012). Uporaba športnih pripomočkov in igral pri športnih dejavnostih za predšolske otroke (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, Ljubljana.

Mednarodni projekt »Eco friendly kids«

Barbara Medvešek
Vrtec Ledina, Čufarjeva ulica 14, 1000 Ljubljana
medvesek.barbara@gmail.com

Povzetek
Vrtec Ledina je že vrsto let vključen v mednarodni program »Ekošola«, zato izvajamo različne projekte, s katerimi razvijamo okoljsko ozaveščenost otrok in staršev. Letos smo se odločili za sodelovanje z vrtci in osnovnimi šolami na Poljskem, v Franciji, Bolgariji in Turčiji, in sicer v mednarodnem projektu eTwinning: »Eco friendly kids«. Koordinatorka projekta iz vrtca na Poljskem je pripravila sedem nalog, ki jih je vsaka sodelujoča skupina izvedla v mesecih februarju in marcu. S sodelovanjem v projektu smo pridobili nove izkušnje, si izmenjali ideje in spoznali, kaj lahko naredimo za lepši svet.

Ključne besede: mednarodni projekt, okoljska ozaveščenost, odpadki, zmajček.

Abstract:
Ledina Kindergarten has been included in the international "Eco school" program for many years, so we are implementing various projects to develop environmental awareness of children and parents. This year we decided to cooperate with kindergartens and primary schools in Poland, France, Bulgaria and Turkey, namely in the international eTwinning project "Eco friendly kids". The project coordinator from a kindergarten in Poland prepared seven tasks, which were carried out by each participating group in February and March. By participating in the project, we gained new experiences, exchanged ideas and learned what we can do for a better world.
Keywords: international project, environmental awareness, waste, dragon

1. UVOD

Vzgojitelji v vrtcu imamo možnost, da otroke spodbujamo k skrbi za okolje, spoštovanju in varovanju narave ter jim tako privzgojimo pomembno vrednoto v življenju, vrednoto do narave in čistega okolja. Z vzgojiteljico predšolskih otrok – pomočnico vzgojiteljice Mojco Čebular sva se odločili, da z najino skupino Zvončki sodelujeva v mednarodnem projektu eTwinning. Otroci v najini skupini so stari 2–4 leta, rdeča nit letošnjega leta pa je pravljica »Zmajček Pometajček«, ki se odlično dopolnjuje z mednarodnim projektom »Eco friendly kids«. V sklopu projekta smo tako morali izvesti sedem nalog.

2. CILJI

Na začetku projekta smo si sodelujoči vrtci in osnovne šole v projektu zastavili naslednje cilje:

- spodbujanje interesa otrok za ekološke dejavnosti;
- poglobitev znanja, ki kaže negativne učinke človeških dejavnosti;
- pridobivanje občutka odgovornosti za naš planet;

– aktiviranje staršev in lokalnega okolja pri izvedbi projekta.

Mi smo seveda sledili še ciljem iz Kurikuluma za vrtce:

- razvijanje naklonjenega, spoštljivega in odgovornega odnosa do žive in nežive narave;
- otrok pridobiva izkušnje, kako sam in drugi ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispeva k varovanju in ohranjanju naravnega okolja;
- otrok razvija predstavo o nastajanju odpadkov ter pomenu in možnostih predelave.

3. METODE

Pri dejavnostih v projektu smo uporabili metode igre, lastne aktivnosti, pripovedovanja, pogovora, opazovanja in raziskovanja.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1 Mati narava – predstavitev projekta in pogovor z otroki o pozitivnih in negativnih vidikih človeške dejavnosti (naloga 1)

Z vzgojiteljico predšolskih otrok – pomočnico vzgojiteljice sva otroke seznanili, da bomo sodelovali v projektu o tem, kako skrbimo za okolje. Pogovorili smo se, kako onesnažujemo okolje, in otroci so vedeli, da onesnažujemo okolje z vožnjo z avtomobili, zato moramo hoditi peš, se peljati s kolesom, skirojem, avtobusom. Vedeli so, da so pločniki, reke in gozd umazani, ker ljudje mečejo smeti na tla, namesto v smetnjake.

Ob tem smo si ogledali še nekaj videoposnetkov in risank na YouTubu na temo onesnaževanja in varovanja okolja. Ob posnetkih smo se tudi pogovorili. Knjižni kotiček sva napolnili s knjigami z ekovsebino. Otroci so si jih ogledali, drug drugemu kazali slike v knjigi in se pogovarjali o problematiki, v pogovor so vključili tudi naju. Tako smo spoznavali, kaj lahko naredimo za čistejše okolje.

Prebrali smo pravljico Zmajček Pometajček, ki pripoveduje o zmaju, ki pomaga smetarju čistiti ulice, zmajček in smetar pa nagovorita tudi ljudi, naj jima pomagajo. Zgodba se dogaja v našem mestu Ljubljana, zato smo se odločili, da se odpravimo na sprehod po zmajčkovi poti.

4.2 Svet okoli nas – sprehod v okolici vrtca, opazovanje okolja, fotografiranje negativnih vplivov človeških dejanj (naloga 2)

Na sprehodu po zmajčkovi poti iz pravljice so otroci iskali zmaja, vendar ga nikjer niso opazili. So pa takoj opazili smeti, ki so ležale poleg košev za smeti, na pločniku in v reki Ljubljanici ter naju na to opozorili, naredili smo tudi nekaj fotografij. Otroci se zavedajo, da smeti sodijo v smetnjake, znajo že pravilno razvrstiti papir in embalažo v ustrezne zabojnike. Komentirali so tudi, da bo zmajček Pometajček zelo žalosten, ko bo videl toliko smeti.

V skupini imamo tudi plišastega zmajčka Pometajčka, ki nas ves čas opazuje in nam pomaga. Tako je zmajček otrokom pripravil nasvete v sličicah, kako lahko skrbijo za okolje. Nasvete smo obesili na steno v igralnici in se jih trudili upoštevati: smeti smo vsakodnevno razvrščali v pravilne

zabojnike, otroci so naju opozarjali, naj ugasneva luči, pri umivanju rok so pazili, da med miljenjem rok zaprejo vodo, večkrat smo se peš odpravili v naravo, gozd in se nadihali svežega zraka itd.

Sprehod po Ljubljani

Zmajčkovi nasveti za lepši svet

4.3 Izvedba eksperiment »Kisli dež« … in opazovanje (naloga 3)

Načrtovali sva, da bi eksperimente izvedli v petek, 20. 3. 2020 (ker bi s tem obeležili svetovni dan vode, ki je bil v nedeljo, 22. 3. 2020). Vendar pa eksperimentov žal nismo izvedli, saj so se 16. 3. 2020 zaradi koronavirusa zaprli vsi vrtci v Sloveniji.

4.4 Izdelava igre ali igrače iz odpadnih materialov (papir, tkanina, kovina, plastika, zamaški itd.) s pomočjo staršev ter priprava razstave iger in igrač (naloga 4)

V vrtcu imamo vsako leto aprila »Mesec brez kupljenih igrač«, kar pomeni, da s polic pospravimo vse kupljene igrače in jih nadomestimo z igrami in igračami iz odpadnega materiala. Letos je to lepo sovpadalo z nalogo projekta »Eco friendly kids« in z izdelovanjem bi začeli po 15. 3. 2020 ter si tako pripravili material za mesec april. Žal tega nismo mogli izvesti zaradi zaprtja vrtcev zaradi koronavirusa. Sva pa staršem prek e-pošte poslali ideje za ustvarjanje z odpadnim materialom. Tako so lahko doma skupaj z otroki izdelali nekaj igrač, jih fotografirali in nama poslali fotografije po e-pošti. Ko so se vrtci spet odprli, smo naredili razstavo fotografij izdelanih iger in igrač.

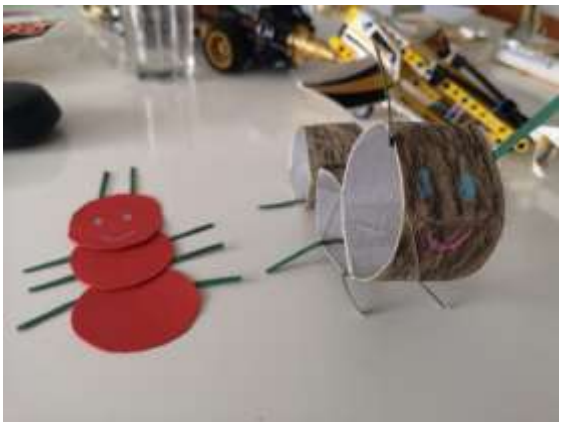

Lutke in igrače iz odpadnega materiala

4.5 Ohranimo gozdove – izdelava letakov, zloženk itd. (naloga 5)

Naš vrtec je v centru mesta, do najbližjega gozda imamo pol ure hoje in do njega se večkrat odpravimo. Otroci uživajo v opazovanju in raziskovanju gozda, ustvarjajo slike iz naravnega materiala, se igrajo z naravnim materialom ter tako razvijajo ustvarjalnost in domišljijo.

Ker v gozdu preživimo celo dopoldne, tam pojemo tudi malico. Otroci zelo pazijo, da vse smeti poberemo in jih vržemo v koš. Če koša ni, pa smeti nesemo s seboj v vrtec in jih tam vržemo v koš. Takoj tudi opazijo, če so v gozdu ali po poti na tleh smeti, in se jezijo, saj vedo, da s tem uničujemo naravo. Želijo si, da bi bil njihov gozd vedno lep in čist.

Ker zaradi zaprtja vrtcev zaradi koronavirusa nismo mogli izvesti vseh dejavnosti, sva prosili starše za pomoč. Otrokom in staršem je zmajček Pometjaček napisal pismo, da je v soboto, 21. 3. 2020, mednarodni dan gozdov. Zato jih je prosil, naj preberejo pravljico »Zadnje drevo v mestu« (Peter Carnavas) in se pogovorijo o vsebini; gredo v gozd in prisluhnejo zvokom v naravi, opazujejo in raziskujejo gozd, izdelajo čarobno palčko/lučko, premagujejo ovire (hodijo po koreninah, plezajo po drevju itd.); doma izdelajo gozd iz odpadnega materiala; prepevajo pesmi o gozdnih in travniških živalih, ki smo se jih učili v vrtcu (poslali sva povezave do pesmic na YouTubu), ter si ogledajo posnetke na YouTubu, da tudi živali potrebujejo gozd, saj je bila letošnja tema mednarodnega dneva gozdov »Biotska raznovrstnost«. Starši so dejavnosti izvedli in nam poslali nekaj fotografij.

Sprehod v gozd

Slika iz naravnega materiala

Gozd iz odpadnega materiala

4.6 Veselo mesto – iz papirja in drugega odpadnega materiala izdelamo model prijaznega ekomesta (naloga 6)

Tudi te dejavnosti žal nismo izvedli zaradi zaprtja vrtcev zaradi koronavirusa.

4.7 Mi smo ekofrajerji – predstavitev projekta partnerjem (naloga 7)

Napisali sva poročilo in izdelali PowerPoint predstavitev s fotografijami dejavnosti. Ker je bil vrtec zaradi koronavirusa kar precej časa zaprt, sva to predstavitev po e-pošti poslali staršem, da so si jo lahko doma ogledali skupaj z otroki. Otroci so se tako spomnili, kaj vse smo počeli in so staršem predstavili, kaj lahko naredimo za lepši svet. Otroci so si namreč ob projektu nadeli ime »ekofrajerji«, saj so se odločili, da se bodo trudili pomagati zmajčku Pometajčku in s tem skrbeli za lepo in čisto okolje. PowerPoint predstavitev sva poslali tudi vsem partnerjem, ki so sodelovali v projektu – vrtcem in šolam na Poljskem, v Franciji, Bolgariji in Turčiji. Tudi njihove predstavitve projekta smo si z zanimanjem ogledali, ko se je vrtec ponovno odprl.

5. ZAKLJUČEK

Otroci so bili ves čas projekta motivirani za delo. Posebno motivacijo je seveda predstavljal zmajček Pometajček in otroci so z veseljem sodelovali pri vseh dejavnostih. Čeprav nismo izvedli vseh predvidenih nalog, je bil projekt uspešno izveden in zastavljeni cilji doseženi.

Tudi pričakovani rezultati, ki smo jih prejeli udeleženci projekta, so bili realizirani:

- dosegli smo večjo okoljsko ozaveščenost otrok in staršev;
- izvedli smo promocijo pozitivnih, dobrih praks med otroki in mladimi;
- pridobljena znanja smo uporabili v vsakdanjem življenju: ločevanje smeti, zaščita in spoštovanje naravnega okolja.

Zavedava se, da brez podpore in sodelovanja staršev projekt ne bi bil tako uspešno izveden, za kar se jim zahvaljujeva.

6. LITERATURA

Bahovec, E. D. … et al. (2011). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Jančar, I. (2015). Zmajček Pometajček. Domžale: Studio Hieroglif.

Talni živ žav v zeliščnem vrtu

Vrtec Rače pri OŠ Rače
Jasmina Safošnik
jasmina.ogrizek@gmail.com

V letošnjem šolskem letu nam je bila v ospredju prioriteta spoznati talni živ žav v zeliščnem vrtu. Glede na to, da so otroci stari 2-3 leta, jim je bila ta tema pisana na kožo, kajti postali so lahko raziskovalci. Otroci so pomagali pri saditvi zelišč in puljenju plevela. Namen projekta je bil otroke v čim večjem obsegu seznaniti z iskanjem talnih živali in tudi opazovanjem rasti zelišč. Pri tem so otroci razvijali pozitiven odnos do žive in nežive narave. Ves čas so bili v stiku z naravo, kjer so jo lahko doživljali z vsemi čutili. Pridobili so si veliko novega znanja, besedišča, izkušenj in predvsem vedenja, pri tem so jih naravoslovne dejavnosti vodile k spoznanju, da so tudi sami del narave.

Ključne besede: zeliščni vrt, žuželke, opazovanje, raziskovanje, igra.

Abstract
In this school year, our main priority was to get to know the joy of the gound life and the herb garden. Given that the children are 2-3 years old, this topic was like it was written on their skin because they were able to become young researchers. The children helped plant the herbs and pull the weeds. The Purpose of the project was to acquaint children as much as possible with the search for ground animals and also to observe the growth of herbs. In doing so, the children developed a positive attitude towards living and non-living nature. They were in contact with nature all the time, where they could experience it with all their senses. They gained a lot of new knowledge, vocabulary, experience, and above all, the knowledge that natural science activities let them realize that they are also a part of nature.

Key words: herb garden, insects, observing, investigating, play.

1. UVOD

Otroci so razvijali naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do žive narave ter doživljali in spoznavali živo naravo v njeni raznolikosti, povezanosti, stalnem spreminjanju in estetskih razsežnostih. Vsebine so se med seboj ves čas prepletale in dopolnjevale. Že v prvem starostnem obdobju moramo otrokom omogočiti, da začnejo na podlagi svojih zanimanj odkrivati in raziskovati naravo, okolje v katerem živijo. Zato imajo pomembno vlogo tudi starši in vzgojitelji. »Starši in vzgojitelji morajo poiskati ustrezen način in pomembne interakcije z otrokom. Prav narava je lahko prava pot v tem skupnem spoznavanju naravnih zakonitosti, ki bo otroka in nas ves čas prijetno vznemirjala in razveseljevala. Naša naloga je, da skupaj z otrokom poskušamo izzivati občutke zadovoljstva ob zaznavanju pestrosti in raznolikosti neživega in živega dela narave, in to predvsem ob iskanju vzročnih zvez med že znanimi posebnostmi in pojavi, ki jih predšolski otrok ob pravilnih postopkih lahko dojema, »odkriva«

in pri tem uživa.« (Katalinič, 2007, str. 7). Zato smo skupaj z otroci dobro spoznali naš vrtčevski zeliščni vrt in z njim povezane žuželke. V mesecu maju pa so se otroci lahko posladkali s slastnimi jagodami, ki so jih lahko sami nabrali.

2. METODE DELA

Pri izvajanju projekta smo uporabljali različne metode dela, ki so se med seboj prepletale in povezovale. Velik poudarek je bil na raziskovanju, opazovanju, aktivnem učenju, spoznavanju narave skozi lastne aktivnosti, igre in poslušanja.

3. REZULTATI

Vse dejavnosti se prepletajo skozi igro spoznavanja. Z raziskovanjem žuželk smo pričeli v igralnici preko slikovnega materiala. Vsak otrok je žival opisal in pripovedoval po svojih zmožnostih razvoja govora. S tem želimo tudi vplivati na otrokov razvoj in bogatenje besednega zaklada. Fotografije so otroci nosili po vsej igralnici in se po kotičkih ustavljali ter ogledovali žuželko. Prav tako smo v igralnici spoznali lupe. Ta predmet je bil otrokom nov izziv. Z veliko motivacijo so žuželke opazovali z njimi na tleh. Vse fotografije smo pritrdili na stenski pano, kamor so lahko vedno zahajali in si jih ogledovali.

Opazovanje pajka v igralnici

Ogled slikovnega materiala

Nadaljevali smo z igro spomin. Otroci so že dobro osvojili imena žuželk in njihove značilnosti. Vsak otrok je iskal par in pri tem je moral dobro opazovati, da je poiskal pravilno rešitev. Otroci so skozi igro spomina iskali pare živali in jih pravilno uvrstili v zaporedje. Pri tem so morali biti v veliki meri pozorni na pravilno opazovanje. Med samim ogledom slike so pripovedovali o značilnosti žuželke.

Iskanje parov živali

Talni živ žav smo spoznavali tudi preko slišane pravljice Zelo lačna gosenica. Otroci so po pravljici sestavljali slike po vrstnem redu v celoto. Ker je v tem času veliko zabubljenih gosenic na drevesih smo se jih odpravili iskat in opazovat v bližnjo okolico vrtca. Otroci so tako dobili naraven vtis, kako to v resnici izgleda.

Sestavljanje pravljice v celoto

Po vseh dejavnostih v igralnici smo se odpravili na naš zeliščni vrt, ki je od zimskega časa ves zeleno obarvan. Ker so otroci že spoznali kako uporabljati lupe, so sami začeli raziskovati zemljo, zelišča ter iskati žuželke. To opazovanje je otrokom dalo veliko motivacije. Našli so veliko mravelj, pajkov, hrošča in na cvetu rože čebelo. Bilo je polno veselja ob najdbi živali. Opravili smo še veliko naravoslovnih dejavnosti na bližnjem travniku. Opazovali smo gibanje metuljev in ob tem peli najrazličnejše pesmice (Pika Pikapolonica, Metuljček Cekinček, Gosenica je lezla, Pajek).

Iskanje živali z lupami

4. DISKUSIJA

S projektom smo želeli ugotoviti, kakšne izkušnje si otroci pridobijo z raziskovanjem in aktivnim učenjem pri spoznavanju talnega življenja. Vsa izhajanja so bila izhodišča otrok, da si privzgojijo spoštljiv odnos do narave. Namen je bil, da se seznanijo z žuželkami in jih dobro spoznajo. Predvsem pa, da spoznajo, da so tudi živali del našega okolja in življenja. V slikovnih gradivih smo iskali fotografije žuželk, ki so jih najprej kazali s prstom in nato poimenovali, kasneje pa so jih sami iskali tudi v knjigah. Veliko smo likovno ustvarjali in spoznavali nove likovne tehnike od oglja, do slikanja s tempera barvo, izdelovali iz odpadne embalaže. V jutranjih krogih so potekale gibalne minutke ob oponašanju gibanja živali. Prav tako smo se naučili ples Tri majhne žabice (Romana Krajnčan). Otroci sedaj dobro vedo, kako je potrebno opazovati živali ter da jih po opazovanju izpustijo nazaj v njihov življenjski prostor. Najslajši del projekta je bil nabiranje jagod na zeliščnem vrtu.

Nabiranje jagod v zeliščnem vrtu

5. ZAKLJUČEK

Naravoslovne dejavnosti so izhajale iz pobud in vprašanj otrok, ki so se povezovale med vsemi področji Kurikuluma. Pridobili so konkretne izkušnje o življenju žuželk. Z izvedenimi dejavnostmi smo potrdili naše domneve, da narava spodbuja učenje in razvoj otrok, predvsem pa so otroci dobili občutek povezanosti z naravo.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, zavod RS za šolstvo,
Carle.E. (1997). Zelo lačna gosenica. Založba najlepših slikanic Ljubljana,
Katalinič, D. (2010). Prvi naravoslovni koraki. Odranci: Mizarstvo Antolin, d. o. o.,
Kranjčan R. (2008). Najlepše pesmi za otroke. Panika Records,
Bajželj.M. (2016).Travniške živali. Mladinska knjiga Založba.

Gozdna matematika v drugem starostnem obdobju

Sonja Ban
Vrtec Ledina
soncek45@gmail.com

Namen prispevka je prikazati različne primere dobre prakse, hkrati pa združiti koncept gozdne pedagogike z matematiko v predšolskem obdobju. Prispevek opisuje igro in aktivno udeležbo predšolskih otrok, ki so sodelovali pri različnih dejavnostih v povezavi z matematiko in gozdno pedagogiko. Pomembno je, da so otroci v predšolskem obdobju sproščeni in da se skozi načrtovane in nenačrtovane dejavnosti z matematiko srečujejo skozi igro, povezano z mnogimi drugimi področji. Otrokom smo pri izvajanju dejavnosti omogočili spodbudno učno okolje, priložnosti da preizkusijo svoje lastne sposobnosti, hkrati pa so pridobivali nove izkušnje, znanja in spoznanja.

Ključne besede: predšolsko obdobje, igra, matematika, gozdna pedagogika, spodbudno učno okolje.

Abstract
The purpose of this article is to present different examples of good practice, while combining the concept of forest pedagogy with mathematics in the preschool period. The article describes the play and active participation of preschool children who participated in various activities related to mathematics and forest pedagogy. It is important that children in the pre-school period are relaxed and that they encounter mathematics with planned and unplanned activities and they can be related to many other areas. In the implementation of activities, we provided children with a stimulating learning environment, opportunities to test their own abilities, and they gained new experiences, knowledge and insights.

Key words: preschool period, play, mathematics, forest pedagogy, stimulating learning environment.

1. UVOD

Izkustvo je temelj gozdne pedagogike, saj je gozd potrebno občutiti z vsemi čutili, ob tem pa so zelo pomembne tudi izkušnje. Hiter tempo življenja vpliva tudi na mladostnika in še pred tem na predšolskega otroka, stiske, ki jih doživljajo, pa lahko vodijo tudi v agresijo. Gozdna pedagogika je lahko tudi naravna učilnica. V tem primeru je gozda pedagogika izjemno pomembna, saj vpliva ravno na te značilnosti modernega sveta ob tem, ko omogoča zdrav način preživljanja prostega časa. Posamezniku pomaga, da postaja samozavesten, izboljšajo se njegove socialne veščine,

napreduje pa tudi na področju motorike. Gozdna pedagogika ima torej na otroke in mladostnike izjemno veliko pozitivnih učinkov, med drugim, ob gibanju na prostem, predvsem dejstvo, da postanejo samozavestnejši in da bolj verjamejo v svoje sposobnosti. Ob tem je pomemben element, ki ga nikakor ne smemo pozabiti, okoljska vzgoja, ki otroku postaja temelje, daje potrebno naravo spoštovati in jo ohranjati (Bogataj, 2009; Cornell, 1998).
V skupini sva se s strokovno delavko odločili, da bova pripravili različne mamematične dejavnosti, ki jih bomo z otroki izvajali v drugačnem okolju kot običajno. Skupaj z otroki smo na sprehodu v bližnji gozd poiskali primeren prostor, ki smo ga poimenovali »matematični kotiček«.
Pripravili sva dejavnosti, ki so otrokom nudile doživljanje in spoznavanje žive ter nežive narave, razvijanje matematičnega mišljenja in izražanja, seznanjanje z matematiko v vsakdanjem življenju… Poudarek vseh dejavnosti je bil na izkustvenem učenju in osvajanju matematičnih vsebin.
V ospredje sva si pri načrtovanju dejavnosti postavili nekaj ciljev, ki sva jih želele doseči pri otrocih v daljšem časovnem obdobju.

1.2 Cilji področja

- Otrok usvoji pojem več/manj/enako predmetov.
- Otrok se zna pri opisu položajev pravilno izražati (pod/nad, zgoraj/spodaj, desno/levo, v/iz, zunaj/znotraj, pred/za, gor/dol).
- Otrok zna odkriti in ubesediti lastnost po kateri so bili predmeti razvrščeni.
- Otrok prikaže razvrstitev predmetov glede na eno lastnost z različnimi diagrami (Carrollov, drevesni, Euler-Venov).
- Otrok zna urediti elemente po različnih kriterijih (od najdaljšega do najkrajšega, od večjega do manjšega).
- Otrok prepozna, nadaljuje in oblikuje matematični vzorec.
- Otrok med elementi dveh skupin vzpostavi nek odnos.
- Otrok pozna prostor, njegove meje, zunanjost, notranjost.
- Otrok meri s konstantno nestandardno enoto.

2. METODE

Pri izvedbi različnih matematičnih dejavnostih sva uporabili metodo igre, aktivne udeležbe, zaznavanja in opazovanja, pogovora in pripovedovanja.
Dejavnosti sva načrtovali v skladu s predhodnim interesom in željami otrok, ob tem pa sva jim ponudili različne in inovativne metode dela za dosego ciljev.

3. RAZPRAVA

Ob začetku izvajanja dejavnosti smo z otroki odšli v bližnji gozd, kjer smo skupaj poiskali primeren prostor in ga poimenovali "matematični kotiček". Otroci so se veselili vsakodnevnega obiska izbranega prostora, kakor tudi izvajanja zanimivih dejavnosti. Pri obiskih nam spremenljive vremenske razmere niso predstavljale nepremostljivih težav.

Pri določanju in izbiri »matematičnega kotička« so otroci spoznavali notranjost in zunanjost novega prostora, pri čemer so se bili sposobni orientirali po različnih drevesih, ki smo jih določili za meje.

Naš kotiček smo izmerili z dvema različnima konstantnima nestandardnima enotama in sicer s storži, vejami in koraki. Dobljene rezultate smo med seboj analizirali in jih kasneje v vrtcu tudi prikazali s stolpčnim prikazom.

Otroci so na sprehodih do našega izbranega prostora samostojno nabirali različen naravni gozdni material, ki so ga šteli, ugotavljali kdo izmed njih ima enako število nabranih gozdnih plodov, kdo jih ima več ali manj in kakšne so številčne razlike. Nabirali so različne liste dreves, cvetove, veje, želode, divje kostanje, storže…

Gozdne plodove, ki so jih otroci nabrali, smo razvrščali glede na eno lastnost in sicer po barvi, velikosti, obliki. Otroci so nabrani material prikazali z različnimi diagrami (Carrollow in drevesni). Pri tem so znali odkriti in ubesediti izbrano lastnost.

Pri urejanju so otroci gozdni material uredili glede na intenzivnost vrednosti določene spremenljivke in sicer od najmanjšega storža (kostanja, želoda, kamna) do največjega in od najdebelejše veje do najtanjše.

Otroci so ustvarjali v »matematičnem kotičku« in so z veseljem nabirali liste različnih oblik, cvetove in travne bilke različnih barv s katerimi so izdelovali zapestnice in ogrlice ter sestavljali in nadaljevali vzorec iz konkretnih predmetov.

Med dejavnostmi v gozdu so otroci opazovali drevesa in njihove plodove. Pri tem so jih primerjali in poimenovali. Izdelali smo spomin z asociacijami, kjer so otroci v pare zbirali drevesni list in pripadajoči plod.

Ugotavljanje številčnih razlik

Orientacija

Razvrstitev predmetov glede na eno lastnost in njeno zanikanje

4. ZAKLJUČEK

Za izvajanje gozdne pedagogike v povezavi z matematičnimi vsebinami nismo potrebovali veliko pripomočkov, saj smo ves material našli v gozdu. Za vpeljavo zgodnjega naravoslovja sva jim nudili spodbudno učno okolje.

Pri igri z naravnim materialom so bili otroci izvirni in ustvarjalni. Za dejavnosti so pokazali velik interes ter dosegli cilje, ki sva jih načrtovali.

5. LITERATURA

Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za šolstvo.

Bogataj, N. (2009). Gozd v učenju in izobraževanju za trajnostni razvoj. Ljubljana: Založba ZRC.

Cornell, J. (1998). Veselimo se z naravo. Celje: Mohorjeva založba.

Cotič, M., Felda, D., Hodnik, T. (2000). Igraje in zares v svet matematičnih čudes. Kako poučevati matematiko v 1. razredu devetletne osnovne šole. Ljubljana: DZS.

Gozdna pedagogika. (b. d.). Pridobljeno 14. 2. 2019, http://gozdna-pedagogika.si/.

Hodnik Čadež, T. (2002). Cicibanova matematika. Priročnik za vzgojitelja. Ljubljana: DZS.

Poskusi z vodo v skupini najmlajših otrok

Milojka Šerbec Turk
OŠ Stopiče – Vrtec Stopiče
milojka.serbecturk@osstopice.si

V prispevku želim prikazati aktivno učenje najmlajših otrok pri naravoslovnih dejavnostih v okviru projekta »Voda«. Z raznimi poskusi so se seznanjali z lastnostmi vode in ostalih snovi v stiku z njo. Seznanjali so se s pomenom vode, kako varčevati z njo, kako jo ohranjati čisto. V vsakdanjem življenju se srečujejo z vodo v najrazličnejših oblikah. Pri poskusih z vodo otrok uporablja vsa svoja čutila, še posebej najmlajši v tem neskončno uživajo.

Ključne besede: predšolski otrok, voda, eksperiment, narava, aktivno učenje

Abstract

In this article, I want to show the active learning of the youngest children in science activities within the project "Water". Through various experiments, they became acquainted with the properties of water and other substances in contact with it. They learned the importance of water, how to save it, how to keep it clean. In everyday life, they encounter water in a variety of forms. When experimenting with water, children use all their senses, especially the youngest ones, they enjoy it endlessly.

Key words: preeschol child, water, experiment, nature, active learning

1. UVOD

Otroci imajo vodo zelo radi. Uživajo v srečevanju z njo, zelo jih fascinira. Z njo se srečujejo vsakodnevno in ob različnih priložnostih. Najpogosteje ob umivanju rok. Vsi otroci, brez izjeme, se z vodo zelo radi igrajo. Zato že najmlajšim namenjamo načrtovane dejavnosti z vodo, skozi katere odkrivajo lastnosti vode z vsemi čuti in pri tem raziskovanju uživajo. Voda je pomembna za življenje in pokriva približno 70 % našega planeta, približno tolikšen odstotek se je nahaja v človeškem telesu. Vendar pa je kvalitetne sladke pitne vode glede na pokritost Zemlje z oceani zelo nizka. Klimatske spremembe in onesnaževanje nas silijo v racionalno porabo in ekološko osveščenost. Potrebno je seveda začeti že pri najmlajših. Z otroki sem izvedla kar nekaj poskusov, opisala pa bom tri, ki so otroke še posebej motivirali. Poleg vodenih dejavnosti, smo z otroki izvajali sprehode v dežju, čofotali po lužah, slikali z »ledenimi« barvami, risali s prsti po pari na steklu…

2. METODE

Največkrat uporabljene metode so bile:

- opazovanje, igra, pogovor, opisovanje, predvidevanje, raziskovanje z lastno aktivnostjo, čutno zaznavanje.

3. RAZPRAVA

Z otroki smo izvedli nekaj poskusov z vodo, kjer so ugotavljali lastnosti vode v odnosu z drugimi snovmi.

3.1. 1. Poskus »Kaj plava in kaj potone«

V veliko posodo sem nalila vodo v katero so otroci polagali predmete različnih lastnosti. Skupaj smo ugotavljali, kaj se potopi in kaj plava. V tej dejavnosti so nadvse uživali in jo ponavljali v nedogled.

SREDSTVA: večja posoda z vodo, dva pladnja, različni predmeti

POTEK DEJAVNOSTI: Otrok vzame predmet, ki ga položi v vodo. Opazujemo, kaj se zgodi s predmetom in komentiramo. Razvrščamo predmete po lastnosti ali plava ali potone na temu določen pladenj.

Slika 1 Kaj plava in kaj potone?

3.2. 2. Poskus »Prečistimo vodo«

Izdelala sem preprost filter za vodo skozi katerega sem spustila blatno vodo. Skozi filter se je voda prečistila in pritekla zopet bistra. Seveda je bila še vedno umazana, vendar vidno bolj bistra. Otroci so z zanimanjem občudovali to »čarovnijo«.

Filter je bil sestavljen in plastične steklenice, kateri sem odrezala vrh in ga obrnila navzdol. Vanj sem položila kavni filter, filtrno oglje, mivko, pesek.

SREDSTVA: plastenka, kavni filter, filtrno oglje, mivka, pesek, umazana voda.

POTEK DEJAVNOSTI: Skupaj sestavimo filter, vanj natočimo umazano vodo in opazujemo, kaj se zgodi. Ali bo spodaj pritekla čistejša voda?

Slika 2 Preprost vodni filter

3.3. 3. Poskus » Mešanje tekočin«

Opazovali smo, kako se mešajo snovi z vodo.

SREDSTVA: steklen vrč, plastični lončki, razne tekočine: voda, olje, razni predmeti: vijaki, lego kocke, stiropor, lesene ščipalke.

POTEK DEJAVNOSTI: v steklen vrč najprej zlijem vodo in kasneje enako količino olja. Kaj se zgodi? Voda in olje se ne mešata, voda ostane na dnu, olje na vrhu.

V posodo dodajamo različne predmete, skupaj opazujemo kaj se zgodi z njimi. Ali plavajo v olju, ali se potopijo na dno?

Slika 3 Mešanje tekočin

4. ZAKLJUČEK

Otroci so v vseh dejavnostih z vodo radi sodelovali, vsi so se takoj vključili. Zelo so bili motivirani za poskuse, pozorno so spremljali in se veselili vsakega novega spoznanja. Tako majhni otroci, v starosti od enega do dveh let, zelo radi sodelujejo v izkustvenem učenju, potrebno jim je dati možnost lastnega raziskovanja v okviru njihovih zmožnosti. Zelo radi so polagali predmete v vodo in poleg veselo cepetali in ploskali. Večkrat zaporedoma so uporabili isti predmet, da so potrdili njegovo lastnost. Mešanje tekočin je dejavnost, ki je ni nikoli konec. Otroci prelivajo, polivajo, mešajo, okušajo, eksperimentirajo in se tako učijo. Še posebej čarobno je bilo zanje spoznanje, da iz umazane rjave vode lahko zopet pričaramo lepo čisto vodo.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport

Saan, A. (2009). 101 poskus z vodo. Tehniška založba Slovenije. Ljubljana.

Walpole, B. (1990). Voda. Pomurska založba. Ljubljana.

Marjanovič Umek, L. (2001): Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor, Založba Obzorja.

Igrajmo se v gozdu

Ksenja Sajovec
Kranjski vrtci, enota Ostržek
ksenja.sajovec@kranjski-vrtci.si

Gozd nam nudi številne priložnosti za igro. V njem se nam igrače in igralne možnosti kar same ponujajo, zakaj jih ne bi izkoristili? Odrasli smo tisti, ki smo odgovorni, da otroku omogočimo veliko gibanja v naravi (tudi v gozdu). Ne glede na vremenske in temperaturne posebnosti mora biti otroku omogočeno stopiti v naravo. Vse omenjeno je bilo moje vodilo pri načrtovanju dela z otroki in želji ponuditi nekaj več kot le sprehod v gozd. V prispevku bom opisala, kako se je začelo naše raziskovanje v gozdu in kako se je razvijalo. Raznolike igre in oblike gibanja v gozdu so ponudile tudi razvijanje predopismenjevalnih sposobnosti in spretnosti pri otrocih.

Ključne besede: otrok, gozdna pedagogika, naravno gibanje, izkustveno učenje, predopismenjevanje

Abstract

Forest offers us many opportunities for playing. We can find many toys and options for playing inside a forest, so why wouldn't we use them? Adults have a responsibility to enable children movement in the natural environment (even in the forest). Regardless of weather and temperature conditions we must enable children to step in the nature. All of this has guided me into planning something more than just a regular walk in the forest. I will describe in my article how our research in the forest began and how it developed. Various games and movement forms in the forest lead to development of preliteracy abilities and skills of the children.

Key words: child, forest pedagogics, natural movement, experimental learning, preliteracy

1. UVOD

Otrokom obiskovanje gozda pomeni vsestransko doživetje. Gozdna pravila jim dopuščajo svobodo in jih spodbujajo k temu, da so pristni in samoiniciativni. Gozdni prostor s svojo razgibanostjo, spontanostjo in nenehnim spreminjanjem otroka celostno pritegne. Za otroke je gozd zanimiv in edinstven prostor za igro, učenje, raziskovanje in medsebojno druženje. Gozd kot nenehno spreminjajoč prostor otroka vseskozi izziva in ga obenem uči odgovornosti do sebe in drugih, kar jim je v današnjem času v precejšnji meri onemogočeno. Kot vzgojno-učni prostor spodbuja razvoj otrok na več področjih (Rantaša, Vilhar 2016):

- Več gibanja, zdravja in boljše motorične veščine.

- Izboljšanje pozornosti, koncentracije in motivacije.
- Več domišljije, izboljšanje opazovalnih sposobnosti, bolj kreativna igra.
- Več samozavesti, samozaupanja.
- Boljši socialni odnosi.
- Manj stresa.

Gozdna pedagogika potrebuje vključevanje aktivnega opazovanja in doživljanja otrok. To pomeni, da jim marsikaj dovolimo: hodijo in plezajo čez hlode, se vzpenjajo na drevesa in veje, tekajo, objemajo in plešejo z drevesi, nabirajo plodove, raziskujejo, rešujejo, gradijo, podirajo, opazujejo, poslušajo, štejejo, … (Rantaša, Vilhar 2016). Danes mnogo otrok nima možnosti raziskovanja gozda in narave in ne morejo pridobiti tovrstnih izkušenj, zato sem želela z obiskovanjem t.i. gozdne igralnice v bližnjem gozdu in z obiski gozdov, ki so bolj oddaljeni od vrtca, približati gozd vsem otrokom. Vse gibalne aktivnosti v gozdu imajo velik pomen tudi za uspešno zgodnje opismenjevanje otrok.

Če želimo, da otrok vzpostavi stik z naravo, jo mora doživeti, doživi pa jo le, če je v njej, kar pomeni biti v učilnici za trajnostni razvoj. Prostor, kjer lahko otroku na enem mestu ponudimo čutno zaznavanje in spontano razvijanje oz. krepitev motoričnih spretnosti, je v prvi vrsti gozd. Če bomo odrasli z veseljem odhajali v gozd, nam bodo otroci sledili, nas posnemali in se tako naučili imeti radi naravo (Katalinič 2020).

Kranjski vrtci, enota Ostržek, je vrtec, ki leži v naselju Golnik, ob vznožju Kriške gore. Vrtec se nahaja na podeželju, in sicer v neposredni bližini številnih gozdov, travnikov in manjših potokov, kar sva s pomočnico želeli izkoristiti za naše tedenske obiske gozdne igralnice ali gozda. Z otroki, starimi od 4 do 5let, smo se odločili, da bomo gozd obiskovali ne glede na vreme in letni čas. Z otroki smo naredili tudi plakat z napisom “Bili smo v gozdu”, ki starše opozarja, da smo dopoldne preživeli v gozdu in da naj bodo pozorni na morebitne klope.

V vzgojno delo sva skupaj s sodelavko uvedli elemente gozdnega vrtca. Otrok doživlja naravo in v naravi na najboljši možen način razvija svoje individualne sposobnosti.

1.1. Cilji

- Otrok razvija čutno doživljanje z usmerjanjem in povečanjem pozornosti v občutenju telesa, tipanja, opazovanja in poslušanja zvokov iz naravnega okolja;
- odkriva in spoznava živo naravo;
- sproščeno izvaja naravne oblike gibanja (hoja, tek, skoki, poskoki, plezanje itd);
- išče lastne poti pri reševanju gibalnih problemov;
- klasificira in razvršča;
- razvija jezikovne zmožnosti ob različnih funkcijah in položajih v različnih socialnih situacijah (Kurikulum za vrtce 1999).

2. METODE

- metoda pogovora,
- metoda opazovanja,
- metoda aktivnosti,
- metoda praktičnega dela,
- metoda pridobivanja spoznanj ob lastni dejavnosti.

3. RAZPRAVA

V začetku našega raziskovanja sem otrokom prebrala poučno enciklopedijo za otroke: *Gozdovi.* Knjigo smo imeli v knjižnem kotičku, po kateri so pogosto posegali. Otroci so na zastavljeno vprašanje: »Kaj je to gozd?« podali naslednje izjave:

- *Da so spodaj listki, pa da je trava tam, ko prideš iz gozda.*
- *Gozd je gmajna, not živijo živali, rastejo gobe.*
- *Velika drevesa, tam se ne vidijo gore.*
- *Vidimo metuljčke, palice.*
- *V potočku plavajo ribice.*
- *Vidimo smreke, v gozdu imajo živali za jest, veverica poje lešnike, ko je na drevesu.*
- *V gozdu ne smemo metati smeti, ker lahko smeti pojedo živali in jih potem vse boli.*
- *V gozdu lahko narediš šotor iz palic, lok in strelaš. Tam lahko prespiš.*

Najboljše je bilo raziskovanje gozda. Opazovali smo drevesa, smreke, iskali gozdne živali, male in velike, poslušali šumenje listov, petje ptic, žuborenje potoka, prisluhnili zvoku kamenčka, ki štrbunkne v vodo. Tipali in objemali smo drevesa. Pri tem smo ugotovili, da so nekatera debla hrapava oziroma gladka. Vohali smo drevesa, mah, gozdna tla in gozdni zrak ter ob tem utrjevali globoki vdih skozi nos in izdih skozi usta. Vzpenjali in spuščali smo se po gozdni klančini, hodili po listju in koreninah, prestopali hlode, hodili po brvi, se plazili pod vejami, se igrali z vejami, jih prenašali in sonožno skakali iz štorov. V gozdu smo se lovili in skrivali, plezali na drevesa in z njih skakali, prikazovali gibanje različnih živali in pri tem neizmerno uživali.

V gozdu smo praznovali tudi rojstni dan, širili besedni zaklad s poslušanjem in pripovedovanjem pravljic in zgodb (bralna značka).

Igra v gozdu je bila »brez meja.« Otroci so se igrali igro vlog. Nastopali, igrali na različne inštrumente, ki so jih predstavljale palice. Ustvarili so pravi gozdni koncert, saj jih je vodil dirigent, pekli so torto in čevapčiče, delali različne velike in male hiške za gozdnega škratka, ki ponoči čuva gozd. »Žagali so tudi« polomljena in bolna drevesa, s palico pisali na gozdna tla…

4. ZAKLJUČEK

V gozdu nam ni bilo nikoli dolgčas, naša čutila so oživela in nam omogočila, da smo dosegli vse zastavljene cilje. Pozitivne učinke kontinuiranega obiska gozda je bilo mogoče opaziti na govornem, socialno čustvenem, kognitivnem in gibalnem področju.

Naši obiski gozda se bodo v prihodnje še nadaljevali in bodo temeljili na gradnji temeljev, ki smo jih postavili. S tem bom dala otrokom to, kar najbolj potrebujejo, in to je čas za igro v srcu narave, ki velja za idealno vzgojno, učno in spodbudno okolje.

5. LITERATURA

Katalinič D. (2010) Prvi naravoslovni koraki. Mizarstvo Antolin d.o.o.
Kurikulum za vrtce (1999) Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
Rantaša, B., Vilhar, U. (2016). Zbirka gozd eksperimentov. Priročnik za učenje in igro v gozdu. Ljubljana: Gozdni inštitut Slovenije

Ekobranje za ekoživljenje

Vlasta Rus
Vrtec Črnuče, enota Gmajna
vlasta.rus@guest.arnes.si

Ob poplavi raznovrstnih informacijsko – komunikacijskih tehnologij je pomembno ohranjati pozitiven odnos do knjig, saj študije kažejo, da ima glasno branje pravljic, ljudskih pripovedk, mitov in legend številne koristi za otrokov razvoj. Prispevek opisuje pomen pravljic za otrokov celostni razvoj in izvajanje projekta EKO branje za EKO življenje, ki se je s spremljevalnimi dejavnostmi iz vseh področij dejavnosti Kurikuluma za vrtce izkazal kot ena izmed uspešnejših poti pri krepitvi ekološke zavesti s pomočjo knjige.
Ključne besede: predšolski otrok, pravljice, glasno branje, spremljevalne dejavnosti.

Abstract
With the flood of diverse information and communication technologies, it is important to maintain a positive attitude towards books, as studies show that reading fairy tales, folk tales, myths and legends aloud has many benefits for children's development. The article describes the importance of fairy tales for children's comprehensive development and the implementation of the ECO reading project for ECO life, which with accompanying activities from all areas of the Kindergarten Curriculum proved to be one of the most successful ways to strengthen ecological awareness through books.
Key words: pre-school child, fairy tales, reading aloud, accompanying activities.

1. UVOD

V današnjem hitrem tempu življenja bi radi starši in vzgojitelji otrokom olajšali pot k njihovi samostojnosti. Žal jim s takim ravnanjem delamo škodo. Zdenka Zalokar Divjak (2002) pravi, da si morajo otroci sami izboriti svoje mesto v življenju, ker se bodo le tako doživljali kot svobodni in ustvarjalni posamezniki. S pomočjo pravljic se otroci lažje spoznavajo, v njih iščejo potrditve za svoja ravnanja, predvsem pa skozi pravljice spoznavajo življenje na njim prijeten način.

Značilnost pravljice je tudi, da vpliva na celostni razvoj otroka, tako intelektualni in čustveni kot socialni, saj poteši njegovo vedoželjnost, omogoča domišljijo, ga razveseli, izpolni se mu lahko vse, kar si želi, nauči se čuditi naravi in jo spoštovati, ona pa ga tudi zdravi, ko se počuti telesno ali duševno bolnega.

Ob pomoči pravljic se otrok nauči spoznati svetle in temne strani življenja. Spoznava dobre, hudobne, poštene, zavistne, črnoglede in vesele ljudi. To ima zanj pomembno psihološko vrednost, saj tudi on ni vedno dober, ljubezniv in potrpežljiv. V pravljici spoznava tudi posledice neustreznega ravnanja. Pridobi si posebne vzorce obnašanja, v katere se vključi tudi

njegova samodejavnost. Ob pravljici spozna, da življenje ni vedno lahko in da se mora za marsikatero dobrino truditi.
Skozi pravljice otroci spoznavajo tudi vrednote. Otrokom ne moremo razložiti ali dopovedati, kaj je poštenje, ljubezen, dobrota… to mu je potrebno posredovati na njemu razumljiv način. Najbolje z našim odnosom in prek vsebin, ki so mu blizu (Z. Zalokar Divjak 2002). Šele ko otroci spoznajo, kaj je dobro in kaj slabo, kaj je lepo in kaj grdo, bodo lahko razvili naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos do narave.
Krepitev ekološke zavesti preko ustvarjalnega mišljenja s pomočjo knjige pa je tudi namen projekta EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE, ki ga v naši enoti vrtca Črnuče izvajamo že vrsto let.

1. 1. Cilj

Branje literarnih besedil z ekološko vsebino in izvajanje spremljajočih aktivnosti z drugih področij dejavnosti z namenom vživljanja, razumevanja, poglabljanja in utrjevanja vsebin.

2. METODE

Ob upoštevanju razvojno – procesnega pristopa in načelu aktivnega učenja smo poleg metode poslušanja vključevali tudi: pripovedovanje, pogovor, razgovor, opazovanje, metodo igre, raziskovanje/spoznavanje z lastno aktivnostjo, likovno ustvarjanje.

3. DISKUSIJA

EKO bralne dogodke s spremljevalnimi dejavnostmi načrtujemo v okviru programa EKO šola in ga prepletamo z internim projektom Gozd v objemu. Nekateri dogodki so se zgodili v posameznih skupinah, dva smo izvedli v vseh skupinah v enoti. Izvajali smo jih preko celega šolskega leta, področja dejavnosti smo med seboj povezovali, število in zahtevnost aktivnosti pa smo prilagajali razvojni stopnji otrok in njihovemu interesu. Časovni okvir izvajanja ni bil strogo omejen, saj smo pri branju, pripovedovanju sledili otrokovim čustvenim odzivom in potrebam. Navedeni so le nekateri.

- Poslušanje zgodbice Gospa jesen (Živa Viviana Doria), razgovor o vsebini brez ali ob gledanju ilustracij. Spremljevalne dejavnosti:
- Obisk knjižnice Črnuče; iskanje in izposoja knjig o jeseni.
- Plesno uprizarjanje zgodbice Gospa jesen ob glasbenem posnetku A. Vivaldi - Jesen.
- Sodelovanje v glasbeni didaktični igri Vrteči listki.
- Opazovanje in opisovanje spreminjajoče se narave ob bivanju v gozdu ter preko literarnih in drugih vsebin.
- Prihod botre Jeseni in pogovor z njo v krogu: kako vemo, da je jesen; o jesenskih plodovih; kaj delajo živali v jeseni…
- Poslušanje/prepevanje pesmic: Spet prišla je k nam jesen, Živali jeseni, Kostanjček zaspanček…; izvajanje bansov na pesmice; prepoznavanje jesenskih pesmic zaigranih na flavto.
- Risanje kostanja, listja in ježice s svinčniki po intenzivnem čutnem doživljanju (bivanju v gozdu z opazovanjem kostanjevega drevesa, nabiranje kostanja, listja in ježice).

- Poslušanje koroške ljudske pripovedke Hvaležni medved, razgovor o vsebini brez ali ob gledanju ilustracij. Spremljevalne dejavnosti:
- Ogled dramatizacije vzgojiteljic.
- Igra vlog.
- Sprehodi z opazovanjem sadovnjaka.
- Likovno ustvarjanje: barvanje lepenke s prstnimi barvami in oblikovanje hrušk iz te lepenke z zarezovanjem.

Bivanje v gozdu

Dramatizacija pripovedke Hvaležni medved

- Poslušanje pravljice Zrcalce (Grigor Vitez), razgovor o vsebini brez ali ob gledanju ilustracij. Spremljevalne dejavnosti:
- Ponazarjanje pravljice z gibanjem.
- Petje pesmic o živalih, ki nastopajo v pravljici.
- Sprehod in bivanje v gozdu z opazovanjem in opisovanjem spreminjajoče se narave (nabiranje, trenje, uživanje orehov in lešnikov).
- Ponazarjanje gibanja živali, ki nastopajo v pravljici, razgovor o njihovih bivališčih.
- Ogled risanke Ogledalce https://www.youtube.com/watch?v=RlHxW4FvrQo&feature=youtu.be (pridobljeno 25. 5. 2020).
- Igranje z ogledalci.
- Poslušanje zgodbice Robin: mali tjulenj skrbi za naravo (Andrea Reitmeyer), razgovor o vsebini brez ali ob gledanju ilustracij. Spremljevalne dejavnosti:
- Ogled lutkovne predstave vzgojiteljice.
- EKO kviz na temo odpadki.
- Skupno gledanje in komentiranje poučnih kratkih risank The Animals save the Planet https://www.youtube.com/watch?v=gBZdUA8zxJ0&list=PLBBF70602F5268BA0 (pridobljeno 25. 5. 2020).
- Sodelovanje v pogovoru o posledicah kopičenja odpadkov za okolje in zdravje.
- Sodelovanje v gibalni igri Potapljači čistijo morje.
- Sodelovanje pri vsakodnevnem ločevanju odpadkov.
- Ustvarjanje iz odpadne embalaže.

Trenje in uživanje orehov, lešnikov

Gibalna didaktična igra: Potapljači čistijo morje

4. ZAKLJUČEK

Projekt je pripomogel k vsesplošnemu razvoju otrok, uresničevali smo cilje z vseh področij dejavnosti v vrtcu. Z glasnim branjem so otroci vzljubili knjige, saj so nam jih med prosto igro pogosto prinesli v branje. Ob njih so otroci bogatili besedišče in razvijali domišljijo, pogosteje so se igrali igre vlog, ki so bile najbolj izvirne med bivanjem v gozdu. Opazili smo več medsebojnega sodelovanja in pomoči. Otroci so po branju vedno pogosteje sami začenjali pogovore in s tem razvijali jezikovne zmožnosti. Pozorni smo bili, da so vse spremljevalne dejavnosti otrokom omogočile tudi raznovrstne gibalne aktivnosti, v katerih so otroci najbolj uživali in skozi katere so tudi največ pridobili. Nezavedno so spoznavali in uporabljali tudi matematične in naravoslovne izraze ter razvijali matematično in naravoslovno mišljenje. Zaznali smo tudi napredek pri splošni ustvarjalnosti, v zaupnem okolju so izražali različne ideje. Z veseljem pa ugotavljamo, da večkrat, ko gremo v gozd in starejši, ko so otroci, bolj si želijo bivanja in igre v gozdu.

Vsekakor pa moramo biti tudi v bodoče pozorni pri izbiri pravljic, ki v sebi nosijo pomembna sporočila o življenju in pri izbiri kakovostnih sodobnih zgodbic ter uravnoteženi uporabi obeh. Z izvajanjem projekta smo zelo zadovoljni in bomo z njim zagotovo nadaljevali, saj se zavedamo, da je pridobivanje ekološke zavesti dolgotrajen, kompleksen in kontinuiran proces.

5. LITERATURA

Zalokar, Divjak, Z. (2002). Brez pravljic ni otroštva. Krško: Gora – Zdenka Zalokar Divjak, s. p.

https://www.zmajcek.net/preberi-mi-pravljico/ (pridobljeno 25. 5. 2020)

O projektu Trajnostna mobilnost v vrtcu Črnuče

Slavica Šavli
Vrtec Črnuče, Enota Ostržek
slavica.savli@guest.arnes.si

Projektu Trajnostna mobilnost v vrtcih so se iz Vrtca Črnuče pridružili otroci iz osmih skupin. Strokovne delavke so projekt izvajale zelo kompleksno in skozi celo šolsko leto. Projekt so povezale z Evropskim tednom mobilnosti, s projektom Pasavček in z mesecem požarne varnosti. Otroci so pobliže spoznali prednosti in slabosti javnega prometa nasproti osebnemu. Seznanili so se z vplivi prometa na okolje. Prepoznavali so nevarne točke na poti v vrtec in razmišljali o možnih rešitvah. Ozaveščali so pravila varnega vključevanja v promet in posledice neupoštevanja prometnih pravil. Otroci in strokovni delavci so oblikovali priporočila za izboljšanje poti, po katerih otroci in odrasli prihajajo v vrtec, in jih poslali županu.

Ključne besede: trajnostna mobilnost, vrtec, otroci, ekološko zavedanje, prometna varnost

Abstract
Children from eight groups from the Črnuče Kindergarten joined the project Sustainable Mobility in Kindergartens. The professional staff were carrying out the project in a very complex way and throughout the school year. They connected the project to the European Mobility Week, the project Pasavček and the month of fire safety. The children got to know the advantages and disadvantages of public transport over personal transport and became acquainted with the effects of traffic on the environment. They were learning about dangerous points on the way to kindergarten and thinking about possible solutions, about the rules of safe integration into traffic and about the consequences of not following traffic rules. Together, they prepared recommendations to improve the paths by wich children and adults come to kindergarten and sent the suggestions to the mayor.

Key words: sustainable mobility, kindergarten, children, ecological awareness, traffic safety

1. UVOD

Sodoben način prometa in mobilnosti moramo spremeniti, saj je ekološko obremenjujoč. Trajnostna mobilnost je eden od pomembnih dejavnikov varstva okolja, zanj pa je odgovoren vsak posameznik, ko se odloča, kakšen način življenja izbira in katere vrednote si postavlja za vzor. Način prihoda otrok v vrtec je v veliki meri odvisen od staršev. Zato smo jih že v uvodni anketi, a tudi med potekom aktivnosti, skušali spodbuditi k razmišljanju o trajnostni mobilnosti. V vrtcu se z otroki veliko gibljemo in vrsto aktivnosti posvetimo varnemu vključevanju otrok v promet, saj je njihova varnost naša prihodnost. Hkrati pa želimo povečati kvaliteto vsakdanjega življenja z ekološkim osveščanjem že pri najmlajših.

2. CILJI

Slika 1: Razvrščanje vozil po kraju, kjer se vozijo

- Otroci spoznavajo prihajanje v vrtec na trajnostno mobilnostni način: peš, s kolesom, skirojem, z rolerji, s poganjalčkom, z avtobusom, vlakom.
- Otroci spoznavajo prednosti in slabosti javnega prometa v primerjavi z osebnim.
- Otroci spoznavajo različne vloge, ki jih imajo v prometu, in sicer kot potniki, pešci, kolesarji, predstavljene z didaktičnimi pripomočki, z animacijami, s pedagoškimi igrami in z demonstracijami.
- Otroci se varno vključujejo v promet kot pešci: hoja ob strani ceste, po pločniku, ne po kolesarski stezi, čakanje na semafor, prečkanje ceste po prehodu za pešce z dvignjeno roko; otroci spoznajo namen kresničke – varna hoja pešca v temi, mraku, megli.
- Otroci spoznavajo prve prometne znake, prometne označbe na cestiščih, jih poimenujejo, razložijo pravila (semaforja …).
- Otroci spoznajo pravila varnega kolesarjenja in jih preizkusijo na poligonu; otroci spoznajo zaščitno opremo za vožnjo s skiroji, kolesi: ščitniki, čelada, odsevna stekla, zvonec.
- Otroci spoznajo poklic policista, redarja, reševalca, gasilca, prepoznajo različne uniforme in razlikujejo policijska, reševalna, gasilska vozila in vozila redarjev.
- Otroci razvijajo pozitiven odnos do uporabe otroških varnostnih sedežev; otroci znajo navesti več primerov, kjer morajo biti pripeti s pasom: v vozičku, avtosedežu, v sedežu na kolesu, na vrtiljaku, na avtobusu (ko so na posebnem prevozu); otroci spoznajo pomembnost uporabe varnostnega pasu in posledice neuporabe, ki lahko nastanejo zaradi neupoštevanja prometnih predpisov: kazen, poškodbe, smrt.
- Otroci prepoznavajo nevarne odseke poti v okolici vrtca, jih poimenujejo in razmišljajo o izboljšavah.

3. METODE

Uporabljali smo didaktične metode: opazovanja, igre, raziskovanja, demonstracije, pridobivanja spoznanj z lastno aktivnostjo, gibanja, pogovora, poimenovanja, primerjanja, razvrščanja, praktičnega dela …

4. POVEZAVA Z DRUGIMI PODROČJI

Cilji izrazito pokrivajo področje **družbe** (prometna varnost, poklici), vendar smo jih povezali z ostalimi področji: z **naravo** (ohranjanjem čistega okolja s čim nižjim ogljičnim odtisom), z **gibanjem** (z vožnjo s skiroji/kolesi po poligonu, z vključevanjem v promet kot pešci, z gibalno igro Semafor), z **matematiko** (z razvrščanjem raznovrstnih vozil na ustrezno mesto v razpredelnici po kraju, kjer se vozijo, s spoznavanjem prvih prometnih znakov, prometnih oznak, s sodelovanjem v 10-dnevnem spremljanju načinov prihodov v vrtec, sodelovanjem v 10-dnevnem spremljanju privezovanja v varnostnem sedežu, s primerjavo rezultatov), z **jezikom** (s poimenovanji vozil in njihovih delov ter varnostne in zaščitne opreme, opisi poklicev, povezanih s prometom, s pogovori o trajnostni mobilnosti, z branjem zgodb, deklamacij, ugank na tematiko), z **umetnostjo** (z likovnim

poustvarjanjem prometnih znakov, poti, vozil, belega zajčka, neokrnjene narave, s petjem/poslušanjem pesmi na tematiko, z izraznim gibanjem in s plesom na pesmi s prometno tematiko).

5. DISKUSIJA MED AKTIVNOSTMI TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

5.1 Skrb za Belega zajčka

V evropskem tednu mobilnosti smo začeli z igro Beli zajček. Kot uvodno motivacijo v aktivnost so otroci poslušali zgodbo o družini zajčkov, ki ima zaradi izpušnih plinov vedno bolj umazan kožušček. Otroci in starši so bili pripravljeni čistiti zajčkov kožušček s prihajanjem v vrtec na trajnostno mobilnostni način. Dogovorili smo se, da bomo spremljali način prihajanja v vrtec dva tedna. Vzgojiteljice so otrokom razdelile tudi kresničke, da so jih zjutraj lahko imeli pripete na oblačilo. Nekaj staršev je omenilo, da bi bilo bolje spremljati odhode iz vrtca, saj imajo takrat (po službi) starši več časa in lahko gredo z otroki domov peš oziroma z rolerji, s skiroji, poganjalci. Zjutraj pa, so še omenili, se večini staršev mudi na delo in je ustavitev v vrtcu le vmesna postaja do njihove službe. Kljub tej konkretni okoliščini se je zaradi projekta Trajnostna mobilnost in igre Beli zajček več staršev posebej potrudilo, da so z otrokom vred vstajali prej in prišli v vrtec peš, nato so se peš vrnili domov in nadaljevali pot v službo. Strokovne delavke smo se dogovorile, da za čiščenje kožuščka uporabimo odpadne materiale (upcycling), ki so jih starši prinesli za likovno ustvarjanje. Ene skupine so lepile na zajčke velike kosme bele vate, ene bele škrobne kosmiče, ki se uporabljajo za zaščito občutljivih predmetov v škatli, druge že izrezane krogce iz kartona, bele nalepke ipd. Po koncu igre smo si ogledali zajčke in se dogovorili, da vsak svojega nese domov, ga pritrdi na steno in ga čisti naprej, tako dolgo, da bo ves bel, puhast in vesel.

Slika 2: Ples na Mišino koreografijo in pesem *Beli zajček*

Med izvajanjem igre smo se naučili še Mišino pesem o *Belem zajčku* in njeno koreografijo plesa.
Pri dejavnosti je bil poudarek na ozaveščanju otrok, zakaj je pomembno, da se čim manj vozimo v avtomobilih in namesto tega uporabimo okolju prijaznejša prevozna sredstva ali se odpravimo peš.

5.2 Več o kolesih, skirojih, poganjalcih

Slika 3: Ogled šolske kolesarnice

V okviru Eko izziva smo starše in otroke spodbujali, da bi v vrtec čim večkrat prihajali in iz njega odhajali s skiroji, poganjalci, kolesi ali z rolerji. Z otroki smo se pogovarjali o zaščitni opremi in o varnem vključevanju v promet s temi prevoznimi sredstvi. V vrtcu smo pripravili več voženj s skiroji na poligonu ter različne aktivnosti na tematiko kolesarjenja. Otroci so zapeli pesem Mire Voglar *Kolo*, poslušali deklamacijo Davida Bedrača *Marjanca je kolo dobila* … idr. besedila. Otroci so se naučili poimenovati več delov kolesa: kolo, krmilo, zvonec, blatnik, zavora … Risali so kolesa s kredami na asfaltni površini pred vrtcem, nedostopni za promet.

5.3 Otroci vrtca Črnuče spoznavajo avtobusni promet

Slika 4: Ogled notranjosti avtobusa

Otrokom je besedna zveza *javni prevoz* tuja, zato smo strokovne delavke razlago prilagodile starosti. Pomagale smo si s slikovnim prikazom in ikt-pripomočki. Najprej so otroci prepoznavali vozila na sprehodih in na slikovnih prikazih, nato so jih razvrščali po krajih, kjer se vozijo. Osredotočili smo se na njim bolj znana javna prevozna sredstva, ki jih redno videvamo na sprehodih po okolici vrtca, na avtobus in na vlak. Nad temi vozili so otroci navdušeni, deloma zaradi njihove velikosti, deloma zato, ker jih je v prometu manj, kot je osebnih avtomobilov, ki jih imajo tudi doma. Iz tega razloga otroci voznikom avtobusa ali vlaka redno mahajo v pozdrav, ko se peljejo mimo, ter so navdušeni, če so nagrajeni s šoferjevim zvočnim pozdravom. V neposredni bližini vrtca je končno avtobusno postajališče, kar je odlična priložnost, da si lahko malčki avtobus pogledajo od blizu. Odpravili smo se na končno postajo št. 6. To je bilo za njih doživetje, saj se večina otrok z avtobusom še ni vozila. Spoznali smo voznika. Na ta način so lahko videli, da je to oseba, ki je drugače oblečena od ostalih in ima svoj prostor na avtobusu. Voznik nas je povabil, da smo vstopili na avtobus in se sprehodili od vhoda od izhoda. Hodili smo zelo počasi, da je pot trajala dolgo in hodili smo ponosno (saj se v avtu ne moremo sprehajati, pa čeprav nas vozita mami ali oči). Otroci so spoznali, da ima avtobus veliko sedežev, več kot očkov avto, da se torej z avtobusom lahko pelje več ljudi. Ker smo otroke v okviru projekta Pasavček opozarjali na varnostno pripenjanje v sedež, so pozorno opazili, da sedeži v avtobusu javnega prometa nimajo varnostni pasov in da morajo potniki drugače poskrbeti, da med zaviranjem ne padejo ali zdrsijo naprej. Čeprav imajo malčki kratke noge, so vseeno sami stopili z avtobusa, brez pomoči odraslih. Seznanili smo jih tudi, da avtobusi, ki vozijo

na plin, manj umažejo okolje kot avtomobili, ki vozijo na bencin. Primerjali smo parkirišča za avtobus in za avtomobile, ki porabijo več prostora, vozijo pa manj ljudi. Pogovarjali smo se, zakaj vse bi lahko prostor, namenjen parkiriščem porabili (za postavitev gugalnic, plezal ipd.).

5.4 Otroci vrtca Črnuče spoznavajo železniški promet

Slika 5: Ogled železniške postaje z nadvoza

Otroci so nad vlakom navdušeni od najmlajših let. Strokovne delavke smo otrokom železniški promet lahko približale zelo nazorno, saj je Vrtec Črnuče v bližini železniške postaje, do katere se otroci zlahka in varno sprehodijo.

Ogledali so si železniško uro, opazovali premikanje kazalcev na veliki uri in odštevali čas do prihoda vlaka. Tako so se seznanili s pomenom točnosti oz. da vlak nikogar ne čaka. Seznanili so se z voznim redom. Opazovali so delo postajonačelnice ter se seznanili s prometnim loparčkom ter preizkusili čepico. Ogledali so si notranje prostore železniške postaje s kontrolno mizo in njenim delovanjem (spuščanje in dvigovanje zapornic) ter čakalnico z nekdaj odprto blagajno. Seznanili so se s pravili, ki veljajo na območju železniške postaje in v samem vlaku (npr. tirnic ne prečkamo kjerkoli, ne stojimo na robu perona, do perona stopimo v spremstvu postajonačelnika, na vlak vstopimo/izstopimo, ko se le-ta ustavi, za vožnjo z vlakom potrebujemo karto, sedimo na sedežih, ne tekamo po vlaku in podobno). Nato so se po zavitih kovinskih stopnicah povzpeli na nadvoz in si železniško postajo ogledali z vrha. Prešteli so tire, počakali na vlak. Tudi vlaku so šteli vagone. Opazovali so, kako se vlak ustavi, šteli, koliko ljudi izstopi, koliko vstopi, in katera je varna pot s tirov. Opazovali so, kako je sprevodnik dal znak za odhod vlaka s palico in s piskom na piščalko, nato je zadnji vstopil v vlak. Ko so se vrata zaprla, je vlak zapiskal in odpeljal, a se moral kmalu ustaviti in počakati na zeleno luč na semaforju. Seveda so otroci ob odhodu vlaka mahali in šofer jim je še enkrat zapiskal.

Slika 6: Pogovor s postajonačelnico

Starejši otroci so se z vlakom odpravili na izlet v Kamnik. Spremljali so jih stari starši. Posebno doživetje je bilo, da so imeli vozovnice in se pogovarjali s sprevodnico. Opazili so, da vlak nima pasov za pripenjanje na sedeže. Kljub temu so upoštevali navodilo odraslih in se med vožnjo niso sprehajali po vlaku. Otroci so imeli priložnost videti, kakšni so vagoni v notranjosti, čutiti pospeševanje in zaviranje vlaka, opazovati avtomobile v koloni pri spuščenih zapornicah ter ugotoviti, da se lahko vlak pelje tudi skozi tunel. Otroci so bili nad vožnjo z vlakom navdušeni. Kar nekaj otrok je dejalo, da se bodo še kdaj odpravili v Kamnik, da bodo s seboj vzeli še mamico in očka, bratca, sestrico, en deček pa je nekaj dni po izletu rekel, da bo vozil vlak, ko odraste.

Aktivnosti smo povezali tudi z drugimi področji. Otroci so risali tire, celo železniško postajo, izdelali so lepljenko vlaka z vagoni, izdelali so maketo železniške postaje, v igralnici so oblikovali vlak s stoli in se z njim odpeljali v daljne kraje. Naučili so se tudi

ljudsko izštevanko *Vlak* ter pesmi *Vlak* od Janeza Bitenca in Mire Voglar. Železnico so sestavljali z različnimi konstruktorji, z didaktično igračo vlak so utrjevali barve, ogledovali so si knjige z ilustracijami različnih vrst vlakov (parna lokomotiva, hitri vlak, tovorni, potniški).
Otroci so spoznali, da se z vlakom lahko pelje več ljudi kot z osebnim avtomobilom in da vlak ne onesnažuje ozračja z izpušnimi plini. Opazili so, da morajo potniki na vlak čakati in se ne morejo odpeljati po katerikoli poti, ampak le po tirih, zato se z vlakom tudi ne morejo zapeljati na parkirišče katerekoli trgovine ali izbrane telovadnice, kakor to lahko z avtomobilom. Izvedeli so, da na vlak lahko vzamejo kolo in se nato s postaje odpeljejo do želenega cilja, s tem pa pripomorejo k manj onesnaženi prihodnosti. Otroci so vse bolj ozaveščeni, da je treba uporabljati manj osebnega avtomobilskega prometa, in ga, kjer se le da, zamenjati z drugimi oblikami javnega prevoza (kot sta pri nas vlak in avtobus) ali se na pot odpraviti s kolesom ali peš.

5.5 Prepoznavanje pozitivnih in negativnih točk na poti v vrtec

Naloga v okviru projekta Trajnostna mobilnost je bila tudi pogovor in nato risanje poti v vrtec. Nekaj poti otrok, ki živijo v bližini, smo prehodili skupaj. Na poti smo bili pozorni tako na nevarne točke kot na tisto, kar jim je na poti v vrtec še posebej všeč. Otroci so svojo pot nato tudi zelo dobro zajeli na risbah.
Po celoletnem opazovanju prometne ureditve v okolišu vrtca smo na urad župana poslali nekaj predlogov za ureditev določenih nevarnih odsekov, predvsem ureditev manjkajočih pločnikov in kolesarskih stez, ki bi omogočili varnejše prihode v vrtec.

Slika 7: Risanje poti v vrtec

5.6 Spoznavanje poklicev, povezanih s prometno varnostjo

V mesecu požarne varnosti so se otrokom Vrtca Črnuče predstavili gasilci, policisti in mestni redarji. Otrokom so predstavili svoja reševalna vozila in jim razložili, v kakšnih situacijah in kako jih uporabljajo. Dogodek je na otroke naredil velik vtis. Sedli so na sedeže voznikov, v vozilo mestnega redarja, zlezli skozi gasilski tovornjak, sedli na policistov motor in v ozadje marice. Navdušeni so prižgali sireno, si nadeli čelado, masko za dihanje, prijeli za gasilno cev, si ogledali orožje in zaščitna sredstva policistov, pa dodatno orodje, ki ga potrebujejo gasilci (žage, sekire …). Opazili so, da lahko vozila razlikujejo že po zunanjosti, in da imajo policisti, redarji ter gasilci tudi različne uniforme.

Slika 8: V vozilu mestnega redarja

5.7 S trajnostno mobilnostjo se je prekrivalo tudi več nalog v zvezi z varnim vključevanjem v promet iz projekta Pasavček

Otroci so najprej likovno izdelali kartonček za spremljanje varnega prihajanja v vrtec, nanj so odtisnili avto, prilepili maskoto Pasavčka, osvojili so slogan *Red je vedno pas pripet*, in nato smo se vsako jutro pogovarjali, kako so prišli v vrtec, ali so bili pripeti, ali so imeli čelado, ali so kot pešci držali odraslega za roko … Varno prihajanje v vrtec smo spremljali 10 dni. Glede na varen prihod v vrtec so dobili štampiljko v Pasavčkov kartonček in po končanem spremljanju so ga ponosno odnesli domov.

Slika 9: Pasavček in spremljanje varnega prihajanja v vrtec

6. ZAKLJUČEK

Vrtec Črnuče v letih 2019–2021 sodeluje v projektu Trajnostna mobilnost v šolah in vrtcih. Otroci in starši so sodelovali v kampanji *Gremo peš, da očistimo kožuh belega zajčka* – dva tedna so na trajnosten način prihajali v vrtec (torej peš, s kolesom, v sopotništvu, z avtobusom). Osnovni namen projekta Trajnostna mobilnost je osvestiti otroke in njihove starše o pomenu hoje, kolesarjenja in uporabe javnega prevoza v vsakdanjem življenju. Trajnostno mobilnost smo staršem in otrokom skušali predstaviti kot vrednoto in kot bodoči način življenja, saj se naše navade oblikujejo že v najzgodnejšem otroštvu. Sodelujoči, tako vodstvo kot vzgojitelji in otroci, smo bili z aktivnostjo izjemno zadovoljni, rezultati pa kažejo, da se število tistih, ki aktivno prihajajo v vrtec povečuje. Poleg spodbujanja trajnostnih prihodov v vrtec so otroci spoznavali prednosti in slabosti javnega prometa nasproti osebnemu. Spoznavali so varno vključevanje v promet in posledice neupoštevanja prometnih pravil. Skupaj smo oblikovali priporočila za izboljšanje poti, po katerih otroci in odrasli prihajajo v vrtec, in jih poslali županu. Otroci so aktivnosti projekta Trajnostna mobilnost sprejemali z radovednostjo in radi so sodelovali, saj smo jih izvajali na igriv in njihovi starosti ustrezen način. Izvedba aktivnosti je bila uresničevana v prepletu z vsemi šestimi področji kurikula, v povezavi z evropskim tednom mobilnosti in s projektoma EKO vrtec ter Pasavček. Čeprav smo za projekt porabili veliko časa, je to naložba v prijaznejšo ekološko in varnejšo prometno prihodnost naših otrok. Strokovni delavci z entuziazmom vzgajamo otroke tako, da že v zgodnjih letih razvijajo zavest o varovanju čistega okolja.

7. LITERATURA

D. Bahovec, Eva et al.: ***Kurikulum za vrtce***. Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo. Ljubljana, 1999.

Beaumont, E. ***Varujmo okolje***. Oka, otroška knjiga. Ljubljana, 2007.

Hohmann, M., Weikart, P. D.: ***Vzgoja in učenje predšolskih otrok***. DZS. Ljubljana, 2005.

Marjanovič Umek, Ljubica et al.: ***Otrok v vrtcu. Priročnik h Kurikulu za vrtce***. Založba Obzorja. Maribor, 2001.

Otrin, Katarina et al.: ***Trajnostna mobilnost. Priročnik za vzgojitelje v vrtcih***. Ministrstvo za infrastrukturo. Ljubljana, 2019.

Trajnostna mobilnost v vrtcu

Urška Novinič
Vrtec Miškolin
urska.novinic@gmail.com

Namen prispevka je predstaviti dober primer prakse s področja trajnostne mobilnosti, s katero lahko dolgoročno pozitivno vplivamo na podnebne spremembe. Z otroki smo v Vrtcu Miškolin, v enoti Zajčja dobrava celo leto izvajali projekt na temo trajnostne mobilnosti ter jih ozaveščali, da je vsak izmed nas udeleženec v prometu ter da lahko s pravilno izbiro prevoznih sredstev vplivamo na naše zdravje, prav tako tudi na okolje. Z otroki smo z različnimi dejavnostmi, ki so temeljile na osveščanju ter gibanju, iskali okolju in zdravju prijazne načine prevoza. Poseben poudarek pa smo dali na varnost v prometu, saj je le-ta pomemben vidik trajnostne mobilnosti. K alternativnim ter zdravim oblikam prometa smo spodbujali tudi starše, saj lahko le z medsebojnim sodelovanjem dosežemo pozitivne rezultate ter spremembe v mobilnosti.

Ključne besede: trajnostna mobilnost, zdravje, čisto okolje

Abstract

The purpose of this article is to present a good example of sustainable mobility practice, with which we can positively influence on climate changes in the long term. With children, we have spent a year in the project on this subject and have informed them that each of us is a participant in transport and that we can influence on our health, as well as on the environment, with the right choice of means of transport. With children, we have been looking for environment and health-friendly transport modes with various activities based on awareness and movement. We have given special emphasis on traffic safety, as this is an important aspect of sustainable mobility. We have also encouraged parents to use alternative and healthy forms of transport, as we can only achieve positive outcomes and changes in mobility through mutual cooperation.

Key words: sustainable mobility, health, clean environment

1. UVOD

Pomembno je, da se otroci že v predšolskem obdobju srečajo s temami, ki zadevajo problematiko okolja. Otroci, prav tako mladi, imajo pravico živeti v zdravem in varnem okolju, zato je pomembno in odgovorno od nas, odraslih, da jim pomagamo razumeti vse kompleksnejše odnose v naravi, saj se bodo tako znali razumneje in odgovorneje odločati ter ravnati. Če tega ne bo, se bodo otroci znašli še pred večjimi, morda celo nerešljivimi problemi. Se pravi, da imajo otroci pravico do kvalitetne ekološke vzgoje (Kalčina, 1990). Ravno zato smo si zadali, da z otroki raziščemo alternativne oblike prometa ter jih ozavestimo s čim pogostejšo uporabo oz. izvedbo. Trajnostna mobilnost je v boju s podnebnimi spremembami zelo trd

oreh, prav tako tudi ne trajnostne oblike prometa, ki zelo zmanjšujejo kakovost bivanja. V Sloveniji cestni promet hitro narašča, okolje je vse bolj onesnaženo, prav tako negativno vpliva na naše zdravje. Zato smo želeli, da otroke opozorimo na pomen prometa v našem življenju, da spoznajo prednosti in slabosti prevoznih sredstev in načinov ter da se naučijo premišljeno uporabljati le-te. Naše dolgoletne izkušnje pri delu z otroki pa kažejo tudi na to, da se obnašanje in zanos otrok prenaša tudi na starše in ne samo obratno, zato smo mnenja, da je integriranje ekoloških, še posebej vsebin trajnostne mobilnosti, eden od korakov k prijaznejšim potovalnim navadam, k varovanju okolja in dolgoročno k podnebnim spremembam.

2. METODE

Predstavili bomo primer projekta, ki smo ga izvajali v skupini otrok, starih 5–6 let. Pri raziskovanju smo želeli poiskati in ovrednotiti okolju in zdravju prijazne oblike prometa. Uporabili smo metode razlage, razprave, demonstracije, opazovanja, beleženja, zapisovanja rezultatov, igre ter aktivnega učenja.

3. RAZPRAVA

Projekt smo pričeli z zgodbo o gozdnih živalih, ki so jim gozd uničili ljudje z gradnjo ceste skozenj ter onesnažili zrak v gozdu. Zastavili smo jim problem, kako pomagati živalim, kako očistiti zrak. Otroci so svoje ideje narisali, skupaj smo jih povzeli tudi na plakat. Prišli so do ugotovitev, da je potrebno zaustaviti vožnjo z avtomobili, da se lahko ljudje vozijo s kolesi ali hodijo peš. Prav tako smo ugotavljali in razpravljali, da je bolje, če se peljejo z avtobusom, saj tako več ljudi uporabi le eno prevozno sredstvo. Predlagali so tudi, naj ljudje cesto podrejo in zasadijo nazaj drevesa. Plakat in risbe smo razstavili v garderobo, kjer je bilo gradivo vidno tudi staršem.

Med sprehodi v gozdičku za vrtcem smo ugotovili, da tudi v našem gozdu živijo različne gozdne živali, ob njem pa je speljana cesta, po kateri vsak dan pelje zelo veliko avtomobilov in motorjev. Razmišljali smo, kako bi lahko mi pomagali živalim v našem gozdu.

Prišli smo do ideje, da bi vsak dan lahko v vrtec in iz vrtca hodili peš, s kolesom, skirojem, rolerji, če smo od daleč, pa z avtobusom ali z vlakom. Vsak otrok je prejel svojo razpredelnico, v katero je dnevno zabeležil način prihoda v vrtec in odhoda iz vrtca. Otroci so svoje navdušenje prenesli na starše, jih spodbujali, tako da so tudi oni z veseljem prihajali v vrtec/iz vrtca na okolju prijazen način. Z otroki smo po tedenskem beleženju pregledali rezultate ter ugotovili, da se je prihod/odhod z okolju prijaznim načinom povečeval iz dneva v dan. Beleženje načina prihoda/odhoda smo izvedli večkrat letno.

V vrtcu smo priredili tudi kolesarski dan; na ta dan so otroci v vrtec prispeli s kolesi. V dopoldanskem času smo jim na parkirišču in po celem igrišču pripravili kolesarski poligon. Poudarek je bil seveda na varni vožnji, saj je le-ta predpogoj za udeležbo v prometu. Mlajši

otroci iz enote so se poligona udeležili s poganjalci in s skiroji. Otroci so se urili v varni vožnji ter se seznanjali s cestno-prometnimi predpisi, saj smo jim narisali cesto ter na poligon postavili tudi otroške prometne znake, ki jih je bilo potrebno upoštevati.

Slika 1: Kolesarski dan v vrtcu

Ker pa smo želeli v projekt še bolj aktivno vključiti tudi starše otrok naše enote Zajčja dobrava, prav tako pa vse ostale otroke celotnega Vrtca Miškolin, smo priredili okolju in zdravju prijazno prireditev Triatlon. V dopoldanskem času so se športne prireditve udeležili vsi otroci in strokovne delavke vrtca, v popoldanskem času pa še enkrat otroci naše enote ter njihovi starši, stari starši, sorojenci … Prireditev se je pričela v vrtcu, otroci so krenili na pot, ki je potekala skozi gozdiček, po cesti ter do bližnjega travnika, kjer se je zaključila. Del poti so prehodili, del poti prekolesarili, na koncu pa še tekli. Vmes smo jih presenetili z gibalnimi nalogami ter s poligonom. Na poti jih je pričakala tudi zajčica v belem kožuščku (strokovna delavka v kostumu zajčice), ki se jim je zahvalila za trud, ki ga vlagajo za čistejši zrak v njenem gozdu. Otroke je spodbuda z zajčico še dodatno motivirala. Ko so otroci, kasneje tudi starši, opravili vse naloge, so se osvežili z limonado. Otrokom in staršem je bila prireditev zelo všeč, odziv in udeležba sta bila skoraj 100 odstotna.

Slika 2: Triatlon (vožnja s kolesi in poganjalci)

Slika 3: Tek

Z otroki smo dnevno hodili na aktivne sprehode v gozd, na bližnji travnik, se seznanjali z naravo (floro in favno) ter v otrocih zbujali empatijo in občudovanje do narave.

Prav tako smo redno hodili na sprehode ter se varno vključevali v promet. Z otroki cele enote smo se odpravili tudi na dolg pohod do lokalne kmetije, kjer so starejši otroci učili mlajše pravilnega in varnega vključevanja v promet. Opazili smo, da se mlajši otroci ogromno naučijo od starejših, saj so jim vzor.

Z otroki smo raziskali pot okoli vrtca ter ugotavljali, ali je varna. Skupaj smo ugotovili, da je varna, saj je pot okoli vrtca opremljena s prometnimi znaki, pločnikom, dostavna pot je označena in dovolj široka. Z otroki smo izdelali tudi maketo vrtca in okoliških poti.

4. ZAKLJUČEK

Otroci so se tekom celega leta seznanjali s trajnostno mobilnostjo, z okolju prijaznimi načini prometa, s koristjo hoje in kolesarjenja za njihovo lastno zdravje ter spoznavali pozitiven vpliv tega tudi na okolje. Otroci so svoje navdušenje prenesli na starše, skupaj so spreminjali potovalne navade, kar se je še posebej pokazalo ob lepem vremenu. Ugotovili smo, da je promet v današnjem času zelo potreben, vendar lahko velikokrat spremenimo način prevoza. Tako storimo nekaj za okolje, prav zagotovo pa tudi za naše zdravje. Menimo, da je pomembno, da temo trajnostne mobilnosti vključimo v vsakdanje življenje v vrtcu, saj tako otroci ponotranjijo zdrave in okolju prijazne potovalne navade ter razvijajo skrb za naravo ter se naučijo odgovornega ravnanja do sebe, drugih in okolja, obenem pa pozitivno vplivajo na podnebne spremembe.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
Kalčina, L. (1990). Otrokom zdravo in varno okolje. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Odpadki, Ekobranje in koronavirus v pravljicah

Tanja Tegel, dipl. vzg.
JVIZ OŠ Dobrepolje, Vrtec Ringaraja
tanja.tegel69@gmail.com

Tudi v letošnjem šolskem letu smo si v vrtcu Ringaraja želeli, da bi z branjem še naprej na najučinkovitejši način, preko ustvarjalnega mišljenja, krepili ekološko zavest s pomočjo knjig. Sredi projekta nas je presenetila epidemija koronavirusa in nas osamila na naših domovih. Pojavila se je popolnoma nova možnost sodelovanja z družinami preko internetne povezave. Projekt ekobranje smo nadaljevali. V celoti so ga prevzeli starši glede na najine usmeritve. Sodelovanje družin me je zelo presenetilo, saj so izdelali prečudovite eko izdelke iz odpadnih materialov.

Ključne besede: ekobranje, koronavirus, eko izdelki.

Abstract
As years before, we, at Ringaraja kindergarten, focus towards strengthening the ecological concusses and creative thinking with the use of books. During the project duration we were surprised by the coronavirus epidemic and stranded us in our homes. A completely new form of teacher-child-family cooperation was started with the help of internet connections. The project eco-reading was continued. It was completely adopted by the parents based on our guidance. The cooperation of families was surprising, as they crafted beautiful eco-products from different waste materials.

Key words: eco-reading, coronavirus, eco products

1. UVOD

Zaradi široke naravnanosti nam projekt Ekobranje za ekoživljenje nudi veliko možnosti za kreativnost. Pomeni eno od poti za vzpodbujanje otrok in staršev k branju tovrstne literature z ekološko tematiko in s tem prispeva k razvoju okoljskega izobraževanja. Po pogovoru o tematiki, ki so jo doma s starši spoznali s pomočjo knjig, so družine na izbrano temo poustvarjale iz eko materialov (zamaški, plastenke, škatle, reklamni papir) in iz tega naredili

kaj ponovno uporabnega. Sredi projekta pa se nam je pojavilo vprašanje. Kako otroku razložiti koronavirus in izolacijo? Koronavirus je drastično spremenil naša življenja. V najbolj norih sanjah si nismo predstavljali, da lahko filmski prizori postanejo resničnost. Trenutno nam je postal edini cilj preživetje. Družine so naenkrat ostale doma pred zaprtimi vrati. V vrtcu so pripravili programe za aktivnosti naših najmlajših, ampak so ostali zaprti. Kaj se dogaja? Kako koronavirus predstaviti na razumljiv način našim najmlajšim?

2. CILJI

- spletno povezovanje vrtca, staršev in otrok,
- vpliva primerne vsebine na otrokov čustveni, socialni in kognitivni razvoj,
- svoje znanje bodo lahko povezovali in izmenjavali izkušnje,
- seznanjanje z varnim načinom življenja,
- pridobivanje higienskih navad.

2.1 Vsebina

- Prebiranje pravljic o koronavirusu s starši.
- Usvajanje vsebin na otrokom prilagojen način.
- Utrjevanje protokolov ob epidemiji.
- Izdelava eko izdelkov iz odpadnih materialov.

Pravljice so že od najzgodnejšega otroštva velikega pomena za razvoj čustev, moralnega čuta in osebnosti, kot starši moramo biti le pozorni na to, da njihovo zahtevnost prilagajamo razvojni stopnji otroka. Pravljice se namreč med seboj precej razlikujejo, in sicer po zahtevnosti, vsebini in tudi svoji sporočilnosti. Otroku pravljice pomagajo pri razvoju govornih

in bralnih sposobnosti, z njimi stopijo v stik s svojo domišljijo in jo gradijo. S pravljicami lahko otroke seznanjamo tudi s pojavom koronavirusa, da lažje razumejo nastalo situacijo.

3. METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabljali naslednje metode dela: posredovanje literature in navodil, sodelovanje staršev pri branju pravljic in sodelovanje z otroki pri izdelavi ekoizdelkov, dopisovanja preko elektronskih sporočil, pošiljanje fotografij izdelkov.

4. DISKUSIJA

Tudi v letošnjem šolskem letu sva se s sodelavko odločili, da bova z otroki in v družinah gradili na odnosu do knjig. Želiva, da z branjem še naprej na najučinkovitejši način, preko ustvarjalnega mišljenja krepimo ekološko zavest s pomočjo knjig. Eko projekt nam je ponudil veliko možnosti za kreativnost. K projektu sva vključili starše tako, da so sodelovali preko Bralnega Čukca. Domov so dobili nahrbtnik s knjigo z eko vsebino. Knjigo so skupaj prebrali, si jo dobro ogledali in se ob ilustracijah pogovorili. Po pogovoru o eko tematiki, ki sojo spoznali

preko knjige so poustvarjali. Iz odpadnih in naravnih materialov so izdelali nekaj ponovno uporabnega. Pri ustvarjanju so imeli proste roke, uporabljali so vsebine iz knjig, svojo kreativnost in domišljijo. Eko Bralnega Čukca so zelo dobro sprejeli in izdelali prekrasne izdelke. Nato nas je presenetila epidemija in smo projekt nadaljevali z aktualno temo o koronavirusu.

5. ZAKLJUČEK

Uspešen zaključek projekta pomeni prikaz osvojenega znanja skozi pogovor, zapis kratkih zgodb oz. obnov in ustvarjalnih izdelkov (risba, sporočilni plakat, zgodbica, kiparski izdelek, razstava izdelkov na tematiko o koronavirusu).
Razstava eko izdelkov, katere so izdelali starši in otroci bo bila na ogled v krajevni knjižnici.

6. LITERATURA

Bahovec, E., Jontes, B., Kastelic, L., Vonta, T., 1999. Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
Vir dostopen 7.4.2020 na povezavi:
Vir dostopen 7.4.2020 na povezavi: https://minirokice.si/pravljica-o-delu-od-doma/
Vir dostopen 7.4.2020 na povezavi: https://minirokice.si/pravljica-o-koronavirusu/

Zgodnje naravoslovje: vesolje

Kaja Mraz
Vrtec Slovenske Konjice, Enota Prevrat
kaja.mraz@gmail.com

Povod za izvedbo tematskega sklopa Vesolje je bilo opazovanje in upoštevanje otrokovih pobud. Pri gibanju na prostem so otroci zelo dojemljivi za dogajanje v naravi in pojave na nebu, o svojih opažanjih in izkušnjah se vključujejo v pogovor z odraslim. Ker so otroci vključeni v oddelek prvega starostnega obdobja, od 2-3 leta, je bila izvedba dejavnosti na to temo izziv. "Polet v vesolje" se je pričel z raznolikimi dejavnostmi, preko katerih otroci opazujejo, odkrivajo, spoznavajo in preko ciljno vodenih izvedb spoznavajo in si oblikujejo svoje pojme o vesolju, planetih ter različnih vesoljskih plovilih. Dejavnosti so načrtovane in izvedene tako, da otroci preko lastne izkušnje in aktivnega učenja spoznavajo osnove astronomije, si ustvarijo svoje dojemanje vesolja ter prihajajo do spoznanj na katerih lahko gradijo svoje kasnejše znanje. V prispevku so predstavljene dejavnosti, ki so načrtovane na podlagi pobude otrok, interesa, z upoštevanjem njihove starostne stopnje ter sposobnosti.

Ključne besede: prvo starostno obdobje, interes otrok, vesolje, naravoslovne dejavnosti, osnove astronomije

Abstract
The initiative for implementing the topic "Space," was the observation and consideration of children's interests. During outdoor activities, I have noticed that children are very receptive to what is happening in nature and to occurrences happening in the sky, they were engaging in conversation with adults about their observations and experience. Since these children attend the first age group unit, ages 2-3, the implementation of activities regarding this topic represented a challenge. Our "space flight" began with various activities, through which children were able to observe, discover and through goal-directed implementation, learn about and form their own views on space, planets and different spacecraft. The activities were planned and carried out in such a manner that children learned about the basics of astronomy based on their own experience and active participation, created their own perception of the universe and came to findings on which they will be able to build their knowledge later on. The article presents activities that were planned on the bases of children's initiative and interest, while taking into account their age level and abilities.

Key words: first age group, children's interest, space, natural science activities, basics of astronomy

1. UVOD

Znano je, da otroci v prvih letih življenja ponotranjijo veliko informacij iz okolja. Zato je pomembno, da je okolje, ki jih obdaja vzpodbudno.

Področje znanosti in naravoslovja v zgodnjih letih življenja je velikega pomena za številne vidike otrokovega razvoja, raziskovalci pa menijo, da bi otroci morali biti že v zgodnjih letih predšolske vzgoje vključeni v znanstvene in naravoslovne dejavnosti (Sackes idr., 2011). Na začetku je pomembno, da otroci raziskujejo tisto, kar jim je blizu in kar je primerno njihovi kognitivni starosti (Petek, 2012). Pri mlajših je potrebno, da naravoslovne/znanstvene vsebine temeljijo na opazovanih pojavih, ki jih otroci lahko doživijo v vsakdanjem življenju, neposredno v okolju (Guo, Piasta in Bowles, 2015). Namen tematskega sklopa s poznavanjem osnov astronomije je bil, da sem jo predstavila otrokom na njim razumljiv način, način, ki jim je blizu. Z raznolikimi dejavnostmi so se seznanili in spoznali vesolje, z opazovanjem otrok in upoštevanjem njihovih pobud pa sem usmerjala dejavnosti ter zajela otrokov celosten razvoj.

2. METODE

Ob upoštevanju razvojno-procesnega pristopa in načelu aktivnega učenja so bile v izvedbo vključene metode opazovanja, igre, raziskovanja, poslušanja, spoznavanja.

3. RAZPRAVA

Tematski sklop Vesolje je bil najprej vezan na opazovanje narave, pojavov na nebu. Na prostem so se otroci vključevali v pogovor o njihovih opažanjih, doživetjih, izkušnjah. Osredotočili smo se na opazovanja in doživetja iz vsakdanjega življenja. Vključevali so se predvsem s poimenovanjem planetov (lune, sonca in zvezd), tistega kar so že poznali. Otroci so planete ter vesolje opazovali in spoznavali preko slikovnega gradiva, IKT sredstev, prisluhnili so petju pesmi, kratkim deklamacijam, branju pravljic ter pripovedovanju ob ilustracijah v različnih gradivih. V dejavnostih so se prepletale tudi matematične vsebine kot je prepoznavanje oblik, barv (planeti), igra s svetlobno kocko ter liki (ozvezdje, zvezde, dan in noč, svetloba…).

Otroci so svoje pobude in opazovanje na prostem navezali tudi na letala, jaz pa sem jih usmerila na vesoljska plovila, ki so otroke zelo pritegnila. Preko IKT sredstev so otroci opazovali rakete, polete raket ter astronavte, odštevali smo do vzleta in tako dodali matematične vsebine (odštevanje) ter gibanje (prikaz poleta z gibanjem rok ter poskoki), v knjižnem kotičku pa so na to temo imeli na voljo ogromno literature in slikovnega gradiva. Vesoljski kotiček v igralnici je zajemal tudi plakat s predstavitvijo poklica astronavt ob katerem so se otroci ustavljali, ga opazovali ter se vključevali v pogovor o obleki, pripomočkih. V ustvarjalnem kotičku so otroci iz odpadnega materiala izdelali svojo raketo, ter s tehniko kaširanja, planete po svoji želji. S tehniko črno-belo so narisali zvezde, ozvezdje.

Temo Vesolje smo vključili tudi v raznolike gibalne dejavnosti ter gibalno urico, kjer so se otroci vključevali v gibalne igre »Ena, dva, tri raketa poleti«, razgibavanje »Polet v vesolje« in »Astronavt« (zavedanje

telesa in koordinacije) , igre in razvijanje spretnosti z žogami različnih velikosti (položaj telesa, koordinacija, gibanje z žogami in na žogi s pomočjo odraslega, ki so predstavljali planete) in druge. Pri tem so razvijali različne sposobnosti, spretnosti ter uporabljali različne telovadne pripomočke.

Ob koncu tematskega sklopa smo se ob »pristanku na Zemljo« posladkali z vesoljskimi piškoti, ki so jih otroci pripravili sami.

4. ZAKLJUČEK

Tematski sklop Vesolje se je pri načrtovanju in izvedbi izkazal za enega izmed tistih, ki bi ga morali vključiti v naše delo. S spodbudnim učnim okoljem, upoštevanjem otrokovega razvoja, sposobnosti, starostne stopnje, pobud in interesa, z dodajanjem vsebin, se je tema poglabljala in širila. Izvajala se je skoraj tri tedne, otrokom pa ponudila toliko raznolikih izkušenj, da so temo Vesolje doživeli na njim najbližji način.

5. LITERATURA

Guo,Y.,Piasta B., S., Bowles P., R. (2015). Exploring Preschool Children's Science Content Knowledge. Journal Early Education and Development, 26(1), 125-146.

Krnel, D.(1993). Zgodnje učenje naravoslovja. DZS, Ljubljana.

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Marjanovič Umek, L. in Kroflič, R. (2009). Predšolska vzgoja v vrtcu. Sodobna pedagogika, 60(3), 6-10.

Petek, D. (2012). Zgodnje učenje in poučevanje naravoslovja z raziskovalnim pristopom. Revija za elementarno izobraževanje, 4(5), 101-114.

Sackes, M., Cabe Trundle K., Bell L.R. in O'Connell A.A.(2011). The Inluence of Early Science Experience in Kindergarden on Children's Immediate and Later Science Achievement: Evidence From the Early Childhood Longitudinal Study. Journal of research in Science teachingvol, 48(2), 217-235.

Eko vas iz tetrapakov

Lilijana Cmager
Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, Enota Sp. Polskava
vrtec.slo-bistrica@guest.arnes.si

V našem vrtcu so dejavnosti s področja ekologije, ena izmed prednostnih nalog, ki si jih vzgojiteljice načrtujemo v svojih letnih delovnih načrtih. Skrbimo za zdravje, imamo spoštljiv odnos do narave in živali, varčujemo z energijo in ločujemo odpadke.V letošnjem šolskem letu, smo vključeni v projekt Eko paket, zato smo posebno pozornost namenili ločevanju odpadkov. Spoznavali smo različne vrste odpadkov, jih razvrščali in pridobivali različna nova znanja o reciklaži ter pomenu zmanjšanja odpadkov za naše okolje. Povezali smo se tudi s komunalo Slovenska Bistrica. Vodja ravnanja z odpadki, je otrokom predstavila pomen ločevanja. Udeležili smo se tudi projekta »očistimo svoj kraj«, kjer so imeli otroci možnost svoja nova spoznanja preizkusiti v praksi.Otroci so ob sami izvedbi dejavnosti razvijali spretnosti in pridobivali nova spoznanja iz vseh vzgojnih področij. Skupaj s starši, smo zbirali različne tetrapake. Sprva so se otroci z njimi zgolj igrali, jih raziskovali, razvrščali, šteli, gradili iz njih, nato pa je nastala ideja, da izdelamo Eko vas.

Ključne besede: eko paket, tetrapak, ločevanje odpadkov, predšolski otrok

Abstract
In our kindergarten, activities in the field of ecology are one of the priorities that the preschool teachers are planning in our annual work plans. We care for health, we have a respectful attitude towards nature and animals, we conserve energy and separate waste. In this school year, we are involved in the eco package project therefore,special attention was paid to the separation of waste. We learned about different types of waste, sorted them and obtained various new knowledge about recycling, and the importance of reducing waste for our environment. We also connected with the municipal services Slovenska Bistrica. The head of waste management presented the importance of separation of waste to children. We also took part in the project "Clean Your Town", where the children had the opportunity to test their new findings in practice. At the time of the activity, children developed skills and gained new knowledge from all educational fields. Together with children's parents, we collected various cartons. Initially, the children played with them, examined them, sorted them out, counted them, built from them ... Then the idea of creating an eco village rose.

Key words: eco package, carton, separation of waste, preschool child

1. UVOD

Naloga staršev in vzgojiteljev je poskrbeti, da bo imela naslednja generacija ekološke vrednote že ponotranjene, in bo odnos do okolja postal del vsakdanjega življenja. Ne le besede o varovanju okolja, pomembna so naša lastna dejanja, saj nas otroci nenehno posnemajo.

Otrokom moramo omogočiti, da razvijejo pozitivna čustva do okolja in narave, na podlagi katerih bodo ponotranjili pozitivne ekološke vrednote. To bomo dosegli s primernimi metodami in dejavnostmi, predvsem pa z neposrednim stikom z naravo.

2. METODE

Pri izvedbi dejavnosti smo uporabili naslednje metode: igre, raziskovanja, razgovora, opazovanja, lastne aktivnosti.

3. DISKUSIJA

Naš cilj je bil ustvariti nekaj novega iz odpadne embalaže, vendar je sam proces otrokom ponujal številne možnosti za osvajanje znanj in spretnosti iz različnih vzgojnih področij.

Utrjevali smo znanje o ločevanju odpadkov. Pogovarjali smo se, zakaj je to potrebno in kaj pomeni recikliranje. Razmišljali smo o tem, kako bi lahko zmanjšali število odpadkov, ki jih je vedno več.

Dogovorili, smo se, da bomo zbirali različne tetrapake. Zbirna škatla se je hitro polnila. Ob tem so otroci razvijali odgovornost in pripadnost skupini, saj so sledili skupnemu cilju, da zberejo čim več tetrapakov. Zbrane tetrapake smo nato otrokom ponudili za igro in jih pri tem opazovali. Otroci so gradili stolpe, hiše, ceste, ograje… Ugotavljali so višino, dolžino, razvrščali so različne tetrapake in jih primerjali med sabo. S polaganjem tetrapakov enega ob drugega, smo merili različne dolžine in jih beležili. Tetrapaki različnih oblik in poslikav so nam nudili možnost oblikovanja raznih tabel. Ob branju tabel pa so se otroci urili tudi v štetju.

Ob zaključku tematskega sklopa Moj kraj se je porodila ideja, da bi iz zbranega materiala izdelali naš kraj. Že med samo igro so imeli otroci veliko idej, kako bi se lotili naloge. Ob tem je bilo veliko priložnosti za dogovarjanje, sodelovanje, podajanje in upoštevanje mnenj, sodelovalno učenje in sklepanje kompromisov. Otroci so iskali rešitve kako izdelati posamezne detajle zgradb. Razdelili so si naloge in se ob tem učili prevzemanja odgovornosti. Ob sestavljanju, izrezovanju in lepljenju so urili fino motoriko. Spoznavali so delovni proces in ob tem razvijali primeren odnos do dela in organizacijske sposobnosti.

Prisluhnili smo gospe Nataliji iz Komunale

Razvrščamo odpadke

Kako ločujemo odpadke

Igra s tetrapaki

Izdelovanje stavb

Eko vas iz tetrapakov

Razstava izdelkov na Komunali v Slovenski Bistrici

4. REZULTATI IN ZAKLJUČEK

Na poti do cilja, ki smo si ga zastavili ob vključitvi v projekt Eko paket, so otroci pridobili veliko izkušenj in novih znanj. Izdelke smo razstavili na komunali v Slovenski Bistrci, izkušnje in nova znanja pa bomo uporabili ob vsakodnevnih dejavnostih in jih ponesli tudi domov.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport
Pečovnik, N. (2018). Ločevanje odpadkov, interno gradivo Komunala Slovenska Bistrica

Potovanje po smeteh

Stanka Kure
Vrtec Krkine lučke pri OŠ Vavta vas
stanka_kure@yahoo.com

Naš lep planet in mi, ljudje, Zemljani, ki živimo na njem, imamo veliko težavo. Če ne bomo hitro kaj ukrenili, nas bodo zasuli odpadki. Naj nam ne bo vseeno, v kakšnem okolju živimo. Poskrbimo, da bo naša okolica zelena in čista. O pomembnosti varovanja okolja je zato potrebno poučevati tudi najmlajše, kar pomeni, da moramo z okoljsko vzgojo začeti že pri predšolskih otrocih v vrtcu. Ločevanja odpadkov se lahko naučimo na zabaven in poučen način, skozi igro.

Ključne besede: odpadki, ločevanje, zabojniki, igralnica, igra

Abstract

Our planet and we, people, who live on Earth, have a huge problem. If we don't do something very quickly, we will live in our waste. Let's take care of our environment. Let's take care that our surrounding will be green and clean. We have to teach our youngest about protection of the environment, which means that we have to start in early age, in kindergarten. Recycling can be fun and kids can learn it through games.

Key words: waste, sorting, bins, playroom, playing.

1. UVOD

V skupini Srnice, kjer so otroci stari od 3 do 5 let, smo v letošnjem letu pričeli s tematiko ločevanja odpadkov. Cilj projekta je bil, da bi otroci (s)poznali odpadke, kot so papir, steklo, plastika in biološki odpadki ter da bi jih znali razvrščati v prave zabojnike na EKO otokih. Otroke sva želeli ozavestiti o pomembnosti ločevanja odpadkov, o skrbi za čisto, varno in urejeno naravo in o varovanju zdravja. »Otrok v vrtcu spoznava naravno okolje in se usmerja v aktivno delovanje za njegovo ohranitev« (Kurikulum, 2012, 56). Da bi bilo ločevanje odpadkov še bolj zanimivo, smo skupaj z otroki smo izdelali dve eko družabni igri.

Otrok je srečen ob igri s koruznimi storži, starimi škatlami ali pa kupljenimi kockami in konstruktorji. Rad ima vse tisto, s čimer se lahko igra. Vedeti pa moramo, da se otrok rad igra in se zna igrati z vsem, kar mu pride pod roko. Ravno v tem je smisel igre kot otrokove potrebe. Otrok se rad igra sam, rad se igra s sovrstniki, rad pa se igra tudi z odraslimi (Pogačnik–Toličič, 1978). Najin namen je bil, da otroke skozi igro popeljeva na najvišjo stopnjo razumevanja in znanja, saj otrok preko igre spoznava sebe, svet in se uči.

Cilji:

- Otrok razvija spoštljiv odnos do okolja in narave, v katerem živi.
- Otrok spoznava, kako ravnamo z odpadki ter kako pravilno ločujemo.
- Otrok razvija zavedanje o skrbi za okolje.

2. METODE

Pri našem delu sva uporabili različne metode pogovora, poslušanja, opazovanja, raziskovanja, preizkušanja, lastne aktivnosti, igre in razvrščanja.

3. RAZPRAVA

Vsak otrok je v vrtec prinesel nekaj odpadkov (plastenko, steklenico, čisto embalažo od soka ali mleka, reklame, kartonske škatle različnih velikosti, zamaške …). Kot uvod v temo, sem otrokom prebrala knjigo Mojiceje Podgoršek z naslovom Eko zmajček. Da bi si lažje predstavljali, kako poteka ločevanje odpadkov, sem jim zavrtela dve poučni oddaji Ločevanje odpadkov: Zakladi, ki jih najdemo doma ter Kapljica in Listek raziskujeta: Kam gredo odpadki, ko jih odvržemo. Večkrat smo se sprehodili do bližnjega ekološkega otoka in skupaj ugotovili, da ima vsak smetnjak svojo barvo. Opazovali smo kamione, ki so natovarjali smeti in jih odvažali. Spremljali smo, če pravi kamion naloži prave smeti. Naslednje dni smo pogovore o ločevanju odpadkov nadaljevali v vrtcu. Obiskali smo tudi našo knjižnico, kjer smo si sposodili knjige, slikanice o odpadkih, o ločevanju in predelavi odpadkov in skrbi zanje. Izdelali smo plakat o smeteh, na sprehodih smo bili pozorni na smetnjake in na smeti, ki smo jih videli na tleh in odpadke obvezno pobrali. Pogovarjali smo se tudi o tem, kako bi nekatere odpadke še lahko uporabili. Ob tem so imeli otroci veliko idej (iz avtomobilskih gum bi naredili manjše gume za otroške avtomobile, prazne baterije bi še enkrat napolnili, stare tablete bi zdrobili in naredili eno veliko tableto, ki bi pozdravila vse bolne ljudi …)

V igralnici smo uredili ekološki otok. Otroci so pobarvali štiri škatle različnih velikosti. Tako smo imeli v igralnici rumen, moder, zelen in rjav "zabojnik". Zakaj različnih velikosti? Ker so otroci ugotovili, da je na ekološkem otroku največ rumenih zabojnikov, to pomeni, da je največ odpadkov, ki spadajo v embalažo (plastika). Otroci so se vsakodnevno igrali ločevanje odpadkov. Pomembno nama je bilo, da so se otroci seznanili z različnimi odpadki, jih znali pravilno poimenovati in jih ločevati po zabojnikih.

Ekološki otok v igralnici

Zelo zanimiv jim je bil dan, ko so po zajtrku prišli na vrtčevsko igrišče in zagledali razmetane smeti po igrišču. Kako so se jezili, se spraševali, kaj se je to zgodilo, kdo je to naredil, kdo bo to pospravil ... Razložila sem jim, da je bil ponoči na igrišču škratek Smetko in nam je malo ponagajal. Sedaj nas opazuje, če znamo pravilno ločevati smeti. Trije otroci so stekli v igralnico po naše pobarvane zabojnike, ostali otroci so pričeli s pobiranjem smeti. Otroci so hitro pobrali razmetane smeti in skupaj smo pogledali, če so jih pravilno razvrstili. Naloga je bila odlično opravljena, le štirje odpadki so bili napačno ločeni. Škrat, ki je to zagodel, je otrokom pustil slikanico, Ples v zabojniku, ki jo je napisala Helena Koncut Kraljič in pobarvanke. Kakšno veselje je bilo, ko je bilo igrišče spet čisto in so se lahko brezskrbno igrali.

Nagajivi škrat Smetko

Slalom med odpadki

Na terasi so se otroci ob različnih odpadkih (plastenke, embalaže od mleka in soka, kartonske škatle, steklenice) razgibavali in si razvijali gibalne spretnosti.

Izdelali smo tudi dve eko družabni igri, ki smo ju poimenovali Potovanje po zamaških in Igrivi odpadki.

Potovanje po zamaških (otrok šteje, utrjuje barve, spoznava pravila igre …)

Igrivi odpadki (otrok razvršča "odpadke")

4. ZAKLJUČEK

Skrb za naš prelepi planet je skupna odgovornost vseh, ki bivamo na njem, zato je vloga odraslih, pri sobivanju z otroki na tem področju velikega pomena. Če bomo tako nadaljevali in znanje nadgrajevali, smo lahko ponosni in brez skrbi za našo prihodnost. Ob koncu projekta lahko strnem misli, da so otroci pri dejavnostih aktivno in odgovorno sodelovali. Do svojih spoznanj so prihajali preko igre. Veseli sva, da so otroci pridobili izkušnje z odpadki in ločevanjem in se tako seznanili s pomenom odgovornega ravnanja z odpadki. Otroci so s projektom spoznali, kako pomembno je ločevanje odpadkov v našem vsakdanjem življenju. Do narave in odpadkov so postali bolj spoštljivi, ozaveščeni in v skladu s svojo starostjo primerno okoljevarstveni. Na koncu projekta Potovanje po smeteh sva vsakemu otroku podelili pohvalo za najboljšega ločevalca odpadkov.

5. LITERATURA

Košmrlj, M. (2010). Ekologija v predšolskem obdobju. Jezero: Morfem.
Kurikulum (2012). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.
Podgoršek, M. (2010). Eko zmajček. Domžale: Epistola.
Pogačnik–Toličič, S. (ur.) (1978). Igrača – otrokova potreba. Ljubljana: Zveza prijateljev mladine Slovenije.

Z majhnimi dejanji v čistejši svet

Maja Rutar
Vrtec Črnuče
maja.rutar88@gmail.com

Namen zgodnjega vključevanja otrok v različne eko vsebine je, da se imajo možnost že zelo zgodaj seznaniti, učiti, opazovati, pravilno ravnati, se igrati in pri tem spoznavati okolje okrog sebe ter nanj s svojimi dejanji tudi vplivati. Ločevanje odpadkov je postalo del našega življenja. Otroke že v prvi starostni skupini na zabaven način seznanimo z odpadki, z ločevanjem, z zbiranjem, s predelavo in ponovno uporabo. V vrtcu so na hodnikih nameščeni zabojniki za ločevanje odpadkov ter zaboji za zbiranje zamaškov v humanitarne namene. S svojim zgledom poskušamo vplivati na otroke in njihove družine ter jih vključevati v posamezne aktivnosti, povezane s to tematiko.

Ključne besede: otroci, odrasli, odpadki, igra, ustvarjanje, ločevanje.

Abstract

The purpose of the early involvement of children in various eco-content is that they have the opportunity to get acquainted, to observe, to act correctly, to play and learn about the environment around them and make an impact with their actions. Waste separation has become a part of our lives. Already in the first age group, children are introduced to waste separation, collection, recycling and reuse in a fun way. In kindergarten, waste separation containers and boxes for collecting plastic caps for humanitarian purposes are installed in the corridors. By giving an example, we try to influence children and their families, and involve them in individual activities related to this topic.

Key words: children, adults, waste, play, creativity, separation.

1. UVOD

Zavedanje o pomenu ločevanja odpadkov se prične v domačem okolju in nadaljuje v vrtcu in kasneje v šoli. Vzgojitelji se moramo zavedati, kako pomembno vlogo imamo pri zgodnjem učenju otrok ter pri ozaveščanju njihovih družin. Odpadki so zelo konkreten material, s katerim se otroci srečujejo vsak dan. Z njimi lahko ravnajo na pravilen način in prav vsak dan jim je ponujena priložnost, da nekaj spremenijo za boljši jutri.

Pri recikliranju surovin lahko sodelujemo prav vsi, in sicer tako, da ločeno zbiramo odpadke. S tem pomembno prispevamo k možnosti njihove ponovne uporabe, na odlagališče pa bodo tako prispeli le odpadki, ki jih ni mogoče predelati ali koristno uporabiti. Tako določa tudi zakonodaja EU, saj je dolgoročni cilj EU, da do leta 2050 zmanjšamo količino končnih odpadkov za 50 % (Kuntarič, 2013).

Otrokom poskušamo že v prvi starostni skupini pripraviti različne dejavnosti v povezavi z odpadki, ki vključujejo področja gibanja, umetnosti, družbe, narave in matematike, na njim zabaven in razumljiv način.

V Kurikulumu za vrtce (1999, st. 19) sta načelo aktivnega učenja in pomembnost neposrednih izkušenj zapisana tudi med skupnimi načeli predšolske vzgoje v vrtcu: »Predšolska vzgoja v vrtcu mora graditi na otrokovih zmožnostih in ga voditi k pridobivanju novih doživetij, izkušenj, spoznanj, tako da preden postavlja smiselne zahteve oz. probleme, ki vključujejo otrokovo aktivno učenje, mu omogoča izražanje, doživljanje ter ga močno čustveno in socialno angažira.«

Otroci so dobri opazovalci in zelo hitro posnemajo odrasle pri različnih opravilih, dejavnostih, pri njihovem početju. S svojimi dejanji lahko pozitivno vplivamo na otroke ter jih na tak način tudi spodbujamo.

Na otroke in na okolje bistveno vpliva tudi ravnanje odraslih. Vedenjski vzorci otrok nastanejo prav na podlagi opazovanja. Starši in vzgojitelji lahko na ta način otrokove pozitivne aktivnosti vzpodbujajo ali zavirajo (Katalinič in Dolinšek, 2010).

Namen zgodnjega seznanjanja otrok z ločevanjem odpadkov ter njihovo ponovno uporabo je ponotranjanje teh vzorcev, ki so del širše družbe. S tem vzgajamo družbo, ki bo ekološko bolj ozaveščena in bo s svojimi dejanji ohranjala okolje.

Cilji:

- otrok se ima možnost seznaniti z različnimi odpadki, ki ga obkrožajo,
- s pomočjo odraslega in njegovega zgleda jih odvrže v za to namenjene zaboje, označene z ustrezno barvo,
- v dejavnosti in ozaveščanje vključimo tudi družine otrok,
- otrok bo ob dejavnostih razvijal različne spretnosti ter eksperimentiral, preizkušal in spoznaval materiale.

2. METODE

Pri različnih dejavnostih ter igri smo uporabili metodo pogovora, demonstracije, opazovanja, igre in metodo spodbujanja. Dejavnosti smo izvajali v skupini otrok starih 1–2 leti, od novembra 2019 do maja 2020. Večina dejavnosti je bila izvedena v igralnici.

3. DISKUSIJA

Z zabojniki za ločevanje odpadkov se otroci srečujejo dnevno. V vrtcu so ti nameščeni na hodnikih. Skupaj z otroki smo v igralnico namestili koše in glede na koš razporejali odpadke. Otroci so sprva opazovali odrasle pri svojem početju in jim kasneje s spodbudo tudi sledili. Danes otroci v naši igralnici po malici embalažo jogurta, mleka ali soka odvržejo v koš za embalažo rumene barve. Pri dejavnostih, kjer smo uporabljali odpadni papir, so otroci po zgledu tudi sami papir nosili v zabojnik modre barve. Čez celo leto spodbujamo otroke, da

papirnate brisačke po uporabi odvržejo v za to namenjene koše črne barve, kamor spadajo mešani odpadki.

Ločevanje odpadkov v igralnici

V eko vsebine smo družine otrok vključevali na način spodbujanja in ozaveščanja ponovne uporabe odpadnega materiala. Otroci so doma skupaj s starši pripravili odpadno embalažo, ostanke blaga ali že uporabljene predmete in jih prinesli v vrtec, kjer smo jih uporabili na različne načine: KEMS (kartonasto embalažo mleka in sokov) za izdelavo ptičjih hišic, kartonaste škatle za gibalne dejavnosti ter didaktične igre, ostanke blaga za likovne in matematične dejavnosti, zavržena oblačila ter različne predmete za spodbujanje igre vlog in fine motorike. Otroke in njihove družine smo spodbujali k pomoči v humanitarne namene z zbiranjem zamaškov odpadnih embalaž.

Didaktične igrače

Kartonska škatla – hiša

Zaboj za zamaške

4. ZAKLJUČEK

Načrtovane vsebine so se izkazale za uspešne, zanimivo je videti otroke v prvi starostni skupini, da aktivno sodelujejo pri ločevanju in ponovni uporabi odpadkov. Dejavnosti so se povezovale z vsemi področji Kurikuluma, ob čemer so otroci pridobivali različne izkušnje ter razvijali svoje

sposobnosti. Ob tem so bili aktivno vključeni v ožje in širše družbeno dogajanje – ekološke vsebine, ki ohranjajo naše okolje in svet.

Še naprej bomo ozaveščali, sodelovali, nadgrajevali in povezovali znanje ter dodajali dejavnosti glede na otrokovo stopnjo razvoja. Na tak način spreminjamo družbeni odnos do okolja.

5. LITERATURA

Dolar Bahovec, Eva (ur.) (2007): *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad Republike Slovenije za šolstvo.

Katalinič, D. in Dolinšek, D. (2010). Zbornik zbranih povzetkov vsebin projekta *Zgodnje naravoslovje, temelj za trajnostni razvoj*. Portorož: Doves.

Kuntarič, A. (2013). *Ravnanje z odpadki v vrtcu, kot vsakodnevna rutina – primer zgodnjega ozaveščanja ponovne uporabe odpadkov.* (Diplomsko delo, Pedagoška fakulteta). Pridobljeno s: https://share.upr.si/PEF/EDIPLOME/DIPLOMSKE_NALOGE/Kuntaric_Ana_2013.pdf.

Pospravimo odpadke!

Vrtec Pobrežje, enota Brezje
Valerija Vreznik
enota.brezje@gmail.com

Okolje, ki nas obdaja, je naš življenjski prostor, naš dom, dom za ljudi, živali in rastline. Sobivamo drug z drugim, smo soodvisni, povezani. Domov bi se morali vsi radi vračati, ker je doma običajno prijetno, nam daje občutek sprejetosti, pomembnosti, pripadnosti in ker se doma učimo živeti drug z drugim. Ljudje smo socialna bitja, zato tudi radi »potujemo« v druge domove. Drugi dom mnogih otrok in poklicnih vzgojiteljev je vrtec, okolje, kjer skozi igro spoznavamo in raziskujemo svet okrog nas. V naši enoti smo naš ožji in širši življenjski prostor v skladu z osebnostnim razvojem otrok odkrivali, doživljali in spoznavali. Zdelo se je, da smo bili na trenutke čisto pravi ekologi. Ugotavljali smo vplive na okolje, raziskovali, iskali rešitve, se povezovali s strokovnjaki. Čemu smo pravzaprav iz bogatega nabora »eko« vsebin namenjali največjo pozornost? Odpadkom. Otroci so dejali, da so to »packe« in ne sodijo v naše okolje. Naučili smo se, kako pomembno je ravnanje z odpadki, zakaj vse jih lahko ponovno uporabimo in iskali rešitve, kako bi lahko količino odpadkov zmanjšali.

Ključne besede: vrednote, varovanje, okolje, odpadki, trajnostni razvoj.

Abstract

The environment we are surrounded by represents our living space, our home, home for people, animal and plant species, with whom we are cohabiting, are interdependent and interconnected.

We should all like to return back home since we feel comfortable at home, we get the feelings of acceptance, importance, appurtenance and because we learn to live with each other at our homes. We people are social beings and this is one of the reasons that we like to »travel« to other homes, which are also surrounded by respective living spaces. The other home for many children and professional educators, teachers is the kinder garden which represents an environment, where the world around us is perceived and explored through play, presenting interaction with each other. In our educational unit we have explored, experienced and recognized our close and broad living space in consistence with the childrens personal development. At times it actually seemed that we were true ecologists. We have been finding out the effects on the environment, exploring and looking for solutions, we have even established connections with the subject matter experts. To what exactly have we dedicated our maximum attention to, out of the wealth of »eco« related content? We have dedicated it to waste. The children have namely stated themselves that waste presents »stains« and does not belong into our environment. We have klearned about the importance of the waste

handling, about their reuse and we have been searching for solution relating to reducing the waste amount.

Key words: values, protecting, environment, waste, sustainable development

1. UVOD

Izmed ponujenih tematskih sklopov s strani "eko" šole, smo izbrali odpadke. Zakaj? Nas vrtec je namreč lociran v čudovito naravno okolje, objemata nas gozd in travnik. Najboljši igralnici na prostem. Mnogi bi dejali, da imamo srečo, ali morda celo privilegij, da se nahajamo v tako čudovitem okolju. Res je, smo pravi "srečneži". Pa vendar smo bili kljub naši izjemni lokaciji večkrat žalostni, prizadeti, majhni in veliki. Idilično okolje našega vrtca so namreč kazili odpadki, ki po našem mnenju v okolje ne sodijo. V gozdu smo z otroki velikokrat poleg ostankov embalaže od hrane in pijače našli večje kosovne odpadke, gume, gradbeni material, kose pohištva. Tudi v neposredni bližini našega vrtca smo opazili različne odpadke. Podobo našega kraja je tudi kazil "ekološki otok", ki je sicer služil svojemu prvotnemu namenu, vendar je bil zanemarjen, ljudje so odpadke odlagali kar zraven zabojnikov. Iz navedenih ugotovitev smo oblikovali aktiven načrt aktivnosti, s katerimi smo "ekološko" osveščali otroke, starše, krajane. Želeli smo, da ozavestijo, kako lahko sami vplivajo na naravo, kako lahko prispevajo k varovanju in ohranjanju naravnega okolja.
Želeli smo, da se otroci pravilno naučijo razvrščati odpadke, da si razvijejo predstavo o nastajanju odpadkov, ter pomenu in možnosti predelave le-teh. Veliko pozornost smo posvečali kritičnemu mišljenju otrok in sproti opravljali analize njihovega razmišljanja. Elemente ekologije, spoznavanje o odpadkih smo skušali vključevati v vsa področja Kurikula. Kaj vse smo torej počeli? V obdobju načrtovanja smo k sodelovanju povabili strokovnjake iz podjetja Snaga (družba za upravljanje z odpadki in komunalne storitve). Na naše vabilo se je odzvala ga. Irena Bartog, strokovna sodelavka Snage. Na prvi delavnici smo si skupaj z otroki ogledali "ekološki otok" v neposredni bližini vrtca in se pogovarjali o tem, kaj počnejo ljudje narobe. Predhodno smo z otroki spoznali pesem Janeza Bitenca: Košek za smeti, katere vsebino so otroci upodabljali z različnimi likovnimi tehnikami. Izdelke otrok smo razstavili na Snaginem panoju, zraven ekološkega otoka v poduk vsem mimoidočim. Kljub dopoldanskem času, se je našemu srečanju z go. Bartog pridružila dva starša, dedek, predstavniki mestne četrti in peščica krajanov. Seznanili smo se z aktualno problematiko, torej nepravilnim razvrščanje smeti in nametanimi smetmi zraven zabojnikov. Ga. Irena Bartog nas je seznanila z pravilnim razvrščanje, v katerem se je lahko tudi vsak na igriv, zanimiv način preizkusil. Čeprav sem sama menila, da o odpadkih vem skoraj vse, sem se pošteno uštela. Naučila sem se namreč veliko novega. Podobno izkušnjo so z mano delili ostali zaposleni v enoti. Po naši delavnici so bili nazaj na poti v vrtec se bolj kritični do tistih, ki so smeti metali kar po tleh. Kot zanimivost naj navedem, da smo v razdalji od ekološkega otoka, do vrtca (cca 200m), našteli kar sedem košev. Po približno enem mesecu, smo znova v našo sredino k sodelovanju povabili

ga. Ireno Bartog, kjer smo naučeno obnavljali, tokrat se je delavnica imenovala Zabava z odpadki. Otroci so z pomočjo pred oblikovanega plakata se enkrat spoznavali pomen odgovornega ravnanja z odpadki. Na plakat so lepili sličice različnih odpadkov v ustrezne zabojnike. Večina otrok je znala poiskati pravo rešitev, med seboj so se veliko pogovarjali. Otrokom je bilo še posebej zanimivo, ker je ga. Irena vključevala v dejavnost Snagino maskoto Duška, ki je bil res pravi motivator za sodelovanje otrok. Končni izdelek-nas plakat, smo iz obesili v "eko" kotičku, kjer so posamezni otroci navdušeno pripovedovali svojim staršem, kaj vse že vedo o odpadkih.

Tretjo delavnico pa smo izvedli skupaj s starši. Odločili smo se, da bomo našo božično-novoletno smrečico okrasili nekoliko drugače. Poigravali smo se z mislijo, da bi okraske izdelali zgolj iz odpadnega materiala. In res. K zbiranju idej smo povabili otroke in starše. Dobili smo mnogo predlogov. Z žrebom smo izmed predlogov izbrali zvezdico želja in snežaka. Za zvezdico smo uporabili dno plastenke, za snežak odpadne zamaške. Oboje so otroci in starši prinašali od doma. Nad idejo do bili starši navdušeni, mnogi so iste izdelke izdelovali se doma. Najbolj mi je ob izdelovanju ostala v spominu izjava deklice(5let)."Jaz sem stare škatle spremenila v megafon. Stare stvari lahko spremeniš v nove. Tudi v risanki govorijo, da ne smeš vrečt, ampak reciklirat. Moji želvici čistim oklep s staro zobno ščetko. Moje stare čevlje dam naprej, če so mi premalo, jih ne vržem v koš«. Tudi sicer, povsem spontano, so otroci prinašali v vrtec odpadni material in imeli veliko idej, kaj vse bi lahko izdelali.. Opravičeno smo bili ponosni na koše za ločeno zbiranje odpadkov v našem »eko« kotičku, ki smo jih izdelali na podlagi zamisli otrok.

2. METODE

Kot vzgojiteljici, se mi zdi izjemnega pomena, s kakšnimi metodami otroci prihajajo do realizacije tako želenih ciljev. Sama se veliko poslužujem metode pogovora, pripovedovanja, ki pa morata biti vselej prilagojena otrokovi razvojni stopnji. Obe metodi pa morata biti podprti z veliko konkretnega materiala. Otroci so na podlagi zgoraj omenjenih metod ugotavljali, predvidevali, pojasnjeval. Vse to jih je spodbujalo k nadaljnjemu raziskovanju in posledično sklepanju. Želeli smo, da so otroci v veliki meri prihajali do lastnih zaključkov. Tekom raziskovanja, smo se posluževali aktivnih tehnik učenja. Skupaj smo dogajanje fotografirali, zapisovali in objavljali na oglasnih deskah za starše.

3. REZULTATI

Opažam, da so otroci posvečajo večjo pozornost okoljski problematiki. So zelo kritični do "kršiteljev", ki ne upoštevajo »eko« pravil in za sabo puščajo smeti kjerkoli. Neupoštevanje doživljajo zelo empatično, saj gojijo predstavo o tem, da je naš planet živo bitje. Svoje doživljanje in znanje so pridno odnašali v svoje domače okolje in na tak način izobraževali tudi svoje starše, babice dedke, tete,.... Večina otrok zna pravilno razvrščati odpadke v ustrezen zabojnik, pomoč potrebujejo le mlajši. Želijo si snažne igralnice, skupne prostore, igrišče. Za

čistočo skrbijo sami in samoiniciativno, zaznati je izredni notranjo motiviranost. Na zeljo otrok smo mnogokrat ustvarjali iz odpadnega materiala. Ideje otrok do bile občudovanja vredne. Staršem pa se je najbolj vtisnila v spomin delavnica, na kateri so skupaj s svojim otrok odpadkom dali novo, uporabno vrednost.

Skozi cilje in z uporabo različnih in primernih metod smo skupaj z otroki, starši gojili spoštljiv odnos do žive in nežive narave. Naučili so se, kako pomembni so kot posamezniki in kot družba, kako, in kaj vse lahko prispevajo k varovanju in ohranjanju okolja. Otrokom smo dali vedeti, kako pomembno je njihovo kritično mišljenje. Odpadke smo spoznavali od proizvoda, do ponovne uporabe. Odnosno s tem smo razvijali različne pomembne življenjske veščine. O naših aktivnostih pa smo skozi različna sporočila ozaveščali starše, babice, dedke, krajane. Tematika je izhajala iz našega neposrednega okolja in je idealna priložnost za izkustveno učenje.

4. ZAKLJUČEK

»Kadar v smeti vržemo plastično vrečko vemo, da je drugačna od bananinega olupka. Da bo postala roža, bo potrebovala zelo veliko časa. Ko vržem smeti v plastično vrečko, vem, da mečem v smeti plastično vrečko. Že tako zavedanje pomaga, da varujemo Zemljo, sklepamo mir in skrbimo za življenje v sedanjem trenutku in prihodnosti.« (Tich Nhat Hanh)

5. LITERATURA

Otrok v vrtcu- priročnik h Kurikulu za vrtce (2001).
Kurikulum za vrtce (1999), Ljubljana: Min. za šol. in šport in zavod RS za šolstvo.
Raziščimo predelovanje odpadkov, Elisabeth De Lambilly, Mladinska knjiga.
Ravnanje z odpadki po aktualni zakonodaji, Strokovna pojasnila in navodila, preglednice, vzorci in primeri za povzročitelje, zbiralce in predelovalce odpadkov ter upravljavce naprav.
Skrbimo za naš planet, fej! odpadki , N. in E. Jimenez, DZS .
Odpadki in recikliranje, Izboljšajmo svoje okolje, Nina Šraj, založba Grlica.

Pomen ločevanja odpadkov

Tadeja Težak
Vrtec Jožice Flander
tezaktadeja@gmail.com

V skupini Metuljčki smo se odločili, da bomo namenili posebno pozornost pomenu ločevanja odpadkov. Dnevno se srečujemo z odpadki, saj so del okolja in narave. Namen te dejavnosti je, da se mora uvajanje v naravoslovje pričeti že v predšolskem obdobju, kajti le tako se lahko razvije pozitiven odnos do narave ter skrb za otrokovo življenje in zdravje, ki sta v neposredni in posredni odvisnosti od njegovega in našega ravnanja z okoljem. Veliko vlogo pa imamo mi, odrasli z vzgledom.

Ključne besede: ločevanje odpadkov, odpadki, predšolsko obdobje.

Abstract

In our team "Metuljčki" we have decided to pay special attention to the importance of waste separation. We are dealing with waste daily, as it is part of the environment and nature. The purpose of this activity to introduce children to natural science as early as in the preschool period, because only in this way we can develop a positive attitude towards nature and care for the child's life and health which are directly and indirectly dependent on the child's and our behaviour in the natural environment. The adults play a big role by setting an example.

Key words: waste separation, waste, pre-school period.

1. UVOD

Onesnaževanje okolja predstavlja resen okoljevarstveni in gospodarski problem. Z nepravilnim ravnanjem z odpadki se onesnažujejo voda, zrak in Zemlja. Zato je zelo pomembno, da vsi postanemo aktivni varovalci okolja.

Zavedamo se, da je za zdravo življenje pomemben svež zrak, premišljeno ravnanje z okoljem in naravo. Truditi se moramo, da mlade generacije čim bolj osveščamo o pomenu le-tega.

Zgodbe z naravoslovno vsebino so pomembne za otrokov razvoj in za izgradnjo novih vrednot, kajti tako lahko otroku približamo svet, ki je povezan z odnosom do narave.

2. METODE

Sledila sem različnim metodam dela.
Metode: vodenja, igre, raziskovanja, pogovora, pripovedovanja, pridobivanja znanj, lastne aktivnosti, demonstracije.

3. REZULTATI

Otroke sem skozi različne metode dela vodila do različnih spoznanj.

S pomočjo pogovora smo prišli do različnih ugotovitev. Otroke sem skozi slikovno gradivo vodila v sam pogovor o odpadkih. Otroci so z zanimanjem pristopili in aktivno sodelovali v pogovoru. Nadaljevali smo s knjigo 10 stvari, ki jih lahko naredimo za lepši svet – z deklamacijo Pacek.

Hitro so spoznali, kako pomembno je, da odpadke ločujemo. Da so si otroci lahko stvar bolj nazorno predstavljali, smo si ogledali ekološki otok. S seboj smo imeli različne odpadke, ki smo jih v ekološkem otoku razvrščali. Nato smo v skupini pobarvali škatle, v katere smo razvrščali odpadke (kot bi jih v prave koše). Otrokom sem ponudila delovne liste, da so po navodilih povezali odpadke s koši (glede na barvo koša).

Pripravila sem didaktično igro: koši iz tulcev. Otroci so si iz reklam izrezali sličice (embalažo, karton, steklo …) in jih prav tako razvrstili v ustrezne koše.

Cilji, ki sem jim sledila:

- otrok se aktivno vključi v pogovor,
- otrok sodeluje pri pobiranju in ločevanju odpadkov,
- otrok se zaveda svoje pomembne vloge v naravi in se uči skrbeti zanjo,
- otrok se ozavešča in zbira odpadno embalažo,
- otrok se seznani s pomenom in z nujnostjo razvrščanja odpadkov – v vrtcu in doma,
- ločevanje odpadkov (uvajanje in izvajanje), odlaganje odpadkov na ekološke otoke.

DEJAVNOSTI:

- pogovor o ločevanju odpadkov,
- aktivno ločevanje odpadkov,
- pobiranje odpadkov v okolici vrtca,
- barvanje košev,
- ogled ekološkega otoka,
- eko himna: KOŠEK,
- zgodba: 10 STVARI, KI JIH LAHKO NAREDIMO ZA LEPŠI SVET (M. WALSH),
- deklamacija Pacek (neznan avtor),
- igra z odpadnim materialom.

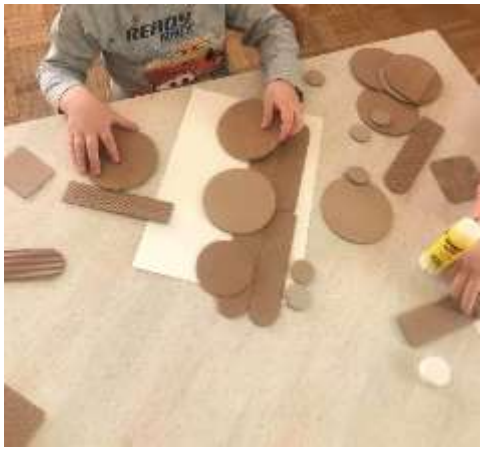

PACEK

Včasih v moji sobi smrdi,
ker pospravil nisem smeti.
Mamica vpije in se jezi,
oh, kakšen pacek si ti.
Brž pograbim koš za smeti,
ločim odpadke in že jih več ni.

4. REZULTATI

Otroci so kar nekaj stvari že vedeli o pomenu ločevanja odpadkov. Skupaj smo prišli do ugotovitev, kako pomembno je ločevanje odpadkov za boljši in lepši svet. Otroci so bili v sam proces aktivno vključeni. Spoznali smo, da odpadki lahko povzročijo mnoge bolezni. Zato se bomo vsi trudili in odpadke odlagali na pravilno mesto, posebna odlagališča. Skupaj smo tudi ugotovili, da lahko nekatere odpadke ponovno predelamo in uporabimo.

5. ZAKLJUČEK

Ugotavljam, da sem s to dejavnostjo na otroke naredila močan vtis. Otroci so bili skozi vodene dejavnosti aktivni, vključevali so se z navdušenjem. Pri otrocih sem zasledila veliko pogovorov na to temo. Otroci spodbujajo drug drugega k pravilnemu ločevanju odpadkov. Odrasli pa se moramo truditi in biti otrokom veliki vzgled.

6. LITERATURA

Kurikulum za vrtec (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Povezovanje ekoloških vsebin v prvem starostnem obdobju

Simona Brence
Vrtec Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Spodnja Polskava
vrtec.slo-bistrica@guest.arnes.si

Otroci opazujejo okolje in zaznavajo njegovo spreminjanje. Spoznavajo, kako ljudje vplivajo na naravo in kako lahko dejavno prispevajo k varovanju in ohranjanju ter urejanju naravnega okolja, v katerem živijo. Otroci si že v svojem zgodnjem otroštvu pričnejo oblikovati svoj pogled na svet. Pri tem smo jim vzor odrasli, doma starši, v vrtcu vzgojitelji. Nudimo jim dejavnosti preko katerih si oblikujejo svoje vrednote do življenjskega okolja in do različnosti v njem, tako negativnih kot pozitivnih. Otroci so zelo dobri opazovalci. Naravo dojemajo preko odrasle osebe, s posnemanjem in s svojo lastno aktivnostjo.

Na roditeljskem sestanku smo se skupaj s starši odločili, da bomo sodelovali v projektu Beli zajček. S tem projektom bi otrokom približali naravo in v sodelovanju s starši vplivali na izvedbo te igre, ozaveščanje o pomembnosti čistega zraka za naše okolje. Prikazati želimo tudi kako je že v prvem starostnem obdobju možno izvajati ekološke projekte, saj tako vplivamo na starše in na otroke. Povezali smo več ekoloških tem, ki so se med seboj prepletale. Tako smo se dotaknili prometa, odpadkov in trajnostne mobilnosti.

Ključne besede: narava, odpadki, čisti zrak, promet.

Abstract
Children observe the environment and perceive its change. They learn how people affect nature and how they can actively contribute to the protection, preservation, and regulation of the natural environment in which they live. Children begin to shape their worldview from an early age. We are their role models as adults, parents at home as educators in kindergarten. We offer them activities through which they form their values towards the living environment and the diversity in it, both negative and positive. The children are very good observers. They perceive nature through an adult, through imitation and through their own activity.

At the parents' meeting, my parents and I decided to take part in »the White Bunny« project. With this project, we would bring nature closer to children and, in cooperation with parents, influence the implementation of this game, raising awareness of the importance of clean air for our environment. We also want to show how it is possible to implement ecological projects in the first age group, as this affects parents and children. We connected several ecological themes that intertwined with each other. So we touched on traffic, waste and sustainable mobility.
Key words: nature, waste, clean air, traffic.

1. UVOD

Ekološke vsebine so nam vedno predstavljale izziv predvsem, kako jih realizirati v prvem starostnem obdobju. Delo v prvem starostnem obdobju poteka povsem na drugačen način, saj je treba prilagajati metode dela, oblike dela in nenazadnje tudi vsebino.. Pomembno je, da dejavnosti prilagajamo zmožnostim malih otrok, katerih mišljenje je še v razvoju.

Na začetku šolskega leta smo oblikovali letni delovni načrt oddelka in že v tega smo vključili naslednje projekte: Beli zajček, Pasavček in Eko paket.

V njih smo videli veliko možnosti pridobivanja novih znanj s področja ekologije. Pomembno je, da že najmlajši otroci pridobivajo prve izkušnje, ki jih bodo potem v življenju uporabili. Prav tako pa je pomembno, da v dejavnosti vključimo tudi starše. Slednje je ključnega pomena za optimalen razvoj otrok. Projekte smo predstavili na roditeljskem sestanku. Že takrat smo starše povabili k sodelovanju.

Tako so nastajali zajčki iz odpadne embalaže.

2. POTEK DEJAVNOSTI DISKUSIJA

Dejavnosti smo načrtovali otrokovi starosti primerno. Naš namen je bil, da načrtujemo cilje in dejavnosti z vseh področij kurikuluma, zato so se vsebine vseh treh projektov med seboj prepletale. Starši so nam pomagali pri zbiranju odpadnega materiala:tetrapaki, škatle… Otroci so se s temi materiali sprva igrali in spoznavali. Že pri tem je prihajalo do simbolne igre, saj so otroci, na primer škatlo uporabili kot avto. Zato smo se začeli pogovarjati o prometu. Promet smo opazovali v svojem kraju in bili aktivni udeleženci – pešci. Spoznali smo belega zajčka, kateri nas je obiskal v skupini in nam povedal svojo žalostno zgodbo o umazanem kožuščku. Otroci so uživali v dejavnosti, ko so čistili zajčka. Sodelovali so tudi starši, vendar le tisti, ki so prišli v vrtec peš, s kolesi, s triciklom…Spodbujali smo starše k trajnostni mobilnosti. Naučili smo se tudi rajalno igro: Zajček tačko mi podaj. Iz zbranih tetrapakov si je vsak otrok izdelal svojega zajčka. Pri tem so si razvijali drobno motoriko in končni izdelek uporabili za razstavo Eko paket.

Med opazovanjem prometa smo opazovali tudi prometne znake. Ugotovili smo, da so različnih oblik. V igralnici smo utrjevali oblike s pomočjo izrezanih likov, ki so jih otroci sestavljali, nizali, vtikali, barvali…

Kartonske škatle, ki so jih otroci zbrali skupaj s starši, so dobivale novo podobo. Nastali so zanimivi avtomobili, v katerih so otroci urili svoje gibalne, jezikovne in socialne veščine.

Največja kartonska škatla se je spremenila v avtobus. Otroci so se v njem igrali in spoznavali različne družbene vrednote in pravila, dogovarjanje, sodelovanje, reševanje konfliktov. Z avtobusom smo se odpeljali v projekt Pasavček.

Ugotavljamo, da so otroci z izvedenimi projekti pridobili veliko izkušenj, znanj in spretnosti, na vseh področjih otrokovega razvoja, emocionalnem, gibalnem, kognitivnem in socialnem. Predvsem pa je pomembno to, da smo vplivali na starše in jih tako spodbudili k uresničevanju ekoloških vsebin.

Projekte smo razstavili v naši enoti, kjer so jih ogledali starši, otroci in sodelavke. Projekti so bili razstavljen v vrtcu na Sp. Polskavi.

Igra na preprogi, promet.

Naš skupni izdelek-avtobus

Pri dejavnostih smo uporabili naslednje metode: igra, pogovor, raziskovanje, lastna aktivnost otrok, opazovanje, ustvarjanje, poslušanje, prepevanje.

Tukaj smo zajčka pobarvali.

Pobeljen zajček , kateremu so starši skupaj z otroki belili kožušček, da bi bil čist.

Beljenje zajčka za otrokov listovnik.

3. ZAKLJUČEK – REZULTATI

S temi projekti sva želeli pokazati, da je mogoče že z najmlajšimi otroki, ki so stari samo eno leto ali dve, prepletati ekološke vsebine. S tem ozaveščamo tudi starše. Če se zavedajo pomembnosti narave, posredno vplivajo na svoje otroke in nam, kot vzgojiteljem pomagajo pri uresničevanju ekoloških ciljev.

4. LITERATURA

Bahovec, E. idr (2017). Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo.

Republika Slovenije (2019). *Beli zajček.* Ministrstvo za infrastrukturo.

Čistilna akcija v času COVID-19

Ajda Robežnik
Vrtec Vrhovci
ajda.robeznik@gmail.com

Čas korona virusa. Drugačen čas. Čas za spremembe in nova poglavja v življenju. Ker so bili vrtci zaprti in nisem mogla opravljati svojega dela, sem želela čas izkoristiti za drugačne vrste pomoč. Pomoč skupnosti, v kateri živim. Tudi v času epidemije se mi je namreč zdelo pomembno, da ne prekinemo procesa osebne rasti. Kako torej združiti nekaj dobrega zase in nekaj dobrega za svoje okolje oz. skupnost? Odgovor se je zdel kot na dlani: odločila sem se, da se udeležim čistilne akcije. S pomočjo četrtne skupnosti Jarše sem se odzvala čistilni akciji svojega okolja. Zaradi vremenskih razmer sem čistilno akcijo podaljšala na dva dni in s tem dosegla večji učinek. Divja odlagališča so v mojem okolju pogosta stalnica. Več kot nas je pripravljenih očistiti okolje, manjša je verjetnost za nastanek novih.

Za vsak pobran košček smeti nam je naš planet hvaležen in nam zagotavlja varno okolje.

Ključne besede: korona virus, čistilna akcija, odpadki, okolje.

Abstract

The time of corona virus. An unusual and different time.Time for changes and new chapters in our lives. Due to the fact that our kindergartens were closed and I could not perform my work as a kindergarten teacher, I decided to dedicate my time to a different type of work to help my local community.

In my opinion it was necessary not to interrupt the process of personal growth even in the time of epidemic. And how to do it better than doing something good for the environment and for ourselves?

The answer seemed clear: joining the cleaning action. Within The Jarše District community I took part in the cleaning action in my local area. Weather conditions enabled me to extend the cleaning action to two days and the effect of it was even stronger. There have always been wild dumps in my surroundings and I think that more people should clean them and prevent the formation of the new ones.

Our planet is grateful for every single piece of paper that has been picked up and thus ensures us a safe living environment.

Key words: corona virus, cleaning action, waste, environment.

1. UVOD

Pisal se je dan, 29.4.2020. Bila je sreda. V času, ko nas je doletel korona virus smo se znašli v povsem drugačnem delovanju in obnašanju kot smo vajeni. Na prvo mesto smo postavili sebe in svoje zdravje. Izolacija od drugih pa je bila prva težava v tem obdobju. V službo ne hodim, otrokom se moram izogibati pa vendar mi nekaj ni dalo miru. Če ne morem med otroke lahko okolju in širši družbi pomagam na drugačen način. Odločila sem se, da se udeležim čistilne akcije v svojem okolišu.

2. METODE

1. **Metoda pogovora**
2. **Metoda spraševanja in zbiranja informacij**
3. **Metoda praktičnega dela**

3. RAZPRAVA

Na internetni strani sem zasledila naslov Čistilna akcija 2020. Ker epidemija ni izgovor, da ne pomagam opozoriti na čisto okolje sem se obrnila na podpredsednika Četrtne skupnosti Jarše, g. Andreja Medmeša, da mi kaj več o tem pove. Preusmeril me je do kontakta ge. Jelke Kropivšek, koordinatorke VI Odseka za razvoj in delovanje četrtnih skupnosti, službe za lokalno samoupravo na Mestni občini Ljubljana. Vsako leto čistilno akcijo organizira Četrtna skupnost Jarše in Turistično društvo Zelena jama v naselju Nove Jarše, Šmartno in Zelena jama. Letos pa se je zaradi danih razmer čistilna akcija izvedla samo za naselje Nove Jarše. Moj okoliš Sneberja zaradi epidemije ni bil vključen v čistilno akcijo, a naredili smo izjemo. Sama sem zbrala nekaj ljudi, ki smo čistili okolico Save. Na zbirno mesto sem prispela ob 9h. Dobila sem vrečke in zaščitne rokavice, masko pa sem imela svojo. Z go. Jelko sva se dogovorili, da sama pripeljem smeti nazaj do 12h, da olajšam delo odvozu smeti. A kar naenkrat je začelo močno deževati. Istočasno sem imela pa željo iti pogledati svoje sodelavke v službo, kjer se je ravno tako izvajala čistilna akcija. Sklenila sem, da vajeti vzamem v svoje roke in pripomorem k čistejšemu okolju v večji meri. Moji znanci so počistili okolico makadamske poti ob Savi, sama pa sem pomagala pri urejanju vrtca. Ker nam je vreme ponagajalo smo nabrali le dve vreči smeti in jih odpeljali na zbirno mesto v Nove Jarše. Naslednji dan pa je bilo vreme veliko stanovitnejše in ni mi dalo miru, da se danes sama odpravim za Savo. Z dvema vrečama smetmi nisem bila zadovoljna. Vedela sem, da lahko naberem več.

Sklenila sem, da očistim tisti del svoje okolice, ki ga največkrat uporabljam za sprehod, kolesarjenje ali samo prehod med kraji. Sama nisem mogla verjeti svojim očem, da so lahko ljudje tako neozaveščeni. Sredi travnika ob drevesu je bilo kup smeti. Kako si lahko tak, da kar odvržeš smeti kjer ti srce poželi. Pri tako velikem številu smetnjakov, ekoloških otokov in možnosti brezplačnega odvoza vsaj enkrat na leto se to še dogaja.

Divja odlagališča na našem območju so rak rana našega okoliša. Ponosna pa sem, da sem del enega odstranila sama. Svoji okolici sem dala vedeti, da kljub temu, da ne morem biti v službi z otroki kot vzgojiteljica lahko družbeno koristno pomagam. Največja težava v tem času se je bilo psihološko spoprijeti z izolacijo od drugih ljudi. Ljudje smo socialna oz družbena bitja in stremimo k temu, da se družimo, smo v stiku in tudi dotik je primarna povezava s svetom. Vse to pa nam je bilo v tem času odvzeto, zaradi varnosti do svojega zdravja in ranljivih skupin ljudi. Tega sem se sama dobro zavedala, saj sem imela kar nekaj družinskih članov, ki so bili rizična skupina. Ne glede na izolacijo smo v tem letu dokazali, da smo lahko pomagali očistiti okolje v katerem živimo, čeprav ne v skupini pač pa posamično. Vsak posameznik je pripomogel k čistejšemu okolju.

4. ZAKLJUČEK

S čistilno akcijo v času epidemije korona virusa sem želela spodbuditi mlade, otroke in starše ter vse tiste, ki so se spraševali kako zapolniti dni v tem času in pripomoči k čistejšemu okolju, da je vse mogoče. Imeti moraš le voljo, vrečke za smeti in prosti čas. Ne smemo pozabiti, da so razmere v tem času drugačne in se moramo držati pravil, ki jih je predpisala vlada. Tudi tega smo se držali in s skupnimi močmi uspeli.

Zahvaljujem se Četrtni skupnosti Jarše in Turističnemu društvu Zelena jama za možnost sodelovanja, Voka Snagi za vrečke in rokavice, vsem svojim izbranim za pomoč in sama sebi, da sem bila del te prijetne izkušnje. Vsako drugačno dejanje nam daje opomin, da se z majhnimi koraki ustvarja velika dela.

5. LITERATURA

https://www.ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani/cetrtne-skupnosti-v-ljubljani-2/cetrtna-skupnost-jarse/
https://www.visitljubljana.com/sl/obiskovalci/pisma-iz-ljubljane/marec-2013/tradicionalna-spomladanska-cistilna-akcija-ljubljana-bo-tudi-letos-lepsa/
https://www.facebook.com/events/677307119481166/
https://www.google.com/search?q=%C4%8Distilna+akcija&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiDuvnh27vpAhXi-yoKHXwWDukQ_AUoAXoECBAQAw&biw=1366&bih=625#imgrc=MaTTRB7ShtN74M
https://www.google.com/search?q=%C4%8Distilna+akcija+2020+ljubljana&tbm=isch&ved=2ahUKEwjeuaSJ3bvpAhWZOuwKHejBD_0Q2-cCegQIABAA&oq=%C4%8Distilna+akcija+2020+ljubljana&gs_lcp=CgNpbWcQAzIECAAQGDoECAAQHlDmU1jygwFg7oUBaAFwAHgAgAG4AYgBwQqSAQQwLjExmAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWc&sclient=img&ei=N53BXp7CApn1sAfog7_oDw&bih=625&biw=1366#imgrc=960U3Kk6iNnDkM

Ponovna uporaba odpadnega materiala v prvem starostnem obdobju

Katja Švigelj Perović
Vrtec Ledina
katjasvigelj@gmail.com

Vsako leto se količine odloženih odpadkov povečajo, zato je pomembno ozaveščanje ljudi, da vseh odpadkov ni potrebno takoj zavreči, ampak jih lahko ponovno uporabimo. S ponovno uporabo tako izdelkom in odpadnemu materialu podaljšamo življenjsko dobo, s tem pa zmanjšamo količino odloženih odpadkov in okolje obvarujemo pred prekomernim izkoriščanjem naravnih virov. Ker je odpadni material zelo dostopen in uporaben, smo ga v vrtcu s pomočjo staršev zbirali in ponovno uporabili. Iz njega smo izdelali različen didaktični material, otroci pa so z njim pridobili veliko znanj in spretnosti.

Ključne besede: odpadni material, ponovna uporaba, varovanje okolja, didaktični material

Abstract
Every year, the amount of landfilled waste increases, so it is important to make people aware that not all waste needs to be disposed of immediately, but can be further reused. By reusing both products and waste materials, we extend the material's lifespan, thus reducing the amount of landfilled waste and protecting the environment from overexploitation of natural resources. Since waste material is very accessible and useful, we collected and reused it in the kindergarten with the help of our children's parents. We made various didactic materials from it and consequently enabled the children to gain a lot of knowledge and skills.

Key words: waste material, reuse, environmental protection, didactic material

1. UVOD

Odpadkom dajemo vedno več pozornosti, na kar nakazujejo številne ekološke akcije, ki se trudijo ozaveščati ljudi kako zmanjšati količino odpadkov oz. kako jih omejiti, reciklirati ali ponovno uporabiti. Obstajajo številni načini, kako lahko proizvedemo manj odpadkov, eden najučinkovitejših pa je njihova ponovna uporaba. Podatki Statističnega urada Republike Slovenije kažejo, da se količine odpadkov vsako leto povečajo. Slovenija na področju ločevanja dosega dobre rezultate, zaostaja pa pri ponovni uporabi, ki jo ljudje sicer podpirajo, premalo pa jo izvajajo v praksi (Statistični urad RS, 2019; Delo in dom, 2019).

V skupini sva se s strokovno delavko odločili, da bova odpadni material ponovno uporabili in mu tako podaljšali življenjsko dobo. Različen odpadni material sva otrokom ponudili za raziskovanje in manipuliranje, iz njega pa sva izdelali tudi didaktični material.

Cilji:

- Ozaveščanje o preprečevanju nastajanja odpadkov in njihovi ponovni uporabi.
- Ponovna uporaba odpadnega materiala za izdelavo didaktičnih igrač.
- Spodbujanje otrok k raziskovanju, iskanju lastnih poti pri reševanju problemov, razvijanju lastne domišljije za igro.
- Razvijanje prstne spretnosti oziroma t. i. fine motorike.

2. METODE

Uporabljene so bile različne metode: igre, raziskovanja, preizkušanja, čutnega zaznavanja, lastne aktivnosti, poimenovanja.

3. RAZPRAVA

Otrokom za igro večkrat ponudiva odpadni material. Marsikaj nam pride prav, pa naj bodo to škatle različnih velikosti, zamaški in pokrovčki, papirnati tulci, odpadna kartonska embalaža od mleka in sokov itd. Odpadna embalaža ima veliko uporabno vrednost, saj lahko iz nje ustvarimo nove uporabne izdelke in didaktični material.
Dejavnosti so potekale v starostni skupini 1-2 leti, zato sva k zbiranju odpadnega materiala za našo igro pozvali starše. O preprečevanju nastajanja odpadkov ter o pomembnosti ponovne uporabe izdelkov in odpadnega materiala sva starše ozaveščali tudi v Evropskem tednu zmanjševanja odpadkov, ki je potekal v mesecu novembru 2019, z gradivom preko oglasne deske.
Otroci so skupaj s starši prinašali različen odpadni material, s strokovno delavko v skupini pa sva iskali ideje za njegovo ponovno uporabo. Odpadni material sva otrokom ponudili za manipuliranje in raziskovanje ali pa iz njega izdelali didaktične igrače. Le-te so pri otrocih spodbujale raziskovanje, iskanje lastne poti pri reševanju gibalnih problemov, razvoj fine motorike in razvijale koordinacijo oko-roka.
Otroci so velike in majhne škatle prenašali, jih potiskali pred seboj, vlekli s pomočjo vrvice, vanje stopali in se plazili ter se v njih skrivali. Otroci so škatle uporabili kot konstruktorje ter jih polagali eno na drugo, nato pa stolp podrli in opazovali odnos med vzrokom in posledico.
Zbrali smo veliko plastičnih zamaškov različnih barv. Le-te so otroci vstavljali skozi različno široke odprtine ter razvijali koordinacijo oko-roka in fino motoriko. Z zamaški so polnili lončke, škatle, kartonsko embalažo od mleka in sokov. V veselje jim je bilo, ko so zamaške pretresali iz enega lončka v drugega.

Slika 1: Razvijanje koordinacije oko-roka in fine motorike pri igri s pvc zamaški.

Papirnate tulce so otroci kotalili, jih postavljali in podirali. Skoznje so vstavljali barvne pvc zamaške in opazovali drsenje le-teh skozi tulec. Iz nanizanih tulcev sva izdelali gosenico, katero so otroci s pomočjo vrvice vlekli za seboj. Ob dnevu slovenske hrane sva iz tulcev izdelali ''čebelji panj'' v katerega so otroci vstavljali ''čebelice'' in pri tem razvijali koordinacijo oko-roka.

Slika 2: ''Čebelji panj'' narejen iz tulcev.

Plastenke različnih velikosti smo uporabili za igro z naravnim materialom. Skozi odprtine so otroci vstavljali koruzo, kamenčke, manjše kostanje in želode. Material v notranjosti so nato otroci opazovali, plastenke so stresali ter poslušali različne zvoke. Otroci so manjše plastenke napolnjene z različnimi polnili uporabili kot ropotulje pri spremljanju petja odraslega. Izdelali sva senzorične plastenke za opazovanje in umirjanje. Napolnili sva jih z različnimi tekočinami in materialom. Otroci so opazovali premikanje bleščic, kamenčkov in drugih predmetov v tekočini. Ker so se plastenke zaradi teže kotalile počasi, sva z njimi spodbujali plazenje pri otrocih, ki še niso hodili.

Slika 3: Senzorične plastenke za opazovanje in umirjanje.

4. ZAKLJUČEK

Vsaka nova stvar, s katero zapolnimo svoje domovanje, sčasoma konča med odpadki, med njimi pa se tam znajde tudi veliko stvari, ki tam pristanejo prej. Marsikaterih stvari, ki smo jih prinesli v svoj dom, nam ni potrebno takoj zavreči, ampak jih lahko ponovno uporabimo. Doma in v vrtcu imamo veliko odpadne embalaže, ki nam z malo domišljije nudi možnosti za igro. Z zbiranjem odpadne embalaže v vrtcu smo starše ozaveščali o preprečevanju nastajanja odpadkov ter o njihovi uporabni vrednosti. Otroci so pridobili veliko znanj in spretnosti z uporabo didaktičnih materialov narejenih iz odpadnega materiala.

5. LITERATURA

Bahovec, E. idr. (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Urad RS za šolstvo.

Delo in dom, 2019. Odpadke že ločujemo, pri ponovni uporabi pa še šepamo. URL: https://deloindom.delo.si/energija-in-okolje/odpadki/odpadke-ze-locujemo-pri-ponovni-uporabi-pa-se-sepamo (povzeto 14. 5. 2020)

GZS [Gospodarska zbornica Slovenije], 2017. Priročnik Ne zavrzi me. URL: https://www.gzs.si/Portals/Panoga-Komunala/Vsebine/predloge-vsebin/NE%20ZAVRZI%20ME-%20GZS.pdf (povzeto 14. 5. 2020)

SURS [Statistični urad Republike Slovenije], 2019. Spremenimo navade, zmanjšajmo nastajanje odpadkov. URL: https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8477 (povzeto 14. 5. 2020)

Papirnati odpadki

Andreja Razpotnik
Vrtec Vrhovci, enota Brdo
andreja@razpotnik.com

Namen projekta Papirnati odpadki je, da so otroci s pomočjo ciljno vodenega ustvarjanja spoznali papirnate odpadke, kot privzgojo pozitivnega odnosa do odpadkov, ki se jih želimo znebiti in jih preusmeriti v koristno izrabo odpadkov. Pomembno je tudi, da otroke naučimo pravilnega odlaganja, v tem primeru, papirnatih odpadkov, v ustrezen moder zabojnik. Da pa bi zmanjšali količino papirnatih odpadkov, smo se skupaj z otroki odločili, da si bo vsak izmed otrok sam izdelal igračo, in sicer vozilo, narejeno iz škatlic za zdravila. Namesto, da bi uporabljali za risanje več posameznih listov, smo se dogovorili, da bo vsak izmed otrok uporabljal zvezek za risanje različnih risbic. S tem projektom, z zbiranjem škatlic od zdravil, z zavedanjem odnosa do odpadkov, likovnim ustvarjanjem in pravilnim odlaganjem papirnatih odpadkov , smo otrokom ozavestili pomen odpadkov za naš planet in prednosti manjše porabe le teh. Otroci so s temi dejavnostmi spoznali pojme kot so reciklaža, zmanjšana količina odpadkov, skrb za naravo. Z izvajanjem teh različnih dejavnostih smo ugotovili, da preko igre in zanimivih dejavnosti v predšolskem obdobju lahko naredimo zelo veliko, kar je pomembno za naš čisti planet.

Ključne besede: otrok, ustvarjalnost, papirnati odpadki, ločevanje odpadkov, reciklaža, igra.

Abstract

The purpose of the Paper Waste project is for the children getting to know paper waste, with a positive attitude towards waste through help of goal-directed creativity and also showing children a useful use of waste. It is also important that children are taught how to properly dispose the waste, in this case paper waste in a appropriate blue container. In order to reduce the amount of paper waste, the children and us teachers decided together to make toys out of paper waste. We decided to make vehicles made of boxes for medicines. We also agreed to use notebooks for drawings instead of using individual sheets of paper. With this project, by collecting boxes for medicines, by being aware of the attitude towards waste, by creating art and properly recycling paper waste, we have made the children more aware of the importance of recycling and proper waste management for our planet. Through these activities, the children have learned the meaning of words like recycling, reduced amount of waste left, the care for nature. By carrying out these various activities, we have learned that we can do a great deal through playing interesting preschool activities, which is important for our clean planet.

Key words: child, creativity, paper waste, waste separation, recycling, playing.

1. UVOD

V mesecu septembru smo v naši skupini (5 -6 let) izdelali različna vozila iz škatlic za zdravila. Otroci so od doma prinašali škatlice zdravil in po enem mesecu se jih je nabralo veliko. Skupaj z otroki smo zbirali ideje, kaj vse bi lahko iz različnih škatlic zdravil in papirja izdelali, jih ponovno uporabili in s tem dobro vplivali na okolje. Odločili smo se, da bi izdelali eko vozila. Otroci so sami izbrali različne škatle, časopis natrgali na manjše kose in z njimi prelepili škatlo. Potem so s prstnimi barvami vozila pobarvali in škatle zlepili po svoji domišljiji eno na drugo. Nekateri so še dodali kartonaste krogce na vozila in s prstnimi barvami še narisali sprednje in zadnje luči. Domišljija otrok je bila neverjetna. Nastala so različna vozila, rakete, tovornjaki, avtobusi, avtomobili, vesoljske ladje, vlaki, lokomotiva itd. Otroci so bili nad svojim izdelkom zelo navdušeni in ponosni. Midve s sodelavko prav tako, saj so čisto sami brez najine pomoči izdelali različna vozila. Ta dejavnost je povsem dosegla svoj namen. Zelo pomembno je, da že predšolske otroke navajamo na to, da nekatere stvari lahko ponovno uporabimo.

2. CILJI

- spodbujanje splošne ustvarjalnosti otrok pri pripravi, organizaciji in uporabi sredstev,
- razvijanje umetniške predstavljivosti in domišljije z zamišljanjem in ustvarjanjem,
- spodbujanje otrok k ponovni uporabi odpadkov,
- aktivno vključevanje otrok v dejavnosti, povezane z recikliranjem odpadkov,
- spodbujanje zmanjševanja količin papirnatih odpadkov.

3. METODE DELA

- pogovor in diskusija,
- razlaga,
- raziskovanje,
- ustvarjanje (risanje, barvanje),
- praktično delo (zbiranje, ločevanje odpadkov, izdelava vozila).

Barvanje vozil s prstnimi barvami

Izdelava vesoljske ladje

Eko avtomobil

Skupna izdelava lokomotive

4. ZAKLJUČEK

Otroci večino časa preživijo v vrtcu. Prav zato je vloga vzgojitelja pomembna pri oblikovanju njihovih navad. S svojim zgledom jim veliko povemo, pokažemo in jih naučimo. To je zelo pomembno tudi pri seznanjanju z ekologijo in ločevanjem odpadkov. Preko igre in ustvarjanja lahko otroke veliko naučimo o varovanju našega planeta. S pestro izbiro različnih odpadnih materialov poskrbimo za spodbudno učno okolje. Otroku s tem omogočimo rast kognitivne kompetence, in sicer, da sam pride do idej in s tem tudi do rešitve problema. Prav na podlagi lastnih izkušenj se otrok veliko nauči, zato je pomembno, da mu je dana ta možnost. Ugotovila sem, kako zelo pomembno je, da otroke vključujemo v vse faze, od zamisli, izvedbe in vse do končnega rezultata. Predvsem pa, da otroci sami začnejo razmišljati in se zavedati pomena ločevanja odpadkov, manjši porabi in skrbi za naš čist planet. Cilj je bil dosežen.

United States Environmental Protection Agency (EPA) je ugotovila, da se z recikliranjem papirja onesnaženje vode zmanjša za 35% ter zraka kar za 74%.

5. VIRI IN LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport

Zbirka Moji prvi koraki; S prvo malo enciklopedijo do učenosti: Okolje in ekologija (1994). Murska Sobota, Pomurska založba

Pridobljeno s https://www.golea.si, Odpadki za otroke

Pridobljeno s https://sl.m.wikipedia.org, Predelava papirja

Poznavanje pravilnega razvrščanja odpadkov

Manica Obreza
OŠ Vransko-Tabor, OE Vrtec Tabor
manica.obreza@gmail.com

Odgovoren odnos do okolja je v današnjem svetu pomembna vrednota, zato predstavlja tudi enega ključnih ciljev vzgojnega dela v vrtcu. V zadnjem desetletju je postalo ločevanje odpadkov način življenja vsakega posameznika, ki ga začne usvajati že v otroštvu. Z zavedanjem dolžnosti aktivnega in skrbnega ravnanja z odpadki se strokovni delavci v VIZ neposredno vključujejo v varovanje okolja. K temu sodi tudi ustrezno ločevanje odpadkov, ki lahko opazno pripomore k reševanju problema prevelike količine odpadkov. Pravilno razvrščanje odpadkov je poseben izziv, predvsem zaradi splošnega prepričanja ljudi, da razvrščajo pravilno, ker v skrbi za okolje odpadke že dlje ločujejo. Sistem razvrščanja odpadkov se je z leti nadgrajeval in zahteva posebno znanje, na kar kažejo napake pri pravilnem ločevanju odpadkov. Namen raziskave je bil preučiti, ali strokovni delavci v vrtcu suvereno usmerjajo otroke in znajo odpadke pravilno razvrščati. Na podlagi ugotovitev sta raziskovalki v vrtcu pripravili dejavnosti za strokovne delavke, ki so lahko namenjene tudi otrokom. Spoznanje o zmotah glede uvrščanja nekaterih odpadkov je potrdilo potrebo po dodatnem pridobivanju znanja in pripeljalo do konkretnih rešitev, ki so v vrtcu prispevale k zmanjšanju napačno odloženih odpadkov (70 % manj mešanih odpadkov).

Ključne besede: odpadki, razvrščanje, učenje z igro, raziskovanje.

Abstract

Responsible attitude towards the environment is nowadays an important value. Therefore it is also one of the key goals of educational work in a kindergarten. In the last decade, waste sorting has become a way of life for every individual, who starts to adopt it already in his childhood. Aware of the duty of active and careful waste management, professionals working in education systems are directly involved in environmental protection. This includes proper waste sorting, which can significantly help to address the problem of excessive waste. Proper waste sorting is a particular challenge, mainly due to the general belief of correct sorting because we have been doing it for such a long time. The waste sorting system has been upgraded over the years and requires special knowledge, as evidenced by the errors in proper waste sorting. The purpose was to research whether the professionals in the kindergarten sovereignly guide the children and whether they know how to sort waste correctly. Based on the findings, the researchers in the kindergarten have prepared some activities for professionals, which can also be used for children. Identifying waste sorting mistakes has confirmed the need for additional knowledge acquisition and led to concrete solutions. These solutions have contributed to reducing incorrectly disposed waste in the kindergarten (70% less mixed waste).

Key words: waste, sorting, learning through playing, research.

1. UVOD

Ločevanje odpadkov, del odgovornega odnosa do okolja in vzgoje zanj, je nujnost v svetu, prenatrpanem s plastiko in ostalimi odpadki, ki ni le zakonodajna zahteva, ampak skupna odgovornost, s katero lahko pomagamo k reševanju problematike prevelike količine odpadkov, zmanjšujemo stroške ravnanja z odpadki, količino energije za nove proizvode, onesnaževanja okolja in porabo naravnih virov idr. Nujno je iskati in spodbujati bolj trajnostne rešitve tako doma kot v vrtcu, kjer otroci spoznavajo vlogo narave in čistega okolja. Strokovni delavci s svojim znanjem in ravnanjem otroke v vrtcu aktivno spodbujamo na različne načine, pri čemer je zelo pomembno, da so natančno seznanjeni s pravilnim razvrščanjem odpadkov in vedo, v kateri koš spada kakšen odpadek. Otroci so zelo radovedni in željni učenja ter praktičnih napotkov. Usmerjati jih moramo pravilno, saj usmerjanje v neustrezno razvrščanje ne vodi v napredek. Ob pomanjkljivem znanju se strokovni delavci ujamemo v zanko, saj nevede usmerjamo napačno, v prepričanju, da ravnamo pravilno in skrbno. S sodelavko sva se lotili raziskovanja, ali strokovni delavci ustrezno ločujejo odpadke. Da sva jim lahko bili v pomoč, sva tudi sami raziskovali in se izobraževali. V veliko pomoč nama je bilo podjetje Simbio, ki je z nama potrpežljivo iskalo rešitve.

2. METODE

Pri raziskovanju sva uporabili metode: opazovanje, zbiranje podatkov in analizo podatkov.
Z opazovanjem sva zbrali podatke strokovnih delavk o znanju razvrščanja odpadkov. Strokovne delavke tega niso vedele, saj nisva želeli dodajati pritiska, ampak posneti realno stanje. Za zbiranje podatkov sva uporabili odpadke, ki se pogosto pojavljajo v vrtcu: papirnate brisače, vezice in porabljeni lepilni trak. Vse strokovne sodelavke so papirnate brisače odvrgle v koš za mešane odpadke, vezice pa med embalažo. Lepilni trak je večina (82 %) odvrgla v koš za embalažo, samo dve sodelavki pa v koš za mešane odpadke. Sebe sva iz raziskave izvzeli. Z analizo podatkov sva ugotovili, da je treba sodelavkam ponuditi pomoč. Prava pomoč je, ko jih tega naučiš. K sodelovanju na aktivu strokovnih delavk je vodstvo povabilo eko koordinatorko, ki je pripravila dejavnosti za udeleženke.

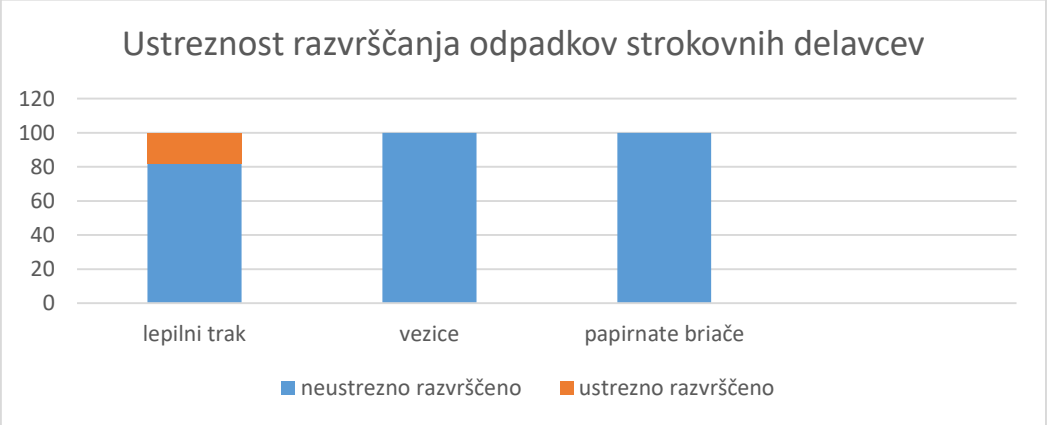

Pri izvajanju dejavnosti sva uporabili različne metode dela: igro, pogovor/razgovor, pripovedovanje/razlago, opazovanje, praktično delo, raziskovanje, lastne aktivnosti,

primerjanje, sklepanje. Po enourni dejavnosti med sodelavkami ni bilo več dilem, verjetno se bodo pojavile čez čas.

3. RAZPRAVA

Najbolje se učimo, ko spoznamo smisel učenja, zato je bilo potrebna ugotovitev strokovnih sodelavk, da se pri razvrščanju odpadkov kdaj tudi motijo. Učenje je potekalo z igro, zato bi bilo to metodo učenja mogoče uporabiti tudi z otroki.

Pripravili sva veliko škatlo raznovrstnih smeti, ki jih je bilo mogoče razvrstiti v štiri skupine: mešani odpadki, embalaža, biološki odpadki in papir. Uporabili sva obroče, ki so bili smiselno povezani z barvo zabojnika.

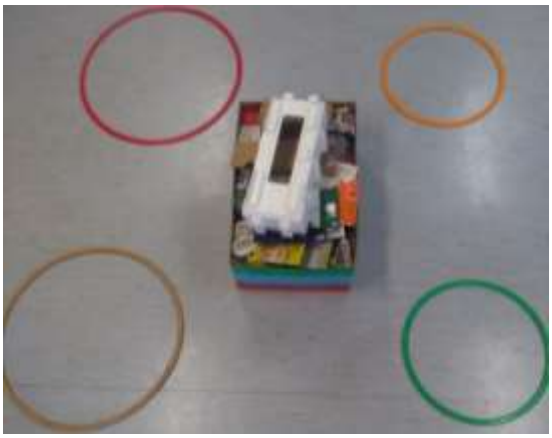

Slika 1: Začetek igre Skriti zaklad

Igrale smo igro Skriti zaklad, ki je Fit aktivna metoda učenja. Sodelavke so se razdelile v štiri skupine. Njihova naloga je bila, da v svoj zabojnik za odpadke zberejo smeti, ki tja spadajo. Po smeti je lahko naenkrat odšla le po ena iz skupine, menjaje z ostalimi. Vzdušje je bilo zelo prijetno, raziskovalno in celo malo tekmovalno. Ko je »zaklada« zmanjkalo, so sodelavke izpostavile odpadke, za katere dvomijo, ali so ustrezno razvrščeni. Bilo je precej dilem in razpravljanja. Ker so bili odpadki načrtno pripravljeni, so bili tudi odgovori zelo jasni, saj je bila pravilna razvrstitev podkrepljena s strokovnimi viri (Abecednik odpadkov in odgovori iz podjetja Simbio).

Slika 2: Dileme pri razvrščanju odpadkov, postavljene poleg obročev

Za zaključek so se igrale še Fit didaktično igro Arhitekt in iz odpadkov sestavile začetno črko razvrščenih odpadkov.

Slika 3: Izdelek iz odpadkov

4. ZAKLJUČEK

Pogosto se nam zdi razvrščanje utečena navada, ki niti ne potrebuje posebne pozornosti. Žal iz rezultatov raziskovanja lahko zaključimo, da potrebujemo izpopolnjevanje tudi na tem področju, kajti sistem pravilnega ločevanja za dosledno pravilno razvrščanje zahteva obsežno in natančno poznavanje. Za večjo zmedo poskrbi tudi različno razvrščanje v centrih za razvrščanje odpadkov, zato sva se povezali z Regionalnim centrom za ravnanje z odpadki Celje, podjetjem Simbio, ki odvaža odpadke v našem okolju.

Sodelujoče je najbolj presenetilo, da spadajo med biološke odpadke odpadki, ki jih imamo v vrtcu največ – papirnate brisače in papirnati robčki. Zagotovo je to dejstvo naše dosedanje delo postavilo na glavo. Vsi strokovni delavci smo se aktivno odzvali, analizirali, kje potrebujemo kakšen koš, in vzpostavili mrežo košev za ločevanje odpadkov na novo. Povezali smo se z najpomembnejšim členom, ki poskrbi, da razvrščanje ni zaman, čistilko, ki je odpadke tudi ustrezno razvrstila v zabojnike. Ugotavljamo, da je v vrtcu za 70 % manj mešanih odpadkov, med njimi ostajajo plenice za enkratno uporabo in še nekaj malenkosti.

Napačno ločeni odpadki onesnažujejo pravilno zbrane in povečujejo stroške obdelave ločeno zbranih odpadkov. S pravilnim ločevanjem in učenjem takšnega ravnanja v predšolskem obdobju se strokovni delavci in otroci v vrtcu neposredno vključujemo v varovanje okolja, zato je pomembno, da smo strokovni delavci pravilno informirani, saj lahko le tako postavljamo trdne temelje ustreznega skrbnega ravnanja z odpadki naslednjih generacij.

5. LITERATURA

Konda, B. 2019. *Fit international* [interno gradivo].

Marjanovič Umek, L. idr. 2001. Otrok v vrtcu: priročnik h kurikulumu za vrtce. Maribor: Obzorja.

Mestna občina Celje. 2008. *Abecednik odpadkov*. Celje: Mestna občina Celje.

Ministrstvo za šolstvo in šport. 1999. *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Odpadno – za igro uporabno

Daša Gorčan
Vrtec Murska Sobota
info@vrtec-ms.si

Možnost ponovne uporabe odpadne embalaže in drugih odpadnih materialov je dodana vrednost pri igri. Sama igra z različnimi in otroku novimi materiali pa spodbuja tudi razvoj simbolne igre, v kateri odrasli prepoznamo in najdemo norme in vrednote življenja, ki je prijaznejše okolju, torej ekološko.
Cilj projekta je bil ločevanje odpadkov, zmanjševanje količin odpadkov in povečevanje deleža njihove ponovne uporabe oziroma izdelave otrokom zanimivih didaktičnih sredstev. Odgovorno ravnanje z odpadki je tudi eden ključnih dejavnikov varovanja in ohranjanja okolja, zato je pomembno, da že majhnim otrokom pokažemo, da je nekaj »starega« lahko popolnoma »novo« in uporabno. Potrebno je narediti le majhno spremembo - spremembo konteksta. To, torej nek »drug način« pogleda na nekaj, je sicer otrokom bliže kot odraslim, saj skoraj vsak predmet vidijo kot »igračo« in ga kot igračo – če jim seveda dovolimo – tudi uporabijo. Tako je recikliranje, torej ponovna ali nova uporaba otrokom pravzaprav zelo domača, ko pa vidijo, da to tudi odrasli pozdravljamo in sprejemamo ter celo spodbujamo, pa so še bolj veseli, ko jim uspe »odpadku« spet dati nov smisel.

Ključne besede: ekoživljenje, odpadni material, ponovna uporaba, okolje, otrok, igra.

Abstract
The option of re-using the wasted packaging and other wasted materials gives an extra value to children's game activities in general. Moreover, the game activities themselves with various materials – not known to the children before – also encourage the development of the symbols' games where the adults see and find norms and values of life, which are friendlier to the environment thus ecological.
The aim of the project would be the waste reclamation, decrease in quantity of the waste and the increase in their reuse, i.e., the creation of interesting didactical toys. The responsible treatment of waste is also one of the key factors in protecting and preserving the environment, therefore, it is important that small children are presented with the fact that something "old" can be completely "new" and useful. There is always a small change that needs to be made – a change in the context. Namely, a "different view" about something is closer to children than adults, since they view almost every object as a "toy" and use it as a toy – if we let them. Thus recycling, i.e. the re-usage of items is something that is very familiar to children. Moreover, when they see that also adults welcome it and accept it and encourage it, they become even happier – when they manage to give the "wasted item" a new function.

Key words: eco-life, wasted materials, re-usage, environment, a child, a game activity.

1. UVOD

Na začetku šolskega leta smo se na roditeljskem sestanku s starši pogovarjali o sodelovanju vrtca in staršev. Nekdo je vprašal, ali zbiramo odpadni material in takoj je padla ideja za projekt.
Tudi jaz sama sem pri svoji hčerki opazila, da so ji najzanimivejše igrače tiste, ki so najbolj preproste in s katerimi se obenem lahko igra več iger. Tako sem hčerki recimo kot takrat še mlada mamica – naključno – dala prazne kartonske škatlice, ščipalke za perilo, prazne plastenke ... In opazila, da so jo neskončno zanimale in zaposlile. Zdaj te izkušnje s pridom uporabljam pri načrtovanju dela v vrtcu. Tudi zato sem se z velikim veseljem odločila za izvedbo projekta.
Razmišljala sem o projektu in dejavnostih ter jih začela načrtovati. Tako ali tako smo eko vrtec in je to nek naraven, normalen del našega vrtčevskega življenja.
Ob upoštevanju starosti, razvojnih značilnosti in otrokovega interesa (otroci v skupini so stari od enega do treh let) smo osnovali spodbudno učno okolje. To z odpadki sploh ni težko, saj je prednost odpadne embalaže, da zaradi barvitosti in različnih oblik ter velikosti hitro pritegne pozornost otrok. Tako smo otrokom dali možnost, da so material prenašali po prostoru, ga zbirali v zabojčke, vedra, odlagali na določena mesta, na kupe, v kotiček »dom in družina«, ter v igro hkrati vključevali tudi druge igrače v igralnici - vozičke, kosilnice, dojenčke in kuhinjsko posodo.

2. METODE

Pri izvajanju projekta smo uporabili različne metode, s katerimi smo sledili ciljem projekta »Odpadki – krožno gospodarstvo«. Metode so temeljile predvsem na aktivnosti otrok; na izkustvenem učenju, igri, praktičnem delu, opazovanju, poslušanju, likovnem ustvarjanju ter pridobivanju spoznanj ob lastni aktivnosti.

3. RAZPRAVA

V naši skupini je odpadni material zelo popularen in ga vedno pogosteje uporabljamo pri igri. Vključujemo ga v veliko dejavnosti. Sledimo cilju, da čim manj zavržemo in čim več »odpadkov« ponovno uporabimo. To je tako močno, da - ko recimo vidim odpadni material ali kakšno embalažo - takoj razmišljam, kako bi ga lahko ponovno uporabili v namen igre. Sodelavko povprašam, kaj ona misli, kaj bi iz tega lahko naredili in že se rojevajo ideje.
In kaj vse smo uspeli narediti? Uporabili smo najrazličnejši odpadni material in embalažo.

V veliki kuhinji, kot je recimo kuhinja v vrtcu, je veliko odpadne embalaže. Meni so bile zelo zanimive velike plastenke od mleka. Izdelali smo »koš« za zamaške in odpadne papirčke. Otroci so z velikim veseljem razvrščali odpadni material, urili fino motoriko in potrpežljivo čakali na vrsto. Všeč jim je bilo, da so bile plastenke velike in prozorne. Napolnjene plastenke

so nosili po igralnici in se z njimi igrali. Nekateri pa so želeli zamaške in papirčke dobiti nazaj, ven iz plastenk in so iskali različne načine za dosego cilja. Bilo jih je zelo zanimivo opazovati.

Koš za zamaške in papirčke, razvrščanje.

Izdelali smo tudi velike in majhne ropotulje. Majhne so nastale iz odpadne embalaže sladolednih žogic, ki so jih otroci napolnili s plastičnimi zamaški, koruzo ali rižem. Velike ropotulje pa smo izdelali iz kartonskih škatel za čevlje, ki smo jih napolnili s plastičnimi zamaški, ki so jih otroci pridno nosili v vrtec, ter jih okrasili z otroškimi nalepkami.

Velika in majhna ropotulja.

Večino materiala smo zbirali v sodelovanju s starši. Otroci so z največjim veseljem kazali prijateljem, kaj so tisti dan prinesli v vrtec. Škatle različnih velikosti in oblik smo uporabili za igro, razvrščanje, sestavljanje, prenašanje.

Iz največje škatle so v sosednji skupini izdelali pravo pravcato hiško, ki je priromala tudi v našo skupino. Danes, nekaj mesecev po prvi igri, hiška še vedno stoji in je v veliko veselje otrok, je pa že nekoliko spremenila svojo podobo.

Hiška iz kartona.

Odpadno embalažo sladolednih žogic smo uporabili v igri s tulci ter ob tem spoznavali in utrjevali osnovne barve; je pa bil učinek te didaktične igre odvisen od starosti otrok.

Razvrščanje žogic po barvi.

Prazno embalažo za jajca smo pobarvali z zeleno tempera barvo, vsi otroci vrtca pa so nato v večnamenskem prostoru vrtca sestavili in izdelali praznično smrečico. Na prazne kozarce za vlaganje pa smo risali in izdelali laterne.

Barvanje embalaže in eko praznična smrečica.

Odpadne koščke lesa smo pobarvali z belo tempera barvo, na njih risali s črnim flomastrom in nastala je dekoracija za zunanjo smrečico na igrišču vrtca. Tudi igralnico smo okrasili z eko okraski iz časopisnega papirja.
Strokovne delavke vrtca smo otrokom v prazničnem decembru pripravile predstavo Najlepše darilo. Sceno za nastop pa smo iz odpadnega materiala izdelale same.

Najlepše darilo in scena za predstavo iz odpadnega materiala.

Iz odpadnega časopisnega papirja smo izdelali žogice različnih velikosti, jih prenašali po prostoru in se z njimi igrali.

V knjižnem kotičku pa so bile zmeraj na voljo že uporabljene pa tudi nove otroške revije ter revije z naravoslovno tematiko.

4. ZAKLJUČEK

Odpadki so in bodo del našega vsakdana, zato je pomembno, da že v vrtcu in v predšolskem obdobju privzgojimo otrokom pozitiven odnos do okolja in čut do narave.
S tem projektom smo želeli pokazati, da ni potrebno vedno kupovati novega didaktičnega materiala in igrač in da je mogoče iz odpadne embalaže izdelati skoraj vse uporabne izdelke, tudi najrazličnejše igrače. S tem lahko prihranimo denar, hkrati pa – kar je prav tako, ali še bolj pomembno - razvijamo otrokovo ustvarjalnost, domišljijo, krepimo fino motoriko in koordinacijo oko-roka.
Vse igrače so imele didaktično noto in pravila, ki so jih otroci hitro usvojili. Kasneje pa so v povezavi z njimi razvili še čisto svoje igre. Imeli so možnost raziskovanja, pridobili so nova spoznanja in izkušnje o materialih, obliki, barvah in velikosti. Postali so spretnejši v fini motoriki, postali so natančnejši in vztrajnejši.
Igrače smo izdelovali v vrtcu skupaj z otroki, ki so z zanimanjem opazovali, kaj bo nastalo. So pa tudi - če je le bilo mogoče in je bila torej dejavnost primerna njihovi starosti – aktivno sodelovali. Ko so izdelali vsak svojo igračo, so bili zelo veseli in ponosni; vsak je svojo prenašal po prostoru, se z njo igral in jo kazal prijateljem. Komaj so čakali tudi starše, da jim pokažejo svoj izdelek – novo igračo, ki so jo izdelali sami ali ob pomoči vzgojnega tima. S tem se je okrepila tudi njihova samozavest.
Otrok se igrač hitro naveliča, saj ob mnogih – čeprav so zelo drage - ne more biti ustvarjalen. V hiški iz velike kartonske škatle pa so se igrali vse leto, hiška je sicer že nekoliko »utrujena«, a je še vedno zelo zanimiva, zato jo vedno znova popravljamo.
Prednost odpadnega materiala je – poleg tega, da s tem, ko nekaj ponovno uporabimo, namesto, da bi odvrgli, odgovorno ravnamo do okolja - tudi v tem, da je odpadni material brezplačen. A ne le to; vsi so zelo veseli, da se ga lahko »rešijo«. Poleg tega tak projekt skoraj zahteva zelo dobro sodelovanje s starši, kar je vedno dobro za vse, če so starši na nek način »vpeti« v program. To pomeni, da take dejavnosti tudi starše – ne le otrok - spodbujajo k aktivnosti, k raziskovanju. Za to se mora sicer starš malo potruditi in si gotovo vzeti nekaj časa, a – rezultat je tega vreden.
V skupini smo sicer na začetku poti, saj smo z ekološko vzgojo pravzaprav komaj začeli, a smo se odločili, da bomo ta princip ponovne uporabe – ker je bil tako dobro sprejet tako s strani otrok kot njihovih staršev - še naprej uporabljali pri delu in igri v vrtcu ter tako skrbeli ne le za našo zabavo, ampak tudi za naše okolje.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.
Otrok v vrtcu, priročnik h kurikulu za vrtce. (2001). Založba Obzorja.

Zakaj moramo s papirjem ravnati varčno?

Alenka Dolanc
Vrtec Miškolin
alenka.dolanc@guest.arnes.si

Namen prispevka je predstaviti primer dobre prakse v sklopu teme Odpadki in Krožno gospodarstvo. Otroci v skupini zelo radi rišejo, opazili pa smo, da pri tem ne varčujejo s papirjem. Tako smo se odločili, da bomo raziskali, zakaj je s papirjem potrebno ravnati varčno. Temo smo želeli z otroki raziskovati na način, da bodo pri tem kar se da aktivni. Tekom samega izvajanja projekta smo želeli, da otroci raziskujejo predvsem ekološko stran papirja (zakaj je potrebno varčevanje s papirjem, koliko dreves je potrebnih za izdelavo papirja, zakaj je potrebno ločevati papir od ostalih odpadkov, kako lahko iz časopisnega papirja izdelamo recikliran papir …).

Ključne besede: varčevanje s papirjem, ločevanje odpadkov, izdelava papirja.

Abstract

The purpose of the article is to present a case of good practice in the context of the waste theme and the circular economy. The children in the group love to draw, but we have noticed that they don't save paper. So we decided to explore why the paper needs to be handled in a economical way. We wanted to explore the topic with children in a way that they will be as active as possible. During the implementation of the project, we wanted children to explore mainly the ecological side of the paper (why it is necessary to save paper, how many trees are needed to make paper, why it is necessary to separate the paper from the other waste, how we can produce recycled paper from the newspaper paper ...).

Key words: saving paper, separating waste, making paper.

1. UVOD

Odločitve, kako se bomo ljudje vključevali v naravo, so odvisne od našega razmišljanja in dela. Otroci nas nenehno posnemajo in opazujejo, mi jim predstavljamo velik zgled. Pri tem lahko naše razmišljanje in obnašanje do narave veliko pripomore k razmišljanju in odgovornem obnašanju otrok.

Pri samem zbiranju in ločevanju odpadkov so otroci v vrtcih neposredno vključeni. Ustrezno in pravilno ločevanje odpadkov predstavlja osnovo za izvajanje postopka recikliranja oziroma predelave odpadkov (Inskipp, 2006). Tudi odpadni papir odlagamo na za to primerna mesta in skoraj vsako vrsto papirja je mogoče reciklirati. Otrokom smo skušali še bolj približati pomen

ustreznega in pravilnega ločevanja odpadkov ter pomembnost preudarnega ravnanja s papirjem.

Pri raziskovanju omenjene ekološke teme smo želeli, da je sam proces aktiven oz. participativen. Tudi Marentič Požarnik (2000) meni, da je učenje uspešnejše, če poteka s samostojnim iskanjem in izmišljanjem, s smiselnim dialogom v skupini, postavljanju in preizkušanjem hipotez. Tako smo želeli zadostiti naslednjim ključnim značilnim kriterijem: otrokom smo omogočili nadgrajevanje in sintezo predhodnih spoznanj, izkušenj in pojmovanj z novimi; zagotovili smo jim čim večjo samostojnost v procesu zbiranja informacij ter omogočili, da so otroci nova spoznanja aplicirali oziroma jih uporabili za reševanje različnih problemskih situacij.

2. METODE

Pri izvajanju projekta je bila temeljna metoda raziskovanja. Otroke smo opolnomočili in jim prepustili glavno vlogo pri raziskovanju. Podajali so predloge ter aktivno iskali informacije. Skozi aktivno raziskovanje smo uporabljali tudi metode opazovanja, pogovora, pripovedovanja, sodelovalnega učenja, praktičnega dela in metodo igre.

3. REZULTATI

Cilje, ki smo si zadali, smo v celoti realizirali. Otroci so se preizkusili v iskanju informacij v različnih virih (knjige, prijatelji iz sosednjih skupin, videoposnetki) ter do različnih virov razvijali kritičen pogled. Spoznavali in raziskovali so zakaj je potrebno varčevati s papirjem in ločeno zbirati odpadke ter da postopek izdelave papirja ni enostaven. Pri vsem tem so bili otroci kar se da aktivni ter slišani. Po končani izdelavi recikliranega papirja so ga ponovno uporabili za slikanje.

4. DISKUSIJA IN ZAKLJUČEK

Projekt smo izvajali v drugi starostni skupini otrok, in sicer pri otrocih starih 4–5 let. V skupino je vključenih 22 otrok, projekt smo izvajali en mesec. Tekom samega izvajanja projekta smo želeli, da otroci raziskujejo predvsem ekološko stran papirja (zakaj je potrebno varčevanje s papirjem, koliko dreves je potrebnih za izdelavo papirja, zakaj je potrebno ločevati papir od ostalih odpadkov …), ne glede na vse pa smo sledili željam in predlogom otrok.

Otroci zelo radi rišejo in posledično porabijo veliko papirja. Do sedaj se nismo veliko ukvarjali z veliko porabo papirja, saj tolikšne porabe papirja do sedaj ni bilo. Prav tako smo opazili, da otroci s papirjem ravnajo zelo nepreudarno (porišejo majhno površino papirja in samo na eni strani). Otroci imajo v igralnici škatlo s papirjem za risanje vedno na voljo, nekega dne pa je papirja v škatli zmanjkalo. Otroci so prišli povedat, da jim je zmanjkalo papirja. Kot vedno smo se odzvale in presenečeno sem vprašala, kako to, da je zmanjkalo papirja. Otroci so povedali,

da so vse porabili. Povprašale smo jih kaj bomo storili sedaj. Povedali so, da naj papir prinesemo iz omare in ga damo v škatlo, tako kot po navadi. Odprli smo omaro in opazili, da nam je tudi v omari zmanjkalo papirja. Otroci so šli pogledat, ker najprej niso verjeli. Povedale smo jim, da mislim, da imamo pred seboj en velik izziv. Tako se je naše raziskovanje v povezavi s papirjem začelo. Usedli smo se na tla in začeli pogovarjati. Otrokom smo zastavljale vprašanja, da smo videle njihov način razmišljanja in ugotovile njihovo okvirno predznanje. Najprej smo z otroki naredili okviren načrt.

Z otroki smo se pogovarjali in iskali načine, kako bi prišli do vseh potrebnih informacij o papirju. Otroci so predlagali, da bodo doma povprašali starše in v vrtec prinesli papir, ki ga ne potrebujejo več. Dogovorili smo se tudi, da se bomo spremenili v novinarje in odšli po sosednjih sobah povprašati ali imajo ostali otroci kaj potrebnih informacij. Ker smo imeli od prejšnjega meseca, ko smo zbirali odpadno embalažo, še kartonaste tulce, smo si s pomočjo njih izdelali mikrofone, ki smo jih kasneje uporabili pri intervjujih. V naslednjih dneh so otroci v vrtcu povedali vse informacije, ki so jih dobili doma, prav tako smo opravili intervjuje in si pridobljene informacije zapisali. Po opravljenih intervjujih smo otroke vprašali ali mislijo, da odgovori držijo, kako je mogoče, da se da papir narediti iz dreves, zakaj varčujemo s papirjem … Tako smo poskušale otroke spodbujati tudi h kritičnem razmišljanju. Otroke smo želeli spodbuditi k aktivnem sodelovanju, zato smo jih vprašali, kje bi mi lahko preverili vse te informacije, ki smo jih dobili. Z otroki smo si ogledali tudi videoposnetke naših intervjujev. Otroci so podajali predloge, da bi vse lahko preverili na telefonu, računalniku in v knjigah. Tako smo v naslednjih dneh iskali informacije v različnih knjigah in prebrali zgodbico Helene Kraljič: Listko in njegova življenja. V zgodbici smo spoznali Listka in njegova štiri življenja. Otroci so spoznali, kako pomembno je ločeno zbiranje papirja, saj gre le tako lahko papir v nadaljnjo predelavo in je kasneje spet uporabljen. Ogledali smo si tudi videoposnetke na Youtubu (zakaj je potrebno ločevati odpadke, kako nastane papir, kako lahko sami naredimo papir …).

Ker smo v videoposnetkih izvedeli zakaj je potrebno varčevati s papirjem, da se papir da narediti iz odpadnega papirja, kako veliko dreves je treba požagati, da naredijo papir, smo odšli na igrišče, kjer smo prešteli naša drevesa. Otroci so rekli, da je potrebno zelo veliko dreves podreti, da iz njih lahko naredijo zelo malo papirja.

Otroke smo vprašali tudi, kaj menijo, ali bi lahko tudi mi naredili papir, tako kot smo videli v videoposnetku z naslovom: Ročna izdelava papirja, tako da bi uporabili tiste stvari, ki bi jih drugače zavrgli. V igralnici smo našli časopisni papir in pričeli s trganjem papirja. Nato smo vzeli veliko bel škaf in vanj stresli papirčke. Otroci so prinesli še vodo (vsak en lonček) in jo zlili noter. Tekom iskanja informacij so otroci izvedeli tudi, da je potrebno to pustiti kar nekaj časa, zato so nam to tudi povedali. Po nekaj dnevih smo pogledali, kaj se je zgodilo z koščki časopisnega papirja v škafu. Ker smo v preteklih dneh prebrali zgodbo Miha izdeluje papir, so nam otroci povedali, da je Miha s pomočjo paličnega mešalnika dobil gosto zmes in jo dal na sito. To smo storili tudi mi. Gosto zmes smo dali na sito nad posodo ter opazovali, kaj se dogaja. Počakali smo nekaj dni, da se je voda odtekla, nato pa smo papir odstranili s sita.

Otroci so z izdelavo papirja spoznali, da to ni enostaven in kratek postopek in da je potrebno veliko stvari in časa, da se izdela papir. Mislim, da so s samim postopkom izdelave ozavestili trud, ki ga morajo ljudje vložiti v to, da se naredi papir. Otroci so spoznali, da se papir lahko izdela iz dreves ali iz odpadnega papirja. Prav tako so otroci spoznali zakaj je potrebno ločevati odpadke, saj samo na ta način lahko iz odpadnega papirja ponovno izdelajo papir.

Predvsem pa smo uporabo novih znanj zaznali pri vsakodnevni rabi. Otroci so postali bolj varčni s papirjem, risali so bolj preudarno in na obe strani. Velikokrat so se spomnili in podajali predloge: kaj če bi iz te škatle naredili hišo, da je ne vržemo kar stran, spet si naredimo žoge iz časopisa, se bomo igrali, dreves ne bo več, če boš toliko papirja porabil ipd.

5. LITERATURA

Bahovec, D. E. in ostali (1999). Kurikulum za vrtce. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo.

Inskipp, C. (2006). Odpadki in recikliranje. Ljubljana, Grlica.

Marentič Požarnik, B. (2000). Psihologija učenja in pouka. Ljubljana, DZS.

Nadležni odpadki – uporabne igrače

OŠ Franceta Prešerna Črenšovci, Enota vrtec
Andreja Podgorelec
antolinandreja@gmail.com

Prispevek govori o spodbujanju zgodnje pismenosti v vrtcu s pomočjo iger, izdelanih iz odpadkov. Z opismenjevanjem se otroci srečajo že zelo zgodaj, saj je to dolgotrajen in zahteven proces. Poteka s pomočjo vseh štirih komunikacijskih dejavnikov – branja, pisanja, govorjenja in poslušanja in se začne že pred formalnim začetkom šolanja. Predstavljeni so praktični primeri iger v vrtcu, ki spodbujajo zgodnjo pismenost in ki so nastali v sklopu tehniškega krožka za otroke starostnega obdobja od 4 do 6 let. Delo v skupini je potekalo skozi celo šolsko leto, v spomladanskih mesecih je s pomočjo staršev potekalo kot delo na daljavo in nastalo je več različnih, predvsem pa zanimivih iger.

Ključne besede: odpadki, recikliranje, igra, opismenjevanje.

Abstract
The aim of this article is to promote early childhood literacy in kindergarten through games made from waste. Children are confronted to literacy at an early stage as this is long and challenging process. It happens throug all four communication factors – reading, writing, speaking and listening and begins before formal education at primary school. There are practical examples of games in kindergarten that promote early literacy and were created at tehnical class for children age from 4 to 6. The work of the group extended throughout the whole school year, during the spring months with a help of parents as a distance work and a lot of different and interesting games were made.

Key words: waste, recycling, game, literacy.

1. UVOD

Otrok si v predšolskem obdobju pridobiva prve izkušnje, ki so za njegov odnos do učenja in šole zelo pomembne. Prizadevanja vrtca so usmerjena v to, da si otrok preko igre pridobi čim več pozitivnih izkušenj o učenju (Rems-Arzenšek, 2006).
Igrača je lahko vsak predmet, ki ga otrok v igri spremeni v sebi želen pripomoček. Prve igrače so otrokovi deli telesa, kasneje najbližji predmeti iz okolice, z razvojem otrokove igre pa igrače postajajo vedno bolj strukturirane. Vsi otroci potrebujejo materiale in igrače, ki spodbujajo

telesni in miselni razvoj. Dobre igrače tako niso nujno nekaj posebnega in nenavadnega, pač pa so lahko povsem preproste in enostavne, to so lahko celo odpadki. Prava igrača je tista, ki otroka zanima in ga zabava. Nemalokrat doživimo, da otroka bolj kot kupljena igrača zanima nek predmet ali embalaža iz vsakdanjega življenja.

Področje ekologije vključujemo v delo že v predšolskem obdobju. Predvsem s svojim zgledom odrasli dosežemo ekološko ozaveščenost ter otroke spodbudimo k pomembnosti ločevanja odpadkov in pomena recikliranja. Prav slednje smo izbrali kot naše izhodišče pri izdelavi iger iz odpadkov (Košmrlj, 2010).

Čas, predviden za izdelavo igrač, s katerimi razvijamo zgodnjo pismenost, smo skrbno načrtovali. Že dlje časa pred izvedbo smo v vrtcu začeli zbirati odpadno embalažo. Veliko smo je zbrali pri šolski in vrtčevski malici, nekaj smo je našli v drugih skupinah, nekaj so je otroci prinesli od doma.

Cilj našega tehniškega krožka je bil ustvariti igro za vsako skupino in še posebej eno igro zase. S strani otrok in kasneje staršev je bila motivacija za sodelovanje velika, sodelovali so tako pri zasnovi in izpeljavi celotne dejavnosti, in nastale so igre, ki so bile otrokom še posebej zanimive, in kar je najpomembnejše, bile so iz odpadnega materiala.

2. METODE

Pri izvajanju dejavnosti smo uporabljali različne metode, od opazovanja, poslušanja, pogovora, pripovedovanja, opisovanja, lastne aktivnosti do igre.

3. DISKUSIJA

Odpadek ni odpadek, če iz njega izdelamo marsikaj poučnega, zanimivega, uporabnega. Zaradi potrošništva se vse vrti okoli odpadkov. Nenehno mečemo stran stvari, ki jih več ne potrebujemo. Tako smo v okviru krožka z otroki naredili veliko koristnega in neuporabne odpadke spremenili v zanimive, predvsem pa uporabne igrače (Košmrlj, 2010).

<u>Velika igralna kocka</u>

Interaktivno kocko smo izdelovali s pomočjo učencev 6. razreda in učitelja tehnike. Učenci so v okviru ur pouka pripravili ohišje kocke. Skupaj smo naredili načrt, kako bo naša kocka izgledala. Nanjo smo pritrdili tipkovnici, miško, telefon s slušalko, kalkulator, različne merilnike s številkami, odtočne cevi ter odpadne žogice od sladoleda, posodico pralnega praška, stare čevlje, različne zatiče in stikala. Kocka je bila namenjena najmlajšim otrokom, ki so z veseljem preizkušali pritrjene pripomočke in radovedno odkrivali njeno podobo.

Igra polžek

V odpadno iverno podlago smo izvrtali luknje. Otroci so pobrusili ostre robove in sledi vrtalnika. Nato so na podlago narisali polža in nanjo privezali staro vezalko za čevlje. Igro se lahko otrok igra tako, da skozi luknjice prepleta vezalko.

Škatla z zamaški

Otroci so izdelali igro po načelu prirejanja. Na pokrov škatle smo zalepili zgornje dele jogurtove embalaže z zamaški. Na podlago iz odpadnega kartona so otroci prerisali obrise pokrovov ter predloge različno pobarvali. Otroci se lahko igrajo tako, da prirejajo 1–1, s tem da zapirajo zamaške, obenem pa urijo fino motoriko.

Doma narejene igrače skupaj s starši

Boom abeceda

Iz starega časopisnega papirja so otroci izrezali sličice predmetov, ki se začnejo na določen prvi glas. Na 30 enakih odpadnih elementov so otroci zapisali abecedo, na 5 elementov pa besedo BOOM. Igro se lahko igrajo tako, da izvlečejo enega izmed 30 elementov in poimenujejo predmet,

ki se začne na prvi glas. Pri tem si lahko pomagajo z izdelano abeceda. Kdor izvleče element z besedo BOOM, mora vrniti vse elemente. Zmaga tisti, ki prvi zbere 5 elementov.

Senčno gledališče

Na kartonske tulce so otroci pritrdili plastično folijo ter odpadni manjši predmet ali izrezano figurico. Zvečer so s pomočjo baterijske svetilke ustvarili senčno gledališče in pripovedovali izmišljene zgodbice.

4. ZAKLJUČEK

Z aktivnostmi v tehniškem krožku, z lastnim vzgledom in dejavnostmi, ki smo jih otrokom posredovali preko staršev, smo reciklirali precejšen delež »nadležnih« odpadkov in tako po svojih močeh prispevali k varovanju našega planeta! Na koristen, predvsem pa za otroke zanimiv način, smo jih uporabili za izdelavo iger, pri katerih so imeli otroci možnost sooblikovanja, bili so vključeni v proces nastajanja izdelka in uporabe odpadnih materialov. Ena izmed zelo pomembnih ugotovitev po izvedeni dejavnosti je, da je otrokova lastna aktivnost najdragocenejša in najtrajnejša življenjska izkušnja zanj.

5. VIRI IN LITERATURA

Košmrlj, M. (2010). Ekologija v predšolskem obdobju. Jezero: Založba Morfem.

Kurikulum za vrtce. (1999). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.

Rems-Arzenšek, G. (2006). Z igro in zabavo spoznavamo okolje in naravo III. Priročnik za delo v ekovrtcih. Portorož: DOVES.

Uporaba vrečk iz blaga

Mateja Alič
Vrtec Zala pri OŠ Ivana Tavčarja Gorenja vas
mateja.alic150@gmail.com

Na razvoj zdravega odnosa do narave lahko pri otrocih vplivamo s primerno okoljsko vzgojo, ki vsebuje načrtno učenje, stalno poudarjanje pravih smernic in primeren zgled. Namen projekta »Uporaba vreč iz blaga« je postaviti zgled tako otrokom kot njihovim staršem, da lahko z malimi dejanji tudi sami prispevamo k čistejšemu okolju. S spremembo ustaljenih praks (plastične vrečke) smo uvedli pralne vrečke iz blaga kot edino sprejemljive za shranjevanje umazanih oblačil otrok. Rezultate našega projekta smo po dvomesečni uporabi vrečk iz blaga preverili z anketo. V anketi smo preverjali koliko staršem smo spremenili ustaljeno navado uporabe plastičnih vrečk in kakšen odnos imajo starši do projekta.

Ključne besede: otrok, zdrav odnos do narave, zgled, vrečke, anketa

Abstract
The development of a healthy attitude towards nature can be influenced in children through appropriate environmental education, which includes planned learning, constant emphasis on the right guidelines and a suitable example. The purpose of the project "Using bags made of fabric" is to set an example for both children and their parents, so that with small actions we can also contribute to a cleaner environment. With the change of established practices (plastic bags), we introduced washable fabric bags as the only ones acceptable for storing dirty children's clothes. The results of our project were checked with a survey after two months of using bags made of fabric. In the survey, we checked how many parents we changed the established habit of using plastic bags and what attitude parents have towards the project.

Key words: child, healthy attitude towards nature, example, bags, survey

1. UVOD

Vrečke za shranjevanje in odnašanje umazanih oblačil otrok iz vrtca, so uveljavljena praksa v večini vrtcev. V našem vrtcu do lanskega leta nismo imeli enotnih smernic glede uporabe vrečk, tako da so nekateri starši uporabljali svoje plastične vrečke, nekateri svoje vrečke iz blaga, nekateri pa jih sploh niso imeli in smo umazana oblačila dajali v plastične vrečke za enkratno uporabo. V začetku

novega šolskega leta smo se odločili, da uvedemo novo poenoteno prakso uporabe pralnih vrečk iz blaga.

2. METODE

Spodbujevalec sprememb je tisti, ki tako s svojim zgledom kot s svojim proaktivnim ravnanjem vpliva na druge in jih spodbuja ter podpira pri vpeljevanju spremembe, v katero verjame in je zanjo prepričan, da je potrebna (Sentočnik, 2006). Z odločitvijo celotnega kolektiva vrtca Zala, da z vpeljavo bolj ekološke rešitve za zbiranje in prenos umazanih oblačil otrok poskušamo pozitivno vplivati tako na okolje, z zmanjšano oziroma odpravljeno porabo plastičnih vrečk, kot tudi z zgledom na otroke in njihove starše, da lahko v vsakdanjem življenju z malimi rečmi tudi mi prispevamo k bolj čistemu in zdravemu bivalnemu okolju smo pričeli projekt Uporaba vrečk iz blaga.

3. RAZPRAVA

Na konvenciji Združenih narodov o pravicah otrok leta 1987 v Moskvi je bila sprejeta resolucija v kateri so vzpostavili načela okoljske vzgoje (Perenič, 1996, po Lepičnik-Vodopivec, 2006:41, po Žerdin, 2012:10):

- Narava je skupna dediščina človeštva
- Naša dolžnost je varovanje in izboljšanje kakovosti okolja
- Strogo je treba skrbeti za razumno in varčno uporabo virov
- Vsak posameznik kot potrošnik prispeva k zaščiti okolja

Ob koncu lanskega šolskega leta smo na podlagi nezadovoljstva s prakso iz prejšnjih let (plastične vrečke) prišli na idejo, da bi zmanjšali oziroma povsem odpravili porabo plastičnih vrečk v našem vrtcu in s tem kot posamezniki in kot skupina prispevali k zaščiti okolja in k razumni ter varčni uporabi virov.

3.1. Izdelava vrečk

Konec meseca avgusta 2019 smo v vrtcu pričeli s pripravami na novo šolsko leto in v sklopu našega projekta tudi z izdelavo vrečk iz blaga. Oblikovali smo skupino osmih strokovnih delavk, ki imajo šiviljske stroje in so vešče šivanja. Uporabile smo večinoma odpaden material (blago, vrvice). Kupile smo le bel sukanec, ki je bil na koncu tudi edini strošek izdelave vrečk. Oblikovale smo model vrečke, ki je bil za izdelavo čimbolj enostaven in predvsem uporaben. Kot najbolj primeren material za izdelavo vrečk smo izbrale bombaž, ker se lahko strojno pere pri visokih temperaturah. Najprej smo delo razdelile v faze in si razdelile naloge: rezanje blaga, začetna faza šivanja –

priprava odprtine za vrvico, sestavljanje vrečke, robljenje, vdevanje vrvice. Zašile smo okrog 200 vrečk.

Slika 1: Pralne vrečke iz odpadnega materiala

3.2. Uporaba vrečk

Začetna ideja je bila, da bi imel vsak otrok po eno vrečko v garderobi. Nato pa smo se po premisleku odločili, da bomo imele vrečke strokovne delavke v igralnici. Nekaj več vrečk smo namenile skupinam 1. starostnega obdobja, saj je tam ponavadi več umazanih oblačil (odvajanje od plenic, navajanje na samostojno hranjenje in pitje itd.). V začetku septembra, smo strokovne delavke na roditeljskih sestankih skupin, staršem predstavile našo novo prakso. Poudarile smo da bomo za umazano perilo uporabljali izključno vrečke iz blaga, ki so last vrtca. Podali smo jim še navodila, da vrečko z umazanim perilom odnesejo domov, operejo in prinesejo nazaj strokovni delavki skupine. Starši so vrečke do izvedbe ankete in tudi kasneje prinašali nazaj vestno in le malo se jih je izgubilo.

3.3. Preverjanje učinkov projekta – anketa

Poleg lastnih občutkov pri vpeljavi pralnih vrečk iz blaga nismo imeli nekih merljivih rezultatov projekta zato smo želeli dobiti še neposredno povratno informacijo od staršev. V anketo, ki smo jo izvedli s pomočjo internetne strani (www.1ka.si), ki je specializirana za oblikovanje spletnih vprašalnikov in anket, smo vključili vse starše. Prek aplikacije eAsistent smo jim v Evropskem tednu zmanjševanja odpadkov (16. 11. – 24. 11. 2019) predstavili projekt Uporaba vrečk iz blaga, za katerega so seveda že prej slišali vsaj na roditeljskih sestankih ter jih povabili k reševanju ankete. Anketa je bila poslana na 419 elektronskih naslovov (vsem staršem), prebrana je bila 245,

129 staršev pa se je anketo odločilo izpolniti.
V anketi smo jih spraševali o njihovih navadah pri prinašanju umazanih oblačil iz vrtca pred začetkom našega projekta (Graf 1).

Graf 1: Kakšne vrečke za umazana oblačila ste uporabljali v lanskem šolskem letu?

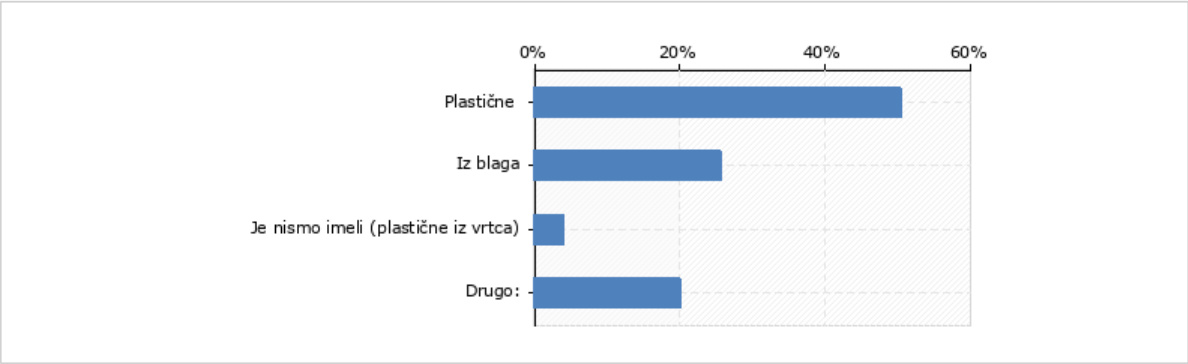

Polovica staršev je odgovorila, da so uporabljali plastične vrečke, ki so jih priskrbeli sami, četrtina jih je uporabljala svoje vrečke iz blaga, pet odstotkov staršev je uporabljalo plastične vrečke, ki so jih dobili v vrtcu, petina staršev pa je odgovorila z odgovori, ki niso bili navedeni (npr.: vrečka nahrbtnik za večkratno uporabo; nismo imeli, ker nikoli nima umazanih oblačil. v primeru, da so oblačila mokra po sprehodu ali podobno, jih odnesemo brez vrečke).

Zatem smo jih vprašali na podlagi česa so izbrali vrečko, s katero so nosili umazana oblačila domov (Graf 2).

Graf 2: Zakaj?

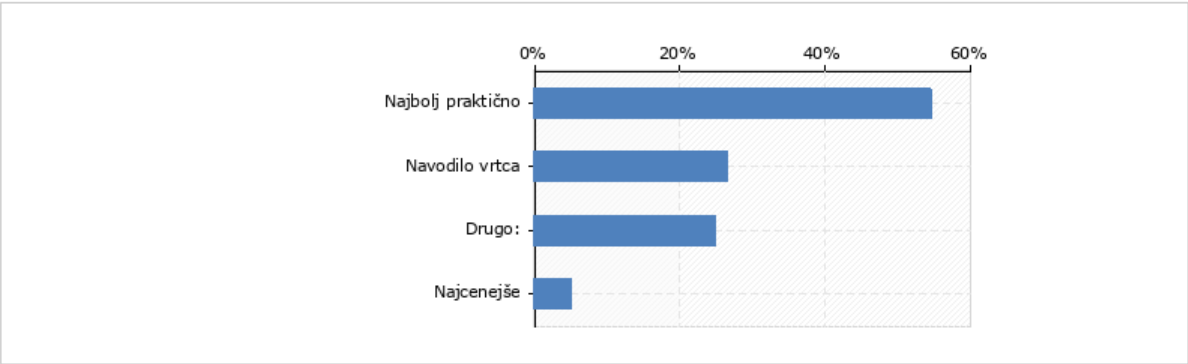

Največ staršev je odgovorilo, da se jim praktičnost vrečke zdi najbolj pomembna (55%). Četrtina staršev je sledila navodilom vrtca, nekaj jih je dalo prednost ceni vrečk (5%) in skoraj četrtina je odgovorila z drugo (npr.: ker se tudi doma ukvarjamo s spremembami navad in ukrepi za zmanjševanje odpadkov; naredili so jo otroci s pomočjo vzgojiteljic v vrtcu).
Nazadnje smo jih vprašali še zakaj se jim zdi uporaba vrečk iz blaga pomembna in kateri vidikom pripisujejo največjo pomembnost (Graf 3). *(Pomen lestvice na spodnjem grafu: 1-zelo nepomembno, 2-nepomembno, 3-niti pomembno niti nepomembno, 4-pomembno, 5-zelo pomembno)*

Graf 3: Ocenite kako pomembni se vam zdijo različni vidiki uporabe vrečk iz blaga v spodnjih trditvah.

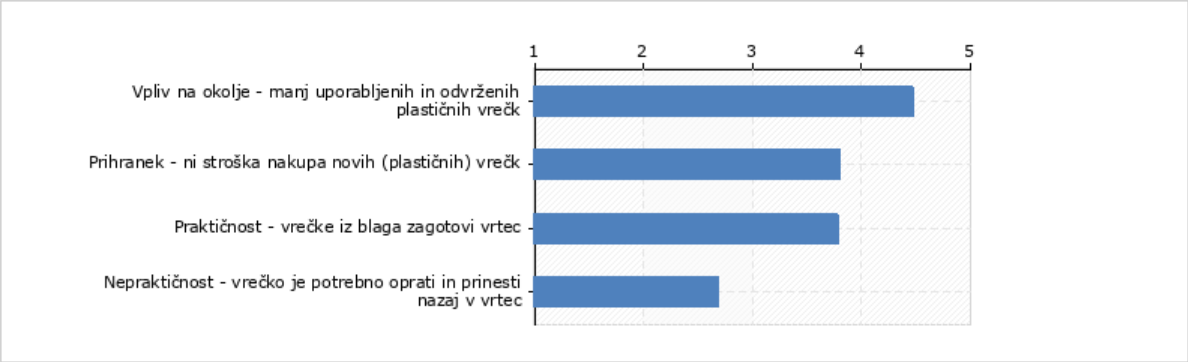

Najbolj so starši izpostavili vpliv na okolje, zatem so največji poudarek dali na prihranek pri nakupu (sedaj ni več stroška nakupa novih vrečk) in enako pomembnost dali praktičnosti in dejstvu, da vrečke priskrbi vrtec. To, da je vrečko potrebno oprati se staršem ne zdi niti pomembno niti nepomembno.

4. ZAKLJUČEK

Iz grafov 1 in 2 lahko sklepamo, da so starši pred uvedbo našega projekta uporabljali v večini plastične vrečke, ker se jim je ta izbira zdela najbolj praktična. S tem se je potrdilo naše mnenje pred začetkom projekta, da je potrebno vpeljati novo prakso uporabe vrečk in staršem na nek način olajšati prehod na ekološko bolj sprejemljive pralne vrečke.

Ideja, da izdelamo vrečke iz blaga in jih ponudimo staršem je bila dobra in pomebna za uspeh projekta. Starši namreč menijo, da je pomembno, da ni več stroška nakupa novih vrečk ter da jih priskrbi vrtec. Veseli nas tudi dejstvo, da je večini staršev naš projekt najbolj pomemben ravno zaradi vpliva na okolje. S tem smo tudi dosegli glavni cilj projekta: s svojim zgledom, kot s svojim proaktivnim ravnanjem smo vplivali na druge in jih spodbujali ter podpirali pri vpeljevanju spremembe, v katero verjamemo in smo zanjo prepričani, da je potrebna.

5. LITERATURA

Sentočnik, S. (2006). Portfolio – podpora aktivnemu, vseživljenskemu učenju. V *Spodbujanje aktivne vloge učenca v razredu: zbornik prispevkov*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo

Škerjanec, P. (2011). Dipl delo. Tradicionalni – sodobni modeli učenja in poučevanja družboslovja. Fakulteta za družbene vede UL.

Lepičnik-Vodopivec, J.(2006). Okoljska vzgoja v vrtcu. Ljubljana: AWTS, d.o.o.

Perenič, I (1994). Zbornik človek in okolje. Ljubljana. Zavod RS za šolstvo in šport

Praznik, U. (2015). Dipl. delo. Vloga vzgojiteljice pri skrbi za zdravje predšolskih otrok. Pedagoška fakulteta UL

Žerdin, J. (2012). Dipl. delo. Okoljska ozaveščenost vzgojiteljev. Pedagoška fakulteta UL

Odpadki so lahko tudi koristni

Andreja Škulj
JVIZ OŠ Dobrepolje, Vrtec Ringaraja
volek.andreja@gmail.com

Potreba po ločevanju odpadkov je neločljivo povezana z naravo in odnosom ljudi do zelenega planeta. Neustrezno ravnanje z odpadki ima negativne posledice na okolje in tudi na zdravje ljudi. Navajanje otrok na ločeno zbiranje in odgovorno ravnanje z odpadki je pomemben vzgojno-izobraževalni cilj in temelj za odgovorno prevzemanje skrbi za naš planet. Z aktivnim vključevanjem otrok in pozitivnim odnosom do okolja skušamo spodbujati predvsem preprečevanje nastajanja odpadkov in ponovno uporabo le-teh. Z recikliranjem otroci pridobivajo, odkrivajo in ustvarjajo nove reči, jih ponovno uporabijo in tako prispevajo k čistejšemu okolju, v katerem živimo.

Ključne besede: otrok, odpadki, recikliranje.

Abstract

Waste separation has become inseparably connected with nature and people's attitude towards the green planet. Improper segregation of waste results in certain negative consequences for the environment and people's health. A very important educational objective is to focus children's awareness about the significance of separate waste collection and it is also important to take responsibility for the environment. We can prevent producing waste and start reusing it by the active integration of children into waste collection and our positive environmental attitude. While recycling children can discover and create new things which they can reuse and in this way make an important contribution to keep the environment cleaner.

Key words: children, waste, recycling.

1. UVOD

Življenje v sodobnem času je izrazito povezano s stvarmi, ki jim rečemo odpadki. Ljudje se z njimi vsakodnevno srečujemo, kakšen pa je odnos do odpadkov, je v veliki meri odvisno od posameznika oz. od družbe nasploh. Pa so odpadki res samo odpadki? Je v naši moči samo to, da se jih naučimo pravilno razvrščati, ali pa smo ustvarjalni in iz njih naredimo še kaj uporabnega? Odgovor na to smo iskali skupaj z otroki. Spoznavali smo načine, kako zmanjšati, znova uporabiti in reciklirati odpadke ter imeti do odpadkov odgovoren in spoštljiv odnos. Otroci so preko igre in aktivnih metod učenja pridobivali nove informacije, znanja, veščine in spoznali, da za čisto in zdravo zeleno okolje lahko skrbi sleherni posameznik in tako prispeva k zmanjšanju onesnaževanja našega planeta. Pri vzgojno-izobraževalnem delu z otroki smo

razvijali naklonjen, spoštljiv in odgovoren odnos narave in okolja, predvsem pa smo poudarjali pomen recikliranja oz. ponovne uporabe odpadkov.

2. METODE

Pri izvajanju projekta so otroci sodelovali z različnimi metodami in oblikami dela, ki smo jih prilagajali starosti otrok in zastavljenim vzgojno-izobraževalnim ciljem. Pri vseh izvedbenih fazah smo izvajali različne tehnike aktivnega učenja, vzgojne vsebine pa so se ves čas prepletale in dopolnjevale.
K opazovalnim, raziskovalnim in ustvarjalnim aktivnostim otrok smo vključevali poimenovanje, razvrščanje, urejanje, štetje, merjenje, načrtovanje, izdelovanje ter prikazovanje rezultatov oz. ponovno uporabo. Ves čas smo izhajali iz potreb, želja in zmožnosti otrok. Veliko časa in pozornosti smo namenili razmišljanju otrok ter jih spodbujali h kreativnosti ter ekološkemu pogledu na svet. Otroci so aktivno sodelovali pri vseh fazah izvajanje projekta. Oblike dela so bile individualne, skupinske in skupne.

3. REZULTATI

Otroci so z aktivnim vključevanjem, zavedanje in lastnim razmišljanjem skušali vplivati na čisto okolje in planet, na katerem živimo. Ugotovili smo, da se otroci pogosto bolj zavedajo težav, povezanih z odpadki, kakor njihovi starši. Z izvajanjem načrtovanih in nenačrtovanih dejavnosti smo tako skušali vplivati na širši krog ljudi ter jih spodbujati k recikliranju in ponovni uporabi najrazličnejših odpadkov.

Z otroki smo se veliko pogovarjali o tem, kaj odpadki sploh so, kako in zakaj nastanejo, kam jih odlagamo in kaj vse lahko iz njih nastane ob ponovni uporabi. Otroke smo spodbujali k izvirnosti v razmišljanju, sodelovanju in medsebojni pomoči. K sodelovanju smo povabili tudi starše otrok, ki so nam prinašali odpadke. Velik poudarek smo namenili tudi ozaveščanju otrok in njihovih staršev o pravilnem razvrščanju samih odpadkov v koše in zabojnike.

Raziskovalno in ustvarjalno delo otrok se je prepletalo in dopolnjevalo. Otroci so bili zelo motivirani pri samem razvrščanju odpadkov in pri recikliranju le-teh. Spoznali in naučili so se, da z recikliranjem naredimo nov proizvod iz nečesa, kar je bilo že uporabljeno. Otroci so aktivno sodelovali v različnih fazah projekta, in sicer pri samem ozaveščanju, lastni aktivnosti, zbiranju odpadkov, medgeneracijskem sodelovanju in pri ponovni uporabi različnih odpadkov. Preuredili in izdelali smo si unikaten avtorski stol, izdelali smi si lutke, različne namizne in družabne igre, okrasne cvetlične lončke, oder za lutkovno predstavo, namizne aranžmaje in druge didaktične pripomočke. Za recikliranje smo uporabili star papir, steklenice in steklene lončke, pločevinke, plastične steklenice, plastične vrečke in KEMS (kartonska embalaža za živila), seznanili pa smo se tudi z zelenimi odpadki, ki nastanejo iz rastlinja, ter izdelali kompostnik. Posebno pozornost smo namenili nevarnim odpadkom, o katerih pa smo se veliko pogovarjali in spoznali, zakaj pravzaprav so »nevarni«.

Ves čas smo sledili in izhajali iz potreb in želja otrok, ki so preko vzgojno-izobraževalnih vsebin širili svoja znanja in spoznanja ter se nezavedno učili, kako lahko sami prispevajo k zmanjševanju onesnaževanja in ekološkemu pogledu na svet, ki je v današnjem času še kako potreben in koristen.

Otroci so skozi pozitiven odnos do odpadkov in ponovno »oživljanje« le-teh doživljali uspeh in zadovoljstvo ter krepili empatičnost, solidarnost in ekološke vrednote.

Slika: Likovno ustvarjanje iz odpadnih plastičnih zamaškov

Slika 2: Didaktična igra iz odpadnih škatel za jajca

Slika 3: Okrasni cvetlični lončki iz KEMSa

4. ZAKLJUČEK

Vključevanje otrok v dejavnosti, ki spodbujajo ohranjanje okolja, je bistvenega pomena. Sem sodi tudi ogovorno ravnanje z odpadki, ki ne pomeni le ločevanje in ločeno zbiranje odpadkov, pač pa zavedanje, da kadar mečemo stvari v smeti, zapravljamo material, iz katerega so stvari izdelane. Zaradi vse večjega onesnaževanja ter prekomerne izrabe naravnih virov je recikliranje pomemben del vzgoje otrok že v predšolskem obdobju. Otroci so preko odpadkov, njihovega razvrščanja in ponovne uporabe pridobili in usvojili pomembna znanja in širši vplogled na lastno vključenost k varovanju okolja in našega planeta.

5. LITERATURA

Kurikulum za vrtce (1999). Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, zavod RS za šolstvo.
Marjanovič Umek, L. in dr. (2001). Otrok v vrtcu. Priročnik h kurikulu za vrtce. Maribor: Obzorja.
Morris, N. (2010). Zeleni otroci. Murska Sobota: Pomurska založba.

Naša igralnica v gozdu

Nuša Erjavec
Vrtec Mavrica Trebnje
nusa.erjavec@vrtec-trebnje.si

Zaradi hitrega tempa življenja, današnje družine gozda ne obiskujejo pogosto. Opaža se, da so otroci ob obiskih gozda nekako frustrirani saj jih starši pri raziskovanju omejujejo, da se ne bi umazali ali poškodovali. Vzgojitelji v vrtcih imajo lahko pomemben vpliv, da se otroci teh frustracij znebijo. Otrokom lahko približajo gozd kot pozitivno in varno okolje v katerem je nešteto možnosti za igro, raziskovanje in razvijanje ustvarjalnosti. Otroci tako postanejo vmesni člen, ki starše motivirajo za obiskovanje gozda in ga z lastno motivacijo po prosti igri v njem, približajo tudi njim.

Ključne besede: otroci, gozd, gozdna pedagogika, igra

Abstract

Families these days do not visit the forest often, due to the fast pace of life. It is observed that children are somewhat frustrated when visiting the forest as their parents limit them while exploring. They are afraid they will get dirty or injured. Kindergarten educators can have a significant impact on getting rid of these frustrations in children. They can bring children closer to the forest as a positive and safe environment in which there are countless opportunities to play, explore and develop creativity. Children thus become an intermediate link, which motivates parents to visit the forest and brings it closer to them with their own motivation while they free play in it.

Key words: childen, forest, forest pedagogy, game

1. UVOD

Zaradi hitrega tempa življenja, otroci s svojimi starši, v gozdu preživijo vedno manj časa. Ti ne plezajo več po drevesih, ne vedo kako bi si načrtovali igro z gozdnim materialom, ker starši preveč stremijo k čistosti oblačil, nevarnosti, ki jih vidijo pri bivanju v gozdu itd. Vrtci smo lahko tisti, ki otrokom približamo gozd kot prostor za raziskovanje in eksperimentiranje.

Ni dovolj samo sprehod v gozd. Vzgojitelj je tisti, ki ciljno pusti otroka pri svobodnem raziskovanju, hkrati pa zna opaziti navdušenje in ga usmeriti v znanje. Vzgojitelj je tisti, ki odmeri otrokom čas za odkrivanja ter presoja o tveganjih in nezgodah. Pri delu ima pomembno vlogo evalvacija in refleksija vzgojitelja (Gyorek N., 2003) .

V terminologiji se pojavlja Gozdna pedagogika, kjer gre za poučevanje ljudi o gozdu. Učenje je povezano z posredno ali neposredno z zaznavo. Preko bogatega in doživetega učenja, pedagogi posredujejo znanje o funkcijah in pomenu gozda. Botka in Moser (2003), opredeljujeta namen gozdne pedagogike:

- Je dober odnos med ljudmi in gozdom.
- Z novim znanjem se otroci ekološko ozavestijo in prepoznajo drevesa.
- Posreduje se znanje o ekonomskem in ekološkem prepletu gozdov.
- Opozori se na trajnostno gozdno gospodarjenje.
- Spodbujati in omogočati igro v gozdu.
- Spodbujati ustvarjalnost v naravi.
- Ozaveščati o pomenu gozda kot življenjskega gozda divjadi.
- Ozaveščati, da se v gozdu odgovorno obnašamo do narave.
- Omogočati spoznavanja poklica gozdarja ter vzpostaviti stik med gozdarjem in delavci.

2. METODE

Metode, ki smo jih pri raziskovanju uporabili so: pogovor, nevihta idej, opazovanje, eksperimentiranje, lastna aktivnost otrok, opisovanje, ustvarjanje.

3. REZULTATI

Otroci sprva niso bili vajeni proste igre v gozdu z naravnim materialom. Niso se znašli z idejami kako bi si načrtovali igro, kaj bi uporabljali … Ob večkratnem obisku gozda so bili otroci vedno bolj navdušeni nad prosto igro v gozdu, njihove igre so bile kreativne, iz naravnega materiala so izdelovali različne pripomočke, raziskovali so gozdna tla, iskali živali, jih prepoznavali, itd. Njihov zadržan odnos do gozda se je spremenil v prostor za sproščanje in priložnost za raziskovanje in ustvarjanje.

4. DISKUSIJA

Ob prvih obiskih gozda so bili otroci zadržani, čakali so na najine usmeritve kaj bomo delali. Ko je bil čas proste igre se je večina otrok sprehajala iz enega konca na drugega in nekako ni uspela ustvariti spontane igre. Takrat sva morali midve podati idejo, da se je razvila igra. Ob vnovičnih obiskih gozda so otroci nadaljevali igro katero so začeli ob prejšnjem obisku. Poiskali so kotiček, kjer so se igro igrali in jo nadaljevali. Opazili sva, da so bili otroci bolj kreativni in iznajdljivi. Z različnimi dejavnostmi, ki sva jih pripravili, so spoznavali materiale, ki jih najdemo v gozdu in nekaj možnosti uporabe. Po izvedbi teh dejavnosti se je povečala njihova kreativnost pri načrtovanju igre. Otroci so po lastni želji gradili bivališča za škrate; izdelovali taborni ogenj; iz materialov so oblikovali like, katere smo spoznavali; ugotavljali so čigave sledi so v snegu; ustvarjali glasbo s pomočjo naravnih materialov; iskali živali v gozdu in jim gradili bivališča ter jim prinašali »hrano«. Vse to so bile otroške ideje, želje in izvedba. Gozd je postal njihova igralnica in vsakič znova so zahajali vanj z večjo željo po igri, raziskovanju in spoznavanju. Med bivanjem v gozdu smo opazili kar nekaj živali in ta srečanja z njimi, jim bodo ostala še dolgo v spominu. Sprva so se nekaterih živali prestrašili, vendar so po pogovoru z nama ta strah izgubili.

Slika 1: Izdelovanje bivališč za škratka

Slika 2: Iskanje in opazovanje sledi v snegu

Slika 3: Opazovanje sove v gozdu

Slika 4: Izdelovanje likov iz naravnega materiala

Slika 5: Postavljanje tabornega ognja

5. ZAKLJUČEK

Prostor gozda, se je tekom našega obiskovanja spremenil v igralnico na prostem. Otroci so si med bivanjem v njem pridobili pozitivne izkušnje. V njem so se počutili varno in sproščeno. Starši so pripovedovali, da jih nagovarjajo k obiskovanju gozda tudi v popoldanskem času in jim pripovedujejo o naših obiskih. Otroci so spoznali zakonitosti gozda, opazovali spremembe in življenje v njem. Znanja, ki so jih pridobili med spontano igro, bodo lahko uporabili v vsakdanjem življenju. Te ugotovitve nam povedo, kako lahko vzgojitelji v vrtcih s svojim delom vplivamo na družinsko dinamiko. Kljub temu, da otroci prej niso pogosto zahajali s starši v gozd, se je to zdaj spremenilo.

6. LITERATURA

Gyorek N. (2013). Gozdna pedagogika v Sloveniji – priložnost za povezovanja in nova znanja. Gozdarski vestnik, 71 (4), 225-234

Zalokar-Divjak, L. (2008). Pomen gozdne pedagogike pri oblikovanju odnosa otroka do gozda. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta

www.ekosola.si
www.drustvo-doves.si